

Bahar oğlu

Сын вечны

ZAKİR ELOĞLU

Bahar oğlu

Yavuşva Simanduyev - 50

Sənədli povest

Bakı – 2009

Redaktor:

Nəcəfqulu NƏCƏFOV

Zakir Eloğlu (Mürsəlov). «Bahar oğlu», sənədli povest, Bakı, "NURLAR" Nəşriyyat-Poliqrafiya Mərkəzi, 2009, 460 səh.

«Bahar oğlu» sənədli povesti Quba rayonundakı dağ yəhudilərinin məskunlaşdığı Qırmızı Qəsəbə, İsaak Xanukov adına 1 nömrəli orta məktəbinin direktoru, əsl ziyalı, el hörməti qazanmış, 30 ilə yaxın pedaqoji stajı olan Yavuşva Donoviç Simanduyevin 50 illik yubileyinə həsr edilir.

1959-cu il mart ayının 18-də, baharın gəlişi ərəfəsində dünyaya göz açmış Yavuşva müəllimə deyirik: «Ömrün həmişə tərəvətli olsun, əziz dost! 50-ni adladın, 100-ə nə qaldı...».

Müəllif kitabın çapa hazırlanması zamanı kompüter yığımında köməklik göstərdiklərinə görə Xudayev Ramin və İsakov Leonarda öz dərin minnətdarlığını bildirir.

Kitabda Dodik Şalmiyev, Faiq Qonaqov, Rəşad Xasməmmədovun çəkdikləri, AzərTAC-ın və Yavuşva Simanduyevin xüsusi arxivində saxlanılan foto şəkillərdən istifadə edilmişdir.

ISBN: 978 - 9952 - 450 - 62 - 0

Əziz qardaşım
Yarınəva Simandnəgerin
anadan olmasının 50 illik
yubileyinə hədiyyə

Simandn Simandnəger

Yavuşva Donoviç Simanduyev

Simanduyev Yavuşva Donoviç 18 mart 1959-cu ildə Azərbaycan Respublikası Quba rayonunun Qırmızı Qəsəbəsində dağ yəhudiləri icmasında anadan olmuşdur. Atası – Don Binsionoviç 1916-cı ildə Qırmızı Qəsəbədə anadan olub, 1995-ci ildə vəfat edib. 37 il riyaziyyat müəllimi və məktəb direktorunun müavini işləyib. Anası Narinc Sasunovna 1919-cu ildə Qırmızı Qəsəbədə anadan olub, 1999-cu ildə vəfat edib. 10 uşaq tərbiyə edib, «Qəhrəman ana» olub.

Yavuşva Simanduyev 1975-ci ildə Qırmızı Qəsəbə orta məktəbini, 1978-ci ildə Bakı şəhəri 12 nömrəli TM-in kinomexanika fakültəsini (I kateqoriya ilə), 1984-cü ildə V.İ.Lenin adına API-nin riyaziyyat fakültəsini bitirmişdir.

Xaçmaz rayon tara müəssisəsində fəhlə, Bakı şəhər toxuculuq kombinatında fəhlə və II dərəcəli tokar, Quba şəhərində kinomexanik, rayon pioner və məktəblilər evində dərnək rəhbəri, Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbində pioner baş dəstə rəhbəri, riyaziyyat müəllimi, A.Zeynalli adına musiqi məktəbinin Quba filialında fizika-riyaziyyat müəllimi işləmişdir.

1988-ci ilin fevral ayından bu günədək Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbinin direktorudur.

Y.Simanduyev Yeni Azərbaycan Partiyasının, Quba rayon müəllimlər şurasının üzvüdür. İki seçki Qırmızı Qəsəbə bələdiyyəsinə üzv seçilmişdir. Ümumdünya Dağ Yəhudiləri Konqresinin elm, təhsil, mədəniyyət komissiyasının üzvü kimi də ictimai iş aparmır.

Azad Həmkarlar İttifaqı təşkilatının fəal üzvlərindən olan Y.Simanduyev müdrik ziyalı kimi, qabaqcıl, təcrübəli pedaqoq kimi tanınır.

Ailəlidir, 2 qızı, 3 oğlu var.

Oxuculara redaktordan

Yavuşva Donoviç Simanduyev mənalı həyat yolu keçmişdir.

Don müəllim kimi tanınmış, təcrübəli pedaqoqun ailəsində dünyaya göz açmış, həyatın çətin yollarını keçmişdir. Fəhlə, kinomexanik, tokar, pioner baş dəstə rəhbəri işləmiş, işləyə-işləyə də ali təhsil almışdır. 1979-cu ilin dekabrından pedaqoji fəaliyyətə başlamış, təşkilatçılığı və bacarığı sayəsində məktəb direktoru vəzifəsinə irəli çəkilmişdir.

Şair-jurnalist, publisist Zakir Eloğlu «Bahar oğlu» sənədli povestini yazarkən əsrin yarısını yaşayan Yavuşva Simanduyevin həyat yolunu ətraflı öyrənmiş, onun ömür yolunun ən kiçik anlarını belə maraqlı şəkildə qələmə almışdır.

Kitabın ən maraqlı məziyyətlərindən biri də odur ki, müəllif tarixi faktlar, qəzet materialları, arxiv sənədləri, ağsaqqal söhbətləri əsasında yəhudilərin Azərbaycanda məskunlaşması, onların Qubaya köçməsi, eləcə də dağ yəhudiləri, Qırmızı Qəsəbənin tarixi barədə maraqlı məlumatları oxuculara çatdırmağa çalışmışdır.

Bir neçə fəsildən ibarət olan bu kitabın hər fəsli maraqla oxunur, bir insanın Ömür yolunu özündə əks etdirir.

Nəcəfqulu Nəcəfov,

*jurnalist-publisist, «Həsənbəy Zərdabi»
və «Qızıl qələm» mükafatları laureat*

Proloq

Qudyalçayın sahilində yenə bahar nəfəsi duyulur. Sanki guruldayan sel-suların oratoriyası Xəzərə çatmaq üçün tələsir. Bu sellərdə baharın öz ritmi, öz ahəngi var. Qırmızı Qəsəbənin laylasına dönüb Qudyalçay.

Günəş üfüqdən boylanır. Onun qızılı şüaları zəngin şəfaqlərə dönüb torpağa can, insanlara saflıq bəxş edir. Şahdağın zirvəsində bu şüalar, şəfaqlər qızıl taca dönür. Ağ çalmasını başına dolayıb müdrik ağsaqqal kimi qürurla boylanın Şahdağın əzəməti baharda daha da artır, zirvəsində qar, ətəyində yaz çiçəkləri ilə təzadlı bir ömür yaşayır.

Bu da Qırmızı Qəsəbədə dahi sərkərdə Fətəli xanın adını daşıyan küçə. Yenə də bu küçə ilə saqları Şahdağın zirvəsindəki qar kimi ağarmış bir nəfər addımlayır. Yerişi amiranə, baxışları qayğılı. Bu yolu o, 28 ildir ki, beləcə gedir. Bu yol onu bilik məbədinə – məktəbə aparır. Yol boyu rastına çıxan hörmətlə, ehtiramla onunla görüşür:

– Salam, Yavuşva müəllim...

Bu da məktəb. Yenə dünyanın təkrarı yox, yeni istək və arzuların sabahı ilə açılacaq qapılar. Zəng səslənəcək, yenə dərs günü başlanacaq.

– Salam, Yavuşva müəllim...

Ömrün 50, əsrin yarısını yaşayır, O! Mənalı yaşayıb bu ömrü, bu yaşda müdrikləşib, el ağsaqqalına dönüb. Elin gözündə ucalan Yavuşva Simanduyevin ürəyi həmişə bahar tərəvətli, dağ vüqarlıdır.

Ümmana baş vuran
gəmi kimidir,
Bu yaşda
neçə müəllimin
müəllimidir...

Bahar müjdəli qaranquşlar da, çöldən-çəmənlərdən boylanıb
ətir saçan çiçəklər də, ana təbiətin füsunkarlığı da deyir:

– Salam, Yavuşva müəllim!!!

*Birinci fəsil***Yəhudilər.****Qırmızı Qəsəbə icması**

Qdlar diyarı Azərbaycan ta qədimdən xalqların, etnik qrupların monolit birliyinin məskəni olmuşdur. Baxmayaraq ki, azsaylı bu xalqlar, etnik qruplar dünyanın müxtəlif ölkələrinin nümayəndələri olublar, ancaq dostluq, səmimiyyət, yaşadığı torpağa məhəbbət onları doğmalaşdırmış, bu diyar ikinci ana vətənə çevrilmişdir. «Mən Azərbaycan vətəndaşıyam!» – Bu ölkədə yaşayan, onun vətəndaşlıq sənədini daşıyan hər kəsin qürurla dediyi bu sözlər Azərbaycana məhəbbətin ifadəsidir.

Bu gün təkcə Quba rayonunda azsaylı xalqların, etnik qrupların nümayəndələri – ləzgilər, tatlar, xınalıqlılar, qızıllılar, buduqlular, ruslar, gürcülər, beloruslar, tatarlar, ukraynalılar, məhsəti türkləri və s. məskunlaşmışdır. Həm öz ana dillərində danışan, həm Azərbaycan dilinin incəliklərinə bələd olan bu insanların məişət şəraitlərində də ikili birləşmə vardır.

Azsaylı xalqların nümayəndələri sırasına Azərbaycanı Vətən, Qubanı isə doğma məkan sayan dağ yəhudiləri haqqında söz açmağa dəyər və «Bahar oğlu» adlandırdığım kitabımı da məhz bu xalqın əsl ziyalı, vətəndaş mövqeyi sarsılmayan, öz qəlbinin nuru ilə Günəş kimi elm ziyası saçan Yavuşva Donoviç Simanduyevə həsr edirəm. Bəli, yəhudi xalqının nümayəndələri azərbaycanlılarla dost, qardaş, sirdaşdırlar və bunun tarixi kökləri vardır.

Bu kitabı çapa hazırlayarkən din xadimi, dağ yəhudiləri dini icmasının sədri Boris Simanduyevin, əmək veteranı, pedaqoq Rafail Danilovun, eləcə də Qırmızı Qəsəbədəki İsaak Xanukov adı

na 1 sayılı orta məktəbin direktoru Yavuşva Simanduyevin söhbətlərindən, «Zaman» qəzetinin 21 may 1999-cu il tarixli nömrəsində Asif Eyyublu və Südəbə Ağabalayevanın Qırmızı Qəsəbənin tarixi haqqındakı qeydlərindən də istifadə etmişəm.

XVII əsrin sonlarında Quba xanı Hüseynəli xan tərəfindən burada, Qudyalçayın sağ sahilində məskunlaşan dağ yəhudiləri icması sonralar onun oğlu Fətəli xanın himayəsi və göstərişi ilə daha da sərbəstliyə nail oldular. Uzaqgörən siyasi xadim, Azərbaycan dövlətçiliyi üçün uzun illər mübarizə aparan Fətəli xan deyirdi ki, vahid Azərbaycan dövləti yaratmaq o demək deyildir ki, bu dövlətin tərkibində ancaq azərbaycanlılar yaşaya bilər, idarəçilik işlərini ancaq azərbaycanlılar apara bilər, xeyr, mən düşündüyüm Azərbaycan xalqlar dostluğu ilə möhkəmlənməli, qohumluq əlaqələri olmalı, məmur qarışıqlığı olmalıdır. Burada hamı mehriban yaşamalıdır.

Elə bu fikirlə də Fətəlixan yəhudilərin dövlət tərkibində yaşayıb-çalışmasına da hər cür şərait yaratmışdı və o, yaxşı bilirdi ki, yəhudi xalqı etibarlı xalqdır, onlara inanmaq olar! «Bibliya»-nı, «Tövrat»-ı, «İncil»-i, «Quran»-ı yaxşı bilən Fətəli xan nə etdiyini, nə üçün etdiyini yaxşı bilirdi.

Tarixdən bəllidir ki, Dara Babilistanı işğal etdikdən sonra sənətkarlıq və ticarətdəki səriştələrini görüb yəhudiləri İraqdan

İrana köçürmüşdü. Sasanilərin hakimiyyəti zamanı isə onları Azərbaycanın iqtisadi inkişafını möhkəmləndirmək məqsədi ilə İrandan Azərbaycana köçürdülər.

Öz xalqının tarixini mükəmməl bilən Yavuşva müəllim söhbətində dedi:

– Bu günkü Cəlilabad, Oğuz, Yevlax, Şamaxı, Gəncə, Göyçay ərazilərində məskən salmış yəhudilər daim daha yaxşı dolanacaq yeri axtarırdılar, daha əlverişli yaşayış yeri gəzirdilər.

Bu məqsədlə onlar Qubaya gəlib çıxmışlar.

Tarixi faktlara görə yəhudilərin Qubaya gəlişi Nadir şahın dövrünə təsadüf edilir. Belə ki, o, Qubanı işğal edərkən özü ilə gətirdiyi yəhudilər əvvəllər Qırız, Küpçal, Qələdüz kəndləri arasındakı ərazidə yaşayıblar. Sonradan təhlükəsizliklərini təmin etmək

məqsədi ilə onlar Hüseynəli xanın sarayına xahişə gəlmiş, razılıq aldıqdan sonra indiki qəsəbənin yuxarı hissəsində yer almışlar. 250 il öncə Fətəli xan onları indiki əraziyə köçürmüşdür. Fətəli xanı duz-çörəklə qarşıladıkları yerdə indi onların sinaqoqu durur. Qırmızı Qəsəbədə 13 sinaqoq olmuşdur. Hazırda onlardan ikisi fəaliyyət göstərir, digərlərindən isə xoş məramlar üçün istifadə edilir. Bu sinaqoqlar arasında altı günbəzli sinaqoq çox maraqlıdır. Bu sinaqoqun arxitektura cəhətdən bütün elementləri altıdır, hər günbəz altı günü göstərir, altı gün isə yəhudilərin yeni ərazidə məskunlaşdığı müddətə işarədir.

Qeyd edək ki, arxiv sənədlərinə əsasən buraya köçən zaman evlərin sayı 300 baca olmuşdur, bu da 1500-ə yaxın adam deməkdir. Yəhudilərin artım sayı ən çox 1938-39-cu illərə təsadüf edir. O zaman burada 12 min 700 nəfər əhali yaşamışdır. Mühəribə, ondan sonrakı miqrasiyalar, iş, təhsil dalınca getmələr nəticəsində bu say get-gedə azalmışdır.

Yəhudilər qürurlu insanlardır. Hə. Musa peyğəmbərə vəhy olunmuş müqəddəs kəlamlar «Tövrət» dini kitabında əxz olunur. Bu müqəddəs kitabda tövsiyyə olunur ki, harada olsan, orada özünə etibarlı müttəfiq tap, elm öyrən, sənət öyrən, ticarət işlərində düzgünlük göstər və s. «Öz xalqını qorumağı bacar» kəlamını rəhbər tutan, «Tövrət»dan gələn «Haradan dağılmışsınızsa, ora yığışacaqsınız» inamına tapınmış bu qədim xalq onları başa düşüb qoruyanlara sədaqət, mehribanlıq və dostluqla cavab verir.

Tarixdən məlumdur ki, Məhəmməd Peyğəmbər (s.ə.s.) yəhudi dul xanımı Xədicənin karvanlarına sarbanlıq etmiş, sonradan onunla ailə həyatı qurmuşdur. Eləcə də dini kök, coğrafi ərazi baxımından İslam dininə xidmət edən insanlarla bağlılıqda olan yəhudilər «iki ananın, bir atanın» övladları kimi tanıdıqları azərbaycanlılardan, başqa millətlərdən bir qədər fərqli şəkildə, dinlərinin tövsiyəsinə görə ailə assimiliyasıyısına getməməyə çağırırlar. Buna baxmayaraq, əsrlər keçdikdən sonra bu qarışıq nıgah bağlanılır. Qubanın özündə bu gün belə nıgahlı ailələr, az da olsa vardır.

Belə bir rəvayət var:

Şah İsmayıl Xətainin sərkərdələrindən biri Sara adlı gulluqçu ilə ailə qurmaq qərarına gəlir və Fatehə yaxın olduğu üçün ona fikrini bildirir. Şah İsmayıl soruşur:

– Hansı xalqın qızıdır?

– Yəhudı qızıdır, – deyə sərkərdə bildirir.

– Olar, – deyə Şah İsmayıl razılıq verir və sonra əlavə edir:

– Bilirsənmi, niyə razıyam? Yəhudilər tədbirli olurlar. Vaxt gələr bilərsən.

Bir müddət ötür. Döyüşlərin birində sərkərdə əsir düşür. Bu zaman həyat yoldaşı həmin düşərgədə olan yəhudilərlə əlaqə saxlayır, kiçik bir xalça toxuyub ilmələr vasitəsilə yazır ki, qaçmaq üçün filan səmtdə imkan var. Orada bizimkilər səni xilas edəcək. Xalça sərkərdəyə çatdırılır, yazılanı oxuyub, hərəkət edir. Bir neçə gündən sonra zindandan qaçır, yenidən öz ordusuna qovuşur. Vəziyyəti Şah İsmayıla söyləyir. Fateh gülümsəyərək:

– Gördünmü, – deyir, – mən deyən oldu...

* * *

Yəhudilər zaman-zaman əzablara, işgəncələrə məruz qalmışlar. Mənfur Hitler faşizmi bəşər tarixində misli görünməyən faciəni törətmişdir: 6 milyona qədər yəhudini barbarizm şəraitində – diri-diri basdırmaqla, qaz kameralarında yandırmaqla, ağır edamlarla və s. məhv etmiş, qocaya, qadına, körpəyə aman verməmişdir. Tarix boyu verilən işgəncələrin ən son nəticəsi bu vəhşilik olmuşdur. Bəlkə elə buna görə də yəhudi bayramlarının əksəriyyəti zülm və əsarətdən, Allahın verə biləcəyi cəzalardan qorunmağa xidmət edir, cox maraqlıdır ki, dağ yəhudilərinin bu bayramları ilə yerli əhalinin bayramları arasında oxşar cəhətlər çoxdur.

Sentyabr-oktyabr aylarında keçirilən Roş-a-şana (yeni il bayramı) ilə yanaşı payızda Sukkot (məhsulun yığımı), Simxat-Tora (Allah-Təalanın bəxş etdiyi Tövrata görə) bayramları da qeyd edilir. Peysax (Nisonu) bayramı – yəhudilərin azadlığa çıxdığı gün (mart-aprel aylarında) baharın gəlişi ilə üst-üstə düşür. May-iyun aylarında keçirilən Şavuot bayramı isə Allah-Təalanın Həzrəti Musa Peyğəmbərə Tövrəti təqdim etməsinə (dağ yəhudiləri buna

Asalta deyirlər) həsr edilir. Xanuka – yunanlar üzərində qələbəyə aiddir. Tu bi-Şvat isə azərbaycanlıların Novruz bayramından 10-15 gün əvvəl qeyd olunur.

Bir gün yəhudi müdriki bir cavana deyir:

– Sənin həyatda izin qalacaqmı?

Gənc onu başa düşür, tez cavab verir:

– Əlbəttə! Evlənəcəyəm, övladlarım olacaq, onların da övladları olacaq, mənim adım onların adlarında yaşayacaq.

Müdrək gülüb deyir:

– Bu işin ikinci tərəfidir. Bax, qarşıdan yaz gilir, təbiət canlanır. Hərə bu torpaqda bir ağac əksə gələn yazda o yarpaq açar, çiçəklənər, soruşanlara qürurla deyərsən ki, bu ağacı mən əkmişəm. Axı, bu özü də böyük savabdır.

Cavan xəcalət çəkir, gedib ağac əkməyə başlayır.

Həmin bayram adətinə görə ağacların oyanması günündə ağac əkmək savab sayılır. Purim bayramı ağlın və səbrin qələbəsi hesab edilir. Laq ba-Omer (od bayramı) günündə yəhudilər inanırlar ki, yaxşı məhsul almaq üçün Allah-Təalaya etdikləri diləklər qəbul olunacaqdır.

Tişa bə-Av müsəlmanların Məhərrəmlik ayına bənzəyən mətəm ayıdır. Bu mərasim də 40 gün çəkir. Bu mərasimdə qəbirlərin ziyarəti başlanır, dünyəvi həzlərdən, nəfsin hərarətindən bir növ ayrılma baş verir, imtina olunur. Yəhudilərin soyğırımını əks etdirən bu bayram Av ayında keçirilir.

* * *

Ötən əsrin 70-90-cı illərində yəhudilərin kütləvi şəkildə SSRİ ərazisindən mühacirəti başlanıb. Ancaq bu proses zamanı ən az faiz Azərbaycan ərazisində qeydə alınıb. Çünki burada onların yaşayış, həyat tərzinə müsbət münasibət bəslənilib. 1989-cu ilki siyahıya almada Qubada 5 min nəfər yəhudi yaşayıb. Son qeyri-rəsmi məlumatlara görə isə onların sayı qismən azalıb. Mühacirət etsələr də onlar yenə də öz doğma yurdları ilə nəfəs alır, onu özlərinə vətən sayırlar. Azərbaycandan kənarda yaşayıb-yara-

dan şairlərdən Simax Şeydanın (Almaniya, Münhen şəhəri), Anton Aqarunovun (İsrail), Rəhim İsakovun (Moskva), Raşbil Şamayevin (ABŞ) və başqalarının şeirlərində Vətən, yurd həsrəti əsas mövzunu təşkil edir.

Statistik məlumatlara görə hazırda dünyada yaşayan 15 milyona qədər yəhudidən:

6 milyondan çoxu ABŞ-da;

5 milyondan çoxu İsraildə;

1,5 milyon Kanadada;

eləcə də Rusiyada, Almaniya, İsveçrə, Finlandiya, İsveç, Fransa və s. yerlərdə, 60 min nəfərə qədəri isə Azərbaycanda yaşayır.

* * *

Qədim yəhudi təqvimi ilə hazırda – 2009-cu il 5769-cu il sayılır. Bu illər 12 və 13 ay olmaqla qısa və uzun illərə bölünür. Bayramların bəzilərinin «gəzməsi» də bununla əlaqədardır.

Yəhudilərin dini kitabı «Tövrət» qədim ibrani dili ilə yazılıb. Qırmızı Qəsəbədəki dağ yəhudiləri icmasının dilini səhvən «tat» dili adlandırırsalar da, bu, heç də belə deyildir. Fars dili ilə 20-25 faiz «qohumluq əlaqəsi» vardır və bu da onların uzun illər fars düşərgəsində yaşamaları ilə əlaqədardır. Dağ yəhudilərinin dili «ivrit» dilidir və bu dil də üç dəfə aparılan islahat nəticəsində müasirləşdirilmişdir. Sonuncu Şapiro islahatında işlədilən bu dil sama dil qrupuna aiddir. Milli azlıqların öz ana dilində təhsilə şərait yaradıldıqdan sonra Qırmızı Qəsəbədə bu dil artıq yerli pedaqoqlar tərəfindən tədris edilir.

Hazırda Qırmızı Qəsəbədə 1 orta, 1 əsas məktəb fəaliyyət göstərir. İsaak Xanukov adına 1 nömrəli orta məktəb istedadlı jurnalist, uzun illər «Bakinskiy raboçiy» qəzetinin bölgə müxbiri, sonradan mühüm partiya-sovet işlərində rəhbər vəzifələrdə çalışmış, ictimai xadim İsaak Xanukovun adını daşıyır və onun nəvəsi, Moskvada çalışan iş adamı Sergey Xanukov 2006-07-ci tədris ilində həmin məktəb binasını əsaslı təmir etdirmiş, bunun üçün öz şəxsi vəsaitindən istifadə etmişdir.

* * *

Qırmızı Qəsəbənin öncə adı «Jidovskaya sloboda» olmuşdur. XIX əsrin 60-70-ci illərində, Zemstvo islahatlarından (bu islahat Azərbaycanda 1870-ci ildə həyata keçirilmişdir, Rusiyada isə 1861-ci ildə) Yevreyskaya Sloboda adlandırılmışdır. 1920-ci ildə Qızıl Ordu Xudata daxil olur, qəsəbənin indiki doğum evində qərərgah yerləşir. Bu ərəfədə qəsəbə bir də addəyişməyə məruz qalır və Qırmızı Qəsəbə adını alır. Ancaq dağ yəhudiləri unutan deyillər. Onlar elə ötən əsrdən bəri – 90-cı illərdən bəri onlara qayğı göstərən Fətəli xana ehtiram əlaməti olaraq öz yaşayış yerlərinə Fətəli xan adının verilməsi məsələsini qaldırmışlar...

Dağ yəhudiləri icması ilə Quba şəhərini qədim, daim sulu Qudyalçay ayırır. Hazırda onun üzərində iki körpü durur. Köhnə və təzə körpü adlanır bunlar. Məşhur 11 tağlı qədim körpünün tikilməsi ilə əlaqədar belə bir rəvayət var: Guya qubernatorun arvadı və oğlu kareta ilə çaydan keçmək istərkən sel karetanı aparmış, qubernatorun kiçik yaşlı oğlu həlak olmuşdur. Bundan sonra onun arvadı bu körpünü tikdirmişdir.

Əslində isə Qubada ən uzun körpü olan Qudyalçay körpüsü 1894-cü ildə rus çarı III Aleksandrın layihəsi əsasında inşa edilmişdir. Körpünün tikintisinə 80 min qızıl manata yaxın vəsait xərclənib, ən başlıcası strateji məqsəd güdülüb. Bu, rusların Qafqazda öz hərbi dayaqlarını möhkəmləndirməyə, Gürcüstana gediş-gəlişi asanlaşdırmağa xidmət edirdi. Körpü konusvari, biçimli tağlar üzərində bişmiş kərpicdən hörülmüşdür, bir-birindən 11,1 metr məsafədə olan dayaqqlar üzərində qurulmuşdur. Bir əsrdən çox müddətdə bu körpü azərbaycanlılarla yəhudilər arasında gediş-gəlişə xidmət göstərmiş, dostluq, mənəvi dayaq olmuşdur. Hazırda isə tarixi abidə kimi qorunur, qəsəbəlilər onu sərvət misalında mühafizə edirlər.

* * *

Qırmızı Qəsəbənin dünyanın neçə-neçə ölkəsində öz elmi işləri ilə ad-san qazanmış görkəmli ziyalıları, elm xadimləri vardır. Dünyaya şöhrəti yayılan İlizarov, fizika və kimya sahəsinin tanınmış korifeyləri Saulov, Mişiyev, Mardaxayev, Sasu-

nov, Xanukayeva, filosof Zaxaryayev, şair və yazıçılar, loğmanlar, mühəndis və ixtiraçılar artıq dünya elm mərkəzlərində öz sözlərini demiş, elm aləmində öz imzalarını qoymuşlar. Onların övladları da atalarının layiqli davamçılarıdır. Elm-incəsənət, mədəniyyət sahəsində, biznes fəaliyyətində, iqtisadi həyatda onlar öz inamlı addımlarını atırlar. Bu gün Qırmızı Qəsəbə öz oğulları ilə haqlı olaraq fəxr edir. Onlar həm dünyasını dəyişənlərə ehtiram göstərir, xatirəsini əbədləşdirir, sinaqoqda dualar oxudur, həm də müasirləri olanlarla sıx əlaqə saxlayır, onlarla görüşlər keçirir, adlarını hörmət və iftixarla çəkirlər. Bütün bunlar şənbə günləri olur. Çünkü Hz. Musa Peyğəmbər nəsihətlərinin birində deyir: «Şənbə gününü yad et, çünkü sənin müqəddəs günündür».

İkinci fəsil

*«Atana, anana hörmət et ki, Allahın sənə
verdiyi ömür uzansın!»*

(Hz. Musa Peyğəmbər)

Don müəllim belə insan idi...

1916-cı ildə Qırmızı Qəsəbədə, Binsion kişinin evində dünyaya bir körpə də göz açdı. Adını Don qoydular. Binsion Simanduyev dağ yəhudiləri arasında öz hörməti, izzəti olan şəxs idi və ömrü boyu halallıqla yaşamışdı. Qəlbində paklıq, saflıq daşıyırdı. Allah-Təalaya min şükr edirdi ki, bir parça çörəyini qazana bilirdi. Heç kəsin qeybətini qırmırdı, çünki Hz. Musa demişdi ki, «Qeybətdən uzaq dur!», heç vaxt Allah verən ruzidən, qəzavü-qədərdən narazı qalmamışdı, çünki Hz. Musa kəlamında deyilirdi ki, «Allaha şərikin qoşma və kibrlənmə (özünü böyük göstərmə)!\», «Boş yerə səni yaradanın adını çəkmə, çünki Allah bunu əfv etmər!».

Binsion Simanduyev həyatını, ömrünü bağladığı Qırmızı Qəsəbəni sevirdi, onun hər fəslinin gözəlliyinin vurğunu idi. Həyat ona həmişə xoş və rəvan idi. Allahından razı adam idi, çalışırdı ki, övladları da onun kimi yaşasınlar, fəaliyyət göstərsinlər. Elmin, təhsilin qədir-qiymətinə bilən adam idi Binsion Simanduyev. Elə buna görə də Donun təhsil alması, savadlı, bilikli adam olması onun böyük arzusu idi.

Qızıl Ordu Azərbaycanda Sovet Hakimiyyəti qurdu, cəmiyyət də, hakimiyyət də dəyişdi, qanunlar da təzələndi, ancaq Binsion kişinin arzusu dəyişməz qaldı və hasil də oldu.

Biz bu və digər faktlar barədə artıq söz açmaq istəmirik. Dağ Yəhudiləri Beynəlxalq «STMEQİ» Xeyriyyə Fondunun ictimai-siyasi qəzeti olan «Birlik-Edinstvo»nun 17 fevral 2005-ci il tarixli nömrəsində dərc edilmiş yazımı olduğu kimi oxuculara çatdırırıq.

Şərəfli ömürdən səhifələr

Don Simanduyev 1916-cı ildə Qırmızı Qəsəbədə anadan olmuşdur. 8 yaşında ikən Qubanın yəhudilər yaşayan ərazisindəki I dərəcəli sovet işçi məktəbinin I sinfinə daxil olmuşdu. 1929-cu ildə Don Quba pedaqoji məktəbinə daxil olmuş, 3 ildən sonra bu məktəbi bitirərək müəllim statusu almışdı. Elə həmin vaxtdan da o, müəllimlik fəaliyyətinə başlamışdır. 1932-34-cü illərdə Qırmızı Qəsəbə ibtidai məktəbində, 1934-38-ci illərdə yerli yeddiillik məktəbində çalışmış, 1938-39-cu illərdə isə qəsəbə orta məktəbində fizika və riyaziyyat fənlərini tədris etmişdir, sonradan 28 il fasiləsiz olaraq həmin məktəbdə direktor müavini vəzifəsində çalışmışdır.

Haşiyə

Qırmızı Qəsəbə qəbiristanlığında bir məzar var. Burada Don Simanduyev əbədi rahatlıq tapmışdır. Kim onu tanıyırsa, onların qəlbində yaşayır, həzin xatirəyə dönür. Gözəl insan, əsl ziyalı, böyük mənaəviyyatı olan şəxsiyyət idi O! Belə insanlar cismən ölürlər, ruhən isə onları tanıyanların qəlbində əbədi yaşayırlar. Mərhum Don Binsionoviç çətin, ancaq mənalı ömür yaşadı.

Don Simanduyev həmişə ali təhsil almaq arzusu ilə yaşayırdı və nəhayət, 1937-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin fizika-riyaziyyat fakültəsinin qiyabi şöbəsinə daxil oldu, 1942-ci ildə həmin təhsil ocağını bitirdi.

Don Binsionoviç əsl insan, əsl vətəndaş idi. Onun adı həmişə hörmətlə çəkilirdi, qabaqcıl pedaqoji iş təcrübəsi rayon və respublika səviyyəsində təbliğ edilirdi. Onun iş üsulu həmkarlarına nümunə kimi idi, gənc müəllimlər üçün örnək idi.

Uzunmüddətli fəaliyyəti dövründə D. Simanduyev dəfələrlə mükafatlandırılmışdır. Onun sinəsini «1941-45-ci illərdə əməkda fərqlənməyə görə», «Əmək igidliyinə görə», «Əmək veteranı» medalları ilə yanaşı «Şöhrət» ordeni də bəzəyirdi. Onlarca təşəkkür, fəxri tərif vərəqəsi onun şəxsi qovluğunda saxlanılır.

Müəllifdən: Arxiv sənədlərini gözümüz önündə araşdıran Yavuşva müəllim atasının həyat yolu barədə qürur və kədərlə söz aqır. Bu kədər ona görə idi ki, onun atası, böyük bir insan Don Simanduyev artıq həyatda yox idi.

– Biz bu gün onun davamçılarıyıq, – deyər qəsəbə 1 saylı orta məktəbin direktoru Yavuşva Donoviç söhbətə başlayır, – atam çox zabitəli adam idi, ailədə isə mehriban idi. Anam Narınc xanımla 58 il ömür sürmüşlər. Bu müddət ərzində onlar 8 qız, 2 oğlan dünyaya gətirmiş, onları boya-başa çatdırmış, tərbiyə etmişlər. Bu övladlardan 35 nəvə, 4 nəticə görmüşlər, bu da Simanduyevlər ailəsinin tükənməz sevincidir.

Don müəllim 1995-ci ildə vəfat etmişdir. Övladlarından İstir və Yavuşva onun yolu ilə getmiş, müəllim olmuşlar. İstir ali təhsilli rus dili, Yavuşva isə riyaziyyat müəllimləridir. Qızları Batsion və Mirvari Quba Tibb Bacıları Texnikumunu bitirmişlər. Zoya – Bakı Maliyyə-Kredit Texnikumunu, oğlu Simandu Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasını bitirmiş, Sankt-Peterburqda aspiranturaya qəbul olunmuş və sonbeşiyi Gülvərd Bakı Yeyinti Sənayesi Texnikumunu bitirmişdir. Övladlar valideynlərinə əsl sevinc bəxş etmişlər.

Söhbət əsnasında Yavuşva müəllim dedi ki, atam ömrü boyu azərbaycanlılarla dostluq etmişdir. Yaxşı xatırlayıram, Aşağı Xuc kəndindən Əli kişinin evinə tez-tez gedərdik, onlar da öz növbəsində Qırmızı Qəsəbəyə – bizə qonaq gələrdilər. Bu gün də Əli kişinin oğlu Məsimlə dostluğumuz davam edir, Əhməd və Səbri də ataları kimi bizimlə münasibəti kəsmirlər. Təhsil şöbəsinin işçiləri Nazif Əhmədzadə, Şövkət Tacibov, Yafət Nuriyev, Məsmə Şahverdiyeva həmişə atamın həmfikirləri olmuşlar. Atamla birlikdə Quba Pedaqoji Texnikumunda təhsil alan Xalidşah Babayev, Qara Bəhram, Sasun Yaqubov, Niyazi Əmirbəyov tanınmış ziyalı-pedaqoqlar idilər və həmişə atamın hörmətini saxlayardılar.

– Ümumiyyətlə bizim ev həmişə qonaq-qaralı olurdu, – deyə Y.Simanduyev əlavə etdi. Azərbaycanlı dostları tez-tez atama qonaq gəlirdilər. Həmişə qızğın müzakirələr aparılırdı. Haçan qonaq gəlirdi, atam şəxsən həkim Şaul Şaulovu dəvət edərdi, Hilil Nisimovu dəvət edərdi. Onlar mənim atamın məslək, əqidə, ürək dostları idilər.

Hilil Nisimovun söhbətindən: Hər dəfə Don Binsionoviçi xatırlayanda, ürəyimdə qarşısıalınmaz həsrət boylanır. Don müəllim insana az müyəssər olan yüksək intellektual səviyyəyə malik idi. Onunla hər dəfə müxtəlif mövzularda söhbət edərdik, diskussiyalar aparardıq, mülahizələr yürüdərdik. Onun açıq fikirləri vardı.

Don müəllimin həyatında ağır anlar da olmuşdur. Böyük Vətən müharibəsi illərində onun haqqında «yuxarıya» həqiqətdən-kənar donos yazan bir nəfər iddia edirdi ki, Don müəllim kulak oğludur və bir gənc müəllimi həbs etdirib. Stalin rejiminin kəsərli bir vaxtında o özünü müdafiə edə bilir, həbsxanaya salınmaqdan qorxmur, hətta dövlət mükafatları da alır.

Don müəllim sonralar xatırlayır ki, o bu bələdan, böhtandan necə yaxa qurtara bilib. Sən demə, respublika rəhbərləri arasında da həqiqəti müdafiə edən adamlar olubmuş.

* * *

Bu gün Don Simanduyevin yetirmələri təkcə Azərbaycanda deyil, eləcə də Rusiya, ABŞ, Kanada, İsrail və başqa ölkələrdə yaşayırlar. Onlar yüzlərcədir. Mardaxay Naftaliyev, Ziyad Babayev, Mazantu İsakova, Pobeda Mardaxayev, Qod Abramov, Raşbil Şamayev. Yaqub Yaqubov, Xananil Abramov və başqaları Don Binsionoviçin əməyi sayəsində «adam» olduqları üçün daim ona minnətdardırlar.

Müəllifdən: Bu hadisə ötən əsrin 50-ci illərində baş vermişdir. Kiminsə günahı üzündən yanğın baş vermiş və məktəb binası yanmağa başlamışdı. Yanğınsöndürənlər gələndə kimi Don müəllim alovla təkbəşinə mübarizəyə başlamışdı. O özünü alovun dilləri içinə ataraq şüurlu surətdə təhlükəyə getsə də məktəbi yanmağa

qoymamağa çalışırdı. Nəhayət, yanğın söndürüldü. Ağır nəfəs alan Don müəllim dedi:

– Əgər bina yansa idi, mən şagirdlərin üzünə baxa bilməzdim. Bundansa elə alovun dilləri içində özümün ölməyi daha yaxşı idi.

Bax belə insan, belə müəllim kimi yaddaşlarda qalıb Don müəllim!

...Qırmızı Qəsəbədə bu gün Don Binsionoviçi hörmət və ehtiramla xatırlayırlar. Bu xatirələr həmyerlilərinin qəlbindən silinməyəcəkdir!

Z.Mürsəlov

P.S. Hörmətli oxucular! Məqalə çap olunduqdan sonra orada adları çəkilən adamların çoxu öz dünyalarını dəyişiblər. Biz isə yazını kitaba olduğu kimi daxil etmişik. Ölənlərə Allah qəni-qəni rəhmət etsin!

* * *

Yavuşva Donoviç haqqında kitab yazdığımı eşitdikdə qələm dostum, uzun illər – 65 ilə yaxın təhsil şöbəsində müxtəlif vəzifələrdə çalışan, tarix elmləri namizədi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, şair, dramaturq, nasir, hazırda Quba Rayon Təhsil Şöbəsinin əməkdaşı olan Şövkət Tacibov dedi:

– Eşidəndə ki, Yavuşva müəllim haqqında kitab hazırlayırsan, məmnun oldum. Bilirəm ki, onun atası mərhum Don müəllim haqqında da qeydlər olacaq. Bəri başdan deyim ki, Don müəllim kimi pedaqoqlar indi o qədər də çox deyil. O, əsl insan idi, təhsil cəfakəşi idi, məktəb fədaisi idi. Ömrünü-gününü məktəbə, şagirdlərə həsr etmişdi. Cəfakəş insan idi. Bir gün məktəbə yoxlamaya getmişdik. Məktəb direktoru xəstə olduğu üçün işə çıxmamışdı. Ancaq məktəbdəki səliqə-sahmanı, tələbkərligi, düzgün sənədləşdirməni görəndə müavinin – Don müəllimin bir-neçə məktəb direktorunun görmədiy işləri gördüyünün şahidi olduq.

İşimizi qurtardıqdan sonra Don müəllim bizi evinə – nahara dəvət etdi. Tərəddüd etdiyimizi görəndə ciddi tərzdə:

– Özünüz bilərsiniz, – dedi, – Öz işinizdir.

Sonra isə bərkdən gülərək:

– Siz elə bilirsiniz ki, bununla qurtardınız? Onda hazırlaşın, mən hər həftə sizin birinizin evinə qonaq gələcəyəm. Hünəriniz var, məni qarşılamayın. Bəlkə çörək verməkdən qorxursunuz? Bəlkə buna görə qonağım olmursunuz?

Doğrusu söz bizi tutdu. Onun sadə, lakin çox səliqə-sahmanlı mənzilində qonağı olduq. Don müəllimin yülsək savadı, biliyi, riyaziyyatçı, fizik olsa da Azərbaycan və yəhudi tarixini dərinləndirən bilməsi, Azərbaycan ədəbiyyatının fanatı olması bizi valeh etdi. Bu mərasim ən çox fikir mübadiləsinə, ədəbi-elmi mübahisə məclisinə oxşayırdı. Mən onda Don müəllimi bir daha kəşf etdim, onda bildim ki, əsl ziyalı elə Don müəllim kimi olmalıdır.

Allah ona rəhmət etsin!

Üçüncü fəsil

Bahar oğlu

1959-cu ilin baharına üç gün qalmışdı. Torpaq cana gəlir, kol dibindən bənövşələrin ışırtısı görünür, ağacların bu-daqları tumurcuqlanır, düzənlərdə, yamaclarda qırçın yaşıl otlar torpaqdan boylanırdı. Təbiətdə canlanma, oyanış vardı.

Belə bir vaxtda Don müəllimin evində də həyəcanlı günlər yaşanırdı. Həyat yoldaşı Nərinə xanım hamilə idi və elə bil Don müəllimin ürəyinə dammışdı ki, bu körpə oğlan uşağı olacaq. Bu xəyal içərisində daim sevinir, həmin günü gözləyirdi.

Həmin gün gəldi. Mart ayının 18-də körpə dünyaya göz açdı. Adını Yavuşva qoydu Don müəllim onun. Sevinci yerə-göyə sığmırdı. İstəyirdi elə indicə qohumlara, dostlara da xəbər versin ki, «mənim oğlum olub». Həmin günlər Don Binsionoviç üçün dünyada ancaq bir arzu vardı: dərstdən çıxan kimi evə gedib, körpəsini əzizləmək.

Ata istəyinə çatan istək varmı həyatda? Bəzən deyirlər ki, uşaq anasız yaşaya bilmir, ancaq ata da övlad üçün yanar bir çıraqla o evdə, o xanimanda kədərdən əlamət qalmır, körpə gül-lüşləri ilə ata-ana istəyi vəhdətləşir.

Deyirlər ki, İskəndər anadan olanda Günəş qan rəngində şə-fəq saçmış. Sonradan onun müəllimi olmuş Aristotel (Ərəstun) deyibmiş: «Bu uşağın ömrü qan içində keçəcək». Elə də olur. 33 yaşına kimi fəth titulu qazanan İskəndər hər yürüşündə dünyanın bir hissəsini qana boyayıb, xarabalığa çevirmişdir.

Bir gün anasından eşidir ki, müəllimi onun haqqında nə işə deyib. Aristoteli çağıraraq soruşur:

– Mən yayda doğulmuşam, sən isə baharda. Bunların bir fərqi varmı?

Aristotel vəziyyətdən tez çıxır:

– Hökmdar, – deyir, – yazda doğulanlar alim olur, yayda doğulanlar sərkərdə. Bunun nəyi pisdir?

Bahar çağı dünyaya göz açan Yavuşva, evdə də ziyalı ailəsində böyüdü. Ağıl kəsəndən atasını məktəb yollarında gördü, ondan mükəmməl tərbiyə aldı. 1965-ci ildə Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli səkkizillik məktəbinin I sinfinə daxil olub 1973-cü ildə oranı bitirdi, 1973-1975-ci illərdə isə qəsəbə orta məktəbində təhsil alaraq kamal attestatına yiyələndi.

Sonrakı tərcümeyi-halı belədir:

- 1975-76-cı illər: Xaçmaz rayon tara müəssisəsinin Quba rayon şöbəsində fəhlə;
- 1976-77-ci illər: Bakı şəhəri, Lenin adına toxuculuq kombinatında tokar;
- 1977-78-ci illər: Bakı şəhəri 12 nömrəli Texniki Məktəbinin kinomexanika fakültəsində təhsil alıb, buranı 1-ci dərəcəli kinomexanik ixtisası üzrə bitirib;
- 1978-79-cu illər: təyinatla Quba rayon Kino Qurğuları Birliyinin Nizami adına kino-teatrında kinomexanik və eyni zamanda rayon pioner və məktəblilər evində dərnək rəhbəri kimi fəaliyyət göstərüb.
- 1979-cu ildə V.İ.Lenin adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun riyaziyyat fakültəsinin qiyabi şöbəsinə daxil olmuş, 1984-cü ildə ali təhsil diplomu ilə riyaziyyat müəllimi ixtisasına yiyələnmişdir. 1979-81-ci illərdə Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli 8 illik məktəbində pioner baş dəstə rəhbəri, 1981-88-ci illərdə Qırmızı Qəsəbə orta məktəbində pioner baş dəstə rəhbəri və eyni zamanda riyaziyyat müəllimi, eyni vaxtda Asəf Zeynallı adına Bakı Musiqi Məktəbinin Quba filialında fizika-riyaziyyat müəllimi kimi çalışmışdır.
- 1988-ci ildən bu günə qədər Qırmızı Qəsəbədəki İsaak Xanukov adına 1 nömrəli orta məktəbin direktorudur.

* * *

Yavuşva Simanduyev mənalı həyat yolu keçmiş, özünü gələcək üçün hazırlaya bilmişdir. Uzun illərin təcrübəsi onu hazırkı dövr üçün yetişdirmişdir. Həyatın hər cür sınaqlarından çıxan adamlar məhz kollektivdə nizam-intizam yarada bilər, sağlam mənəvi iqlim şəraitində işləməyi bacarırlar. Kollektiv rəhbəri, özü də pedaqoji kollektivin uzun illər rəhbəri olmaq, şagird və valideynlərlə işləmək asan məsələ deyildir. Bəlkə də Yavuşva müəllim buna elə ailə daxilindən yetişməyə başlamışdır.

* * *

Xəyalım məni keçmişə apardı. 1972-ci ilin payızı idi. Zoya xanım (Yavuşva müəllimin bacısı) Quba rayon komсомol komitəsində uşot bölməsi şöbəsinin müdiri, mən isə azad komсомol katibi vəzifəsində çalışırdım. Bir gün Zoya xanımın yanına çılız, çəlimsiz bir uşaq gəldi. Sonralar bu, bir neçə dəfə təkrar olundu.

– Qardaşımdır, – deyə Zoya xanım bildirdi, – Dərslərini hazırladıqdan sonra yanıma gəlir ki, uşot işlərini öyrənsin. Bunun iş-tahına bax! Deyir ki, böyüyəndə böyük iqtisadçı olacağam.

Onda olan diribaşlıq, hafizə itiliyi bizi təəcübləndirirdi və 13-14 yaşlı bu uşağın biliyinə valeh olmuşduq, onu görməyəndə darıxırdıq.

Yaxşı deyiblər ki, həyat irəlidədir. Uşaq arzuları böyüdükcə bəzən parçalanır, ovum-ovum olub sovrulur, sonra yerinə təzəsi gəlir. Yavuşva da iqtisadçı yox, pedaqoq oldu!

Deyirlər ki, həyat insanı yetişdirir. Məşhur filosof Emmanuel Kantın nəzəriyyəsinə görə «düşünmək mövcud olmaq deməkdir», əks halda insanın idrakı heç nədir. O yerdə ki, insan beyni sağlam fikirləşmək iqtidarına malikdir, deməli həyatı dərk etmək qabiliyyəti ona məxsusdur.

Hansı peşə, sənət sahibi olursa-olsun, atdığı addımı ilkin olaraq həyatı mövqe daxilində atmalıdır, çünki onun varlığının, onun mövcudluğunun inikası həyatın özündədir.

Yavuşva Simanduyev sağlam həyat düşüncəsi olan, vətəndaş mövqeyini dərk edən ziyalıdır. Bu kitab çapa hazırlandıqca mən də-

fələrlə onun rəhbərlik etdiyi təhsil ocağında olmuşam. Nizam-intizam, səliqə-sahman adamı valeh edir. Məktəb direktoru kimi tələbkar olan Yavuşva müəllimin «dəmir intizamı» bəlkə də kiməsə xoş gəlməyə bilər, hər bir kollektivdə beləsi olur. O yerdə ki, hansısa bir irad, ya tələb işin xeyri xatirinədir, onu qəbul etmək lazımdır.

Məktəb binasının foyesində quraşdırılmış müxtəlif tərtib və diaqramlar, sərgi və guşələr, dahilərin təhsil haqqında müdrik kəlamları, sinif divar qəzetləri, şəhidlərin xatirəsini əks etdirən fotoşend... Bütün bunlar məktəb fəaliyyətində rəngarəngliyin rəmzidir.

Şagird-müəllim, məktəb-valideyn münasibətləri burada tənzim edilir. Rus, ingilis, Azərbaycan və yəhudi dillərində aparılan tədris məktəbdə azərbaycanlı, yəhudi, ləzgi, tat mənşəli uşaqların beynəlmiləçilik, dostluq ruhunda tərbiyəsinə yönəldilmişdir.

Bir dəfə «Bilik günü» münasibətilə keçirilən təntənəli mərasimdə iştirak edirdim. Dünyanın müxtəlif ölkələrində zəngin repertuarla çıxış edən, Azərbaycanın xalq mahnılarını, muğamlarını, musiqisini ABŞ, Kanada, İsrail, Almaniya, İsveç, Türkiyə tamaşaçılarına çatdıran, hazırda Qırmızı Qəsəbə bələdiyyəsinin sədri vəzifəsində çalışan Nisim Nisimov çıxış edərək dedi ki, mən bu gün bu doğma məktəblə ona görə fəxr edirəm ki, onun yüksək intellektual səviyyəyə malik, zəngin dünyagörüşlü, adamlarla, xüsusilə şagirdlərlə işləməyi bacaran Yavuşva müəllim kimi rəhbəri vardır. Mən də bu məktəbdə təhsil almışam, onun məzunuyam. O dövrlə bu dövr, müasir məktəb arasında böyük fərq vardır. Şagirdlər informatikanın müxtəlif texnologiyalarından istifadə edir, kompüter sistemi yaradılmışdır, internet vasitəsi ilə dünyaya çıxış vardır.

Bu günün hər bir şagirdi, uşağı ona görə xoşbəxtdir ki, müstəqil Azərbaycanın, sivil dünyaya qovuşan ölkəmizin sabahı üçün layiqli vətəndaşdır.

Yevda Abramov Qırmızı Qəsəbə məktəbində müəllim işləmişdir. Hazırda isə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatıdır. Məclisdə insan hüquqları daimi komissiyasında xüsusi yeri vardır. O seçiciləri ilə görüşə gələrkən hökmən qəsəbə məktəblərinə də baş çəkir, müəllim və şagirdlərlə maraqlanır, təhsilin gedişatını, təlim-tərbiyənin səviyyəsini öyrənir. Belə görüşlərin birində iştirak edirdim. Yevda müəllim bildirdi ki, Yavuşva müəllim həqiqətən is-

tedadlı və bacarıqlı pedaqoqdur. O, Azərbaycan təhsilinin müasir üslubda qurulması baxımından əlindən gələni əsirgəmir. Bir də əlavə etdi ki, mən fəxr edirəm ki, dünya dövlətləri arasında tolerantlığın bariz nümunəsi Qırmızı Qəsəbədə, onun təhsil ocaqlarında öz bariz nümunəsini göstərir. Fikir verin, qəsəbədə müxtəlif xalqların nümayəndələri yaşayır, onların övladları, eləcə də qonşu kəndlərdən gələn şagirdlər eyni məktəblərdə təhsil alır, tərbiyə alır, ən başlıcası isə dostluğun təməl daşını qoyurlar. Bu məktəb rəhbərinin və hər bir pedaqoqun uğuru sayıla bilər.

Azərbaycan və İsrail Yazıçılar birliklərinin üzvü, şair Anton Aqarunov İsraildə yaşayır. Əslən Qırmızı Qəsəbədənir, hər il doğma Vətəni olan Azərbaycana, onun dilbər guşəsi Qubaya gəlir və hər dəfə də həsrətini çəkdiyi, şeirlərini həsr etdiyi Qırmızı Qəsəbədə olur. Əlbəttə, ilk nüvbədə təhsil ocaqlarının işi ilə maraqlanır. Bu dəfə də belə oldu. Anton müəllim iftixar hissi ilə qeyd etdi ki, Qırmızı Qəsəbə Azərbaycan-İsrail dostluğunun təməl daşındır. Onun hər bir uğuru fərəh doğurur. Mərhum ulu öndər Heydər Əliyev deyirdi ki, uşaqlar bizim gələcəyimizdir. Həqiqətən də bu günün hər bir şagirdi sabahın vətəndaşıdır, alimi, mühəndisi, həkimi, şairidir, siyasi xadimidir, dövlətçiliyin möhkəmlənməsində rolu ola-caq insandır.

– Mən, – deyər Anton Aqarunov bildirdi, – məktəb direktoru Yavuşva Simanduyevdən öyrənmişəm ki, bu məktəbdə uğurlar iləbəl artır. Məktəb məzunlarının sorağı ABŞ-ın, Kanadanın, Moskvanın, Sankt-Peterburqun, Almaniyanın, İngiltərənin ali məktəb auditoriyalarından gəlir. Bu, məktəbin pedaqoji kollektivinin, ilk növbədə təhsilin keyfiyyət və səmərəsinin yüksəldilməsi üçün əlindən gələni əsirgəməyən məktəb direktoru Yavuşva müəllimin gərgin əməyinin bəhrəsidir:

Ana kimi uzanıbdır

qolları,

Gələni əzizləyir,

gələni yola salır,

Haçansa şirin,

*haçansa xatirəyə dönən
məktəb yolları.*

Dünən şagird idi,

bu günün sorağında.

«Məktəb», «müəllim» sözü

*pıçıldayır dodağında
məzunun indi.*

Azərbaycan təhsilinin himayədarı və təəssübkeşi olan Heydər Əliyevin ölməz ideyaları ilə nurlanan Azərbaycanın təhsil sistemindeki yeniliklər bu məktəbdən də yan keçməyib.

Başlıcası, məktəbə qayğı ümumdövlət işinə çevrilib. Təhsildə humanistləşdirmə, keyfiyyət, müasir yanaşma mərhələlərində bu məktəb də rayonun, eləcə də respublikanın təhsil sisteminə öz töhfələrini vermişdir. Hər mərhələdə məktəbin pedaqoji kollektivi uğur əldə etmiş, məktəb daxilində, rayon səviyyəsində keçirilən «İlin ən yaxşı məktəbi», «İlin ən yaxşı şagirdi», «İlin ən yaxşı müəllimi» müsabiqələrində yüksək yerlər tutaraq, ad qazanmışlar.

Yavuşva Simanduyev isə 4 dəfə ardıcıl olaraq «İlin ən yaxşı məktəb direktoru» kimi müsabiqənin qalibi olmuşdur.

* * *

«**M**ən məktəbimi sevirəm!». Bu, şagirdlər üçün deviz olmuşdur. Yaraşıqlı sinif otaqları, zəngin fənn kabinetləri, idman zalı, kompüter otaqları, dərslik fondu və bədii ədəbiyyatla oxucusu üzünə qapıları açıq olan kitabxana və s. şagirdlər üçün həm bilik mənbəyi, həm də məşğuliyyət yerləridir. Fərdi məşğulluq direktordan tutmuş pedaqoji kollektivin hər bir üzvü üçün əsas meyara çevrilmişdir.

...Şagird Y. tez-tez dərs buraxır, təlim prosesində geriləyirdi. Bu, direktoru ciddi narahat edirdi. Onu kabinetinə dəvət edib təkliddə söhbət apardı:

– Niyə dərs buraxırsan?

Şagird susurdu.

– Oğlum, – deyə direktor ona müraciət etdi, – bəlkə bir problemin var? Bəlkə ailənizdə nəsə xoşagəlməz hadisə baş verib?

Şagird hıçqıra-hıçqıra:

– Müəllim, – dedi, – atamla anam arasında münəqişə düşüb. Mən də ona görə dərsə gələ bilmirəm.

Fikir Yavuşva müəllimi götürdü. Bir xeyli müddət susdu. Sonra şagirdə dedi:

– Bilirsən nə var? Sən bu barədə heç kimə heç nə demə. Get sinifdə otur. Mənə də görək, atan evdə axşamlar nə vaxt olur?

Şagird vaxtı dedi və getdi.

Yavuşva müəllim xeyli götür-qoy etdikdən sonra kimsəyə bildirmədən axşamçağı o şagirdin yaşadığı ünvana getdi. Küçə qapısını üzünə elə şagirdin valideyni açdı. Bir az özünü itirən kimi oldu, sonra da:

– A, müəllim, – dedi, – xoş gəlmisən. Xeyir ola?

– Qonaq qəbul etmirsən?

Ev sahibi tərəddüd içində:

– Niyə? Buyurun içəri, – dedi.

Evdə nə isə bir cansıxıcılıq vardı. Ata da, ana da çox gənc idilər. Hər ikisinə Yavuşva müəllim dərs demişdi. Odur ki, ərlə dilləndi:

– Hə, nə olub? Dəryada gəminiz batıb? Mən qonaq deyiləm, yadınızdan çıxmayıbsa, müəlliminiz olmuşam, siz də mənim yaxşı şagirdlərim idiniz. Baxın, oğlunuz da indi mənim şagirdimdir. O uşaq son vaxtlar heç özündə deyil, bikef gəzir. Səbəb nədir?

Qadın hıçqırdı, ər isə başını aşağı dikdi.

– Yaxşı da, məndən gizlətməyin! Nə olubsa, açıq danışın, bəlkə bir köməyim dəydi.

Hər iki tərəfi dinləyən Yavuşva müəllim məsələnin həllinə getdi. Sən demə, ərin evə gec gəlməsi qadın qısqançlığına səbəb olmuş. Ər isə dedi ki, neynim, işləyirəm, bəzən gecələr yük boşaldıb çörək pulu qazanıram, arada «yüz-yüz» də olur.

– Bax, bunu düz eləmirsən! Alın tərini, zəhmətini içkiyə qurban verib, ailəni dağıtma. Sən də, qızım, – qadına üz tutdu, –

şeytan hisslərini qəlbindən çıxart. Hələ cavansınız, yaxşı günləriniz öndədir. Uşaqdan da muğayat olun, qəlbini, inamını qırmayın.

O bu qapıdan çıxanda özünü rahat hiss edirdi. Hər şey qaydasına düşmüş, barışıq əldə edilmişdi.

Nəticə sonradan oldu. Bir müddətdən sonra həmin şagirdin adı əlaçılar sırasında çəkildi. Bir dəfə Yavuşva müəllim onu yanına çağıraraq soruşdu:

Hə, qoçaq vəziyyət necədir?

– Çox sağ olun, müəllim! Atam da, anam da sizə həmişə minnətdardırlar.

* * *

Nüfuz... Çoxları soruşur ki, «nüfuz necə qazanılır?». Nüfuzu şəxsiyyət qazanır. Öz əməli, öz işi ilə qazandığı nüfuz onun sahibinin sözünü kəsərli, başını uca edir. Yuxarıda təsvir olunan epizodda *müəllim nüfuzu* necə böyük bir qüvvəyə malik idi, göründü və bu, bir şəxsiyyət kimi Yavuşva müəllimin həyat mövqeyini özündə əks etdirdi.

Sovet təhsil sistemində Makarenkonun, Uşinskinin pedaqoji üsulları dərindən öyrənilir, təlim-tərbiyə prosesində onlardan ən çox istifadə edilirdi. Rejim, quruluş dəyişilsə də, müasir üsullarla yanaşı bu gün də həmin mütəfəkkirlərin lazım olan nümunələrini yada salmaq, işdə tətbiq etmək bəlkə də faydalıdır. Təcrübə göstərir ki, tərbiyə prosesində bəzən inzibatçılıqdan da istifadə edilməlidir. Yavuşva müəllim danışır ki, məktəbimizdə bir şagird təhsil alırdı, o, indi tanınmış elm adamıdır. O şagird dərslərdə, tənəffüslərdə nadinclik edir, intizamı pozurdu. Sınıf rəhbəri bu barədə məna məlumat vermişdi. Həmin şagirdin atası məsul vəzifə sahibi idi, ayın çox günlərini ezamiyyətlərdə olurdu.

Bir gün Yavuşva müəllim sinif rəhbərini və həmin şagirdi yanına çağıraraq, sinif rəhbərinə:

– Sabah axşam üçün sinif valideyn yığıncağı çağırırsan, – dedi, – Dəvətnamələri yazın, cənab S. də ezamiyyətdən qayıdıb. Yığıncaqda iştirak etməlidir.

Şagird atasının adını eşitcək qızardı:

– Müəllim, – dedi, – axı atam gəlməyib hələ?

– Bax, yalan danışırın. Atan gələcək, özü də səninlə birgə. Etdiklərini valideynlərin gözü qarşısında ona çatdıracağıq. Gedə bilərsiniz.

Sınıf rəhbəri çıxdı, şagird qapının ağzından geri qayıtdı:

– Müəllim, – dedi, – məni bağışlayın. Bundan sonra heç bir nadinclik etməyəcəyəm, yaxşı oxuyacağam. Ancaq atama heç nə deməyin.

– Söz verirsən?

– Hə, müəllim, hə...

Bu söhbətin böyük təsiri oldu. Elə bil ki, həmin şagird yeni-ləşdi, əvvəlki hərəkətlərindən əsər-ələmət qalmadı. Çox çəkmədən adı əlaçılar sırasında çəkildi, olimpiadalarda qalib gəldi, məktəbin ictimai işlərində ən fəal iştirak edənlərdən birinə çevrildi.

* * *

Yavuşva müəllimin atası, təcrübəli pedaqoq Don Binsionov-iç deyərdi: «Pis şagird yoxdur, yarımçıq müəllim var. Əgər bir müəllim 45 dəqiqəlik dərsi cansıxıcı, başdan ötürmək üçün deyirsə, onda şagirddən heç nə gözləmək, tələb etmək olmaz».

Atasının bu müdrik fikirləri oğul üçün həmişə örnək olmuşdur. Odur ki, dərslərdə dinləmələri «açıq dərslər»in mövzu və məzmunları ilə daim maraqlanır, sonra fəal müzakirələrin aparılması üçün şərait yaradır.

«Müəllim kimdir?» – sualına Yavuşva müəllim öz fikrini cəmləşdirib, cavab verir:

– Müəllim – öyrədən olsa da, öyrənən də olmalıdır. Yerində saymaqla, mütaliəsiz yaşamaqla, qabaqcıl təcrübələrdən yan keçməklə heç bir müəllim öz ustalığını artırma bilməz, əksinə həyatın gedişindən, təhsilin dinamik inkişafından geri qalar. Əsl müəllim gecə yatanda belə tədris edəcəyi mövzu ilə yuxuya getməlidir.

Yadıma bir epizod düşdü. Bir məclisə düşmüşdüm. Birdən adamlar arasında sanki həyəcan qopdu:

– Filan müəllimlər gəldilər...

Hamı hörmət əlaməti olaraq ayağa qalxdı. Gələn müəllimlərin biri aqsaqlı kişi, o biri isə ortayaşlı idi. Məclisdə söz-sözü gətirirdi. Bir nəfər ortayaşlı müəllimə sual verdi:

– A müəllim, deyirlər, amerikalı bir alim yeni planet kəşf edib, orada həyat var? Siz necə, buna inanırsınız mı?

İxtisasca astronomiya müəllimi olan şəxs quru bir cavab verdi:

– Səndən başqa onu deyən nəhaq deyir.

Aqsaqlı ədəbiyyat müəllimi isə:

– Mən də eşitmişəm ki, belə bir planet kəşf olunub. İnşallah, elmin-texnikanın inkişafı dünyanın, kainatın gizlin qalan sirlərini açacaqdır. Əlbəttə, bunun üçün xeyli vaxt lazımdır. Kosmosun öyrənilməsi dünya elminin vacib məsələsidir, – dedi.

Burada iki «qütb» üz-üzə gəldi. İxtisaslı müəllim ziyalı cavabı vermədi. Qeyri-ixtisas sahibi isə sualı pedaqoq nöqteyi-nəzərindən izahlandırırdı.

Bəli, müəllimə hamı üçün, bütün ziyahılar üçün vacibdir. Onlara üz tutanlara, nə isə öyrənmək həvəsində olanlara öyrətmək üçün, mənəviyyatı zənginləşdirmək üçün. Belə olmasa pedaqoqun, müəllimin şəxsi nüfuz dairəsi kiçilər, onun həyat mövqeyi zəifləyər.

Yavuşva Donoviç Simanduyev, iyun 2008-ci il

Явушва Донович Симандуев, июнь 2008 года

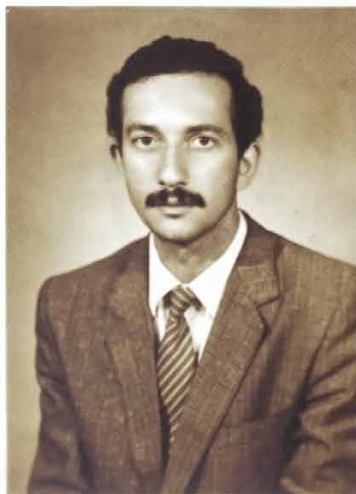
Yavuşvanın babası
Binsion Simanduyev,
sağ tərəfdə Don Simanduyev
və sol tərəfdə bibisi Manan xanım

Дедушка Явушвы
Бинсион Симандуев,
справа Дон Симандуев
и слева тетя Манан ханум

Yavuşva Simanduyevin
atası Don Simanduyev

Дон Симандуев – отец
Явушвы Симандуева

Yavuşva Donoviç Simanduyev,
1981-ci il

Явушва Донович Симандуев
в 1981 году

Yavuşva Simanduyevin
atası Don Simanduyev
və anası Narınc xanım

Родители
Явушвы Симандуева:
отец Дон Симандуев и
мать Нарындж ханум

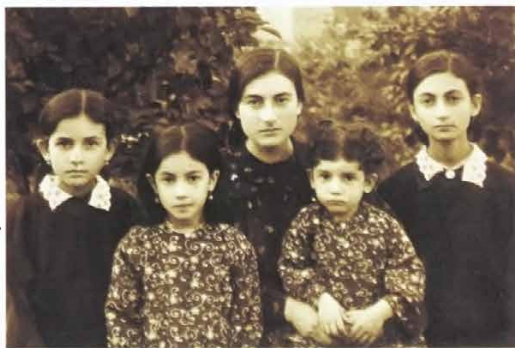
Don Simanduyev və
sağ tərəfdə Yavuşva
solda Simandu

Дон Симандуев со
своими сыновьями,
Явушва (справа) и
Симанду (слева)

Yavuşva müəllimin
bacıları, soldan
birinci: Məlkə, Zoya,
İstir, Burliyant və Sara

Сёстры Явушвы
Симандуева, слева:
Малка, Зоя, Истир,
Бурлиант и Сара

Arxada cərgədə soldan ikinci – Yavuşva müəllimin babası Binsion Simanduyev əsgər yoldaşları arasında

2-ой слева в последнем ряду дедушка Явушвы Бинсион Симандуев среди товарищей по оружию

Qırmızı Qəsəbə orta məktəbi 1946-47-ci tədris ili – 1 sinif.

İkinci cərgədə sağdan 4-cü Don Simanduyev və birinci cərgədə soldan ikinci Yavuşvanın bacısı Zoya Simanduyeva

1 класс средней школы Красной Слободы, 1946-47-ой учебный год. 4-ый во втором ряду справа Дон Симандуев и в первом ряду 2-я слева сестра Явушвы Зоя Симандуева

Don Simanduyev
Дон Симандуев

Soldan Yavuşvanın bacısı
Sara ханım

Слева сестра Явушвы
Сара ханум

Yavuşvanın bacıları:
Batsion, Mirvari,
Burliyant və bacısı
oğlu Yurik

Сестры Явушвы:
Батсион, Мирвари,
Бурлиант и
племянник Юрик

Müəllimlərdən sağdan 2-ci Don Simanduyev
şagirdlərdən imtahan qəbul edir. 1947-ci il

2-ой справа среди учителей Дон Симандуев
принимает экзамен. 1947-ой год

Sağda Yavuşvanın əmisi Yusif Simanduyev və Natan Şaulov
Справа дядя Явушвы Юсиф Симандуев и Натан Шаулов

4-cü cərgə soldan 4-cü Don Simanduyev

В 4-ом ряду 4-ый слева Дон Симандуев

1-ci cərgədə sağdan 1-ci Don Simanduyev, 2-ci cərgədə sağdan
1-ci Talxum Avşalumov, 2-ci Uril Simanduyev

В 1-ом ряду 1-ый справа Дон Симандуев, во 2-ом ряду
1-ый справа Талхум Авшалумов, 2-ой Урил Симандуев

Quba 2 illik müəllimlər institutunun məzunları.
Qabaq cərgədə soldan 6-cı Don Simanduyev

Выпускники двухгодичного Губинского педагогического института.
В первом ряду 6-ой слева Дон Симандуев

Qabaq cərgədə sağdan 2-ci Don Simanduyev və 3-cü Aslan Quliyev

В 1-ом ряду 2-ой справа Дон Симандуев и 3-ий Аслан Гулиев

3-cü cərgədə sağdan 2-ci Talxum Avşalumov,
Don Simanduyev, Qod İzyaquyev və Yusif Ruvinov

В 3-ем ряду 2-ой справа Талхум Авшалумов, рядом
Дон Симандуев, Год Изьягуев и Юсиф Рувинов

Arxadan 1-ci cərgədə sağdan 4-cü Burliyant Simanduyeva,
2-ci cərgədə soldan 5-ci Qırmızı Qəsəbə orta məktəbin direktoru
Aslan Quliyev, Yavuşva və Şifro müəllim

В последнем ряду 4-ая справа Бурлиант Симандуева,
во 2-ом ряду 5-ый слева директор средней школы
Красной Слободы Аслан Гулиев, Явушва и Шифро ханум

Yavuşvanın bacısı
Mirvari xanım
oğlu Elşadla

Сестра Явушвы
Мирвари ханум
с сыном Эльшадом

Soldan: Yavuşva, bacısı Zoya və qardaşı Simandu ilə birlikdə

Слева направо: Явушва, его сестра Зоя и брат Симанду

Xanuka Mənaşimoviç
Mərdaxayev

Ханука Манахимович
Мардахаев

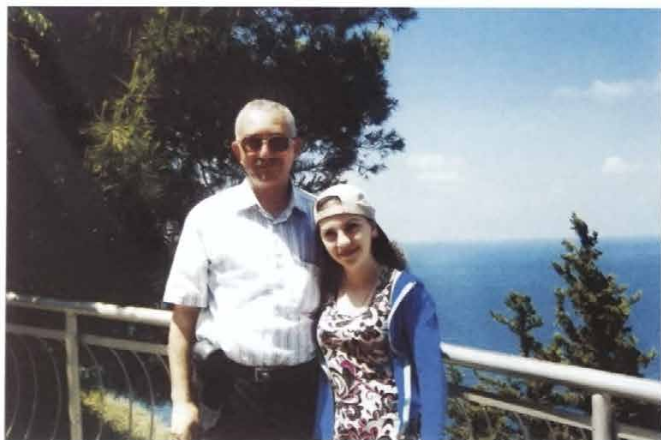
Yurik Qodoviç Abramov

Юрик Годович Абрамов

Sağdan: Yavuşva, bacısı oğlu Zaraxiya və qardaşı Simandu ilə birlikdə

Справа: Явушва вместе с племянником Зарахия и братом Симанду

Yavuşva qızı İradə ilə birlikdə. İsrail, 2006-cı il, may

Явушва с дочерью Ирадой. Израиль, май 2006-го года

Yavuşva oğlu Eduardla birlikdə

Явушва с сыном Эдуардом

Qardaşlar Eduard və Mark

Братья Эдуард и Марк

Yavuşva müəllimin anası Narınc xanım nəvələri
Larisa və Ellada ilə birlikdə

Мать Явушвы муаллима Нарындж ханум
с внучками Ларисой и Элладой

Oturanlar soldan 1-ci Yavuşvanın bacıları Batsion, Məlkə, İstir və 2-ci
cərgədə sağdan 1-ci Gülvərd, bacısı qızı Viktoriya və qardaşı qızı Diana

Сидят слева направо: сестры Явушвы Батсион, Малка, Истир и
во 2-ом ряду справа 1-я Гюльверд, племянницы Виктория и Диана

Yavuşvanın ailəsi: Valentina xanım, qızı Narinc və oğlu Mark
Семья Явушвы: Валентина ханум, дочь Нарындж и сын Марк

Narinc «ana» –
Yavuşvanın qızı

Дочь Явушвы –
«Мама» Нарындж

Mark Simanduyev

Марк Симандуев

Naum Simanduyev

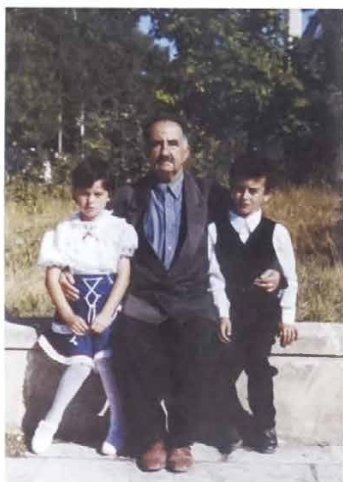
Наум Симандуев

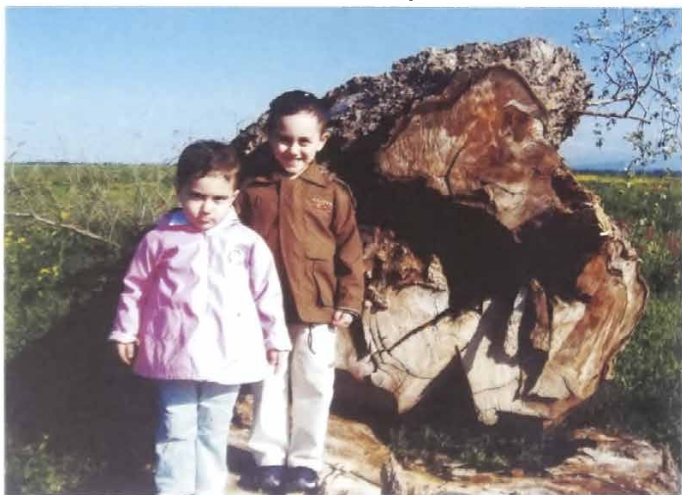
Yavuşva Simanduyev

Явушва Симандуев

Qod Abramov nəvələri Esmira
və Vyacheslavla birlikdə

Год Абрамов с внуками
Эсмирой и Вячеславом

Narinc və Mark

Нарынж и Марк

Yavuşva İmanil və Samuyellə birlikdə

Явушва с Иманилом и Самуэлом

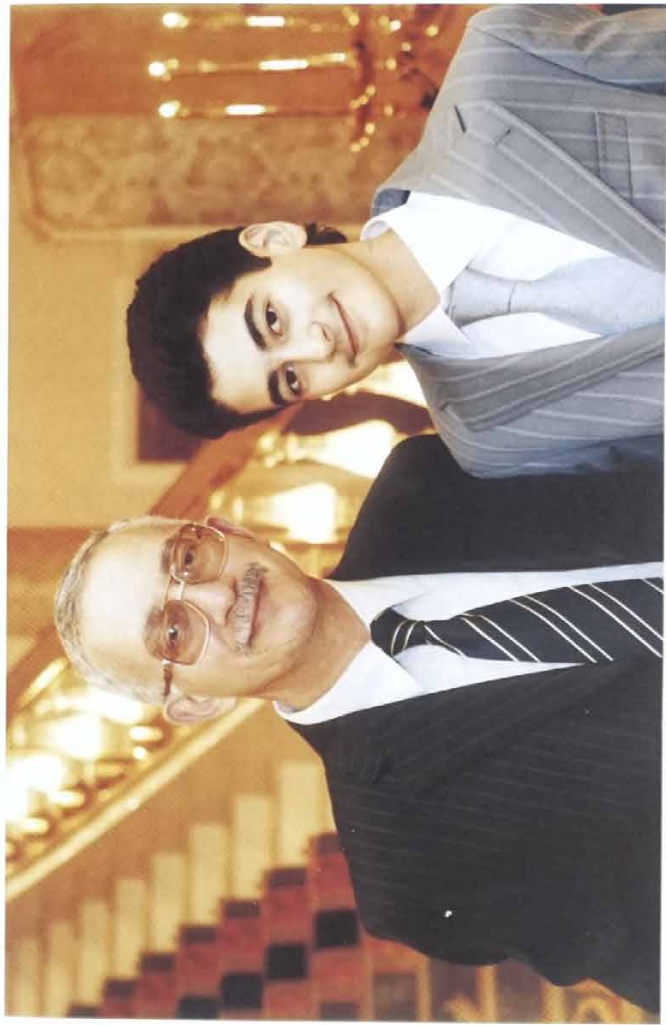
Yavuşvanın həyat yoldaşı Valentina xanım,
bacıları Zoya, Batsion, Burliyant və Liza xala

Супруга Явушвы Валентина ханум,
сёстры Зоя, Батсион, Бурлиант и тётя Лиза

Soldan Abramov Ярухом Адамовиç, Simanduev Явушва Доновиç və Rafailov Solomon Ruvinovиç

Слева Абрамов Ярухом Адамович, Симандуев Явушва Донович и Рафаилов Соломон Рувинович

Ҳавушва қардаш оғлу Дон «ата» ilə birlikdə

Явушва с племянником «отцом» Доном

Şamayev Yaqub Yumtuyevič

Шамаев Ягуб Юмтүевич

Yavuşva Simanduyev övladları Mark və Narıncıla birlikdə

Явушва Симандуев со своими детьми Марком и Нарындж

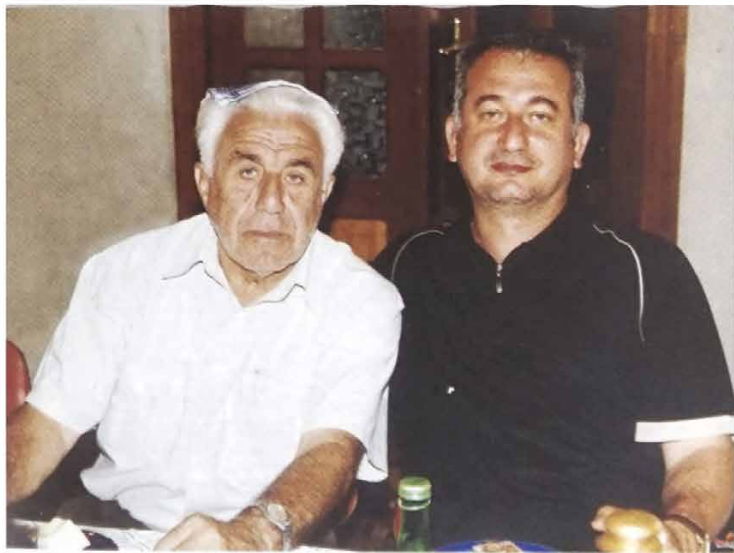

Boris Yusifoviç Simanduyev – Quba rayonu
Dağ yəhudiləri dini icmasının sədri

Председатель религиозной общины
горских евреев в Губе –
Борис Юсифович Симандуев

Simandu Simanduyev və Xay Simanduyev

Симанду Симандуев и Хай Симандуев

Әнәнә давам едір – Yavuşva Simandıyev, Don Simandıyev və Simandu Simandıyev

Традиция продолжается – Явушва Симандыев, Дон Симандыев и Симанду Симандыев

Boris Simanduyev və
Yavuşva Simanduyev

Борис Симандуев и
Явушва Симандуев

Ruven Şamayeov və
Yavuşva Simanduyev

Рувен Шамаев и
Явушва Симандуев

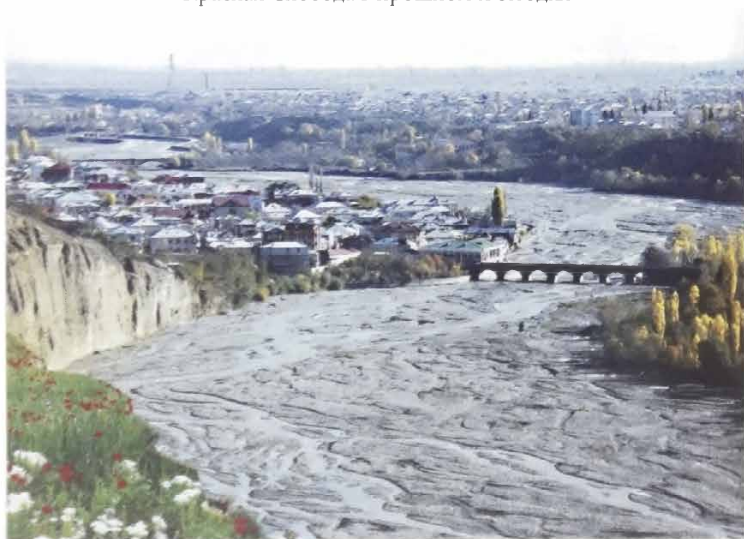
Yaqub Şamayeov, Səvi İxiilov və Yavuşva Simanduyev

Ягуб Шамаев, Сэви Ихиилов и Явушва Симандуев

Qırmızı Qəsəbə keçmişdə və bu gün

Красная Слобода в прошлом и сегодня

Dördüncü fəsil

Mətbuat səhifələri və «Yavuşva müəllimin məktəbi»

Qırmızı Qəsəbə üçün tolenantlığın bir bariz nümunəsi də burada dağ yəhudiləri üçün qəzet və jurnal nəşr edilmişdir. Beynəlxalq aləmdə tanınan bu mətbuat orqanları Dağ Yəhudiləri «STMEGI» Beynəlxalq Xeyriyyə Fondunun ictimai-siyasi qəzeti «Birlik–Edinstvo» qəzeti və «Qudyal» jurnalı rus və Azərbaycan dillərində yayımlanır, dünya oxucularına çatdırılır.

Hər iki mətbu orqanının baş redaktoru, respublikanın tanınmış jurnalisti, Həsən bəy Zərdabi və «Qızıl qələm» mükafatları laureatı Nəcəfqulu Nəcəfov dedi:

– Məqsədimiz İsrail–Azərbaycan dostluğunu, ümumilikdə xalqlar dostluğunu tərənnüm etməkdən ibarət olub və çox şadam ki, bu missiyanı ləyağətlə yerinə yetiririk.

Bu mətbu orqanlarında Azərbaycanın, Quba rayonunun ictimai-siyasi, mədəni həyatı da öz əksini tapır. Qırmızı Qəsəbə məktəblərində, xüsusilə İsaak Xanukov adına 1 nömrəli orta məktəbdə baş verən yeniliklər, tədbirlər, görüşlər və s. geniş əks etdirilir. «Yavuşva müəllimin məktəbi» kimi hallanan 1 nömrəli orta məktəb və məktəbin direktoru Y. Simanduyev barədə rayonun «Şəfəq», «Tərəqqi», respublikada çıxan «Respublika», «İnsan hüquqları», qonşu Dağıstan respublikasının «Dərbənd», ABŞ və Kanada Dağ Yəhudiləri İcmasının aylıq qəzeti olan «Noviy Rubej» qəzetlərində və s. onlarca yazı dərc edilmişdir.

«Məktəb direktoru və məktəb mətbuatın gözü ilə» adlandırılmış həmin yazılardan nümunələr oxuculara təqdim olunur.

Var olsun belə el oğulları

Qırmızı Qəsəbə

Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbin kollektivi də yeni dərs Qilinə nümunəvi hazırlıq görmüşdür. Cari tədris ilində burada rus və Azərbaycan bölmələrində 500 nəfərdən çox şagird təhsil alacaqdır. Məktəbin direktoru Yavuşva Simanduyev deyir:

– Məktəbimiz beynəlmiləldir. Müxtəlif millətlərin, azsaylı xalqların övladları burada təhsil alırlar. Məktəbimizdə rus, Azərbaycan, ingilis dilindən başqa, ıvrit dilinin tədrisini də planlaşdırmı-
cıq. Sevindirici haldır ki, şagirdlər bu dillərin öyrənilməsinə böyük həvəslə yanaşırlar. Təsəvvür edirsinizmi, əksər azərbaycanlı valideynlər bizdən xahiş edirlər ki, onların uşaqları da ıvrit dili öyrənsinlər. Odur ki, nəzərdə tutmuşuq ki, digər dillərlə yanaşı ıvrit dili də bütün ibtidai siniflərdə tədris edilsin.

1963-cü ildə tikilib istifadəyə verilmiş bina bu ilki kimi heç vaxt əsaslı təmir edilməyib. Dövlət büdcəsindən bir manat da pul ayrılmasa da məktəbdə 38 milyon manatlıq təmir işləri görülmüşdür. Sevindirici haldır ki, bu qədər iş məktəb rəhbərliyinin təşkilatçılığı sayəsində Qırmızı Qəsəbə sakinlərinin vəsaiti hesabına görülmüşdür. Məktəbin qabaq hissəsi mişar daşı ilə hörülmüş, bura dəmir darvaza salınmışdır. Direktorun dediyi kimi, məktəbin uşaq sağlamlıq mərkəzinə çevrilməsi üçün məqsədyönlü iş aparılır. İdman zalı yenidən qurulmuş, əsaslı təmir edilmişdir. Stadionun ətrafı mişar daşı ilə hörülmüş, şagirdlərin idmanla məşğul olması üçün burada hər cür avadanlıq quraşdırılmışdır.

Yurik və Valerik Yakubov qardaşları, Albert və Telman Aqarunov qardaşları, Qod Sasunov, Mais Yakubov, Ruvin Davidov, Valerik Miirov və başqaları məktəbdə təmir işlərinin aparılması üçün 30 milyon manata qədər köməklik göstərmişlər. Var olsun belə el oğulları!

Yavuşva müəllim onu da bildirdi ki, məktəbin dam örtüyü təzələnməlidir. Yağışlı günlərdə bina bir-neçə yerdən damır. Qəsəbənin xeyirxah, imkanlı adamları dam örtüyünün dəyişdirilməsinə kömək edəcəklərinə söz vermişlər. Bu məqsədlə 15 kubmetr taxta, 300 ədəd ağ dəmir təbəqəsi alınmışdır. Tikinti materiallarının alınması başa çatan kimi məktəbin dam örtüyü də dəyişdiriləcəkdir.

Q. Qasimov,

*(Quba rayonunda çıxan «Şəfəq» qəzetinin
6 sentyabr 1997-ci il tarixli 33-cü nömrəsindən)*

Quba-Dərbənd dostluğumuz əbədidir

El hörmətini qazanan ziyalı

«Bizi məktəbin dəhlizində gülərlü, mehriban baxışlı bir nəfər qarşıladı.

– Xoş gəlmisiniz, – deyə o, əl verib görüşdü və bizi öz iş otağına dəvət etdi:

– Buyurun, əyləşin, sizi dinləyirəm.

– Məktəbin direktoru Yavuşva Simanduyev sizsiniz? Haqqınızda xoş məramlı sözlər çox eşitmişik.

– Yəqin ki, barəməzdə yazmaq istəyirsiniz, – deyə o, mehribanlıqla gülümsədi, – Mənim müxbirlərə çox hörmətim var. Onlar bizim günümüzün tarixini yazırlar.

Sonra həmsöhbətimiz sözünə davam edib dedi:

– Məktəbimizə tez-tez müxbirlər gəlirlər, işimizlə, fəaliyyətimizlə çox maraqlanırlar. Açığını deyim ki, jurnalistlər məktəbimizdən çox razı gedirlər.

– Sonra Yavuşva Simanduyev maraqla soruşdu:

– Bu cavan oğlan sizə çox oxşayır. Yəqin oğlunuzdur?

– Bəli, oğlumdur, – dedim, – səfərə birgə çıxırıq. O, maşını idarə edir. Axı, mənim özümün ahıl yaşımdır. Maşın köməyimizə çatır.

Yavuşva müəllim mehribanlıqla gülümsəyib dedi:

– Xoşbəxt adamsınız. Hər ataya belə səadət nəsib olmur. Ata və oğlun birgə səfəri xoş təəsürat doğurur.

Yavuşva müəllimdən soruşuruq:

– Çoxdan məktəbin direktoru işləyirsiniz?

– 12 ildir işləyirəm. Hazırda məktəbimizdə 414 nəfər şagird təhsil alır. Onların təlim-tərbiyəsi ilə 48 müəllim məşğul olur. Müəllimlərin əksəriyyəti çox stajlıdır.

Yavuşva müəllim dedi:

– Mən yəhudiyəm. Lakin ana dilimlə yanaşı Azərbaycan dilini də çox sevirəm. Qırmızı Qəsəbə orta məktəbində də Azərbaycan

can dilində təhsil almışam. Sonra Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutuna daxil olmuşam.

Yavuşva Simanduyevin atası uzun illər Qırmızı Qəsəbə 2 nömrəli orta məktəbdə təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini işləyib. Bacısı İstir həmin məktəbdə rus dili müəllimi işləyib.

Yavuşva müəllim yaxşı mütaliəçidir. Zəngin kitabxanası var. 1500 kitab fondu var. Kitabxanasını Azərbaycan yazıçıları ilə yanaşı Dağıstan yazıçıları da bəzəyir. Dağıstanın xalq şairlərindən Rəsul Həmzətovun, Xizgil Avşalumovun əsərlərini sevə-sevə oxuyur.

Yavuşva müəllim deyir

– Müəllim təkcə dərslər deməklə kifayətlənməməlidir. O, həm də fəal ictimaiyyətçi olmalıdır. Qəsəbəmizdə dram dərnəyi fəaliyyət göstərirdi. Böyük xalq şairi Səməd Vurğunun «Vaqif» əsəri yəhudi dilinə tərcümə olunmuşdur. Mən həmin teatr tamaşasında Vaqifin yaxın dostu Vidadi rolunda oynayırdım. Bu da tamaşaçıların böyük marağına səbəb oldu.

Məktəbdə böyük pedaqoji təcrübəyə malik müəllimlər çoxdur. Müəllimlərdən Məleykə Musayeva, Elmira İsmayılova, Yevda Abramov və başqaları öz dərslərini yüksək səviyyədə keçirirlər.

Müəllim Məleykə Musayeva deyir:

– Müəllim adını daşımaq şərəfidir. İndi həyatda ad-san qazanmış məzunlarımıza baxanda sevincim yerə-göyə sığmır.

Məktəbin məzununu Bahadır Nurəddinov deyir:

– Yavuşva müəllim öz sadəliyi ilə böyük hörmət qazanmışdır. Onun xətrini çox istəyirik. Belədə sevdiyim müğənni Qədir Məmmədovun sözləri yadıma düşür:

Səni sevdiyimi

mən hardan bilim,

Mənim ürəyimin

özündən soruş.

Doğrudan da gözəl ziyalı, mehriban insan, bacarıqlı pedaqoq kimi tanınmaq böyük xoşbəxtlikdir. Belə bir xoşbəxtlik Yavuşva müəllimə nəsib olmuşdur.

Müəllim ömrü də şama bənzəyir. Şam əridikcə işıq saçır. Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə yaxşı deyib:

*Şam ağər yanmırsa
yaşamır, demək,
Şamin yaşamağı
yanmağındadır.*

Qırmızı Qəsəbə orta məktəbində dərs deyən müəllimlər müxtəlif xalqların nümayəndələridir. Xalqlar dostluğu burada gözəl bəhrələr verir. Məktəbdə dərslər Azərbaycan, rus və yəhudi dillərində keçirilir.

Yavuşva müəllim deyir:

– Bizim bir amalımız var. Məktəbin şərəfini daha da uca tutmaq. Bu hər bir müəllimin qarşısında duran başlıca vəzifədir.

Yavuşva müəllim daha sonra deyir:

– Səadət, xoşbəxtlik göydən düşmür. O, zəhmətlə qazanılır. El içində yaxşı bir məsəl var, deyərlər: «Səadət hər kəsin öz əlinədir, işində, gücündə, əməlinədir».

– Üzümüzə ilk bahar, güllü-çiçəkli yaz gəlir. Yavuşva müəllim! Siz doğrudan da əsl xalq ziyalisısınız. Gözəl arzularınız var. Elimizə, obamıza layiq qurucular yetişdirin, doğma məktəbin şərəfini daha da yüksəldin.

Sizə ətirli bahar sevinci, daha gözəl, mənalı həyat arzulayıraq.

Z. Məmmədkərimov,

*Azərbaycan və Dağıstan Respublikalarının Əməkdar
mədəniyyət işçisi, «Qızıl qələm» mükafatı laureatı,
Dağıstan Dövlət Pedaqoji Universitetinin fəxri
professoru, şair, jurnalist («Dərbənd» respublika
ictimai-siyasi qəzetinin 29 fevral 2000-ci il tarixli
18-ci nömrəsindən)*

Ciddi hazırlaşmışıq

Hər il sentyabrın 1-i «Bilik günü» kimi qeyd olunur. Elə bu gün məktəblərimizdə yeni dərs ili başlanır. Cari dərs ilində məktəbimizin birinci siniflərində 38 nəfər uşaq təhsil alacaqdır. Yaxınlıqdakı Mirzəməmmədkənd ibtidai məktəbini bitirən dördüncülər də bizim məktəbdə oxuyacaqlar. Bu ildən məktəbimizdə hazırlıq sinfi açmağı nəzərdə tutmuşuq. Bütün bunlar isə bizdən əlavə məsuliyyət, təhsilə yeni prizmadan baxa bilmək bacarığı, yüksək pedaqoji səriştə və daha artıq işləmək qabiliyyəti tələb edir. Məktəbimizin pedaqoji kollektivi bütün bu sadaladıqlarıma əməl edə bilmək qabiliyyətinə malikdir. Müəllimlərimizdən Roza İsmayılova, Nəcəf Pirimov, Məleykə Musayeva, Elmira İsmayılova, Aygün Bayramova, Lyuba Qililova, Olqa Müslüмова və başqaları öz işlərini günün tələbləri səviyyəsində qururlar.

Yeni dərs ilinə ciddi hazırlıq işi görmüşük. Bir aydan çoxdur ki, təmir işlərini başa çatdırmışıq. Gördüyümüz işləri qısaca belə sadalaya bilərəm: 22 sinif otağı, idman zalı, dəhlizlər ağardılıb, pəncərələrə şüşə salınıb. Partalar, stol və stullar təmir edilib. Məktəbin idman meydançası yenidən qurulub. Müəllimlər otağı əsaslı təmir olunub, yeni avadanlıqla təchiz edilib.

Müəllimləri qarşıda məsul dövr – yeni dərs ili gözləyir. Yeni dərs ilinə vaxtında və yüksək səviyyədə hazırlaşan pedaqoji kollektivlər onu layiqincə başa çatdırırlar. Biz bu həqiqəti dərk etdiyimiz üçün yeni dərs ilinə ciddi hazırlaşmışıq.

Yavuşva Simanduyev,

*Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbin direktoru
(Quba rayonunda çıxan «Şəfəq» qəzetinin 2 sentyabr
2000-ci il tarixli nömrəsindən)*

İslahatlar səmərə verir

Bu məqalədə rayon məktəblərində, eləcə də Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbində aparılan ümumtəhsil islahatlarından bəhs edilir.

«...Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəb də rayonun qabaqcıl məktəblərindən sayılır. Bu məktəb yeni dərs ili qarşısında əsaslı təmir olunmuş, sinif otaqları, fənn kabinetləri yeni avadanlıqlarla təmin olunmuşdur. Məktəbin direktoru Yavuşva Simanduyev fərhlə bildirdi ki, məktəbin təmir olunmasında kollektivin üzvləri ilə birlikdə valideynlər də yaxından köməklik göstərmişlər. Hazırda məktəbdə 487 nəfər şagird təhsil alır. Ötən il məktəbi bitirmiş 21 məzundan 8 nəfəri ölkəmizin ali məktəblərinə daxil olmuşdur.

Burada bazis tədris planlarına uyğun olaraq seçmə fənlərin müəyyənləşdirilməsində şagirdlərin arzu, meyl və maraqları öyrənilir. Bu fənlər üçün nəzərdə tutulmuş saatlardan səmərəli istifadə olunur. Məktəbin şagirdləri hər il rayon təhsil şöbəsinin keçirdiyi olimpiadalarda uğurla çıxış edirlər. Məktəbin müəllimlərindən Olqa Müslümova, Əlikrəm Əliyev, Sədaqət Ağayeva, Elmira İsmayılova, Roza İsmayılova və başqaları dərslərin yüksək səviyyədə mənimsənilməsinə nail olurlar».

İlham Cəfərov,

«Respublika»nın bölgə müxbiri

(9 oktyabr 2001-ci il tarixli «Respublika» qəzetindən)

Qırmızı Qəsəbə orta məktəbində

Qısa arayış: Yavuşva Simanduyev 1959-cu ilin martında Qubada anadan olub. 1975-cü ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra N.Tusi adına APU-nin riyaziyyat fakültəsinə daxil olub. 1984-cü ildə ali təhsilini başa vuraraq oxuduğu məktəbdə pedaqoji fəaliyyətə başlayıb. Bir müddət A.Zeynallı adına Bakı şəhər musiqi məktəbinin Quba filialında fizika-riyaziyyat fənlərini tədris edib. Öz fəallığı ilə seçilən gənc müəllim sonralar komsomol-partiya işlərinə irəli çəkilib. 1988-ci ildən Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbinin direktorudur. 1994-cü ildə I kateqoriyalı müəllim adına layiq görülüb. Qırmızı Qəsəbə bələdiyyə şurasının, RTŞ şurasının və rayon İH yanında azyaşlılarla iş üzrə komissiyanın üzvüdür. İki övlad atasıdır.

Uşaqları tərbiyə etmək, onlara bilik vermək dövlət əhəmiyyətli işdir. Bu işə xüsusi istedad və bilik tələb edir. Yenicə müstəqillik qazanan və keçid dövründə olan respublikamızda müəyyən çətinliklər bütün sahələrdə olduğu kimi təhsildə də özünü göstər-məkdədir. Lakin bununla yanaşı başqa bir qerçəklik də vardır ki, harada müəllimlər, məktəb rəhbəri öz pəşə borclarını vicdanla, şərəflə yerinə yetirir, orada iş yaxşı gedir; müvəffəqiyyətlər gəza-nılır. Ortaya çıxan çətinliklər kollektivi o qədər də qorxutmur. Bu baxımdan Qırmızı Qəsəbə 1 sayılı orta məktəbinin kollektivi də öz üzərinə düşən çətin, lakin şərəfli vəzifələri dərinədən dərk edə-rək daha yaxşı işləməyə çalışır. Bu təhsil ocağı rayonun nümunəvi məktəblərindən sayılır. Uşaqların nəcib insan kimi formalaşmasın-da məktəb direktorunun və müəllim şəxsiyyətinin rolu danılmaz-dır. Müxtəlif xarakterli şagirdləri tərbiyə edib fərdləri kollektiv şəklində birləşdirmək kimi məsuliyyətli iş, heç şübhəsiz, rəhbər-liyin və müəllimlərin üzərinə düşür. Məktəbə bacarıqlı pedaqoq, gözəl təşkilatçı Yavuşva Simanduyev rəhbərlik edir. Müəllim əməyi, ürəklərdə yer tutan ziyalı idealı məni həmişə özünə cəlb edir. Mübaliqəsiz deyərdim ki, Y.Simanduyev məhs belə ziyalıla-rımızdandır. O, direktor olmaqla yanaşı, eyni zamanda hərtərəfli dünya görüşünə malik, ədəbiyyatın, poeziyanın vurğunu, peşə-

sinin dərin bilicisidir. Təsadüfi deyil ki, 1 nömrəli orta məktəbdə Yavuşva Simanduyevin rəhbərliyi dövründə çox şey dəyişmiş, xeyli uğurlu nəticələr gəzənılmışdır.

Uğurlar hələ qarşıdadır...

Müəllim ömrünü şama bənzədənələr səhv etmərlər. Bu sənət sahibləri həqiqətən də xalqımızın balalarının savadlanması yolunda daim yanib alışı, onların ömürlərinə işıq saçirlar.

Yavuşva Simanduyev söhbət zamanı qeyd etdi ki, məktəbdə 500 şagirdin təlim-tərbiyəsi ilə yüksək hazırlıqlı 57 nəfər pedaqoji işçi məşqul olur. Rayon təhsil şöbəsinin müdiri Süleyman Aslanovun və Qırmızı Qəsəbə sakinlərinin köməyi ilə məktəbin maddi-texniki bazası xeyli möhkəmlənmiş, sinif otaqları təmir edilmişdir. Hazırda xarici ölkələrdə məsul vəzifələrdə çalışan keçmiş məzunlarımız da məktəblə əlaqəni üzmürlər, imkanları daxilində təhsil ocağına yardımlar edirlər. Vətənin təhsil çırağının işıq saçması üçün köməklərini, sağ olsunlar, əsirgəmərlər. Respublikanın bütün məktəbləri üçün səciyyəvi olan problemlərlə yanaşı, uğurlarımız da kifayət qədər var, lakin bu bizi arxayın salmır. Ciddi uğurlarımız – əldə edə bilmədiklərimizdir. Pedaqoji kollektivimizin gərfin əməyi ilə biz öz nail olduğumuz uğurlarımızı qoruyub saxlamağa, problemləri müxtəlif yollarla aradan qaldırmağa çalışırıq. Ötən dərsl ilində məktəbdə təhsil alan şagirdlərin hamısı sinifdən-sinfə keçmiş, məktəbimizdə müvəffəqiyyət faizi 100 faiz olmuşdur. Yaxşı deyiblər ki, elmin böyüklüyü və məziyyəti tamamilə insanlara verdiyi xeyirdədir. Bilik gündəlik təcrübənin zərrələrindən əmələ gəlir. Bu il fənn olimpiadasının rayon turunda iştirak edən 124 nəfər şagirddən bir çoxu fərqlənmiş, RTŞ-nin konfransında məktəbin yaxşı işi qeyd olunmuşdur.

Maraqlı tədbirlər

Məktəbdə tez-tez yaddaqalan tədbirlər-maraqlı ədəbi gecələr, disputlar, tarixi bayramlar, yazıçı və şairlər ilə görüşlər keçirilir.

Şagirdlərin təlim-tərbiyəsində belə tədbirlər mühüm rol oynayır. İştirakçılar bədii gecələri bayram əhval-ruhiyyəsi ilə qar-

şılayırlar. «Novruz-dünyəvi bayramdır», «Sınıflər arasında bilik yarışları», kitab müzakirələri, hüquqşünaslarla görüş, eyni zamanda tarixi qan yaddaşımızla bağlı keçirilən şəhidlərin «Xatirə günü-Yanvar 1990-cı il», «31 mart – erməni daşnaklarının azərbaycanlıların soyğırımını günüdür» və s. belə tədbirlərdəndir.

Azərbaycan yəhudilərinin «Şən və hazırcavablar» klublarının festivalında məktəb komandası müvəffəqiyyətlə çıxış etmiş, ikinci yeri tutmuşdur. Müəllimlər məktəblilərdə Vətənə, torpağa məhəbbət hissini daha dərinədən aşılamaq üçün bütün qüvvə və bacarıqlarını sərf edirlər. Rayonda keçirilmiş «Şahin» hərbi-idman oyununda məktəbin gənc «döyüşçüləri» yüksək hərbi hazırlıq nümayiş etdirərək 28 komanda arasında ikinci yeri tutmuşdur. Şübhəsiz ki, bu uğurda məktəbin təcrübəli hərbi müəllimi Namik Aydəmirovun böyük zəhməti vardır. Məktəb hazırda Qubada yerləşən hərbi hissənin himayəsinə götürülüb. Şagirdlər vaxtaşırı əsgərlərin görüşündə olur, nişangaha atəş açmaq vərdişlərinə yiyələnirlər.

Məktəbdə şagirdlərin fiziki hazırlığına da xüsusi diqqət yetirilir. Bu il məktəbin gənc idmançıları rayon məktəblilərinin spartakiadasının proqramına daxil edilmiş tennis və voleybol yarışlarında uğurla çıxış edərək birinci yeri tutmuşlar. Tennisçilərdən Malik Azaryayev, Günay Dadaşova birinci, Vitalik Raxamimov isə ikinci olmuşdur. Komandanın yarışlara hazırlanmasında məktəbin bədən tərbiyəsi müəllimi Əlikram Əliyevin əməyi xüsusi qeyd edilməlidir. «Təhsilin humanistləşdirilməsi və yeni pedaqoji təfəkkürün inkişafı ili» ilə əlaqədar olaraq məktəbin pedaqoji kollektivi ürəklə çalışır, öz bilik və bacarıqlarını şagirdlərdən əsirgəmirlər.

Qabaqcıl müəllimlər və...

Məktəb üzrə fənn metodbirləmələri müntəzəm fəaliyyət göstərir. Bu da bütün müəllimləri ətrafında sıx birləşdirib fənlərin müasir tələblər səviyyəsində tədrisinə kömək edir. Açıq dərslərin keçirilməsinə xüsusi fikir berilir. Dərslər fənn kabinetlərində tədris olunur. Öz işinin öhtəsindən layiqincə gələn müəllimlər az deyil. Məleykə Musayeva, Elmira İsmayılova, İradə Cəbrayılova, Rasim Kərimov və başqaları bilik və bacarıqlarını təlim-tərbiyə prosesində şagirdlərdən əsirgəmirlər.

Məktəbdə gördüklərimiz

Məktəbin direktoru Y.Simanduyev bizi məktəblə tanış edə-edə diqqətimizi müxtəlif başlıqlı stendlərə yönəldir. Hörmətli Prezidentimiz Heydər Əliyev cənablarına, Milli Qəhrəman Albert Aqarunova, şair və yazıçılara, məktəbin istedadlı idmançılarına, Quba rayonunun şəhidlərinə həsr edilmiş foto-stendlər göz oxşayır. Dövlət atributları – bayrağımız, gerb və himnimiz haqqında məlumatlar da diqqəti cəlb edir. Əmək və təsviri sənət guşəsində şagirdlərin hazırladıqları əşyalar, tikmələr və qurmalar bizdə xoş təəssürat oyadı.

Məzunlar sorağında

Məktəbdə bizə fəxrlə bildirdilər ki, məzunlarımız respublikamızın ali məktəbləri ilə yanaşı hazırda İngiltərənin Oksford, Moskvanın Bauman, Timiryazev, Amerikanın Baltimor şəhərlərindəki nüfuzlu universitetlərdə təhsil alırlar. Bəziləri isə məsul dövləti vəzifələrdə çalışırlar. Onlar məktəblə imkan tapanda əlaqə saxlamağı da unutmurlar.

Məktəbin direktoru bildirdi ki, nailiyyətlərlə yanaşı həlli vacib olan problemlər də vardır. Ancaq onları da həll etmək mümkündür. Ona görə də diqqətimizi məhz işimizdə olan problemlərin həllinə, təlim-tərbiyə prosesini yüksəltməyə yönəldəcəyik. Bunun üçün bütün imkanlarımızdan səmərəli istifadə etməyə səy göstərəcəyik.

Oqtay Umayev,

yazıçı-jurnalist

(Respublikada çıxan «İnsan hüquqları» qəzetinin

20 aprel 2001-ci il tarixli nömrəsindən)

Məktəb direktoru Yavuşva Simanduyevlə görüş

Bir insan haqqında yazanda, onun yaşadığı cəmiyyətdə, mənsub olduğu xalq qarşısında öz mənəvi borcunu ləyaqətlə, vicdanla yerinə yetirdiyini gördükdə, onun haqqında, yaxud xidmətləri barədə ürəkdən söz açmaq istəyirsən.

Mənim keçmiş şagirdim, hazırda isə Azərbaycanın Quba rayonundakı Qırmızı Qəsəbədə məktəb direktoru olan Yavuşva Donoviç Simanduyev belə maraqlı adamlardandır.

O, 1959-cu ilin mart ayının 18-də, gözəl bir bahar günündə, ziyalı ailəsində anadan olmuşdur. Onun atası Don Binsionoviç Simanduyev 37 il riyaziyyat müəllimi və məktəb direktorunun müavini işləmişdir. O, Quba rayonunun yaxşı pedaqoqlarından və hörmətli adamlarından idi. Bir dəfə dərsi izah edərkən yazı taxtası önündə huşunu itirdi... Dağ yəhudiləri onun xalqı qarşısındakı xidmətlərini heç vaxt unutmayacaqlar.

Yavuşva atasının yolunu tutdu. Uşaq vaxtlarından əməksevər idi, elmə olan həvəsi də böyük idi. 1975-ci ildə məktəbi bitirdikdən sonra ali təhsil ocağına daxil olmaq üçün hazırlaşmağa başladı. Xaçmaz rayon tərə müəssisəsində çalışdı, sonra Bakıdakı toxuculuq kombinatında çilingər işlədi. 1978-ci ildə Texniki Məktəbi əla qiymətlərlə bitirib kinomexanik diplomu aldı, Quba şəhərindəki Nizami adına kino-teatrda işə başladı.

Nəhayət xoşbəxtlik üzünə güldü, o, V.İ.Lenin adına API-nin riyaziyyat fakültəsinə qəbul olundu. Təhsilini bitirdikdən sonra Quba rayonuna təyinat aldı; müxtəlif məktəblərdə riyaziyyat fənnini tədris etdi.

1988-ci ildən Yavuşva Simanduyev Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbinə rəhbərlik edir. Bura beynəlmiləl məktəbdir. Təhsil Azərbaycan və rus dillərində aparılır. İbtidai siniflərdən uşaqlar ivrit dilini də öyrənirlər. Burada yəhudilər, azərbaycanlılar, ruslar, ləzgilər, tatlar və digər millətlərin uşaqları təhsil alırlar.

Y.D.Simanduyev Qırmızı Qəsəbə bələdiyyəsinin və rayon müəllimlər şurasının üzvüdür. O, fəal ictimaiyyətdir. 2003-cü ilin fevral ayında Ümumdünya Dağ Yəhudiləri Konqresinin təsis

Qurultayında elm, təhsil və mədəniyyət daimi komissiyasının üzvü seçilmişdir.

Yavuşva Simanduyev mənim sevimli şagirdim olmuşdur. Onun kabinetində görüşərkən, dedi:

– Rəşbil Şamayev, xatırlayırsınızmı, 1976-cı ildə məktəbin şagirdləri Sizin tərcümənizdə böyük Azərbaycan şairi S.Vurğunun «Vaqif» dramını dağ yəhudiləri dilində, Sizin rəhbərliyiniz ilə tamasaya qoymuşdular?

– Hə, mən o drama iki dəfə – böyük şairin ölümünün 10 və 20 illikləri münasibətilə qayıtmışam.

– Mən və mənim dostlarım indiyədək o tamaşanı xatırlayırıq.

– Buna görə də çox sağ olun ki, unutmamısınız.

– Bunu necə unutmaq olar? Axı bu doğma dilimizə çox məharətlə edilmiş tərcümə idi.

Xatirələrim təzələndi. Bir insan kimi neçə illər əvvəl doğma qəsəbəm, onun bu günkü məktəbi barədə yaddaşım təzələndi.

Söhbətin məzmunu dəyişdi, mən soruşdum:

– Yavuşva Donoviç, gəlin məktəbdən danışaq, işdən, müəllimlərdən, məktəbin məzunlarından danışaq.

– Gördüyünüz kimi indi yay tətilidir. Müəllim və şagirdlər istirahət edirlər. Bir neçə gündən sonra yeni dərs ili başlanacaqdır. Biz buna ciddi hazırlaşırıq. Güclü pedaqoji kollektivimiz var. Hər kəs öz işini bilir. Onlar uşaqlarla yorulmadan çalışırlar, onlara yaxşı bilik və tərbiyə verməyə səy göstərilir. Məktəbdə bütün işlər keyfiyyətli təhsilə yönəldilib: fizika, kimya, biologiya, xarici dillər kabinetləri, sinif otaqları müasir əyani vasitələrlə zənginləşdirilib. Bizim iş adamları, biznesmenlər məktəbə hərtərəfli kömək göstərirlər. Onlar kompüter sinifləri açmağı vəd etmişlər. Valideynlərin köməyi ilə 2004-2005-ci tədris ili üçün məktəb cari təmir edilmişdir.

Məktəbin təmirində və avadanlıqlarla təchizatında sinaqonun rəhbəri Boris Simanduyev xüsusi rol oynayır. Onun maliyyə dəstəyi ilə məktəbin köhnə dam örtüyü yenisi ilə əvəz edilmiş və ağ dəmir təbəqə ilə örtülmüşdür.

Məktəbin yaxşı hazırlığı şagirdlərin hərtərəfli biliyinə şərait yaradır. 1990-cı ildən məktəbdə «Şən və hazırcavablar» klubu və əl işləri dərnəyi fəaliyyət göstərir. Bizim şagirdlər dəfələrlə rayon yarışlarının qalibi olmuşlar. 1999-cu ildə komandamız Bakıda keçirilən festivalda ikinci yeri tutmuşdur. Proqramı bizim müəllimlər, dərnəyin rəhbəri İradə Cəbrayilova və Olqa Yusufova hazırlamışdılar.

Öz proqramlarını festivala təqdim edən bütün komandalar arasında bizim məktəbin komandası yeganə dağ yəhudilərinin komandası idi. Festivalda İsrail, Moskva, Amerikanın «Coynt» təşkilatının nümayəndələri də iştirak edirdilər. Bu ölkələr tərəfindən biz çox təqdiiredici təbriklər aldığımızı.

Qırmızı Qəsəbə məktəbinin məzunları MDB-nin, eləcə də dünyanın müxtəlif ali məktəblərində təhsil alırlar:

Arkadi İsakov və Artur Azaryayev Oksfordda, Londonda təhsil alırlar.

Maksim İsakov, Samir Aqarunov, Raymond İzrailov, Vadim Lalayev – Moskvada, Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutundadırlar.

Bella Mişiyeva – Moskvada, MDU-da təhsil alır.

Vadim Qililov, Samir Şabatayev isə Moskvada Tibb İnstitutunda oxuyurlar.

Amerikanın sayılıb-seçilən kolleclərində isə keçmiş şagirdlərimizdən İnnə və Samuel Rafailovlar, Esmira Yusufova, Vladik Yusufov, Rafael Abramov təhsillərini müvəffəqiyyətlə davam etdirirlər.

Müsaibə bitir, Yavuşva Donoviç dünyaya sülh, əmin-amanlıq diləyir, hamıya cansağlığı, xoşbəxtlik arzulayır.

Amerikada yaşayan dağ yəhudilərinə isə öz xoş arzularını çatdırmağı xahiş edir.

Raşbil Şamayev,

Bruklin, Nyu-York

(«Noviy Rubej»(ABŞ) 2005-ci ilin mart ayında çıxmış 23-cü nömrəsindən)

Qırmızı Qəsəbə 1 saylı orta məktəbi bu gün

Ön söz

Dağ yəhudilərinin icmasının məskunlaşdığı Qırmızı Qəsəbə həmişə olduğu kimi bu gün də öz ziyalıları ilə fəxr edir. Dünyanın müxtəlif ölkələrində – ABŞ, Kanada, Rusiya, İsrail və s. yerlərdə yaşayıb-yaradan elm, sənət adamları, ziyalılar öz doğma ocaqları ilə həmişə fəxr edirlər. Bu gün Qırmızı Qəsəbədə iki təhsil ocağı, səhiyyə mərkəzi, kitabxana, İƏV nümayəndəliyi, poçtamt, uşaq bağçası fəaliyyət göstərir, «Birlik-Edinstvo» qəzeti və «Qudyal» jurnalı nəşr edilir, respublikamızda tolenantlığın nümunəsi olan sinaqoq dağ yəhudilərinin dini icması üçün mərkəzə çevrilib və s.

Elm, dövlət xadimi olan İsaak Xanukovun nəvəsi, Moskvada çalışan Sergey Xanukovun şəxsi vəsaiti hesabına ötən tədris ilində 1 nömrəli orta məktəbin bir hissəsi əsaslı təmir edilməşdir və bu gün həmin təhsil ocağı İ. Xanukovun adını daşıyır.

Elmin, təhsilin inkişafı, məktəbin müasir tələblər baxımından fəaliyyəti üçün ziyalı ailəsində – Don müəllimin ailəsində doğulub boya-başa çatmış, atasının yolunu davam etdirən Yavuşva Simanduyevin əməyi xüsusi ilə böyükdür. O,

Məktəb direktoru

kimi 1988-ci ilin fevral ayının 2-dən bəri, 20 ildir ki, bu təhsil ocağında elmin, təhsilin yüksəlişi üçün əlindən gələni əsirgəmir. Yavuşva Simanduyev 1959-cu ildə Qırmızı Qəsəbədə, riyaziyyat fənnini tədris edən, qəsəbə məktəbində təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini vəzifəsində çalışan, hamısının hörmət, ehtiram bəslədiyi Don Simanduyevin ailəsində dünyaya göz açıb. 40 ilin pedaqoqu olan atası rayonda və respublikada tanınıb – seçilən ziyalılardan idi.

Yavuşva müəllimin qısa həyat yolu: 1975-ci ildə qəsəbə orta məktəbini bitirib, 1978-ci ildə Bakı Texniki Məktəbində təhsil alıb, I dərəcəli kinomexanik ixtisasına yiyələnib. 1979-cu ildə APİ-nin riyaziyyat fakültəsinə daxil olub, 1984-cü ildə ali təhsilli müəllim diplomu alıb. Qiyabi tələbəlik illərində qəsəbə 2 nömrəli əsas məktə-

bində PBDR və rayon bədii yaradıcılıq mərkəzində metodist, 1981-ci ildən 1988-ci ilədək A.Zeynallı adına Musiqi Məktəbinin Quba filialında fizika-riyaziyyat fənlərini tədris edib. Ali təhsilli rus dili və ədəbiyyatı müəllimi bacısı İstir Abramova həmişə qardaşına layiqli pedaqoq olmağı tövsiyə edir, atalarına layiqli davamçı olmağı arzulayırdı.

Üç nəslin nümayəndələri

Məleykə Musayeva, Yavuşva Simanduyev, Rövşənə Hacıyeva. Məleykə xanım 40 ilə yaxındır ki, qəsəbə məktəblərində fizika fənnini tədris edir. Onun neçə-neçə yetirməsindən biri də Yavuşva müəllimidir ki, bu gün öz müəllimi ilə bahəm çalışır, pedaqoji kollektivə rəhbərlik edir.

Rövşənə Loğman qızı Hacıyeva Yavuşva müəllimin yetirməsidir, hazırda məzunu olduğu məktəbin müəllimidir.

Məleykə müəllim deyir:

– Fəxr edirəm ki, yetirməmim yetirməsi ilə eyni pedaqoji kollektivdə gənc nəslin təlim-tərbiyəsi ilə məşğulam.

Kiçik mənzərə

Qocaman pedaqoqlar arasında Məleykə müəllim tək deyildir. 368 şagirdin təlim-tərbiyəsinə daim qayğı göstərən 48 nəfər pedaqoqdan Roza İsmayılova, Tünzalə Osmanova, Elmira İsmayılova, Olqa Müslüмова bu gün pedaqoji, şagird kollektivinin sevimlisi, validenlərin hörmətini qazanan müəllimlərdir. Onların yetirmələrindən Rövşənə Hacıyeva, Yaqut Mirzəxanova, Arzu Məmmədova və başqaları da öz müəllimlərinin yolu ilə gedir, müasir dərsə verilən tələbləri yerinə yetirməyə, şagirdlərə dərin bilik verməyə çalışırlar.

Onlar söz düşəndə deyirlər:

– Biz bu gün də bilmədiklərimizi öz müəllimlərimizdən öyrənirik. Bundan da iftixar hissi keçiririk.

Maraq artır

Müstəqil respublikamızda etnik qrupların, azsaylı xalqların öz dininə və dilinə sərbəst yanaşması üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Qəsəbə 1 saylı orta məktəbində bu sahədə mühüm addım atılır, dağ yəhudilərinin doğma dilinin – iverit dilinin tədrisinə başlanılmışdır. I-IV siniflərdə tədris edilən bu dil dövlət səviyyəsində həyata keçirilir. Fənn müəllimi Polina Yunayeva deyir:

– İverit dilinin öyrədilməsi üçün var qüvvəmi əsirgəmirəm. Əvvəllər çətinlik çəkirdim, narahat idim. Sonralar hər şey yoluna düşdü.

Hazırda şagirdlərin 30 faizdən çoxu bu dildə sərbəst oxuyub danışa bilir. Həmin dilin tədrisi Təhsil Nazirliyinin təşdiq etdiyi plan əsasında aparılır.

Müasir şagirdin

kompüter əsrində inkişafı onunla işləyə bilməsidir. Elə buna görə də məktəbdə kompüterləşməyə ciddi diqqət yetirilir. Şagirdlərin kompüterə marağı günü-gündən çoxalır.

Hazırda məktəbdə respublika Təhsil Nazirliyi tərəfindən quraşdırılmış 8 ədəd kompüter fəaliyyət göstərir. Pedaqoqlardan Züriyyə Qasimova və Olqa Müslüмова şagirdlərə kompüter sisteminin nəzəri əsaslarını səriştə ilə öyrədirlər.

Şagirdlərin

dərin bilik almalarında fənn kabinetlərinin rolu xüsusilə böyükdür. Dərslərin nəzəri və təcrübi izahında fənn kabinetlərindən səmərəli istifadə edildikdə şagirdin zəngin müşahidə qabiliyyəti, dərslər haqqında formalaşmış təəssürat təmin olunur. Bu baxımdan məktəbdə əldə edilmiş təcrübə diqqətəlayiqdir.

Hazırda məktəbdə 24 sinif otağı vardır, bütün fənlər kabinet sistemi ilə tədris edilir. Pedaqoqlardan Esmira Məhərrəmovanın və Kifayət Tacəddinovanın təşkil etdikləri kimya-biologiya laboratoriyaları təcrübi məşğələlərin aparılmasında xüsusi rol oynayır. Bundan əlavə, hər bir müəllim tədris etdiyi fənnin səmərəli olması üçün ayrı-ayrı vasitələrdən, problematik sual-cavablardan istifadə edir ki, bu da keçirilən dərslərin keyfiyyətinə öz müsbət təsirini göstərir.

Məktəb kitabxanası

şagirdlərin ən sevimli yeridir. kitabxanaçılıq təcrübəsi olan Qızbəş Mirzəxanova məktəb kitabxanasının həmişə oxucu xidmətində olması üçün var qüvvəsini əsirgəmir. Kataloqlardan, kitabların rəfləşdirilməsindən, «Əlifba» sırasından və s. düzgün, yaradıcılıqla istifadə edir. Odur ki, oxucu burada istədiyi bədii ədəbiyyatı, dərsliyi çətinlik çəkmədən əldə edə bilər.

Hazırda məktəbin kitabxanasında 2312 ədəd bədii ədəbiyyat vardır ki, bundan 1258 ədədi latın qrafikası ilə çap olunmuş və hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyev tərəfindən hədiyyə edilmişdir. 7000 ədədə yaxın dərslik də burada saxlanılır.

Kitabxanada keçirilən disputlar, ədəbi-bədii gecələr, yazıçı və şairlərimizin yubileyi mərasimləri və ş. həmişə maraqlı olur.

Vətənə məhəbbət, vətənpərvərlik

şagirdlərə parta arxasından aşılmalıdır. Elə odur ki, məktəbdə bu mühüm amilə ciddi fikir verilir. Məktəbdə Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Albert Aqarunova, eləcə də şəhidlərimizə xüsusi guşə həsr edilmişdir. Ulu öndər «Heydər Əliyev guşəsi»nin fonunda yaradılan bu guşələrdə Vətəni, vətənpərvərliyi tərənnüm edən poeziya nümunələri, xüsusi bülletenlər, tərtiblər əsas yer tutur.

İbtidai hazırlıq və bədən tərbiyəsi müəllimləri Namik Aydəmirovun və Əlikram Əliyevin bu sahədəki əməkləri təqdirəlayiqdir. «Şahin» hərbi-idman oyunları üzrə keçirilən rayon birinciliklərində məktəbin gənc hərbciləri uğurla çıxış edərək II və III yerləri tutmuşlar. Futbol, voleybol, tennis üzrə keçirilən məktəbdaxili və rayon çempionatlarında da uğurlar əldə edilmişdir və bu davam etdirilir.

«Şən startlar» yarışları artıq ənənə şəklini almışdır, il boyu aparılır. Bütün bunlar şagirdlərin fiziki və mənəvi tərbiyəsində böyük rol oynayır.

Rəngarəng tədbirlərdə

ən çox sevilən «Şən və hazır cavablar» klubudur. Klubun rəhbəri İradə Cəbrayilovadır. İradə müəllimə şagirdlərin bu kluba cəlb edilməsi, maraqlı repertuarla çıxışları üçün yaradıcılıq imkanlarından geniş istifadə edir.

Bayram şənliklərində, mühüm əhəmiyyətli tədbirlər, müşavirələrdə klub üzvləri öz maraqlı repertuarları ilə tamaşaçılara sevinc bəxş edirlər. Novruz səhnəcikləri, Novruz xonçaları, xor, rəsm, əmək müsabiqələri və s. kimi tədbirlərlə yanaşı klubun rayon səviyyəli çıxışları da maraqla qarşılanır.

Məktəbin bədii özfəaliyyət, dram dərnəklərinin fəaliyyəti də qənaətbəxşdir.

Digər faktlar

- Məktəb şagirdlərinin 40 faizdən çoxu «əlaçı» və «zərbəçi» sayılır.
- Məktəbin direktoru Y. Simanduyev 4 ildir ki, ardıcıl olaraq «İlin ən yaxşı məktəb direktoru» fəxri adına layiq görülür.
- Pedaqoqlardan Məleykə Musayeva, Arzu Beytullayeva, Elmira İsmayılova və Roza İsmayılova müxtəlif illərin nəticələrinə görə «İlin ən yaxşı müəllimi» müsabiqələrinin qalibi olmuşlar.
- Ötən tədris ilində şagirdlərdən Ellada Yuşvayeva, Tahirə Aydəmirova «İlin ən yaxşı şagirdi» adına layiq görülmüşdür.
- Məktəbin səlnaməsini 100-dən çox müxtəlif diplomlar və «Fəxri Fərman»lar bəzəyir.
- Ötən il Quba RTŞ və Quba Özəl Türk Litseyinin təşkil etdiyi «Bilik bayramı» və «Ətraf mühitin mühafizəsi» sərgisində şagirdlərin çəkdikləri rəsm əsərlərinə görə məktəb «Fəxri Fərman»a layiq görülmüşdür.

Belə faktlar onlarcadır və bu, məktəbdə təhsilin səmərəsindən, onun layiqli təmsilindən, müəllim əməyindən, nizam-intizamdan, bir də müasir təhsilin yüksəlişindən xəbər verir.

Z. Eloğlu,

Ş. Seyidməmmədov,

*(Quba Rayon Təhsil Şöbəsinin orqanı
«Tərəqqi» qəzetinin 2008-ci ilin may ayında
buraxılmış birləşmiş 5-6-cı nömrəsindən)*

*Beşinci fəsil***Yavuşva müəllim
və Azərbaycan ədəbiyyatı**

Məlumat: Yavuşva Simanduyev ixtisasca fizika-riyaziyyat müəllimidir, dəqiq elmlər sahəsinin adamıdır. Ancaq Azərbaycan dili və ədəbiyyatının da təmiz bilicisidir. Evdəki kitabxanasında, kabinetindəki stolunun üzərində yazıçı və şairlərimizin əsərləri xüsusi yer tutur. Onun mütaliəsinin əsas qayəsini təşkil edən nəsr əsərləri, şerlər, ədəbi tənqidi yazılar müxtəlif səpkilidir. Klassik və çağdaş Azərbaycan ədəbi nümayəndələrinin yaradıcılığına dərinləndirən bələddir. Onunla söhbətlərimdə Yavuşva müəllimin ədəbi dünyasını qismən də olsa kəşf edə bilmisəm, çox vaxt onunla etdiyim adi söhbətlər məcrasından çıxıb ədəbi diskussiyaya çevrilirdi. Bu gün də belədir. Bəzi ədəbiyyatçılar bilik və savadına görə Yavuşva müəllimə qibtə edə bilirlər. Bir həqiqət var ki, elm insanın mənəvi dünyasının tacıdır. Elm – təkə bir fənni, bir sahəni öyrənib, mütəxəssis olmaqdan ibarət deyil, insanın mənəvi zənginliyi onun elmi biliklərlə hərtərəfli təkmilləşə bilməsidir. Elmdə ayrı-seçkilik ola bilməz, onu ayırmaq, parçalamaq olmaz. Dünyəvi biliklərə malik olmaq istəyən dünyəvi elmlərə də yiyələnəlməlidir. Yavuşva müəllim söhbətlərindən birində dedi ki, «məgər riyaziyyat, kimya, ya astronomiya müəllimi öz ədəbiyyatını, tarixini bilməməlidir? Zənnimcə, qardaşım, daxili aləmi birtərəfli inkişaf etdirmək mümkün olsa da, ziyalının xarakteri bununla ölçülməməlidir».

Qısa müsahibə:

– *Yavuşva müəllim, bilirəm ki, A.Zeynalı adına Bakı musiqi məktəbinin Quba filialında, ondan əvvəl incəsənət sahəsi olan kino xidmətində çalışmışsınız. Bəlkə ədəbi marağınız elə o vaxtdan yaranıb?*

Y.Simanduyev: Bu, işin ikinci tərəfidir. Mən hələ uşaq ikən atamın yaxın dostları, xüsusilə rayonda ədəbiyyat sahəsi üzrə çalışan pedaqoqlar tez-tez qonağımız olardı. Onlar çay süfrəsi arxasında ədəbi aləmdən söhbət açar, M.Müşfiq, H.Cavid, Ə.Cavad, S.Vurğun kimi şairlərdən, S.Rəhimov, Ə.Vəliyev, M.S.Ordubadi kimi romançılardan, onların əsərlərindəki mənfi və müsbət qəhrəmanlardan söhbətlər edərdilər. Mən təhsilimi Azərbaycan dilində almışam. Odur ki, M.Ə.Sabirin, A.Səhhətin, A.Şaiqin uşaq aləminə dair yazdıqlarını əzbərləyirdim. Qonaqlar mənə də «söz verər», əzbər şeirlər dinləyərdilər. Nə gizlədim bir vaxtlar özüm də gizlicə şeirlər yazardım, üzə çıxarmadım. Gördüm ki, bu mənlilik deyil. Şairlik fitri istedaddır. Hər əlinə qələm alıb, yazan şair deyil axı? Mənə mən bildiyimi təlqin etmək gərək deyil, mənə mən bilmədiyimi təlqin etmək lazəmdir, özü də bədii, məcazlar, sözə yeni mənə vermək yolu ilə.

– *Yerinə düşdü, çağdaş şairlərimizi, şeirlərimizi mütləq edirsinizmi?*

– Düzü, çox vaxtlar yox! Ona görə ki, bəzi qəzetlərdə, xüsusilə bulvar qəzetlərində şeir öz qiymətini itirib. Əlinə qələm alan, pensiyaya çıxan, bazar alverçisi, nə bilim, daha kim «şeir yazır», 3-5 manat verib çap etdirir. Adam onları oxuduqda vaxtına heyfi gəlir. A başına dönüm, mən oxucuyam, istəyirəm ki, ədəbiyyatdan, nəsrədən, poeziyadan zövq alım. Bəs onu bayağılaşdırırlar nə düşünürsən? Azərbaycan ədəbiyyatı dünya ədəbi fikrinə Nizami, Fizuli, M.P.Vaqif, M.Ə.Sabir kimi, S.Vurğun kimi dühalar bəxş edib. Onu cılızlaşdırmaq, hörmətdən salmaq hansı milli dəyərdən söz açmağa dəyər?

– *Doğrudur, doğrudur...*

– Ürəyim doludur. Nizami Gəncəvi dünya ədəbiyyatının xəzinəsində öz sözü ilə tac olanlardandır. Onun «Sirlər xəzinəsi» əsəri zülm və zülümkarə, ağıl və qılınca həsr edilib. Utopik fikirləri xoş-

bəxt insan dünyası, insan amili üçündür. «İskəndərnamə»nin «İqbalnamə» hissəsi isə daha gözəl, daha nurlu cəmiyyət yaradılması barədə 1000 il bundan əvvəl arzu olunan fikirlərin zirvədə olan söz çələngidir. Digər klassik, lap elə çağdaş şairlərimizdə də Nizami-nin ulu ideyaları poetikləşib. Bax, ona görə deyirəm ki, ədəbiyyat sağlam ruhlarda yaşamalıdır, Allah vergili olmalıdır. Pul ilə kitab buraxan, şeir çap etdirən bilməlidir ki, onların oxucuları ancaq özləri olacaqlar. Hansısa idarə müdiri, şirkət sahibi onlardan bir kitab alıb «şirni» verirsə, bu, o demək deyil ki, o, həmin kitabın, müəllifin «dəlisidir», xeyr, bu, o deməkdir ki, «qapıya gələnə boş qaytarmayım».

– *Bəs ədəbi tənqid barədə fikriniz?*

– Yoxdur, ötən əsrin 60-70-ci illərinin ədəbi tənqidi yoxdur. Bir də, tutarlı əsər olmayanda ədəbi tənqid nədən danışmalıdır?

– *Müsaibəyə görə çox sağ olun...*

Haşiyə: Yavuşva Simanduyev qeyd etdiyimiz kimi hərtərəfli dünyagörüşünə malik ziyalı pedaqoqdur. Vətən məhfumu onun üçün hər şeydən əzizdir. 20 yanvar 1990-cı il, Xocalı faciəsi, Qarabağ harayı onun da qəlbinin ən yaralı yeridir. Yəhudi xalqının Azərbaycanda dünyaya göz açmış, təhsil almış övladı üçün Azərbaycan – ən əziz Vətəndir. Odur ki, Yavuşva müəllim Azərbaycanın başına ermənilər tərəfindən gətirilən bu bəlaların, dünya ictimaiyyətinin göz yumduğu bu bəlaların dünyaya çatdırılmasında öz əlindən gələn hər bir şeyi əsirgəməmiş, informasiya blokadasının dar çərçivələri arxasından sözünü, fikrini İsrail nümayəndələrinə hələ o illərdə çatdırma bilmişdi.

Y. Simanduyev deyir: – Vətən – hamımızın anasıdır. Mənim fikrimcə doğulduğun evdən başlanır Vətən, gəzdiyin cığırdan başlanır Vətən. Çoxları bunu birtərəfli dərk edir. Biz yəhudilər, eləcə də dağ yəhudiləri ucmasında yaşayanlar əsrlərlə azərbaycanlılarla dostluq etmişik, mehriban qonşuluq şəraitində yaşamışıq, xeyir-şərində iştirak etmişik. Adicə bir misal çəkim. 20 yanvar faciəsi zamanı bizim icmamız da matəm libası geyinmişdi, azərbaycanlıların qəminə şərik olmuşdu.

Qarabağ döyüşlərində bizim də oğullarımız erməni faşistlərinə qarşı döyüşmüşdü. Onlardan biri Albert Aqarunov Azərbay-

canın Milli Qəhrəmanı adına layiq görülmüşdür. Yazıçı-jurnalist Kərim Dünyamalının «Vətən elin evidir» kitabı isə qəhrəman həmyerlimizin döyüş xidmətlərindən bəhs edən epopeyadır.

Gəlin, bir az düşünək, məntiqi mənə çıxaraq. Xalqların monolit dostluğu olmayan bir ölkədə yaşamaq olarmı? Nə yaxşı ki, ulu öndər Heydər Əliyev ikinci dəfə hakimiyyətə gəldi, nə yaxşı ki, hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyev Heydər Əliyev siyasi kursunun layiqli davamçısıdır, tolenantlıq, xalqlar dostluğu üçün əsas meyar yarada bilib! Mən öz qəlbimin sözünü deyirəm: Bu Azərbaycanın xoşbəxtliyidir, onun gələcək uğurları üçün stimuldur. Üstqurum yoxsa bazis də ola bilməz. Elə bu faktlar bazisin necə möhkəm təməl üzərində qurulduğunu göstərir.

Azadlıq, müstəqillik verilmir, qan bahasına əldə edilir. Böyük sərkərdə Babək demişkən: « bir gün azadlıqda yaşamaq 40 il əsarətdə yaşamaqdan yaxşıdır».

Azadlığı qoruyub saxlamaq daha çətindir. Bunun üçün bütün çətinliklərə, başlıcası isə iqtisadi çətinliklərə dözmək gərəkdir. Şükürlər olsun Allah-Təalaya ki, Azərbaycan məhz ulu öndər Heydər Əliyevin müdrik uzaqgörənliyi sayəsində bütün bu çətin labirintlərdən çıxıb çıxmış, sivil dünyanın potensial gücü olan dövlətinə çevrilmiş, dünya tribunasından sözünü deməyə başlamışdır. Bax, bu, ölkə vətəndaşlarının – sənin, mənim, o birinin əsl xoşbəxtliyidir!

Bir rəvayət

Məşhur yunan filosofu Sokrat bir gün səfərə çıxır. Özü ilə azuqədən çox yazı-pozu ləvazimatı götürür. Bunu görənlər soruşurlar ki, uzaq səfərə gedirsən, bəri azuqə ehtiyatını çox elə ki, yolda dilənçi kökünə düşməyəsən.

Sokrat onlara deyir:

– Qarını doldurmaq üçün ağac qabığı da bəs edər, beyini doldurmaq isə müşkül işdir.

Səfər zamanı Sokrata bir nəfər də qoşulur.

Bu adamın nadanlıqdan başqa həyatda heç nəyi yox idi. Yol boyu onun zəhlətökən, usandırıcı söhbət və hərəkətlərindən filo-

sof təngə gəlsə də, qarşısına məqsəd qoyur ki, onu insan kimi yetişdirsin. Təربiyəsini də elmdə görən Sokrat yol yoldaşına deyir:

– Savadın olsa idi, kimə oxşardın?

– Heç kimə, elə özümə.

– Daha kimə?

– Bir filosof var, Sokratdır adı, ona.

– Hə mən də Sokrat olmaq istəyirəm filosof qəti qərara gəlir, – Onda belə edək. Mən bir az yazı-pozu bilirəm, özümlə də vəsait götürmüşəm. Gəl, elm öyrənək, görək hansımız daha tez Sokrata bənzədik.

– Olsun, – deyə yol yoldaşı cavab verir.

Onlar xeyli yoldaşlıq edirlər. Sokrat həm yol yoldaşını elmin sirlərindən xəbərdar edir, onun məənəviyyatını dəyişir, özü isə başlayır özünə yad hərəkətlər etməyə. Axırda yoldaşı:

– Dostum, – deyir, – sən niyə belə edirsən? Axı, biz insanıq, kimdənsə fərqlənmək üçün savadımız var. Gəl qayıt yoluna, adam kimi, insan kimi yaşa. Yoxsa, mən səndən ayrılıram. Axı, sən mənə müəllimlik etmisən, özün isə...

Sokrat gülümsünür, öz-özünə deyir: «Axır ki, zəhmətim hə-dər getmədi».

Bu rəvayəti Yavuşva müəllimə danışdıqda o, bir xeyli fikirləşdikdən sonra dedi:

– Demək, buradan belə nəticə çıxır ki, yaxşı pedaqoq olmağı arzulamayan müəllimdənsə, müəllim olmağı arzulayan şagird daha yaxşıdır.

Yavuşva müəllimin pedaqoji fikirləri sırasında yadda qalan, həyatı mənası olan aforizmə bənzər kəlamlar var:

- Müəllim güzğüdürsə, şagird o güzğüdə parlayan əksidir.
- Əvvəl atanı tərbiyə et, sonra övladı. Ağac torpaqda necə bitirsə, eləcə də böyüyür, boy atır: əyri, əyri kimi, düz, düz kimi.
- Yaxşı müəllim Günəşə bənzəyir; qarşısını qara buludlar kəssə də, mütləq yenidən üzə çıxmalıdır.
- Qanana «Əlifba» da kifayətdir, qanmayana on roman da azdır.
- Uşağın üzünə bax, ürəyini oxu.
- Deyirlər ki, kitab bilik mənbəyidir. Mənim fikrimcə kitab – insanı əbədiyyətə aparan işıqdır.
- Yoxluq olmayan yerdə varlıqdan söz açmağa deyməz.
- Şagirdin dini – məktəb, imanı – kitab olmalıdır.
- Heç bir müəllim direktor üçün işləmir, vicdanı üçün işləyir.

*Altıncı fəsil***Ziyalı və ədəbi qələm**

Yavuşva Simanduyev bir söhbətində demişdi ki, uşaq vaxtlarında hamıdan gizlin şeirlər yazırdım, sonra duydum ki, məndən şair çıxmaz. Bu səmimi etiraf idi. Ancaq müntəzəm olaraq ədəbiyyatı izləyən, ondan baş çıxaran Yavuşva müəllim bu gün də qələmini yerə qoymamışdır. O, çap olunmaq üçün yazmır. Yığıncaq və konfranslarda, görüşlərdə, mətbuata müsahibələrində istər-istəməz ədəbi-bədii duyğularını gizlədə bilmir, ştrixlərlə də olsa, özündən xəbərsiz bu hisslər üzə çıxır. Bir dəfə çıxış edərkən o dedi:

– Biz düşünmək bacarığına malikiksə, niyə düşünmürük? Nə üçün öz hiss və duyğularımızı qaranlıqda saxlayırıq? Zülmət həmişə zülmətdir, əbədiyyət-əbədiyyətdir. Günəş şəfəqləri ilə qəlb-lərə, bədənə hərarət verə bilmirsə, onun parlamağı kimə gərəkdir?

...Bu kitabda da Yavuşva Simanduyevin qəlbindən keçən hiss və həyəcanlı duyğuların məhsulu olan bir-neçə yazını daxil etməyi özümə borc bildim. Bu yazılarda bir qəlbin hərarəti, bir ürəyin həyəcanı, bir ziyalının ədəbi nəfəsi vardır.

Zaur, Zaur...

Esse. Ümumdünya Dağ Yəhudiləri Konqresinin Prezidenti Zaur Tairoviç Qilalovun ölməz xatirəsinə

Sənbə axşamı mən yas yerində idim. Məktəbdən birbaşa Səbura gəlmişdim. Camaat elə bil ki, nədənsə, nəyi deməyəsə qorxur, nəyəsə inanmaq istəmirdi. Yanımda əyləşən cavan oğlandan bunun səbəbini soruşduqda və o, mənə deyəndə ki, Zauru Moskvada amansızcasına qətlə yetiriblər, mən əvvəlcə başa düşməyərək:

– Hansı Zauru? – deyə soruşdum.

O, mənə deyəndə ki, Hilil dayının nəvəsi Zaur Qilalovu, – mən qeyri-ixtiyari olaraq ayağa qalxdım:

– Ola bilməz, – deyə qışqırdım.

Ancaq bunun acı bir həqiqət olduğunu biləndə, yenə də buna inanmaq istəmədim, bir müddət yerimdə donub qaldım. Sonra... sonra qeyri-ixtiyari olaraq gözümdən yaş axmağa başladı...

* * *

Zaur... Zaur... Sənin ölümün tək sənin ailənə yox, qohumlarına yox, dünyada yaşayan bütün dağ yəhudilərinə vurulan zərbə oldu. Sənin kimi millətini sevən, onun hər bir dərini duyan, xalğının gələcəyi nəminə gecəsini gündüzünə qatıb, onun tarixi adət-ənənələrini öyrənmək və qoruyub saxlamaq üçün var qüvvəsi ilə çalışan oğullar çox azdır. Sənin böyüklüyün onda idi ki, sən hələ sağlığında ölməzlik qazanmışdın, səni tanıyan insanların qəlbində yer tutmuşdun, orada yuva qurmuşdun.

Səni qəddar düşmən, qatil cismən məhv etsə də, ruhun həmişə bizimlədir, ürəyimizin dərinliklərində qurduğun o yuvanı dağıtmağa heç kimin qüdrəti çatmaz, çünki biz çoxuq. Sən isə hər birimizin ürəyindəsən. Sən əbədiyyətə qovuşmusan. Elə bir əbədiyyətə ki, onu sözlə ifadə etmək çox çətindir.

* * *

Zaur... Zaur... Sənin böyüklüyün ondadır ki, Sən mərhum rəhmətlik atanın arzularının bir qismini, az da olsa, həyata keçirə

bilmisən. Bu qısa, lakin çox mənalı ömründə bir çox insanların yaşadıkları, bütün ömürləri boyu edə bilmədiklərini öz xalqın üçün qısa bir zamanda etmişən. Xalq üçün yaşayanlar isə heç vaxt ölmürlər, onlar ölməzliyə qovuşur, əbədiyaşar olurlar – Sənin kimi.

* * *

Zaur... Zaur... Saf, ülvi hisslərlə döyünən ürəyin həmişə Vətənə bağlı olub, doğma Azərbaycana bağlı olub, baxmayaraq ki, Vətəndən uzaqda yaşayırdın, yaradırdın...

Bu səbəbdən də dağ yəhudilərinin ilk Beynəlxalq simpozumunu Bakıda keçirməyə müvəffəq olmuşdun. Ölməz Prezidentimiz Heydər Əliyev bu işdə sənə xeyir-dua vermişdi.

Xeyr! Sən ölməmişən, ölməmişən Zaur! Özü, ərazisinə görə kiçik olsa da, adı dünyanın hər bir nöqtəsində çəkilən, tanınan Qırmızı Qəsəbənin hər bir daşında, hər bir küçəsində, Qudyal çayının dərin sevdalı sellərində, Qızıl qayanın qərib sükutunda Sənin nəfəsin duyulur, Sənin arzularının izi görünür. Bu, ehtiramdır, ruhuna sitayişdir, məhəbbətin tərənnümüdür!

* * *

Zaur... Zaur... Zaur...

Sən bizim yadımızdan heç vaxt çıxmıyacaqsan!

Çünki öz xalqı üçün, Vətəni üçün yaşayanlar, çalışanlar yaddan çıxmırlar, – Əbədiyyətə qovuşurlar.

Ölüm sevinməsin bu yoxluğyna,

Əbədiyaşarsan ellər içində.

Hamı səcdədədir Vətən oğluna,

Adın həkk olunub dillər içində.

Allah Sənə qəni-qəni rəhmət etsin! Qəbrin nurla dolsun!

Amin!

Amin!!

Amin!!!

Yavuşva Simanduyev,

Qırmızı Qəsəbə, 14 mart 2004-cü il

«Tarixi həqiqətlərlə dolu əsər»

(Liya Aqarunovna Şamailovnanın tarix elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almaq üçün yazdığı «Azərbaycan dağ yəhudilərinin müasir miqrasiya proseslərinin etnoqrafik xüsusiyyətləri» mövzusunda dissertasiyaya rəy)

Liya Aqarunovna Şamailova Quba rayonu Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbinin yetirməsi olduğuna görə mən çox fəxr edirəm. Onun «Azərbaycan dağ yəhudilərinin müasir miqrasiya proseslərinin etnoqrafik xüsusiyyətləri» avtoreferatı bizə – Azərbaycanda yaşayan yəhudilərə əvəzedilməz bir töhfədir.

L.A.Şamailova ilk yəhudi qadındır ki, sakini olduğu yerin tarixini araşdırmaqla, onun mənsub olduğu xalqın mədəniyyətini, adət və ənənəsini, həyat tərzini ümumiləşdirib Azərbaycanda yaşayan digər xalqlarla vəndət halında yaşamasının dərin kökləri olduğunu izah edə bilmişdir. Onun yorulmaz və gərgin əməyinin nəticəsidir ki, ilk dəfə olaraq İsrailin Yerusəlim şəhərində fəaliyyət göstərən muzeydə «Dağ yəhudiləri Qafqazda. Onların həyat tərz, adət və ənənələri» mövzusunda sərgisi təşkil edilmişdir.

Əsərdə Azərbaycanda yaşayan dağ yəhudilərinin məskunlaşma tarixi, onların adət və ənənələri, məşğulluğu, mədəniyyəti və təhsil sahəsindəki uğurları, artan diaqram üzrə inkişafı əvvəlki tarixi mənbələrə istinad ediməklə müasir dövrədək işlənmişdir. Həmçinin Azərbaycanda yaşayan yəhudilərin mətbəxi, digər xalqlarla münasibəti, qonaqpərvərliyi, geyimi və İsrail dövlətinə miqrasiya mərhələləri də açıqlanmış, müasir dövrdə İsrildə yaşayan dağ yəhudilərinin qarşılaşdığı problemlər və s. inkişaf mərhələləri göstərilmişdir.

Əsər Azərbaycanda yaşayan dağ yəhudilərinin adət-ənənələri və onun miqrasiya mərhələləri ilə tanış olmaq istəyənlər üçün dəyərli mənbədir.

İnanırıq ki, həmvətənimiz, məktəbimizin yetirməsi Liya Şamailova bu elmi axtarışlarını gələcəkdə də davam etdirəcək, daha böyük elmi-tarixi uğurlar qazanacaqdır. Ona nailiyyətlər arzulayırıq!

Yavuşva Simanduyev,

Quba rayonu Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbinin direktoru, 13 yanvar 2004-cü il

Xatirimdə yaşayır...

Mərhum jurnalist Rəşbil Xaqayevic Zaxaryayev barədə «Jurnalist haqqında xatirələr» kitabı çapa hazırlanırdı. Mənə də ürək sözlərimi yazmağımı tövsiyə etdilər. Məmnuniyyətlə razılıq verdim. Axı, mən bu ailəni çox yaxşı tanıyırdım...

Deyirlər ki, həyatda kimi var-dövləti ilə, kimi insanlara qarşı olan yaxşı münasibəti ilə, kimi pisliyi ilə, kimi də yaxşı övladları ilə tanınır. Belələrindən birincisi əgər sağlığında var-dövləti olubsa da, lakin el-oba yolunda bu sərvətdən bir şey tikib yadigar qoymayıbsa insanların yaddaşından tez silinir, ötəri külək kimi keçib gedir.

İkinci qəbildən olan adamların sağlıqlarında gördükləri xoş əməlləri, insani xüsusiyyətləri uzun müddət xatirələrdə yaşayır, yaddan çıxmır, adları hörmət və ehtiramla çəkilir, əksər hallarda onların övladlarının görmüş olduğu pis hərəkətlər onların varlığına kölgə salır, tənələr, iradlar eşidilir: «Heyf, çox heyf elə atadan belə övlad?».

Üçüncü qəbildən olan insanlar sağlıqlarında pis adam kimi tanınısalar da, son mənzilə yola salınandan sonra onların etdikləri pis əməllər də özləri ilə birgə tez unudulsa da, kiməsə etdikləri naqisliklər yada düşəndə əks tərəfin iştibahına məruz qalırlar.

Həm özləri sağlıqlarında sözün böyük hərfi mənasında «İNSAN» adam kimi tanınıblarsa, özlərindən sonra var-dövlət, sərmayə yox, yaxşı tərbiyə almış, validenlərinin yolunu davam etdirən övladlar qoyub gedirlərsə, istər yaşadığımız həyatda, istərsə də axirət dünyasında rahat ola bilərlər. Belə insanlar haqqında isə el-oba arasında deyirlər: «Allah atasına rəhmət eləsin! Atası da yaxşı insan idi, halal olsun belə övlada ki, atasının yolunu davam etdirir!».

Rəşbil Xaqayevic Zaxaryayev məhz bu qəbildən olan insanlardandır. Rəşbil Zaxaryayevlə şəxsən tanışlıq mənə nəsib olmasa da, onun gül kimi balalarına – Salamona, Telmana, Maksimə, Eduarda, Qermana, İsayə və Anjelaya dərs demişəm, bir müəllim kimi onları tanıyır, qiymətləndirirdim. Ataları ilə yaxın olan adamlardan Rəşbil

haqqında xoş xatirələri dinlədikcə qəlbim rıqqətə gəlib, qürur hissi çox keçirirəm. Öz-özümə deyirəm: «Yaxşı atanın yaxşı övladları onun ruhunu həmişə şad edər. Elə bu gül balalar kimi...».

Məndən sual oluna bilər ki, Rəşbilin övladlarını belə yaxından haçandan tanıyırsan? Qısa cavabım bu olar: – Onların hamısı hazırda rəhbərlik etdiyim məktəbdə təhsil alıb və şagird olduqları müddətdəki vaxtları kino lenti kimi gözlərimin önündən keçir.

1981-ci ildən 1988-ci ilə kimi Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbində pioner baş dəstə rəhbəri və riyaziyyat müəllimi, 1988-ci ildən hazırkı günə qədər məktəbin direktoru olmuşam. Bu dövrdə həmin uşaqlar – Rəşbilin övladları məktəbdə nümunəvi, intizamlı, əlaçı şagird, fəal ictimaiyyətçi olublar, məktəbin bütün ictimai işlərində, məktəb həyatında yaxından iştirak ediblər. Özlərinin nümunəvi tərbiyələri ilə seçilən bu uşaqlara bir müəllim, bir pedaqoq kimi məhəbbətim olub. Ən əsası isə odur ki, təkə məktəbdə təhsil aldıkları illərdə deyil, ondan sonrakı – məzun olduqları illərdə də məktəb və müəllimlərlə əlaqələrini kəsməmişlər, məktəbin problemləri ilə maraqlanmışlar.

Heç yadımdan çıxmır, 1996-cı ildə rayondan təbii qazın kəsilməsi ilə əlaqədar məktəbin mərkəzi isitmə sistri işləmədi. Sınıf otaqlarının qızdırılması müşkül işə dönmüşdü. Bu böyük problem kimi qarşımızda dururdu. Valideynlərlə söhbət aparıldı. Onların köməyi ilə məktəb üçün odun yanacağı tədarük edə bildik. İş adamlarına da müraciət edib, məktəbin qızdırılmasına kömək göstərmələrini xahiş etdik. Bunu eşidən İsay Zaxaryayev mənə yaxınlaşıb məktəb üçün bir maşın odun yanacağı alaraq, kömək edəcəyini bildirdi. Doğrusu, mən bunu gözləməirdim, ancaq ona «Çox sağ ol!» – dedim. Bu söhbətdən iki saatlıq müddət keçməmişdi ki, İsay məktəbə öz hesabına bir maşın odun yanacağı gətirdi və mənə dedi:

– Müəllim, heç narahat olmayın, yenə də nə vaxt lazım olsa, məktəbə biz qardaşlar kömək etməyə hazırıq. Axı, biz burada təhsil almışıq, məktəb bizim ikinci müqəddəs məbədimiz, müəllim isə nur چراغımızdır.

Rıqqətə gəldim, «Çox sağ ol»u təkrar edib, ürəyimdə dedim:

– Əhsən belə oğulların tərbiyəsinə! Halal olsun belə şagirdlərə ki, müəllimə hörmət, qiymət qoymağı bacarırlar!

Onu da qeyd etməliyəm ki, mərhum Rəşbil Zaxaryayev tanınmış, iti qələmi olan jurnalist, şair, publisist idi. İndi övladları təkcə məktəbə yox eyni zamanda Qırmızı Qəsəbədə fəaliyyət göstərən sinaqoqa da daim qayğı göstərirlər, onun bütün daxili maliyyə xərclərini öz-üzərlərinə götürmüşlər. Odur ki, qəsəbə camaatı, din xadimləri onları sevir, hörmət və ehtiram göstərir, əməllərini alqışlayırlar. Haqqı danmaq qeyri-mümkündür. Doğrudan da bu övladlar alqışa layiqdirlər! Ona görə də deyirəm:

– Allah sənə qəni-qəni rəhmət etsin, Rəşbil kişi! Qəbrin həmişə nurla dolsun! Əbədiyyət məkanında da əmin ola bilərsən ki, sənin övladların Vətənə, xalqa layiq övladlardır! Onlar sənin adını həmişə uca tutacaq, səni öz gözəl, xoş məramlı əməlləri ilə daim sevindirəcəklər!

Yavuşva Simanduyev,

Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbin direktoru,

9 mart 2002-ci il

Yaddan çıxmayan gün

(Xatirə)

Rəhbərlik etdiyim İsaak Xanukov adına Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbin qonaqları çox olur. Amerikada, Kanadada, Rusiyada, Almaniyada və s. yerlərdə yaşayıb-çalışan iş adamları, alimlər, ədəbi aləmin nümayəndələri olan həmyerlilərimiz Azərbaycana gələrkən, hökmən Qırmızı Qəsəbəyə baş çəkir, icmanın fəaliyyəti ilə maraqlanırlar. Bu zaman əlbəttə ki, məktəbimizə də qonaq gəlir, təhsilin səviyyəsi, bilik ocağının fəaliyyəti ilə tanış olur, buradan xoş təəssüratla ayrılırlar. Bu adamların gəlişi də, gedışı də xoş xatirəyə dönür.

Bundan əlavə, Azərbaycan dövlətinin, Milli Məclisin, Təhsil Nazirliyinin, Quba Rayon İcra Hakimiyyətinin nümayəndələri də məktəbimizdə olur, ona öz qayğı və köməklərini əsirgəməirlər.

* * *

Belə xoş xatirələrdən biri də 2006-cı ilin yadda qalan hadisəsi kimi qiymətləndirilə bilər. Həmin il UNİCEF-in proqramı çərçivəsində məktəblərdə VMA-ların (Valideyn – müəllim assosiasiası) işinə baxış keçirildi. UNİCEF-in nümayəndəsi xanım Anna Sinker, Azərbaycan Respublikasının Təhsil Naziri cənab Misir Mərdanov, Quba Rayon İcra Hakimiyyətinin o vaxtkı başçısı cənab Ərziman Əliyev və başqaları məktəbimizə gəlmişdilər.

UNİCEF tərəfindən keçirilmiş bu tədbir zamanı hörmətli qonaqlar məktəbin sinif otaqları, fənn kabinetləri, laboratoriyaları, qış idman zalı, kitabxanası və s. ilə tanış oldular. Dərs prosesini izlədilər, məktəbdə təhsilin səviyyəsinin yüksəldilməsi zəminində həyata keçirilən tədbirlər, müasir dərsə verilən tələblərin yerinə yetirilməsi sahəsində aparılan üsulların səmərəliliyi ilə maraqlandılar.

O zaman UNİCEF-in məktəbimizə gəlmiş nümayəndəsi xanım Anna Sinker:

– Mənim üçün çox maraqlıdır ki, Azərbaycanın ucqar əyalətlərində belə təhsil ocaqları var və onların fəaliyyəti sivil dünya təhsili ilə uyğunlaşmaq üzrədir, – dedi.

Bu, məktəbimizə verilən böyük qiymət idi və onda mən hörmətli nazirimiz cənab Misir Mərdanovun qürur hissi keçirdiyini, gözlərinin razılıq hissi ilə güldüyünü müşahidə etdim.

* * *

Hörmətli qonaq xanım Anna Sinker məktəbimizə hədiyyə ilə gəlmişdi. O, UNİCEF-in xətti ilə məktəbə 1 ədəd kompüter, 5 ədəd yazı taxtası, xeyli dəftərxana ləvazimatı bağışladı.

Sonra hörmətli nazirimiz cənab Misir Mərdanov məktəbin fəxri qonaqları üçün açılmış xatirə kitabına öz ürək sözlərini yazdı və məktəbin pedaqoji kollektivinin, məktəb rəhbərliyinin işindən razı qaldığını məmnunluqla qeyd etdi.

Quba RİH başçısı cənab Ə. Əliyev işin yüksək səviyyədə qurulduğu üçün bizə təşəkkürünü bildirdi.

* * *

Quba RİH-nin yeni başçısı cənab Rauf Həbibovun məktəbimizə, pedaqoji kollektivimizə qayğısı bizi yeni nailiyyətlərə ruhlandırır.

Qırmızı Qəsəbə İƏV üzrə nümayəndəliyinin hesabat yığıncağından sonra məktəbimizin qonağı olan RİH-nin başçısı müasir məktəbin işi və problemləri ilə maraqlanmış, bizimlə səmimi, işgüzar söhbət zəminində ürəkaçan sözlərini demiş, kollektivimizə pedaqoji işin yüksəlişində uğurlar arzulamışdır.

Belə görüşlər bizdə xoş əhval-ruhiyyə oyadır, işimizə olan məhəbbət hissini daha da gücləndirir.

Yavuşva Simanduyev,

*İsaak Xanukov adına Qırmızı Qəsəbə 1 saylı
orta məktəbin direktoru. 31 yanvar 2009-cu il*

Sergey Xanukova məktub

Qox hörmətli Sergey Xanukov! Sizin mərhum babanız İsaak Abramoviç Xanukov Qubanın dağ yəhudiləri icmasının fəxri, ləyaqətli övladı, istedadlı jurnalisti, dramaturqu, nasiri, görkəmli partiya-sovet işçisi olmuş, uzun illər «Bakinskiy raboçiy» qəzetinin zona müxbiri işləmişdir. Öz prinsipiallığı, həyata, insanlara normal baxışı, uzaqgörənliyi, xeyirxahlığı ilə bu gün də unudulmur, yaddaşlarda əbədi olaraq yaşayır.

Yaxşı deyiblər ki, yanan bir ocağın közü də elə ocaqdır. Məhz Siz də babanızın ocağını sönməyə qoymayan, onun arzu və istəklərini yerinə yetirmək üçün əlindən gələni əsirgəməyən, yəhudi xalqının ənənələrinə sadıq ləyaqətli bir nəvəsiniz! Bu gün Qubanın dağ yəhudiləri icması Sizinlə haqlı olaraq fəxr edir, adınızı həmişə hörmət və ehtiramla çəkir.

Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbi Sizin babanız, həmyerlimiz İsaak Xanukovun adını daşıyır. Məktəbimizin pedaqoqları şagirdlərə bu böyük şəxsiyyətin həyat və fəaliyyəti barədə mün-təzəm məlumat verir, onun keçdiyi yolu nəsilərə nümunə kimi göstərir. Sizin bu məktəbin hazırkı səviyyəsi üçün əməyiniz çox olmuşdur.

Məktəbin fəaliyyət dövrü-ötən əsrin altmışıncı illərindən başlanmışdır. Ötən bu müddət ərzində onun əsaslı təmiri aparılmışdı. Hər yeni tədris ilində cüzi təmir edilərək, yenidən dərs keçirilirdi. Binanın daxili və xarici görünüşü ürəkaçan deyildi. Məktəbin dam örtüyü Qırmızı Qəsəbə dağ yəhudiləri dini icmasının sədri Boris Simanduyevin təşəbbüsü ilə qəsəbə camaatının şəxsi vəsaiti hesabına əsaslı təmir edilmişdi.

Məktəbə rəhbərlik etdiyim dövrdə, xüsusilə sovet rejimi dağıldıqdan sonra tədris ocağının təmiri üçün müxtəlif təşkilatlara, iş adamlarına, xeyriyyəçi və sahibkarlara müraciət etməli olurdum. Sağ olsunlar, hər kəs öz bacardığı kimi kömək göstərirdi. Bununla iş bitmirdi. Bu il təmir aparılırdı, gələn dərs ilində yenidən bu vəziyyət təkrar olunurdu. Doğrusu, xahiş etməyə utanırdım.

Hörmətli Sergey Xanukov! Məhz belə bir məqamda Siz öz xeyirxah əməlinizlə nəinki pedaqoji kollektivimizi, şagirdlərimizi,

valideynləri, bütövlükdə bizim yəhudi icmamızı sevindirdiniz. Sübut etdiniz ki, Siz elmə, təhsilə qiymət qoyan, gənc nəslin maariflənməsi üçün əlindən gələni əsirgəməyən, dərslərlər çap edən, gələcək nəslin problemlərini bu gün həll etməyə çalışan həmin xeyirxah İnsanın – İsaak Xanukovun (Allah-Təala ona qəni-qəni rəhmət etsin!) layiqli varisisiniz.

Elmə, biliyə qiymət qoymağı bacaran, təhsil, sənət ocaqlarının abadlığına çalışan hər kəs öz ömrünün necə də dəyərli olduğunu, mənaiviyyatın saf və paklığını nümayiş etdirir. Siz də belə İnsan olduğunuzu göstərdiniz!

Hörmətli Sergey Xanukov! 2006-cı tədris ili üçün məktəbdə valideynlər tərəfindən cüzi təmir işləri aparılmışdı. Yenə də binanın əsaslı təmiri problem məsələ kimi bizi narahat edirdi. Ümidlə nəyi isə gözləməli idik.

Belə bir vaxtda Siz Günəş kimi parladınız. Öz vəsaitiniz hesabına təhsil ocağının xeyli hissəsini təmir etdirdiniz. Dəhlizlər, sinif otaqları, fənn kabinetləri, idman zalı öz görkəmini dəyişdi, məktəbin divarları yöndəmə salındı, suvaqlandı, həyətə üzlük daş döşəndi və s.

Məktəbdə həyata keçirilən bu infrastruktur dəyişiklikləri bizə hədsiz sevinc bəxş etmişdir. Çox qısa müddətdə aparılan bu yenidənqurma işləri başa çatdı, təxminən iki ay çəkdi. «Bilik günü» artıq məktəb öz qapılarını müəllim və şagirdlərin üzünə təmtəraqla «yeni libasda» açdı.

Hörmətli Sergey Xanukov! Mən bunları yazmaya da bilərdim və onu da bilirəm ki, Siz çox təvəzökar, tərifi-dən kənar gəzən şəxsiyyətsiniz. Bu İnsanın Alicənablığı, Böyüklüyü, Mənaevi ucalığı olsa da, qeyd edilməsi vacibdir. Ona görə ki, gələcək nəsillər bu kitabı oxuyanda mütləq Sizi yad edəcək, Sizin kimi bir İnsanın məktəbə qaygısını hörmətlə xatırlayacaqlar!

Biz – Qırmızı Qəsəbə 1 sayılı orta məktəbin pedaqoji kollektivi, direktor kimi başda özüm olmaqla Sizə minnətdarlığımızı bildirir, bu xeyirxah əməlinizi alqışlayırıq!

Hörmətli Sergey Xanukov! Sizin məktəbimizə qaygınız – təhsilimizə, gələcəyimiz olan balalarımızın xoşbəxt sabahına olan

qayğısıdır. Var olsun Sizin kimi oğullar, övladlar! Ataların yolu – nəsillərə nümunə olanda İnsan öz xilqətinin gözündə böyüyür, estafetin etibarlı əllərdə olması ilə fəxr edir!

Hörmətli Sergey Xanukov! Bizim səmimi minnətdarlığımızı qəbul edin.

Hörmətlə: Simanduyev Yavuşva,

İsaak Xanukov adına Qırmızı Qəsəbə

1 saylı orta məktəbin direktoru

Ölümdən danışmağa dəyməz.

Cünkü ölüm elə bir şeydir ki, o həyatı qara bir pərdə ilə örtür bə insanı xarici aləmdən təcrid edir.

İnsan həyatda yaxşı, xeyirxah işlər görmək üçün gəlib, ölmək üçün yox!

*Nikolay Tixonov –
«Uzun gün» hekayəsindən*

Uzaq düşməyək

Eleqiya əvəzinə mənsur şer.

Bacım Mirvarinin unudulmaz xatirəsinə

İnsan həyatında bəzən elə hadisələr baş verir ki, onu mə-nən sarsıdır, lakin yaşamaq eşqini söndürə bilmir.

Bu gün ürəyim qan aqlayır. Köksümü parçalayıb çıxmaq is-təyir ürəyim bu kədər yuvasından. Çirpini, çirpini... Çox əbəs, lakin çıxa bilmir. Deyirlər ki, insana bir yandan kədər üz verəndə digər tərəfdən şadlıq gəlir. Lakin kədərim o qədər böyükdür ki, onu heç bir şadlıq əvəz edə bilməz.

Öz-özümə sual verirəm: – Nədəndir bu kədər? Cavab tapa bilmirəm. Min bir fikir doğur beynimdə. Bu fikir dumanında batıb qalıram. Həyat məni kimsəsiz yaratmışmı? Xeyr kainat məni tənha yaratmamışdır. Məndən qeyri həyatda milyonlarla insan var. Mə-nim özümü kimsəsiz hesab etməyə ixtiyarım yoxdur.

Təbiət insanlara fərdi xüsusiyyətlər bəxş etmişdir. Lakin tə-biət bundan başqa bütün insanlara yaşamaq hüququ vermişdir. Lakin həyatdakı insanların hamısı buna layiqdirmi? Xeyr! Bəlkə məni bu kədərləndirir. Xeyr!.. Çünkü cəmiyyət inkişaf etdikcə bu ünsürlər bir-bir həyatı tərk edir. Həyat bulaq çeşməsi kimi durulur.

Bəlkə mən insanlardan uzaq düşmüşəm. Deyəsən bu kədər dumanından çıxmaq istəyirəm... Bu kədər dumanından məni həyata yenidən qaytaran bir işiq ucu görürəm. Kədərimin səbəbi

insanlardan uzaq düşməyimdir. İnsanlar arasına girib onlarla ünsiyyətdə olduqda bu işığın ucu getdikcə genişlənir. Bütün bu kədər dumanını əridir, məni saf, coşğun, qaynar və həmişə inkişafda olan xoşbəxt bir həyata atır.

Bu həyata alışıqca keçmiş günlərim üçün kədərlənir və heyflənirəm. Lakin, bu kədər uzun çəkmir. Çünkü mən daha bu kədərdən çox-çox uzaqladayam.

Ey insanlar! Gəlin bir-birimizdən ayrı düşməyək. Ayrılıq yaman dərddir. Meşədə olan vəhşi bir heyvan belə yalnız qalanda bu dərdə düzə bilmir, tez məhv olur. İnsanlar bir-birindən uzaq düşəndə düşmənin ordusu onları ayırır, ölkəni talan edə bilər.

Ey insanlar! Gəlin gələcək nəsillərin xoşbəxt yaşamaları naminə, ulu babalarımızın qanı ilə suvarılmış ana vətənimiz naminə bir-birimizdən uzaq düşməyək! Uzaq düşməyək!..

Görüşə çağırır məni

Təbiət anatək oxşayır məni,
Qəlbim hərarətlə dolur yenə də.
Sevgilim görüşə çağırır məni,
Çırpınır, çırpınır ürək sinədə.
Gözləri günəş tək onun nurludur.
Qəlbində günəşin min şəfqəti var.
Aylı gecələrdə o, gözəl pəri
O görüş yerində tutmuşdur qərar.
Qolumu boynuna salanda onun,
Gözləri ulduz tək alışıb yanır.
Çırpınır, çırpınır ürəyim mənim.
Həsrət yuxusundan sanki oyanır...

18.01.1977-ci il

Xəyal

Pəncərəmdən əsən sərin küləklər
Oxşayardı saçlarımı anatək.
Xəyalımda canlanırdı o günlər,
Baxışımın içindəsə bir mələk...
Gözlər hərdən baxışanda,
odlanardı ürəklər.
Əllər-ələ yaxınlaşar,
bir olsaydı diləklər.
Neçə-neçə arzu vardı ürəkdə.
Neçə-neçə sevinc vardı o anlar.
Yollarına Ay salardı işığı.
Sanardım gözündə Ayın nuru var.
Qaranlıqda yol gedərdik
lal, dinməz...
Ürəklərdə arzulardı
tükənməz...

26.01.1978

Səni yad etdikcə...

(Esse)

Ruhun şad olsun, həmişə qəlbimizdə əbədi iz salan Yusif Maasiyayev! Bu il fevral ayının 6-da səni tanıyanlar – sağlığında yaşadığın Xaçmaz şəhərinə ünvanına gələn dostlar, tanışlar, qohumlar həmin gün doğulduğun, son məkana köçdüyn Qırmızı Qəsəbəyə gəlirdilər. Özü də məzarıstana. Səni anmaq üçün, sənin ruhunu yad etmək üçün. Bu gün sənin ölümündən bir il ötürdü. Anma günün idi bu gün. Sən həyata əlvida demiş, Haqqın Dərgahına köçmüşən. Ancaq yaxşı, xeyirxah əməllərin, insanpərvər ideyaların, xalqına, elinə-obana sədaqətin... yadigar kimi qalıb səndən.

Yusif Maasiyayev! Ölüm sevinə bilməz ki, səni aramızdan alıb aparıb. Sən əbədiyyətə qovuşsan da qəlblərdə, xatirələrdə daim yaşayacaqsan! Messenant, xeyriyyəçi idin. Qırmızı Qəsəbənin abadlığı, çiçəklənməsi nəminə sənin etdiklərini sadalamaqla qurtarmaz. Neçə kasıba əl tutmusan, neçə insana ümid vermişən, neçə ocağı yandırımsan. Bunu hamı yaxşı bilir, heç kəs də unutmayacaq.

Elə götürək bizim məktəbi. Əsas korpusun 1-ci və 2-ci mərtəbəsidəki dəhlizlərin pəncərələri tam çürümüşdü. Qış vaxtı sinif otaqlarını nə dərəcədə qızdırsaq da dəhlizdən içəri dolan soyuq hava sinif otaqlarını qızmağa imkan vermirdi. Bu isə dərs prosesinin keyfiyyətinə öz mənfi təsirini göstərirdi. Pəncərələr təcili dəyişilməli idi. Vəsait isə yox idi. Bu məsələ barədə Sizə məlumat çatdırılanda bir an belə fikirləşmədən bunu öhdənizə götürdünüz. Tez bir zamanda 1-ci və 2-ci mərtəbələrəki dəhlizlərin pəncərələri müasir Avropa modernində hazırlanmış alümen pəncərələrlə əvəz edildi. Bilsəydiniz ki, valideynlər, şagirdlər və pedaqoji kollektiv Sizə nə qədər minnətdar idilər?!

Sənsə çəkdiyin bu zəhməti özün üçün şərəf sandın. Mən sə-nə təşəkkür edəndə dedin:

– A müəllim, öz balalarımıza xidmət edirik. Mən həmişə yenə məktəbə, təhsilə nə kömək lazımdır edəcəyəm...

Əziz Yusif! Çox işlər görmək nəzərdə tutmuşdun dağ yəhudiləri icmasının gələcəyi naminə, Qırmızı Qəsəbənin daha da yaraşqlı olması naminə.

Ancaq...

Bəli, ancaq zalım əcəl aman vermədi bu arzularının həyata keçməsinə. Düz bir il öncə– sən torpağa tapşırılan gün icmamız dərin kədər, matəm içində idi. Hamı sənin kimi gözəl, mənəviyyatı təmiz, ürəyi xalqı üçün döyünən bir övladın aramızdan getməsinə yas saxlayırdı. O gün məktəbimizdə də səni dərin hüznlə andılar, yad etdilər.

İl yaman tez ötüb keçdi, Yusif Maasiyayeviç! Sənin ölümünə, yoxluğuna inanmaq olmur. Ancaq nə edəsən? Allah-Təalanın alın yazısı nədirsə, o da olmalı imiş! Sənin ölümün, yoxluğun ağır olduğu qədər, xatirən o qədər də əzizdir! Yaxşılar cismən ölürlər, ruhən yaşayırlar. Əməlləri, nəçib işləri, həyatda qoyduqları izləri ilə.

Sən də beləsən, əziz dost! Allah sənə qəni-qəni rəhmət etsin! Qəbrin nurla dolsun!

Yavuşva Simanduyev,

*İsaak Xanukov adına Qırmızı Qəsəbə 1 saylı orta
məktəbinin direktoru. 6 fevral 2009-cu il*

Yeddinci fəsil

Yavuşva müəllimin İsrail təəssüratı

Tarixən qədim köklərə bağlı olan Azərbaycan və yəhudi xalqları arasındakı qırılmaz tellərlə bağlı olan dostluq, qonşuluq, mehribanlıq münasibətləri səngimir, əksinə daha da inkişaf edir, möhkəmlənir. Respublikanın dağ yəhudiləri icması Quba rayonunda – Qırmızı Qəsəbədə yerləşir, onların daxili problemləri, həyat tərzini üçün dövlətimiz öz qayğısını bir an belə əsirgəmir. Bu gün ölkədəki az saylı xalqlara, etnik qruplara, milli azlıqlara bəlkə də Azərbaycanda olduğu qədər heç bir yerdə qayğı göstərilmir. Bu, ulu öndər Heydər Əliyevin müdrik, humanist siyasətinin nəticəsidir!

Məlumdur ki, xalqını dövlət yaşadır. İsrail və Azərbaycan dövlətləri arasındakı dostluq münasibətlərinin kökünü, çəkinmədən deyə bilərəm ki, Azərbaycanda yəhudilərə, xüsusi ilə dağ yəhudilərinə göstərilən hörmət və qayğı təşkil edir. Azərbaycan-İsrail əməkdaşlığının bariz nümunəsi kimi bu alqışlanmalıdır! İsrail dövlətinin nümayəndələri, onun Azərbaycanda fəaliyyət göstərən səfiri və səfirliyin əməkdaşları dəfələrlə Qırmızı Qəsəbədə olmuş, yerli əhəlinin dolanışığı, mədəni və sosial durumu, onlara göstərilən vətəndaşlıq aktlarının icrası ilə maraqlanmış, buradan razılıq hissi ilə ayrılmışlar. İnsan amili, ona qiymət verilməsi, yəhudilərdən də kənarda deyil. Azərbaycan vətəndaşlarının hansı hüquqları varsa, yəhudilər üçün də o, var! Azərbaycan vətəndaşlarına nə şamil edilsə, yəhudilərə, dağ yəhudilərinə də o, şamil edilir! Azərbaycan qanunları onda yaşayan bütün xalqlar

üçün eynidir. Bu cəhətdən milliyyətindən asılı olmayaraq burada yaşayan yəhudi xalqının nümayəndələri də ölkənin vətəndaşlarıdır, onun pasportunu daşıyırlar. İstədikləri vaxt Azərbaycanı tərk etmək və ona qayıtmaq hüququna malikdirlər.

Bu, tolenantlığın – milli mənsubiyyətindən asılı olmayaraq hər bir azsaylı xalqın, etnik qrupların səlahiyyətlərinin parlaq nümunəsidir.

Yavuşva Simanduyev fevral ayının 5-dən 7-nə kimi (2003-cü ildə) İsraildə keçirilmiş «Ümumdünya dağ yəhudiləri Konqresi»nin iştirakçısı olmuş, bütün bu deyilənlər barədə həmsöhbətlərinə, Konqres iştirakçalarına fərəhlə məlumat vermişdir.

İsraildən Azərbaycana xoş təəssüratlarla qayıdan Konqres iştirakçısı öz xatirələrini qələmə almışdır. Kitaba həmin təəssüratlar, Konqresdən alınan xatirələr daxil edilir.

«Xatirimdə silinməyən izlər buraxdı...»

(İsrail dövlətində olduğum zaman yaddaşımda həkk olunan təəssüratlar)

1. Əlamətdar hadisə

Doğrusu, Ümumdünya dağ yəhudilərinin təsis konqresinə (qurultayına) nümayəndə kimi dəvət olunmağım mənim üçün gözlənilməz oldu. Bu Konqres dünyanın müxtəlif ölkələrində kiçik icmalar şəklində yaşayıb, fəaliyyət göstərən dağ yəhudilərinin birliyi və həmrəyliyi olmaqla yanaşı bizim həyatımızın tarixi dönüş nöqtəsi olduğunu desəm, səhv etmərəm.

Bu hadisə mənim üçün bir də ona görə əlamətdar idi ki, mən İsrail torpağına ilk dəfə qədəm qoyurdum. Təsəvvür edin ki, 30 il byndan əvvəl, keçmiş SSRİ məkanından köçüb daimi yaşamaq üçün İsrail dövlətinə getmiş dostlarımı, doğmalarımı görəndə, elə bil ki, mənə bütün dünyanı bağışladılar. Keçmiş SSRİ dövründə, sərhədlərin bağlı olduğu bir dövrdə bir daha doğmalarımızla (həm o tərəf, həm də bu tərəf) görüşəcəyimizi 10 il bundan əvvəl ağılımıza belə gətirə bilmədiyimiz halda, doğma respublikamız Azərbay-

canda müstəqillik ikinci dəfə bərpa edildikdən sonra bunun mümkünlüyü, iki dost dövlət arasındakı dostluq münasibətləri açıq-aydın özünü bu müqəddəs torpaqda büruzə verdi.

2. İsraildə

Qaldığımız və həm də Konqresin keçiriləcəyi «David İnter Kontinental» mehmanxanasının önündə digər dövlətlərin bayraqları ilə yanaşı doğma Vətənimin-Azərbaycanın da bayrağını dalğalandığını görəndə ürəyim dağa döndü. «Mən Azərbaycanın, müstəqil bir ölkənin vətəndaşıyam!» – deyə öz-özümə pıçıldadım. Həm də belə bir Məclisi keçirənlərin Zaur və Akif Qılalov qardaşlarının doğma Azərbaycan torpağının yetişdirmələri olduğunu qeyd etsəm, bu sevincin neçə qat artıq olduğunu təsəvvürə gətirmək mümkündür.

Deyirlər ki, dünya yaxşı insanların çiyinləri üzərində dayanıb. Həqiqətən də belədir. Həyatda elə insanlar var ki, özlərini məşhurlaşdırmaq üçün, adi, kiçik bir hadisəni böyüdüb kiminsə gözündə yarımaq istəyirlər. Ancaq elə insanlar da vardır ki, onlar öz xalqı üçün, öz Vətəni üçün əlindən gələn heç nəyi əsirgəmir, hər şeyi edir, son qəpiyini belə, xalqın, Vətənin yolunda xərcləyirlər. Bunu heç vaxt, heç kimin təkidi, sifarişi ilə etmirlər, etdiklərini də heç zaman biruzə vermirlər, gözə girmək istəmirlər. Onların bir amalı, bir qayəsi, bir məqsədləri var: Vətəninə, xalqına xidmət etmək!

Məhz Zaur və Akif Qılalov qardaşları da bu qəbildən olan insanlardır. Çünki, rəhmətlik ataları onları bu ruhda tərbiyə edib, Vətənə, xalqına sədaqətlə xidmət göstərməyi tövsiyələndirmişdir. Qoy onun ruhu, həmişə şad olsun, qəbri nurla dolsun! Qoy axirət evində arxayın yatsın ki, onun yolunun davamçıları var. Onu yaşıdan Zaur və Akif kimi oğulları var!

Nə isə... Mənim ürəyim riqqətə gəlidiyi, özüm isə bundan təsirləndiyim üçün bir az ifrata vardım, ancaq deyilməli, qəlbimdən keçənləri içimdə bağa bilmədim.

Konqres 2003-cü il fevral ayının 5-də öz işinə başladı, 3 gün davam etdi. Fevral ayının 5-də Tiryat-Karmiel şəhərində Zaur və

Akif Qilalov qardaşlarının şəxsi vəsaitləri hesabına inşa olunmuş sinaqoqun təntənəli açılışı oldu.

Açılışda İsrail dövlətinin Ali din xadimləri, nümayəndələri, şəhər bələdiyyəsinin kollektivi, İsrail dövlətinin Azərbaycan Respublikasındakı səfiri və dünyanın müxtəlif dövlətlərindən dəvət edilmiş yəhudi icmalarının rəhbərləri və digər nümayəndələr iştirak edirdilər. Bu kiçik şəhərcikdə sakinlər, eləcə də Azərbaycandan, o cümlədən Quba rayonundakı Qırmızı Qəsəbədən gəlmiş nümayəndələr dəstəsi üzvlərinin sevincinin həddi-hüdudu yox idi.

Şəhər tamam bayramsayağı bəzədilmişdi. Şəhər bələdiyyəsinin iqamətgahından yeni açılmış sinaqoq binasına qədər düzülmüş insanların üz-gözündə qıbtə ediləsi bir sevinc, bir fərəh hissi vardı...

Müqəddəs Tövratin təntənəli şəkildə şəhər bələdiyyəsinin binasından sinaqoqa gətirilməsi mərasimini ifadə etmək üçün söz tapa bilmirəm, bu, elə bir şəkildə, möhtəşəmliklə icra olunurdu ki, adam heyran qalmaya bilmirdi, damarlarında qanı belə cuşə gəlirdi. Müqəddəslik əzəməti burada öz əksini tapmışdı!

3. Konqresdə

Fevral ayının 6-da Konqresin (Təsis Qurultayının) açılışı oldu. Açılışda İsrailin dövlət xadimləri, xarici işlər naziri və digər yüksək rütbəli şəxslər iştirak edirdilər.

Çıxış etmək üçün mənə də söz verildi. Mən Konqres iştirakçılarını ürəkdən gələn sözlərlə təbrik etdim, Konqresə işində müvəffəqiyyətlər arzuladım.

Sonra isə bütün dağ yəhudilərini düşündürən bəzi məsələlərlə Konqres iştirakçılarını tanış etdim. Onlardan dağ yəhudilərinin vahid «Əlifba»sının olmamasından dünyanın hər hansı dövlətində yaşamalarından asılı olmayaraq dağ yəhudilərinin doğma dilinin məktəblərdə tədris edilməsindən söz açdım, bunun günün vacib, aktual məsələ kimi zəruriliyini nəzərə çatdırdım. Bu istiqamətdə artıq doğma Azərbaycanda dövlət səviyyəsində həllini tapmış azlıqda qalan xalqların dillərinin məktəblərdə tədrisinə başlanıldığını vurğuladım. Respublika rəhbərliyinin – hörmətli Prezi-

dentimiz Heydər Əliyev cənablarının bu istiqamətdəki, – azlıqda qalan xalqlara qarşı gündəlik qayğısı istiqamətindəki həyata keçirdiyi məqsədyönlü, sivil xarakterli tədbirlərdən, bu sahədə yeni-yeni fərman və göstərişlərin verilməsindən söz açdım.

Bütün bunlarla yanaşı dağ yəhudilərinin ən çox məskunlaşdığı Qırmızı Qəsəbədə iş yerlərinin açılması üçün tədbirlərin görülməsinin vacibliyini də onların nəzərinə çatdırdım.

Sonra açıq səsvermə yolu ilə 30 nəfərdən ibarət komitə yaradıldı.

İş planına uyğun olaraq fevral ayının 7-də komitə üzvlərinin iclası keçirildi. Burada idarəetmə orqanlarının sədrləri və müxtəlif komissiyaların tərkibi müəyyənləşdirildi. Elm, mədəniyyət və təhsil məsələləri üzrə daimi komissiyaya məni də üzv seçdilər.

Ümumiyyətlə İsrail dövlətində olduğum bu qısa müddət-bir həftə mənim xatirimdə silinməz izlər buraxdı.

Yavuşva Simanduyev,

Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbinin direktoru.

14 fevral 2003-cü il

Səkkizinci fəsil

Deyilənlər həqiqətdir...

... «**B**ahar oğlu» adlı bu kitabı çapa hazırladığım zaman mən rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri, ziyalılar, valideynlər ilə görüşərək onlardan Yavuşva Simanduyev barədə maraqlı müsahibələr almışam. Hər dəfə də bu insana, elm, təhsil fədasinə hörmət və ehtiramın şahidi olmuşam.

Həyat insana bir dəfə verilir. Onu sağlam düşüncə ilə yaşamaq, ömür payının yükünü namusla, qeyrətlə daşımaq hər adama nəsib olmur. Elə ömür vardır ki, Günəş kimi ziya sacır, öz şəfəqləri ilə aləmi bəzəyir, həmdünyalarının istəklisi kimi qiymətləndirilir. Ancaq elə ömürlər də vardır ki, gəlişi ilə gedişi arasında məna tapmaq olmur.

Rəvayətə görə, Nizami Gəncəvi «Leyli və Məcnun» poemasını yaradarkən, bir əyan ona xeyli miqdarda sərvət verib deyir ki, o dastana mənim də adımlı sal.

Nizami soruşur:

– Sən heç bilirsən əsl məhəbbət nədir? Saf sevgi nədir? Saxladığın kənizlərə zərrə qədər də sevgi iştartısı varmı ürəyində?

Əyan:

– Şeyx, – deyir, – onların məsələyə dəxli yoxdur. Mən bilirəm ki, bu dastan tarix boyu qalacaq. Mən də tarixə düşmək istəyirəm.

– Yaxşı sən tarixə salaram, – deyər Nizami Gəncəvi bildirir.

Böyük dahinin «Xəmsə»sinə daxil olan «Sirlər xəzinəsi» poemasındakı Sultan Səncər elə həmin şəxsdir ki, ədalətsizliyi, rüş-

vət xorluğu, əyyaşlığı ilə öz dövründə də məşhur idi, Nizami Gəncəvinin poemasında da mənfəi tip kimi bu gün də xarakterizə edilir.

Yavuşva müəllim deyir ki, «pedaqoq, müəllim şan-şöhrətdən uzaq olmalıdır, onun əməlləri onun qiymətini verməlidir».

Elə bu xətt üstündə həyatını quran Yavuşva müəllim haqqında hamı xoş sözlər, söhbətlər danışır, hörmətlə adını çəkir. Bəlkə də Yavuşva müəllimin əsl qiyməti elə budur!

Quba Rayon Təhsil Şöbəsinin müdiri Süleyman Aslanovun dedikləri:

20ilə yaxındır ki, mən Quba rayon təhsil sistemində rəhbərlik edirəm, Elə Yavuşva müəllim də həmin dövrdə məktəb direktoru kimi fəaliyyətə başlayıb, Bir şəxsiyyət kimi yetkin, pedaqoq kimi savadlı, məktəb rəhbəri kimi tələbkər və qayğıkeş olan Yavuşva Simanduyevin işindən razıyıq. Məlumdur ki, iş olan yerdə qüsurlar da olur. Bəziləri nöqsanları dedikdə, bunu neqativ hal kimi başa düşür. Ancaq Yavuşva müəllim nəticə çıxarmağı, işdə dönüş yaratmağı ilə fərqlənir. Bunun nəticəsidir ki, Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbi rayonumuzun ən qabaqcıl təhsil ocaqlarındandır. Mən onun uğurlarını sadalamaq istəmirəm, bilirəm ki, kitabda bunları qeyd etmisiniz. Ancaq onu deyə bilərəm ki, belə işləmək üçün məktəb direktorundan daxili mədəniyyət, qabiliyyət, yüksək savad, biliklə yanaşı müasirləşməni dərk etmə bacarığı da tələb olunur. Bütün bunlar isə Yavuşva Simanduyevə xas olan keyfiyyətlərdir!

Müəllifdən:

«**V**ətən» məhfumu Yavuşva Simanduyev üçün çox müqəddəs, zirvələşən məhfumdur. Onunla söhbətlərimdə mən bunu dəfələrlə dərk etmişəm. Bir dəfə o, maraqlı bir hekayət danışdı. Dedi ki, Böyük Vətən müharibəsi cəbhələrində insanlar mənfur düşməyə qarşı canları, qanları bahasına döyüşərkən

aralarında xainlər də çox olmuşdur. Bir veteran söhbətində deyirdi ki, müharibənin ilkin çağları idi. Düşmən toplarının səsi artıq Dərbənddə eşidilirdi. Mozdok–İşşersk uğrunda qanlı döyümlər gedirdi və faşistlərin ön dəstələri artıq Məmmədqalanın sərhədləri önündə idilər. Əsasən Qafqazlılardan ibarət olan diviziyalara qəti tapşırıq verilmişdi ki, düşməni daha bir addım da irəli buraxmasınlar. Bizimlə xidmət edən bir nəfər (son illər dünyasını dəyişib) çox qorxaq döyüşürdü. Siyasi rəhbərimiz döyüşçüləri ruhlandırmaq üçün səngərlərə gəlir, Vətən, yurd, torpaq, ana, bacı qeyrətindən danışır. Həmin o şəxs, siyasi rəhbər gedən kimi eyhamla gülüb deyirdi:

– Vətən nədir əşşi? Mənə Vətən yox, canım lazımdır.

Döyüş yoldaşları ikrah hissi ilə deyirdilər:

– Vətən əldən gedəndən sonra sənin canın necə olacaq? Təpiklər altında yaşayacaqsan?

– Necə olsa da, güllədən ölməkdən yaxşıdır, – deyə o, cavab verirdi.

Bir gün eşitdik ki, həmin adam könüllü surətdə əsir düşüb, Vətənə xəyanət edib.

Müharibə qurtardı. O xain də əsirlikdən xilas olundu, müxtəlif bəhanələrlə, «adam vasitəsi» ilə bəraət aldı. Axırda isə hər yerdə car çəkirdi ki, «Mən Vətən uğrunda döyüşmüşəm, mənə güzəştlər verilməlidir. Mən də veteranam!»

– Belələri, – Yavuşva müəllim sonra dedi, – ən alçaq, ləyaqətsiz, iblis xarakterli buqələmunlardır.

Məlumdur ki, hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsi gənclərə parta arxasından aşılmalı, onlara Vətənin necə də şirinliyi, «anamızın anası» olması anlayışı aşılmalıdır.

«Yavuşva müəllimin məktəbi»ndə buna xüsusi diqqət yetirilir.

**Quba Rayon Hərbi Komissarı,
polkovnik-leytenant
Asif Nəmətovun söhbətindən**

— **M**ən xeyli müddətdir ki, rayon hərbi komissarıyam. Bizim vəzifəmiz çağırış yaşları çatmış gəncləri səfərbər edib, Azərbaycan Ordusu sıralarına həqiqi hərbi xidmətə yola salmaqdan ibarətdir. Mən «çağırış yaşlı gəncləri» dedim. İndi həqiqi hərbi xidmətə çağırış müddəti 18-35 yaş arasında müəyyənəndirilib. Erməni işğalına məruz qalmış ölkəmizin müdafiəsi üçün sağlam, mətin, cəsarətli, mənəviyyatca zəngin, Vətənə layiq, qeyrətli oğullar lazımdır. 1 il 6 ay müddətində onlar hərbi texnikanı, döyüş taktikasını mənimsəyirlər. Çoxları bunu zəif icra edə bilir. Niyə? Çünki, şagirdlərə bəzi məktəblərdə ibtidai hazırlıq məşqələri zəif aşılır, bu iş başlı-başına buraxılır.

İnamla demək lazımdır ki, Quba rayonunun təhsil ocaqlarında – 65 orta ümumtəhsil məktəbində vəziyyət ötən illərə nisbətən xeyli qənaətbəxşdir. Rayon təhsilinin rəhbərləri, bu işlə məşğul olan metodist, şagirdlərin çağırışa qədər ibtidai hazırlığının mükəmməl keçirilməsi üçün imkanlardan, proqram materiallarından səmərəli istifadə edirlər, nəticədə isə uğurlar qazanılır. Ordu sıralarında da xidmət edən gənclərimizin nümunəvi xidmətləri barədə müxtəlif hərbi hissələrin komandirlərindən tez-tez təşəkkür məktubları alırıq. Qubalı gənclərin valideynlərinə, təhsil aldıqları məktəblərin rəhbərlərinə, RTŞ-nə təşəkkür və minnətdarlıqlar bu məktubların əsasını təşkil edir.

Buna səbəb nədir? Başlıcası məktəblərdə müxtəlif adlar altında son illər «Şahin», «Cəsurlar» hərbi-idman oyunlarının hazırlıq vəziyyətinin qənaətbəxş olmasıdır. Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbinin gənc hərbiçiləri bu yarışlarda həmişə yüksək nəticə göstərmişlər. Bu işdə çağırışa qədər hərbi hazırlıq və bədən tərbiyəsi müəllimlərinin məsuliyyətini məktəbin direktoru artırır. Yarışlar keçirilərkən fikir vermişəm ki, bu məktəbin gənc hərbiçiləri bütün «döyüş» əməliyyatlarını necə çevik yerinə yetirir, hərbi qaydalara necə dürüst əməl edir, silahla necə sərbəst davranır. Onların geyimlərindən tutmuş hərəkət vərdislərinə kimi diqqətdən yayınmır. Bir

də məktəb direktorunun bu yarışlarda iştirak edərkən əvvəl narahatlığı, sonra üzünün gülməsi həmişə diqqətimi cəlb edib.

Nəticələr də göz qabağındadır. Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbinin gənc hərbiçiləri yarışdan-yarışa püxtələşir, şəxsi və komanda birinciliklərində ilk yüksək yerlərdən birini tuturlar. Bu, məktəbin, onun pedaqoji kollektivinin, fənn müəllimlərinin, eləcə də məktəb direktorunun biləvasitə nailiyyətidir. Həmişə belə olmaq lazımdır! «Vətən bizim anamızdır, onu qorumaq isə bizim borcumuzdur». Milli qəhrəmanımız Albert Aqarunovun – dağ yəhudilərinin nümayəndəsi olan bu şəhid Qəhrəmanın həmin sözləri qəsəbə məktəbliləri üçün həmişə örnəkdir!

— Yavuşva müəllimi necə tanıyırsınız? – sualına rayonda onu tanıyan pedaqoqlardan, ziyalılardan, ictimaiyyətin nümayəndələrindən, eləcə də Qırmızı Qəsəbə aqsaqqallarından aldığım cavablar:

- Yavuşva müəllim rayonumuzun sayılıb-seçilən pedaqoqu, savadlı ziyalı, yaxın dost, mehriban insandır...
- Kaş bütün ziyalı adını daşıyanlar onun kimi olaydılar...
- Daim qayğılar içində gəzir...
- Yüksək intellektual səviyyə sahibidir...
- Fəal ictimaiyyəttəkdir...
- Don müəllimin oğlunu deyirsiniz? Halal olsun ona. Atası kimi qayğıkeş, xeyirə-şərə yararlı insan, təmiz müəllimdir. Don kimi bir tanınmış pedaqoqun övladı ona oxşamalıdır da...
- Hamımızın sevimlisidir...
- Yavuşva müəllim qəsəbəmizin 50 yaşında olan müdrik aqsaqqalıdır. Bunu o öz əməlləri ilə qazanıb.
- Yavuşva Simanduyev haqqıda ancaq bir həqiqəti demək olar: onun qəlbindən doğan Günəş daha hərarətlidir.
- Arzum budur ki, bütün ziyalı adını daşıyan şəxslər Yavuşva müəllim qədər kamillik, aqillik zirvəsinə yüksələydilər.
- Yavuşva müəllimin dünyagörüşü çox zəncindir. Onunla hər hansı sahədə mübahisə edənin də belə dünyagörüşü olmasıdır...
- Müəllim şərəfi, ləyaqəti onun simvolidir...

*Doqquzuncu fəsil***Daxili aləmin ritmləri**

Yavuşva müəllim təbiəti çox sevir. Hər səhər obaşdan, xüsusilə baharda və qışda yaxınlıqdakı Qudyal çayının sahilinə gəlir, gur sellərə baxa-baxa qəlbində onların şaqraq sədaları altında bir rahatlıq tapır. Burada xəyal onu öz aləminə aparır, simvolik söhbətlər başlanır...

Ana... Ana...

Eh, gəlimli-gedimli dünya. Ömürlərə qiymırsan, verdiyini qalıb aparırsan. Görəsən, yaşın neçədir, ay dünya? Görəsən, səninlə bahəm yaşayan, ömür sürən olubmu? Analar şad olur ki, övladları dünyaya gəlir. Onu əzizləyir, oxşayır, boya-başa çatdırırlar. Bir gün isə...

Bir gün də öz arzu və istəkləri, övlad, nəvə-nəticə həsrətləri çəkə-çəkə dünyadan köç edirlər. O gün övladlar üçün tarixin ən ağır matəm günü olur. O gün övladlar analarını çiynlərinə alıb onu sonsuzluğa, əbədiyyətə tapşırmaq üçün məzaristana-bütün ölənlərin son məkanı olan axirət evinə tapşırmaq üçün üzüntü içində, varlıqları yoxluğa dönmüş kimi yol gedirlər. O anda onlar üçün başqa hiss, duyğu, fikir qalmır, ürəklərində, beyinlərində boşluq yaranır, bu boşluğun içində ancaq və ancaq bir nöqtədə cəmlənən fikrin sonluğu durur: «Daha mənim anam yoxdur».

Mənim əziz anam, istəkli, bütün analar kimi nəvazişli, mənim üçün hamıdan daha əzəmətli olan Narınc Anam! 1999-cu ildən – Səni bizi tərk etdiyin o ildən artıq onuncu il keçir. Düz 10-cu ildir

ki, Sənsizliyin şaxtasında, sazağında üşüyürəm. Elə bil ki, məni sonsuzluqdan bir ümüd səsləyir: O, qayıdacaq!

Bilirəm, son məkana gedənlər bir daha geri dönmürlər. Ancaq yenə yollara baxıram, hər dəfə məzarın üstünə gələndə beynimi mənə bəlli olmayan bir hiss çulğalayır: indicə sən məzardan ayağa qalxacaq, həmişəki qayğı və nəvazişlə məni əzizləyərək, deyəcəksən ki, niyə belə bikefsən? Könlünə toxunanmı olub?, Sənə kim nə deyib?

Mənim Narınc anam, mənim istəkli Anam! Analar barədə nə yazılıb, nə deyilibsə, elə bilirəm sənə həsr ediblər. Bir şair deyir ki:

Dünyanın anasıdır,

Mənim anam.

Həyatın mənasıdır,

Mənim anam...

Necə də gözəl sözlərdir! Sən də mənim üçün belə idin, ay mehriban Anam! 40 yaşımın içində Sənə «əlvida» deməyi ölümün öyrətdi mənə! Sənin yoxluğun içində sənə doğru yol gəlmək çox çətinidir. Ancaq pozulmayan bir həqiqət var: ölüm labüddür, ondan qaçmaq olmaz! Mən də, digər əzizlərin də ölümünün qarşısını ala bilmədi.

...İllər keçir, zaman ötür. Sənin surətin önündə durub fikrə getmişəm. Çiçək kimi solub getdin bu dünyadan. Ancaq ətrin qaldı qəlbimdə. Bu ətir, bu tərəvət qoxusunda səni axtarıram, Ana! Hər dəfə övladını əzizləyən anaları gördükdə, diksindirəm: elə bilirəm o uşaq mənəm, o Ana sənsən!

Xəyalın şirin, yoxluğun səhra küləkləri kimi acıdır mənə. Gecələr yuxuma girəndə bəzən elə bilirəm, ayığam. Səni səsləyirəm. Ayılanda isə bu sualı yuxulu-yuxulu özümə verirəm:

– Hardasan, Ana, hardasan?...

Cavabsız sualdır, elə deyilmi, Ana, ay Ana?!

Qudyalçayla söhbət

Ulu-ulu dağların vüqari olan Şah dağından, Bazar düzündən süzülüb, nazlı-nazlı dərələrin qoynunda çağlayır, qayaların ətəyində burulur, Minarədən baş götürüb mavi Xəzərə doğru tələsirsən. Neçə-neçə zümzüməli gur bulağın, çeşmənin sularını özünə qatıb sürət qatarı kimi şütüyürsən. Bahar çağı sellərin bulanıq, köpüklü olur. Onda yaqin hirsələnirsən. Özünü dağa-daşa cırpa-cırpa nərildəyir, üsyan edirsən.

Tarixlər boyunca, zaman-zaman belə axmısan. Bax bu yerdə, qədim Quba ilə Qırmızı Qəsəbə – mənim Məskənim arasında bir az nəfəs dərirsən, elə bil ki, yorğunluğunu alırsan. Şair yaxşı deyib:

Nəgmə kimi bir səs düşür hər yana,

Bahar çağı sellənəndə Qudyalçay.

Qalxır şahə, dönür onda ümmana

Dəli-dəli dillənəndə Qudyalçay.

Mənim doğma Qudyalçayım! Sənin sinəndə çox at ayaqları meydan sulayıb, çox fəthlər səni adlayıb. Dəmir qapı Dərbəndə üz tutub. Əvvəl necə idin, yenə də elə varsan! Bu torpağa, bu diyara sədaqətlişən. Kaş səndə olan bu sədaqət, səxavət çox insanda olaydı.

Allah Fətəli xana, o böyük sərkərdə və dövlət xadiminə dönə-dönə rəhmət eləsin! Bizi – dağ yəhudilərini bu ərazidə yaşamaq göstərişini verən atası Hüseynəli xan kimi, həmişə bunu düşünüb-müş: «Suya yaxın olan adamlar pak, təmiz olurlar».

Su həyatdır, su bərəkətdir. Su olmayan yaşayış yeri təşnəli, cadar-cadar olmuş dodağa bənzəyir. Bu dodaq get-gedə quruduqca, bədəndə də tərəvət itir. İnsan varlığı olumla ölüm arasında qalır. Sənin varlığın isə qərinələr boyu bizim üçün şəfqət, həyat nuru olmuşdur, bu gün də. Sənin sel-suların insanların daxilindəki hikkələri, naqislikləri yuyub aparır, onları Ulu Tanrının dərgahına pak getmələrinə xidmət edir.

Sənin sel-suların yaşıl çöl-çəmən, barlı-bəhərli bağ-bağça deməkdir, həyat üçün ikinci həyat deməkdir. Su – aydınlıqdır, – deyiblər. Su gətirən xoşbəxtlik Alahdan əta olunan bəxşeyişdir, – deyiblər.

Burada da, yol getdiyin Xəzərə qədərki neçə eldə-obada da sən – həyat rəmzisən, Qudyalçayım!

Həmişə suyun belə olsun! Ax, ax Qudyalçay! Ax ki, dünyamızın insanları suların qədər təmiz, rəvan, qəlbən pak olsunlar!

Mən bahara vurğunam

Yenə də təbiətin nazlı, dilbər gəlini baharın nəfəsi duyulur. Təbiətin gül bayramı başlanır. Nərgizgülü, utancaq bənövşə kol dibindən boylanır, hər yanda tərəvət, hər yanda könül oxşayan rəngarənglik var. Xalq şairi Səməd Vurğun demişkən:

*Bahar nə xoş gəlir, ruha dad verir,
Xəyala, duyğuya qol-qanad verir...*

Bəli, bahar ana təbiətin bəzənişi, torpağın oyanışıdır. Onun lacivərd gözəlliyi önündə baş əyməmək olmur!

Baharda insanlar da bahar ətirli olurlar.

Baharda dağların qar yorğanı asta-asta əriyib sel-sulara dö-nür. Ömürlərin şux fəslidir yaz ayları yaşayan günlər.

Qırmızı Qəsəbəmiz baharda daha füsunkar olur. Günəşin gülən gözləri onu rəvnəqləndirir, Şah dağından, Xəzərdən başlanan sərin meh duyğuları oxşayır.

Bahar hər dəfə gələndə mənim üçün də toy-bayram olur. Mən baharı özüm qədər, taleyim qədər sevirəm. Bilirsinizmi niyə? Axı mən baharda göz açmışam, onun nəfəsi ilə qarışan Ana nəfəsim yuxuma, laylalarım hopub. Mən baharla qoşa böyümüşəm, odur ki, fəxarətlə deyirəm:

– Mən baharın oğluyam!...

Atamı xatırlayıram

Dünyada ana övlada nə qədər əzizdirsə, ata arxa və dayaqdır. Sən də mənə arxa və dayaq idin, Ata! Ağlım kəsəndən mən səndən qayğı görmüşəm. Sənin himayədarlığın, qayğın, tərbiyəni ilə boya – başa çatmışam. 1995-ci ildə sən dünyanı dəyişib

son mənzilə köçəndə mənim elə bil ki, ümidlərim yarımçıq yolda qaldı, elə bil ki, həyatımı, son güvənc yerimi itirdim. Şair demişkən:

*Zirvədə qartalla qoşa dayanır,
Ata əzəməti, ata vüqarı,
Övladlar onunla nura boyanır,
Atadan başlanır həyat yolları.*

Bir dəfə sən özün mənə danışmışdım bu rəvayəti, ay Ata! Bir məclisdə ata ilə oğul birgə iştirak edir. Övlad istəyindən söz düşəndə, iki dostdan biri oğlunun kürəyinə əlini söykəyib:

– Dünyada ən güclü adam kimdir? – deyə soruşur.

Oğlu deyir ki, mənəm.

İkinci dəfə yenə dostu bu sualı verir. Oğlan yenə deyir: «Mənəm».

Atası əlini onun kürəyindən götürüb, kənara çəkilir. Yenə atasının dostu soruşur:

– Hə, qoçaq, dünyanın ən qoçaq adamı indii kimdir?

Oğlan susub cavab vermir. Acizənə şəkildə başını aşağı salır. Atası soruşur:

– Oğul, nə oldu sənə? Niyə dinmirsən?

Oğlu köks ötürərək:

– Eh, Ata, – deyir – indi məndən acizi yoxdur. Nə qədər ki, sən arxamda durmuşdun, əlin kürəyimdə idi mən güclü idim, sən çəkildin, arxamda boşluq qaldı. Dağa söykənən bir Adam heçlikdə, boşluqda, tənhalıqda necə güclü, qüdrətli ola bilər?

Bu söhbəti sən etmişdin, mənə, Ata. Hələ birinci sinfə gedərkən eşitdiyim:

– Don müəllimin oğludur Yavuşva – sözləri deyiləndə uşaq qəlbimdə bir qürur, sevinc hissi çağlayırdı. Məni kimdənsə seçirdilər – sənə görə, Ata! Mənə hörmət edirdilər – sənə görə, Ata!

1966-cı ildən pedoqoji fəaliyyətindən gözlərinin xəstəliyinə görə ayrıldın, evdə yaşamalı oldun. Mənim onda 7-8 yaşım olardı. Sənin necə kədərləndiyini, qəlbinin necə sıxıldığını hiss edirdim.

Evdə sənin xətrinə heç kim toxunmurdu. Bəlkə, buna görə sıxılırdın ki, mən niyə belə oldum?!

Eh, Ata, Ata... sənli illərimi xatırladıqca qəlbimdən hansı hisslərin keçdiyini duya bilsəydin?! Bu, artıq heç zaman mümkün olmayacaq. Sən artın əbədiyyətdəsən, Allah-Təala sənə qəni-qəni rəhmət eləsin! Mən isə müvəqqəti dünyada bir qonağam. Ancaq bu gün də sənin adın, sənin nəfəsin, həyatda, cəmiyyətdə, insanlar arasında qoyduğun izlərlə fəxr edirəm. Çünki, o ehtiram, o hörmət qədirbilən, səni unutmayan əsl insanların qəlbindən silinməyib. Bu, mənim üçün fəxrdir, Ata!

Mənim üçün yoxluğun ən ağır, ən iztirablı bir itkidirsə, sağlıqındakı xeyirxah əməllərin, əsl pedaqoq kimi yaşamağın həmişə şərəfidir. Mənə şərəfidir ki, həm pasportumda, həm yaşadığım həyatda bu müraciət qürurla səslənir:

– Yavuşva Donoviç. Mərhum Don müəllimin oğlu.

Eh, Ata, Ata... elə bu xatirələrlə son məkan olan qəbristanlığa gəlir, məzarın önündə baş əyib, xəyala dalıram. Son pıçıltılarım:

– Məzarın nurla dolsun, ay Ata! – olur.

Başqa nə deyə bilərəm ki?

Ruhunu mən görmürəm, ruhun məni görür, məni əzizləyir. Hiss edirəm ki, həmin o ruh məni izləyir, addım-addım yanımda gedir, şüurumu-beynimi oxuyur. Bu, övlada Atanın ölümündən sonra da havadar olmasına işarədir.

Sən şair deyildin, Ata! Boş vaxtlarında şeirlər yazardın. Gözlərin xəstə olanda yazdığın bu iki misra həmişə dilimin əzbəridir:

Düşsə də gözlərim öz şəfqətindən,

Ürəyim şəfqətli günəşə bənzər...

Sən bir günəş idin, nur çıraqtı idin, Ata!

Tale yollarımızın, işığı, ziyası idin, idin... Ata!

Hardasan, bacı?

(Dünyasını vaxtsız dəyişmiş istəkli bacım
Mirvarinin xatirəsinə)

Bilmədim o vaxtsız əcəl necə gəldi? Bilmədim zalım ölmün caynaqları səni nə tez qamarladı, aramızdan apardı.

Bildiyim odur ki, sən artıq yoxsan, əbədiliyə köçmüşən. Həə çiçəklənməyən, hələ qöncə olan arzuların, diləklərin də səninlə bahəm torpağa basdırıldı. Məzarın üstündə bitən müxtəlif rəngli gül-çiçəklər bəlkə sənin elə o arzuların diləkləridir, Mirvari bacım?!

Cəmi 39 il yaşadın, 39 il... Baş daşının üzərində əks olunan qısa ömür yolu, – «1956-1995»

39 illik bu ömür sənə taleyin verdiyi qısa bir pay oldu, həyat payı. Bu müddətdə öz ömrünü mənalı keçirdin, hamının qəlbində iz saldın, hamının əzizinə çevrildin.

Adın Mirvari idisə, özün də mirvari kimi bir inci idin. Atamız Don müəllim səni oxşadanda pıçılı ilə deyərdi:

Mənim Mirvari qızım,

Evimdə Dan ulduzum...

...Artıq o vaxtdan, sənin son mənzilə köç etdiyin vaxtdan 14 il keçir. Bu 14 ilin hər günü ürəyimdə qara xal kimi böyüyür. Axı, sən də o biri bacılarım kimi mənim üçün bir dünyaya bərabər idin. Axı, səninlə mənim aramda olan 3 yaş fərqi o qədər də böyük rəqəm deyildi. Səninlə birgə məktəbə getdiyim günlər bu gün də xatirimdədir. Sən bir çiçəyə bənzəyirdin, sən öz ürəyinlə, öz mehriban və qayğıkeşliyinlə seçilirdin, qardaşlarına hədsiz məhəbbətin vardı.

Eh, bacı, hardasan, harda? Kaş ölümə qalib gələydin, kaş o müdhiş gün, o ayrılıq günü olmayaydı. Dünyanın özü boyda dərdi ölümün baş vurduğu evlərə, o evlərin insanlarına «pay» olur, nifrət, nisgil, həsrət gətirir. Dünyanın qonağı olan insan övladı bir gün ondan köçür. Əslində isə dünya özü insanın qonağıdır. Ona görə ki, insan yaşadığı zaman kəsiyində dünyanın bütün dərd –

sərinə, xoşbəxtliyini öz içində yaşayır, dünyanı özünə qonaq edir. O, son nəfəsində dünyasını da özü ilə son mənzilə aparır.

Məşhur bir filosof deyib: «Yaşayıramsa, demək mövcudam». Mirvari bacım, insanın gəlimli-gedimli, ölümlü-itimli bu dünyada ancaq bir izi qalır: yaxşı adı, xeyirxah əməlləri.

...Budur, surətin önündə dayanmışam. Ürəyimdə sızıltı, gözlərimdə qəm. Özüm-özümə, sənli günləri düşünə-düşünə sual edirəm:

– Hardasan bacım, hardasan?

Sənin nəfəsinlə

(Böyük bacım İstirə)

İstir bacım, xanım – xatın bacım! Evimizin ilk övladı, ailəmizin ilk çiçəyi olmusan. Atamız Don müəllim, anamız Narınc xanım səni çox istərdilər. Gün o gün oldu ki, orta məktəbi bitirib ali təhsil aldın, rus dili və ədəbiyyatı müəllimi kimi diplomla qayıtdın. Atamız deyirdi ki, mücrümüzün ilk dəfə qapağını qaldıraraq, diplomumun üstünə sən diplom qoydun, bu, ən böyük sərvət idi, ziyalı ata üçün. Sən dərs dediyin çağlarda belə atamla söhbətləşər, ondan pedaqoji məsləhətlər alardın.

Atam səbrlə, yorulmadan səni dinlərdi, sonra öz fikirlərini söylərdi. Elə bil ki, siz ata – övlad deyil, təcrübəli pedaqoqla gənc bir müəllim timsalında idiniz. Atamız deyərdi:

– Öyrənmək eyib deyil, öyrənməmək qəbahətdir. O müəllim ki, öyrənməyə çalışır, onun gələcəyi var, uğurları çox olacaqdır.

İllər ötüb keçdi. Mənim üstümdə sənin zəhmətin çox oldu, bacım! Sən mənə dəyərli məsləhətlər verdin, həyat yollarında əlimdən tutub, nur yoluna çıxaranlardan oldun. Mən həmişə bütün bacılarımla fəxr etmişəm, eləcə də ən çox səninlə. Adın qabaqcıl müəllimlər sırasında çəkiləndə ürəyim dağa dönüb. «İstir Abramovanın qabaqcıl iş təcrübəsi hamıya örnək olmalıdır». Ötən əsrin son illərində mətbuat səhifələrində belə cümləni oxuyanda qürur hissi keçirirdim.

Sən bu gün bizim evimizin ağbirçəyisən, anamız Narınc xanımın ilıq nəfəsini indi səndən alırıq. Ana əvəzisən bizə əziz bacımız! Sənin varlığın qəlbimizi isindirir. Atalar məsəli var: «Aqıl, kamil insanların məsləhətləri də aqilliyə, kamilliyə aparan yolun bir şəfəqidir».

Bu gün mən sənin adın gələndə səcdəyə gəlirəm. Ona görə ki, mənə ana əvəzi qədər yaxın olmusan. Həm bacı, həm də Ana əvəzi olmaq asan məsələ deyil. Bunun üçün böyük qəlb, o qəlbdə isə hərarət olmalıdır. Bir şeirdə deyilir:

*Qardaşa dar gündə ana əvəzi,
Ürəkdən yananı bacıdır, bacı.
Qardaşı yolunda, Tomrislər kimi,
Fəth edən dünyanı bacıdır, bacı!*

Qoy ömrün uzun, qəlbın həmişə bahar olsun, əziz bacım! Qardaş dünyasını da yaşaya bilmək özü də səadətdir, necə ki, qardaş bacı dünyasını yaşayır...

Həyat yoldaşıma xitab

Əzizim Valentina xanim! Sən mənim ömrümün bəzəyi olmusan, evimin-eşiyimin çırağı kimi həmişə nur, şəfəq saçmısan. Ailə həyatı qurduğumuz bu illər ərzində dünyaya 2 oğul 1 qız gətirmişik. Sonbeşiyimiz Naum hələlik 10 aylıq körpədir. Mən ona görə xoşbəxtəm ki, sənin sədaqətin, sənin ailə, övlad məhəbbətin ən pak, ən təmiz, bulaq kimi şəffaf olmuşdur.

Valya xanım, elm, təhsil sənin üçün də daim əziz olmuşdur. Sumqayıt şəhərində Neft-Kimya Akademiyasını bitirdikdən sonra ekoloji tarazlığın qorunması məqsədilə dissertasiya işi yazmağa başladı. Bu alimlik elmi işini bitirməyə az qalmış biz ailə həyatı qurduq və sən ondan ayrıldın. Ailə, övlad qayğıları həyatının ən əziz qayğılarına çevrildi.

Valya xanım, mənim ömrümün səninlə olan illəri mənə çox şey bəxş etdi. Mehribanlığın, qayğıkeşliyin bir müəllim, pedaqoq kimi mənim həyatda yüksəlişimə, bu gün üçün yetişməyimə örnək oldu. Ona görə də sənə minnətdaram, əzizim!

O evdə ki ailədə tarazlıq var, ata-ana ilə övlad arasında səmi-mi münasibət var, o evdə nur da olur, ziya da. O evdə ömrün ən gözəl yaşantısı olur, həyat insanın üzünə gülür.

Valya xanım, sənin ziyan, nurun mənim qəlbimə də şəfəqlər saçır, yeni-yeni nailiyyətlərə ruhlandırır. Bu, təmiz məhəbbətin bəxş etdiyi uralıqdır, səadətdir. Səadət isə sədaqətlə əkizdir.

Təmiz, saf ailə elə sağlam cəmiyyətdə dəyəri olan hüquqlar üzərində qurulan cəmiyyətə bənzəyir. Bu ailənin təməlindən tutmuş getdiyi yolların nəhayətinə kimi şirinliyi var. Bu şirinlik bal-dan şirin balaların – Narıncın, Markın, Naumun nəfəsində yoxruluşdur. Biz – Sən və Mən, Ana və Ata bu şirinliyi dada-dada yol gedirik. Bu yolumuz həmişə nurlu olsun, şəfəqli olsun, əzizim!

Sən – Anasan! Qəlbi övlad məhəbbəti ilə həmişə döyünən Ana! Mən səninlə öyünürəm, mən bir vaxt öz Anamla öyünürdüm, atam da ona hörmət bəsləyirdi, bu gün övladlarım səninlə öyünür, mən səninlə fəxr edirəm.

Bilirəm, sənin də fəxr etməli bir adın var: O ad Anadır, Ana!...

Oğlum Marka kiçik məktub

 ziz Mark Simanduyev!

Sən böyük bir ailənin – Simanduyevlər nəslinin körpə fidanısan. Mən sənin varlığınla fəxr edirəm. Bu il 2008-09-cu tədris ilinin başlanğıcı – 15 sentyabr «Bilik günü»ndə ilk zəngi səsləndirdin, I sinfə qədəm qoydun. Bilirsən bu, mənim üçün necə səadət idi?!

Həmin gün mən xəyallara daldım. 42 il əvvələ qayıtdım. 1966-cı ilə. Onda mən də sənin yaşda idim. I sinfə gedirdim. Onda mənim atam, sənin baban Don Binsionoviç də müəllim idi. Onda mənim atam da qəlbən sevinirdi ki, «balaca Yavuşva məktəbə gedir».

Oğlum, həyatın qəribə təzadları var. Bu gün mən, sənin atan da müəllimdir. Və bu gün mən atamın dediklərini sənə təkrar etməyə borcluyam: «Savadlı, bilikli adam olmaq zülmətin içindən günəş kimi nur saçmağa bənzəyir».

Mən bunu sonradan anladım ki, atam nə demək istəyir. Bu gün üçün bilikli, savadlı insan kimi yetişməyə, tərbiyə olmağa məktəbin, müəllimin qarşısında böyük vəzifələr qoyulmuşdur.

Mən də, mənim pedaqoq yoldaşlarım da bu vəzifələri yerinə yetirmək, sizi – bu günün fidanlarını yaxşı təlim-tərbiyə sahəsində yetişdirməklə dövlət, cəmiyyət qarşısındakı mənəvi, vətəndaşlıq borcumuzu yerinə yetirməyə çalışırıq.

Oğlum, sən mənim dediklərimi bəlkə indi dərk etməzsən, çünki hələ uşaqsan, ancaq böyüdükcə, aqlın işlədikcə anlayacaqsan ki, atan nə demək istəyir. Mən də o vaxt başa düşmürdüm ki, babam Don müəllim nə üçün bu qədər dərslərimə tələbkardır, nə qədər nəvazişkar olsa da, nə üçün öz övladlarının dərsləri ilə həm məktəbdə, həm də evdə maraqlanır. Deməli, bunun səbəbi bizim bu günümüz üçündür.

Oğlum, mənim də dediklərim sənə gələcəyin naminədir, kamil insan kimi, yaxşı, bacarıqlı, ziyalı, alim, həkim, mühəndis, iqtisadçı... kimi bir insan kimi yetişməyin, əsl vətəndaş kimi böyüməyin naminədir.

Nəsillər nəsilləri əvəz edir. Bu həyatın qanunauyğunluğudur. Gələcək nəsil keçmiş nəsildən yaxşı nə miras qalıbsa, mənim-səməli, onları inkişaf etdirməli, qarşıdakı nəsəyə ötürməlidir. Belə olmasa həyat da, yaşamaq da mənasını itirər.

Əziz oğlum! Nəsihət kimi deyilən sözlərimi heç vaxt unutma. Unutma ki, sən babası və atası pedaqoq olan Mark Simanduyev kimi yetişməlisən. Sənə təhsil və həyat yollarında uğurlar diləyirəm!

Təzadlı dünya

(düşüncələr)

Bütün canlılar yaşamaq üçün yaranmışlar və Allah – Təala **B**tərəfindən bu, onlara bəxş edilən nemətdir! Ancaq bəşər övladını fərqləndirən şüurlu yaşayış tərzı daha ali məqsədlər içəri-sındədir!

İnsan adını daşıyan hər kəs bu ada layiq olmasın həyatda qoyduğı izlərlə sübut etməlidir. Tarixən yaxşı insanlar neçə yerə bölünmüşlər: mərhəmətli, mehriban, qayğıkeş, nəvazişli... onlarla yanaşı əks qütbdə yaman, əzazil, nadan, qaniçən, zalım... insanlar da yaşayıb və yaşayır qoca dünyamızda.

Yaxşılardan qədri yamanlar, mərhəmətlinin qədri zalımlar, mehribanların qədri əzazillər, müdriklərin qədri nadanlar... olmasa bilinməz. Bunlar da həyatın qanunlarıdır və Ulu əcdadımız Adəm ilə Həvvanın övladları Qabil ilə Habilin arasındakı nifaqdan, düşmənçilikdən sonra bəşəriyyətin daxilində müsbət və mənfi qruplar şəklində bu günümüzədək gəlir çıxıb.

Müharibələri törədənələr də, sülh, əmin – amanlıq uğrunda, dünyanı xilas etmək uğrunda çalışanlar da İnsanlardır! Biri öldürməyə, o biri həyat verməyə səy göstərir. Ancaq həmişə bu mübarizə birtərəfli həll olunmayıb. Uzun vaxt lazım olub düşünən insanlara ki, çıxış yolu tapsınlar.

...Labirintlər. Namərdlərin, riyakarların, yaltaqların, insan adını daşıyır, ona layiq olmayanların tələsidir bu.

Bədxahlıq – şərin, böhtanın, satqınların yaxşı insanlara biçilən donudur, həqiqət, ədalət olmayan yerdə həmişə üstün olur.

Canilik və qatillik – cinayətlər və cinayətkarlar üçün peşədir. Həmişə də yaxşı adamlar onların güdazına gediblər.

...Həyat və ölüm. Açılmayan bir düsturdur. Həyat başlanğıcdır, ölüm isə sondur – ömür üçün.

İnsan oğlu! Yaşamaq adlı şirin nemətə zəhər qatma, qatma...

Onuncu fəsil

Ürəklərdən gəlir sözlər

Onu belə tanıyıram

Ömrümün 60 ildən çoxunu təhsil sistemində keçirmişəm. Müəllim, inspektor, RTŞ müdiri, aparıcı mütəxəssis kimi gənc nəslin təlim-tərbiyəsi üçün əlimdən gələni əsirgəməmişəm. Bu illər ərzində nəsilərin nümayəndələri ilə təmasda olmuşam. Onlardan biri də Simanduyevlər – Don müəllim və onun oğlu Yavuşva müəllimdir. Mən fəxrlə deyə bilərəm ki, bu gün oğul atanın yolunun layiqli davamçısıdır.

Don müəllim bu gün həyatda bizimlə bir sırada olmasa da xatirəsi həmişə əziz tutulur, o, hörmətlə yad edilir. Mənim xatirimdə Don Simanduyev əsl ziyalı, əsl pedaqoq, əsl müəllim kimi qalıb. O, mənəviyyatı zəngin, daxili aləmi geniş və işıqlı bir insan idi. İşlədiyi müddət ərzində öz bacarığı, ləyaqəti, qabaqcıl təcrübəsi ilə hamıya nümunə idi. Onun yetirmələri bu gün də o böyük insanı xatırlayanda ruhu önündə baş əyir, xatirəsini əziz tuturlar.

Ataların yolu oğulların yoludur, – ənənəsinə sədaqətli olan Yavuşva Simanduyev də atası Don müəllim kimi ömrünü şagirdlərin, gələcək nəslin təlim-tərbiyəsinə həsr etmişdir. 20 ildən çox məktəb direktoru vəzifəsində çalışır. Yavuşva müəllimin məktəbdə təhsilin inkişafı üçün həyata keçirdiyi tədbirlər, nizam-intizam, şagird-müəllim-valideyn, valideyn-məktəb normalarını tənzimləməsi, bu sahədə qazandığı zəngin təcrübə həm təlim-tərbiyənin yüksəlməsinə, həm də şagirdlərin elmi bilikləri yüksək səviyyədə

mənimsəməsinə böyük təsirini göstərir. Müstəqil Respublikamızda təhsilin sivil dövlətlər səviyyəsində qurulması yolunda əldə edilən nailiyyətlər bu məktəbdən də yan keçməmişdir.

Təhsilin humanistləşdirilməsi, keyfiyyəti, müasir yanaşma mərhələləri məktəbdə müvəffəqiyyətlə aparılmışdır. İlin ən yaxşı şagird və müəllimlərinin çəkisi artmış, direktor isə ardıcıl olaraq «İlin ən yaxşı məktəb direktoru» adını ləyaqətlə daşıyır.

Respublika Təhsil Nazirliyinin, RTŞ-nin qərar və göstərişləri məktəbdə yaradıcılıqla həyata keçirilir. Bu, məktəb direktorunun bilavasitə özünə tələbkarlığından irəli gəlir.

Yavuşva Simanduyev ömrünün 50-ci baharını başa vurur. Mənim ona arzum budur:

– Yüz yaşında da belə ol, belə yaşa!

Yafət Nuriyev,

Quba Rayon Təhsil Şöbəsinin aparıcı mütəxəssisi

Ürək sözüüm budur

Mənim Yavuşva Simanduyevlə, onun ailə üzvləri ilə şəxsi tanışlığım, qohumluq əlaqələrim yoxdur. Ancaq təmasda olduğum Qırmızı Qəsəbə ziyalılarından, din xadimlərindən, bir də ki, «Birlik–Yedinstvo» və «Qudyal» kimi mətbu orqanlarından aldığım təəssüratla onu tanıyıram və bu qənaətə gəlmişəm ki, ziyalı adını daşıyan hər bir kəsin daxili aləminin özündə bu adın ləyaqəti olmalıdır və Yavuşva müəllim belə bir ürəyin sahibidir.

Hamının fikrinə şərik olaraq, deyirəm ki, nə yaxşı ki, yəhudi xalqının xalqlar dostluğu üçün körpü rolunu oynayan yaxşı adamları var, nə yaxşı ki, belə adamlar yetişir və öz əməlləri ilə həm Allah-Təalanın buyurduqlarını yerinə yetirir, həm də cəmiyyətin qayda-qanunları zəmnində insani borclarını ödəyə bilirlər. Bütün peyğəmbərlər, səmavi kitablar, bütün dinlər və din xadimləri üçün ancaq bir Allah var və onlar da ona itaət, sitayiş edir, səmavi kitablarla nazil olunmuş müqəddəs kitablara əməl edirlər!

Və bütün bunların zümrəsi ancaq insan və ona hörmət, əxlaq normalarıdır, elmlə, savadlı olmasıdır. İnsan – bilik üçün, bilik – insan üçün məntiqi varlıqdır və aydındır ki, şüurun yüksək inkişafı insanın mədəni simasının paklığına dəlalət edir.

Bu baxımdan mən Yavuşva Don oğlu Simanduyevi hərtərəfli bilik və savad sahibi, intellektual səviyyəsi yüksək olan insan kimi qiymətləndirirəm. Onun həyatda qazandığı nailiyyətləri alqışlayıram!

Xalqlar dostluğunun inkişafı, təhsilin səmərəsi, gələcək nəslin təlim-tərbiyəsi üçün etdiyi işlərə görə ona ürəkdən «çox sağ ol!» deyirəm.

Y.Simanduyev ömrünün 50-ci ilini başa vurur. Bu rəqəm sadəcə rəqəm deyil. 50 il ərzində mənalı həyat yolu keçmək hər Adama nəsis olmur və Yavuşva müəllimə nəsis olub.

Mən bir din xadimi, bir ziyalı kimi Yavuşva Simanduyevin həyatdakı uğurlarına sevinir, ona uzun ömür, cansağlığı, pedaqoji fəaliyyətində uğurlar arzulayıram və ürək sözlərimi təbriklə başa vuraraq deyirəm:

– Yavuşva Donoviç, həzrəti Musa Peyğəmbər buyurub ki, yaxşı Adam olmaq üçün yaxşı təhsil və tərbiyə vacibdir. Sən ömrünün 50 ilini bu xalqa xidmətlə başa vurmusan və bu yubileyin mübarəkdir! Allah-Təala verən bütünü ömrünü belə yaşa, belə vur başa!

Semyon İxiilov,

Dağ yəhudiləri dini icmasının sədri, Bakı şəhəri

Yaşamağın özü də yanmağdır

Eşidəndə ki, qəsəbəmizin ən tanınmış ziyahılarından biri Don Binsionoviçin oğlu, atasının estafetini layiqincə davam etdirən Yavuşva müəllimin anadan olmasının 50-ci ildönümü tamam olur və mən də onun haqqında çıxan kitaba ürək sözlərimi yazmalıyam, doğrusu, həm sevindim, həm də çətinlik çəkdim.

Ona görə ki, Yavuşva müəllim mənim doğma əməimin oğludur, o, elə mənim gözlərimin önündə böyüyüb, boya-başa çatıb, təhsil alıb, əmək fəaliyyətinə başlayıb. Ancaq hiss edə bilməmişəm ki, illər belə quş qanadı ilə ötüb. Yavuşva Simanduyev də ömrünün 50 baharını başa vurur, müdriklik çağını, tarixin ikinci qərinəsini yaşayır və yaşaya-yasaya benqal şamı kimi yanıb. Yanmadan yaşamağın mənası da yoxdur.

Yavuşva Donoviç məktəbli ikən öz bacarığı, biliklərə yiyələn-məsi ilə fərqlənirdi. Mərhum əmim Don müəllimin gözləri tutulan-da onun 6 yaşı vardı. Anası Narınc xanım onun, digər körpələrin təhsilinə, tərbiyəsinə qayğı ilə yanaşırdı və təbii ki, Don müəllimin nəfəsi bu evin ən təmiz ab-havası idi.

Fəhləliyə orta məktəb partası arxasından birbaşa başlayan Yavuşva şox zəhmətkeş gənc idi və onun həyat yolu gənclik üçün parlaq nümunə ola bilər. Belə ki, o, həyatın ən ağırlıqlarına, çətinlik-lərinə sinə gərmiş, yalnız öz iradəsi, mətinliyi ilə onları aşıb keçmiş-dir. Fəhləlik, peşə məktəbi, kinomexaniklik, institut illəri, ilk peda-qoji fəaliyyət, sonradan məktəb direktoru, fəal ictimaiyyətçi, el hö-rməti qazanmış insan... bütün bunlar «bizim Yavuşva»nın həyat yol-larında atdığı addımlardan xəbər verir və çox şadam ki, Yavuşva Donoviç məktəb direktoru kimi, onun rəhbərlik etdiyi Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbi isə nümunəvi məktəb kimi (indi İsaak Xanukovun adını daşıyır bu məktəb) nəinki rayonumuzda, eləcə də respublikamızda tanınır, iftixarla adı çəkilir.

Mən din xadimiyəm. Qırmızı Qəsəbənin dağ yəhudilərinin dini icmasının sədriyəm. Bütün bəşəriyyətin tarixi elm üzərində qurulduğundan, inkişaf etdiyindən hər bir eranın, əsrin özünə-məxsus elm sahibləri, alimləri, ixtiraçıları, şairləri, başlıcası isə on-ları yetirən müəllimləri olmuşdur. «Bibliya»da, «Tövrət»da, «İn-cil»də, «Quran»da elmin əhəmiyyəti, elm öyrədənlərin Allah-Təala qarşısında qiyməti verilmişdir. Bu səmavi kitabların bəşərə təlqin etdiyi, ona aşıladığı ən başlıca məqsəd ağılın, zəkanın ilkin bəzəyi olan elmi idrakın fəlsəfi nöqtələridir. Bir olan Böyük Allah tərəfin-dən insan övladına həmişə elm öyrənmək təlqin olunur, elmi bilik-lərin aşılamağın savab iş olduğu göstərişi verilir.

Məhz Yavuşva Simanduyev də belə elm adamlarındandır. Öz əqli, zəkası ilə Allah-Təalanın, ulu Peyğəmbər hə. Musanın müqəddəs kəlamları önündə bir İnsan kimi, xalqının övladı, mənsub olduğu icmanın ziyalısi kimi borcunu ödəməyə qadir olan və bunun üçün var qüvvə ilə çalışan bəşər övladıdır. Dünyanın əsrəfi sayılan hər bir insan üçün bu zinətin qaşığı elm çırağı olmalıdır. Yavuşva Donoviç belə insanlardandır.

Mən Yavuşva Donoviçi 50 illik yubileyi münasibətilə səmimi qəlbdən təbrik edir, ona həyatda cansağlığı, fəaliyyətində uğurlar, ailəsində həmişə səadət arzulayaraq deyirəm:

– Allah-Təalanın nəzəri həmişə üstündə olsun, Vətəninin, xalqının ləyaqətli övladı olan əziz Yavuşva Donoviç!

Boris Simanduyev,

Qırmızı Qəsəbə dağ yəhudiləri dini icmasının sədri

Fəxr edirəm

Mən Qırmızı Qəsəbədə anadan olmuş, burada boya-başa çatmış, təhsil almışam. Qəsəbədəki indiki İsaak Xanukov adına 1 nömrəli orta məktəbi bitirmişəm. Bu gün də həmin məktəbin xoş soraqlarını eşidəndə ürəyim dağa dönür.

Orta məktəb illərində həmin məktəbdə işgüzar, bacarıqlı, şagirdlərinə dərin biliklər vermək üçün ürəyini, beynini benqal şamına döndərən müəllimlərimiz çox olub. Onlardan biri də Don Binsionoviç Simanduyev idi.

Don müəllim həm özünə tələbkar idi, həm də direktor müavini olduğu məktəbin müəllim və şagirdlərinə. Onda hər cəhət öz müsbətliyi ilə fərqlənirdi: geyimindəki səliqə-səhməndən tutmuş, nizam-intizamadək, danışığındakı sözlərin yerli-yerində olmasına dək, həm də qarşı tərəfə diqqətli olmasına dək.

Don Simanduyev barədə çox danışmaq, gözəl xatirələr söyləmək olar. Allah-Təala ona qəni-qəni rəhmət etsin! Mənim sözümün ikinci tərəfi var.

Şair-jurnalist, publisist Zakir Eloğlu Don müəllimin oğlu Yavuşva Simanduyevin 50 illik yubileyi münasibətilə kitab yazdığını və mənim də o kitabı ürək sözlərimi yazmağımı xahiş etdikdə çox sevindim. Necə də sevinməyəydim? Axı, Yavuşva Donoviç buna layiq ziyalıdır!

Mən ali təhsil alıb qəsəbə məktəbində müəllim, qəsəbə bələdiyyəsinin sədri, dağ yəhudiləri icmasının «STMEGI» beynəlxalq xeyriyyə fondunun təsisçiliyi ilə çıxan «Birlik-Edinstvo» qəzetində əməkdaşlıq etmiş, 53 saylı Quba-Qusar seçki dairəsindən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə deputat seçilmişəm. Parlament üzvü kimi hər dəfə seçicilərimlə görüşə gedərkən məzunu olduğum məktəbə baş çəkir, burada tədrisin səviyyəsi, müəllimlərin və məktəbin problemləri ilə də marqlanır, çətinlikləri aradan qaldırmaq üçün tədbir görməyə çalışıram. Amma hər dəfə bu təhsil ocağına gələndə qəlbən sevinirəm. Ona görə ki, pedaqoji kollektivdəki sağlam ab-hava, nikbinlik adamda xoş təəssürat oyadır. Elə bu amillərin nəticəsidir ki, məktəb həmişə rayonda, birincilər sırasındadır, təhsilin səviyyəsi, keyfiyyəti durmadan yüksəlir. Mən də ixtisasca pedaqoq olduğum üçün çox söz deyə bilərəm. Lakin son məqsəddə yenə hər şey üçün «çox sağ ol» məktəb direktoruna düşür, qiymət xidmətlərinə verilir. Mən də deyirəm:

– Yavuşva müəllim, təhsildəki özülün və məktəbin uğurları ilə ürəkdən fəxr edirəm! Sizə uğurlar olsun! 50 yaşın zirvəsi olan 100 yaşı da yaşayasan!

Yevda Abramov,

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı

Mənəvi həyat tərzi

İnsan necə olmalıdır? Onun mənəvi dünyası necə yaranır? Adətən, belə sualları tez-tez eşitmək olar. İnsan dünyaya gəlir, boya-başa çatır, həyatın yollarında irəliləyir. Xoşbəxt o insandır ki, bu yollarda bədrəməsin, nə qədər dolanbac olsa da o yoldan çıxmasın, ömrünün sonuna kimi mətin addımlasın. Bir də insanın

daxili aləmi, onun yaşamaq eşqi kimlərinə yaşaması, həyatı dərk etməsi naminədirsə, deməli onun mənəvi dəyəri vardır, onun dünyasında ikinci bir işiq – zəka işığı yanır.

Bu dediklərimi mən Yavuşva Donoviç Simanduyevə şamil edə bilərəm. Mən Yavuşva müəllimin atası gözəl pedaqoq Don Binsionoviçi də yaxşı tanıyırdım, Yavuşva müəllimi də yaxşı tanıyıram.

Qırmızı Qəsəbə 2 nömrəli məktəbində müəllim işləmişəm. Yavuşva müəllim isə 1 nömrəli orta məktəbin – indi o məktəb İsaak Xanukovun adını daşıyır – direktorudur. Bacarıqlı, təcrübəli riyaziyyat müəllimi, təşkilatçılıq qabiliyyəti olan məktəb direktoru, pedaqoji ustalığa malik pedaqoqdur.

Y.Simanduyev bundan əlavə fəal ictimaiyyətçidir. Qırmızı Qəsəbə bələdiyyəsinə ikinci seçkidir ki, üzv seçilir. İcra ərazi vahidliyinin həyata keçirməli olduğu tədbirlərə yaxından kömək göstərir, əhali arasında problem məsələlərin həlli üçün kütləvi – izahat işləri aparır. Onun belə operativliyi həmişə bəhrə verir. Bir də ki, Yavuşva müəllim el hörməti qazanmış ziyalıdır. Şagirdlər də, valideynlər də, ictimaiyyətin nümayəndələri də onun xətrini çox istəyirlər.

Y.Simanduyev Qırmızı Qəsəbə dağ yəhudiləri icmasının fəxr edilməli övladıdır. Onun Vətənə, ana torpağa məhəbbəti tükənməzdir, yəhudi xalqı ilə Azərbaycan xalqı arasında dostluq münasibətlərinin həmişə qorunub saxlanması üçün əlindən gələni əsirgəmir. Təkcə bu iki xalqın deyil, digər az saylı xalqlarla da dostluq körpüsünün möhkəmlənməsində səyini əsirgəmir. Elə direktor olduğu məktəb də beynəlmiləl təhsil ocağıdır. Burada dağ yəhudilərinin, azərbaycanlıların uşaqları ilə bərabər rusların, ləzgi və tatların, digər millətlərin övladlarına da təlim-tərbiyə verilir. Məktəbdən, parta arxasından beynəlmiləl tərbiyənin əzəli qoyulur və bu sahədə Yavuşva Donoviçin xidmətləri böyükdür.

Mən fəxr edirəm ki, qəsəbəmizin onlarca ziyalısı istər ölkəmizdə, MDB məkanında, istərsə də ABŞ, Kanada, İsrail və s. kimi ölkələrdə boya-başa çatdıqları, təlim-tərbiyə aldıkları doğma yurda

şan-şöhrət, baş ucalığı gətirirlər. Onların çoxu Yavuşva Donoviçin, mənim, neçə-neçə pedaqoqun yetirmələridir.

Bir ziyalı, gözəl pedaqoq kimi Y.Simanduyevin 50 ildə keçdiyi ömür yolu təqdirəlayiqdir, nümunədir, şərəfli yoldur.

50 il... Əsrin yarısını ləyaqətlə, el hörməti ilə başa vuran Yavuşva Donoviç öz yubiley günündə səmimi – qəlbdən təbrik edir, ona uzun ömür, can sağlığı, pedaqoji sahədə uğurlar arzulayaraq deyirəm:

– 50 yaşın mübarəkdir, əziz Yavuşva!

Pisax Isakov,

*Quba RİH başçısının Qırmızı Qəsəbə üzrə icra
ərazi vahidliyinin nümayəndəsi, pedaqoq*

Həmişə belə ol!

Mən Yavuşva Simanduyevi hələ «Şəfəq» qəzetində əməkdaş olduğum vaxtdan tanıyıram. Dəfələrlə Uşaq yaradıcılıq mərkəzindən, A.Zeynallı adına Musiqi məktəbinin Quba filialından, Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbindən yazılar, fotoşəkillərlə çıxış etmişəm və hər dəfə də Yavuşva Simanduyev bacarıqlı, istedadlı gənc müəllim kimi təqdim edilib.

1988-ci ildə o, Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbinə direktor təyin edildikdən sonra bu təhsil ocağı ildən ilə qabaqcıl məktəblər sırasında özünə yer tutmağa başladı. Həmin illərdə də «Şəfəq»-in səhifələrində məktəbin yüksəlişi ilə bağlı müxtəlif müxbir yazıları, məktəb direktoru barədə məqalə və zərisovkalar dərc edilirdi. Qabaqcıl təcrübə, onun ümumiləşdirilib yayılması, məktəbdə yenilik hisslərinin geniş vüsət alması, buraxılış imtahanlarının nəticələri, yeni tədris ilinə hazırlığın vəziyyəti və s. kimi yazılar çox dərc olunurdu, hər yazıda da məktəb rəhbərliyinin təhsilə, məktəbə olan potensial münasibəti öz əksini tapırdı.

Müstəqil Azərbaycan Respublikasında etnik qruplara, azsaylı xalqlara, eləcə də dağ yəhudilərinə qayğı göstərilməsi məhz ulu

öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə ikinci dəfə qayıdışından sonra baş tutdu. Bu gün də hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyevin qayğısı sayəsində bu xətt daha da inkişaf etdirilir, Azərbaycanda xalqlar dostluğu möhkəmləndirilir.

Dağ yəhudiləri icmasının üzvləri üçün də hər cür iş və yaşayış, səhiyyə, mədəniyyət, təhsil, hətta mətbuat şəraiti yaradılmışdır. Hazırda Qırmızı Qəsəbə məktəblərində, eləcə də 1 nömrəli (İsaak Xanukov adına) orta məktəbdə ibtidai siniflərdə Azərbaycan, rus dilləri ilə yanaşı yəhudilərin ivrit dilində də tədris aparılır. Maraqlı burasıdır ki, digər xalqların nümayəndələri də övladlarının bu dili öyrənməsinə meyllidirlər.

Bundan əlavə, dağ yəhudiləri icmasının «STMEGI» Beynəlxalq Xeyriyyə Fondunun təsisçiliyi ilə burada 7-ci ildir ki, «Birlik–Edinstvo» qəzeti və 3-cü ildir ki, «Qudyal» jurnalı nəşr edilir və hər iki mətbu orqanı beynəlxalq aləmə yayılır. Əsas mövzusu xalqlar dostluğu olan qəzet və jurnalın səhifələrində Yavuşva Simanduyevin direktor olduğu 1 nömrəli orta məktəb haqqında da müntəzəm yazılar dərc olunur. «Bilik günü», «Novruz şənliyi», «Yeni il gəldi», «Son zəng», «Ana dilim» və s. kimi mərasimlərlə əlaqədar dərc edilmiş yazılarda bu beynəlmiləl – azərbaycanlı, yəhudi, ləzgi, rus və s. millətlərdən ibarət uşaqların təhsil aldığı məktəbdə hər bir tədbirin rəngarəngliyi öz əksini tapır.

Y.Simanduyevin pedaqoq və direktorluq fəaliyyətinə həsr edilmiş yazılarda onun təhsilə qayğısı ön planda durur.

Yavuşva müəllimlə mən neçə illərin dostuyuş. Budur, artıq ömrün karvanı 50 yaşa çatıb. Buna qocalıq demək olmaz. Bu, müdrikliyə gedən yolun bəlkə də başlanğıcıdır. Yavuşva müəllim bu yaşda da, saçına qar dənələri ələnsə də uşaq kimi məsumdur. Həmişə belə ol, əziz dost! Qoy tarix qocalsın, ömrün qocalmasın!

Nəcəfqulu Nəcəfov,

«Həsən bəy Zərdabi» və «Qızıl qələm» ədəbi mükafatları laureatı, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin şimal bölgəsi üzrə məsul katibi, «Birlik–Edinstvo» qəzeti və «Qudyal» jurnalının baş redaktoru

Salam göndərirəm

Mən Yavuşva Simanduyevin rəhbərlik etdiyi Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbində cəmi bir dəfə – 1999-cu ilin payızında olmuş, əməkdaşı olduğum «Vatan» qəzetinin xətti ilə məqalə hazırlamağa gəlmişəm. Bu gün də o ilk görüşün təəssüratı xatirəmdən, hafizəmdən silinmir. Çünki Yavuşva Simanduyevin dərin biliyi, savadı, yüksək intellektual səviyyəsi məni heyran etmişdi.

Məktəbin pədoqoji kollektivinin üzvləri ilə söhbət zamanı da mən yanılmadığımı hiss etdim. Buradakı təlim-təربiyə, məktəbin elmi-bədii tərtibatı, nizam-intizam qabaqcıl bir təhsil ocağının bariz nümunəsi idi.

O zaman mən məktəb direktoruna belə bir sualla müraciət etmişdim:

– Siz bunlara necə nail olursunuz?

Cavabımda isə Yavuşva müəllim təvazökarlıqla demişdi:

– Hamı necə, mən də elə.

Bu əslində tərifdən yan gəzən bir insanın daxili aləmini büruzə verirdi.

Məktəbdən və məktəb direktorundan aldığım təəssüratı «Vatan» (Dərbənd yəhudiləri üçün buraxılan qəzetdir) qəzetinin həmin ildəki noyabr ayında «Dost görüşü şirin olar» sərlövhəli yazım vasitəsilə dərbəndli oxuculara çatdırdım. Bundan əlavə şair dostum Z.Eloğlunun «Yavuşva» adlı şeirini də dağ yəhudiləri dilinə tərcümədə verdim. Həmin yazı və şeir qəzetin oxucuları, xüsusi ilə yəhudi xalqından olan oxucular arasında rəğbətlə qarşılandı.

* * *

Artıq o vaxtdan 10 ilə qədər müddət keçir. Ürək və qələm dostum Z.Eloğlu deyəndə ki, bu il mart ayının 18-də Yavuşva müəllimin 50 yaşı tamam olur, mən çox sevindim. Kitab müəllifinin

xahişi ilə mən də Yavuşva müəllim barədə ürək sözlərimi qələmə almağa çalışdım.

Mən çox şadam ki, doğma Azərbaycanımızda azsaylı xalqlara, etnik qruplara misilsiz qayğı göstərilir. Bu, ulu öndər Heydər Əliyevin, onun layiqli davamçısı İlham Əliyev cənablarının – çox hörmətli Prezidentimizin qayğısının bariz nümunəsidir və dağ yəhudiləri icması da bu qayğıdan kənarda qalmayıb. Azərbaycan vətəndaşlarına şamil nə edilirsə, onlara da bu imtiyazlar verilir. Mətbuat, ana dili azadlığı və s. buna sübutdur.

Biz hələ o vaxt görüşərkən Y.Simanduyev demişdi:

– Mən fəxr edirəm ki, Azərbaycan vətəndaşıyam.

Mən də demişdim:

– Mən də Azərbaycanda doğulub boya-başa çatan tatlardanam, Dağıstanda yaşayan azərbaycanlıyam və doğma Vətənimlə hər an fəxr edirəm.

Əziz Yavuşva müəllim! Sənə Dağıstan Respublikasından, qədim tarixə malik Dəmir Qapı Dərbənddən salamlar göndərir, 50 illik ömrünün daha 50 ilinin tamam olmasını arzulayıram!

Tahir Saleh,

RAFMMM («Azerros») Dağıstan Respublikası nümayəndəliyinin rəhbəri, Rusiya Federasiyası və Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

Qayğıkeşliyi – qəlbinin hökmüdür

Hələ mən uşaq ikən babam İsaak Xanukovdan Don Simanduyev haqqında çox eşitmişdim. «Bakinskiy raboçiy» qəzetinin bölcə müxbiri, sonradan isə Quba rayonunda partiya – sovet işləində çalışan babam Don müəllimi əsl istedad sahibi olan pedaqoq kimi xarakterizə edərdi.

İllər ötdü, zaman keçdi. Atalar dünyalarını dəyişdilər. Mən Don müəllimin oğlu Yavuşva müəllimlə görüşüb tanış olduq və bu tanışlıq get-gedə möhkəmləndi. Yavuşva müəllimi bir dəfə çox

qayğılı gördüm. Soruşdum ki, səbəb nədir? Dedi ki, məktəbin əsaslı təmirə ciddi ehtiyacı var. Bina yararsız olanda təhsilin yüksək səviyyəli olmasından necə danışasan? Dam damır, qapı-pəncərələr köhnəlib, döşəmə və tavan uçulmaq təhlükəsi qarşısındadır. Dövlətin ayırdığı vəsaitlə bu təminatı ödəmək olmur.

Məktəblə tanış olanda məqsədimi ona bildirmədim. Sonradan nə etdimsə, bunu o məktəbin – indi babamın adını daşıyan Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbinin pedaqoji kollektivi və rayon ictimaiyyəti, valideynlər, ziyalılar yaxşı bilirlər.

Məni isə həmişə bir məsələ maraqla düşündürür: ziyalı necə olmalıdır? Məktəb direktoru necə olmalıdır? Və mən bütün bunların ümumiləşmiş cavabını Yavuşva müəllimin simasında cəmləşdirə bilmişəm. Ona görə ki, Y.Simanduyev məktəbdə əsaslı təmir-tikinti işləri aparılan zaman daim inşaatçıların yanında idi, hətta gecələr belə yuxusuna haram qatıb məktəbdən ayrılırdı, layihənin müddəalarının zərgər dəqiqliyi ilə tamamlanmasına çalışırdı. Onun daxilində olan bu enerji bəlkə də daxili sevincindən, emosionallığından yaranmışdı. Çünki, illərlə arzuladığı məsələ hasil olurdu, məktəb yeni tədris ilindən qapılarını şagirdlərin üzünə yeni formada, yüksək təhsil üçün layiqli şəraitdə açacaqdı.

Y.Simanduyev belə ziyalıdır, belə məktəb direktorudur. Mən düşünürəm ki, yüksək sivilizasiyalı gələcək üçün bu günün məktəbi cavabdehdir, məsuliyyət daşıyır. Bu məsuliyyətin ağırlığı məktəb direktorunun üzərinə düşür. Belə kadrlardan olan Yavuşva müəllim xoşbəxt insan, xoşbəxt ziyalıdır ki, cəmiyyət, həyat, gələcək qarşısında məsuliyyətini dərk edir.

Yavuşva Simanduyevin 50 yaşı tamam olur. Bu, az ömür deyil. Bu ömrü yaşamağa, həyatın yükünü ləyaqətlə daşımağa qadir olub Yavuşva müəllim!

Bu əziz gündə mən də Yavuşva Donoviçi ürəkdən salamlayaraq deyirəm:

– 50 yaşın mübarəkdir, qayğılar içində özünü axtaran Yavuşva müəllim!

Sergey Xanukov,

İş adamı, Moskva şəhəri

Müəllim nüfuzu ilə

Adətən insanlardan söz açanda ilkin olaraq onların əməlləri göz önünə gəlir. Yaxşıya yaxşı deyirlər, pisə isə pis. O insan ki, mənəviyyatı ilə Vətəninə, elinə – obasına, torpağına bağlıdır, o insan ki insani xidməti xeyirxahlıq sanır, cismən, ruhən insanlığa bağlıdır, belələri birinci qəbildəndir, yaxşı adamlar sırasında dururlar.

Mən Yavuşva müəllimi də, onun mərhum atası Don müəllimi də, anası Narınc xanımı da həmişə yaxşı adamlar kimi tanıyıram. Mərhum Don müəllim, onun həyat yoldaşı Narınc xanım qəsəbəmizdə sayılıb – seçilən, hörməti – izzəti olan insanlar idilər. Allah onlara qəni-qəni rəhmət eləsin!

Müəllimlik şərəfli işdir. Müəllim adını daşıyan adam isə cəmiyyətdə öz nüfuzu, qabiliyyət və bacarığı ilə başqalarından seçilməli, fərqlənməlidir.

Ona görə ki, o, müəllimdir. Ona görə ki, o, öyrədəndir, tərbiyə edəndir, sabahkı nəsli hərtərəfli hazırlayıandır və müəllim elə bir şölə ilə alışımalıdır ki, onun şəfəqləri ən ucqar zülmətləri belə yara bilsin. Müəllim adı gələndə mən belə düşünürəm.

Bütün bu dediklərim Yavuşva müəllimin atası, mərhum Don Binsionoviçdə öz təzahürünü tapırdı. Yerini bilən, sözünü deməyi bacaran kişi idi Don müəllim! O, həmişə valideynlərlə təmasda olar, elə bil ki, uşağın psixologiyasını onlardan öyrənərdi və bu da həmişə öz effektini verərdi. Don müəllim uşaqla uşaq idi, böyüklə böyük. Hər kəs ilə onun öz dilində danışardı. Zəif oxuyan, dərəcə davamiyyəti pozan şagirdin evinə qonaq kimi gedər, ordan-burdan danışandan, hal-əhval tutandan sonra:

– Hə, yaxşı yadıma düşdü, – deyərdi, – bizim şagirdimiz tez-tez dərəcə gəlmir axı? Bəlkə bir çətinlik, çatışmazlıq var?

Qısa, lakin mənalı söhbətdən sonra valideyn bilərdi ki, söhbət nədən gedir və bununla da məsələ həll olunardı.

Don müəllimin övladları da onun tərbiyəsini alıblar. Yavuşva müəllim zəhməti, əməyi sayəsində bu gün üçün yetişib. Fəhləlikdən məktəb direktorluğuna kimi bir yol keçib. Artıq 20 ildir ki, qəsəbəmizdəki İsaak Xanukov adına 1 nömrəli məktəbə rəhbərlik edir. Biz qəsəbə sakinləri, valideynlər buradakı təhsilin səviyyəsindən, nizam-intizamdan çox razıyıq, pedaqoji kollektivdən də, məktəbin direktorundan da.

Yavuşva müəllim el içində də öz hörməti, nüfuzu olan ziyalıdır. Keçirilən tədbirlərdə, xeyir – şər işlərində həmişə hamı ilə birgə olur, sevinçə, dərdə şərik çıxır. İctimai işlərdə xüsusilə fərqlənir, öz dəyərli məsləhətləri ilə hamının dərin hörmətini qazanıb.

Sonda mən ona deyə bilərəm ki, kaş bütün ziyalılarımız Yavuşva müəllim kimi Vətən, el qədri bilən olsun, hərtərəfli inkişaf etsin. 50 yaş nədir axı? 100 yaşını görək, Yavuşva müəllim!

Xanuka Mardaxayev,

Qırmızı Qəsəbə sakini

«Bizim Yavuşva müəllim»

Müəllim və ona qayğı məktəb direktoru üçün bu başlıca Mamildir. O, təhsil ocağında ki pedaqoji kollektivdə səmiyyə, fərdilikdə hər bir müəllimlə direktor arasında ünsiyyət var, orada həmişə sağlam iş şəraiti var. Bu baxımdan Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbinin adını iftixarla çəkmək olar.

Məktəbin direktoru müəllim ailəsində dünyaya göz açıb, ömrü boyu pedaqoq tərbiyəsi görüb, odur ki, 20 ildən çox direktor vəzifəsində çalışdığı məktəbdə işini müasir tələblər səviyyəsində qura bilir. Onun məktəb həmkarlar ittifaqı təşkilatının işini düzgün istiqamətləndirilməsi fəaliyyəti buna sübutdur.

Hər bir pedaqoqun yubileyi, ad günü mərasimlərində, bayram şənliklərində, müəllimlərin problem vəziyyətlərinin aradan qaldırılmasında Yavuşva müəllimin oynadığı rolu tərif etməmək

günah sayılar. Məktəb həmkarlar ittifaqı təşkilatının üzvləri ilə sıx, səmimi münasibət onun gündəlik işidir.

Məktəb direktoru kimi Y.Simanduyev Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqı Təşkilatı Rayon Şöbəsinin işində də yaxın köməkçi, qayğıkeş pedaqoqdur. Onun yığıncaq və konfranslardakı çıxışları, irəli sürdüyü problem məsələlər və onların həlli yolları, verdiyi təklifləri həmişə işin xeyrinə olur.

Y.Simanduyev haqqında bunlardan əlavə onu da deyə bilərik ki, o, nə qədər tələbbək olsa da daxilən o qədər səmimi, mehriban insandır. Qayğıkeşliyinə söz ola bilməz. Təhsilin keyfiyyəti üçün əlindən gələni əsirgəmir, rayon müsabiqələrində (mahni, şeir, əl işləri, novruz və s.) fəal iştirak edən şagirdlərinin istedadlarının üzə çıxarılmasına böyük diqqət göstərir.

Odur ki, məktəbin gənc istedadları hər il müxtəlif müsabiqələrin qalibləri olur, mükafatlandırılır.

Yavuşva müəllim, 50 yaşın mübarəkdir! Sənə gələcək həyatda uzun ömür, cansağlığı, təhsildə müvəffəqiyyətlər arzulayırıq!

Solmaz Mehdiyeva,

TİAHİT-nin Quba Rayon Şöbəsinin sədri

Ömrün daim bahar olsun

Yavuşva Simanduyev bu gün rayonumuzda öz müəllim ləyaqəti ilə seçilən, tanınan bir şəxsiyyət, təcrübəli məktəb direktorudur. Mən fəxr edirəm ki, həyata ilk addımlarını o, bizim kollektivdə atıb, ilk əmək stajının başlanğıcına dair tarixlərdə bizim də mərkəzin payı var.

Yavuşva Simanduyev Quba Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzində bir müddət çalışıb, öz fəaliyyəti, kollektivdə davranışı, əməksevərliyi ilə tanınıb. Kinomexanik, riyaziyyat müəllimi, hazırda isə 20 ildən çox stajı olan böyük bir ümumtəhsil ocağının direktoru olan Yavuş-

va Simanduyev ömrünün 50-ci baharına kimi şərəfli, ləyaqətli bir yol keçmişdir.

Keçmişə boylananda insanın gözü önündə onun hər bir yaddan çıxmayan anı kino lenti kimi boylanır. Mən Yavuşva Donoviçi hələ o vaxtlar, 30 il bundan əvvəl mülayim, təvazökar, lakin çox zirək, mədəni insan – gənc kimi tanımışam. İndi illər ötüb keçib, yaddaşlarda ancaq xatirələr qalıb, bir də bizimlə bir sırada uğurlu addımlar atan, mənəvi saflığı, paklığı ilə seçilən insanlar!

Yavuşva müəllim bu gün xoşbəxt insandır. Ona görə ki, o, öz sevdii peşəsinin vurğunu olub, qətiyyətlə elm ardınca gedib, qiyabi yolla təhsil alıb və bu gün rayonumuzun təhsil şəbəkəsinə öz nailiyyətlərini verməyi bacaran pedaqoqdur.

Mənim zənnimcə saçını yan darayıb, boynuna qalstuk taxmaqla, yeri gəldi-gəlmədi ibarəli sözlər danışmaqla, dahilərdən bir-iki sitat gətirib özünü gözə soxmaqla ziyalı adı bir tərəziyə sığışmır. Əsl ziyalının daxilindən şölə saçılmalıdır, onun mənəvi dünyası zəngin olmalıdır. Şagirdi üçün yanmayan, kollektivində sağlam mənəvi iqlim yaratmağı bacarmayan, özündən müştəbeh olan hər hansı bir diplom sahibini ziyalı, müəllim kimi qəbul etmək özü günah işdir. Yavuşva Simanduyev öz sözü, öz əməlləri ilə tanına bilib. Təsədüfi deyildir ki, 5-ci dəfə ardıcıl olaraq «İlin ən yaxşı məktəb direktoru» müsabiqələrinin rayon turlarında birinci yerə layiq görüleb. Elə bu fakt onun işgüzarlığına, bacarıqlı və səriştəli kadr olmasına parlaq sübutdur.

Yavuşva müəllimin 50 yaşı mart ayında tamam olur – 18 martda. Baharda dünyaya göz açmış gözəl insanı, təcrübəli pedaqoqu ürəkdən təbrik edərək deyirəm:

– Ömrün daim bahar olsun, Yavuşva müəllim!

Elmira Asəfli,

*Quba Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzinin direktoru,
«Tərəqqi» medallı pedaqoq*

Onu yaxşı tanıyıram

Əsl müəllim. Bu adın özü də insanın mənəvi keyfiyyətidən, onun əsl-nəcabətinin yüksək əxlaqi dəyərlərə malik olmasından xəbər verir. Belə müəllimlərimizdən biri də Yavuşva Simanduyevdir. Məktəb direktoru bacarıqlı müəllimin təşkilatçılıq qabiliyyətinə görə irəli çəkilməsinin əsasında təyin edilir. Uzun illər, elə indinin özündə də riyaziyyat elminin sirlərini həvəslə öyrədən Yavuşva müəllim əyani vasitələrdən, özünün hazırladığı diaqram və stendlərdən, riyazi düsturların izahlı anlayışını əks etdirən sxemlərdən və s. kimi üsullardan istifadə yolu ilə dərsin maraqlı şəkildə qurulmasına səy göstərir.

Aydındır ki, dəqiq elmlər sırasında riyaziyyat «ağsaqqal» hesab edilir. İnsan şüurunun formalaşmasında böyük rol oynayan riyaziyyat fənni digər elmlər üçün açar hesab edilir. Bu açar vasitəsi ilə digər elmlərin «sirlər xəzinəsi»nə girmək mümkündür. Yavuşva müəllim elementar riyaziyyatı əsaslarından tutmuş mürəkkəbliyinə qədər şagirdlərə izahla aşılıyır, hər mövzunun maraqlı, yadda qalan olmasını təmin edir. Odur ki, qabaqcıl riyaziyyat müəllimi kimi rayonda tanınmışdır.

Bəs məktəb direktoru kimi necə? Bu sualıma cavabım da budur! Qabaqcıl, işgüzar məktəb rəhbəridir. Öz üzərində müntəzəm işləyir, «müasir məktəb necə olmalıdır?» prinsipindən doğan tələblərə əməli işlə cavab vermək üçün əlindən gələni əsirgəmir, pedaqoji ədəbiyyatı, pedaqogikanın sirlərini mənimsəyərək, gündəlik işində tətbiq edir. Bu, onun üçün gündəlik daxili təlabata çevrilmişdir.

Elə bu xüsusiyyətlərinə görə də Yavuşva Simanduyev «İlin ən yaxşı məktəb direktoru» rayon müsabiqəsinin ardıcıl olaraq fəxri adına layiq görülür.

Yavuşva Simanduyev intizamlı, tələbkar, şəxsi keyfiyyətləri ilə sayılıb-seçilən məktəb direktoru kimi rəhbərlik etdiyi pedaqoji kollektivdə də öz nüfuzunu, hörmətini saxlamağı bacarır. Onun hər bir müəllim ilə şəxsi söhbətləri ancaq məktəb naminə, təhsil na-

minədir. Ona görə də biz – bütün RTŞ əməkdaşları Yavuşva müəllimə hörmət bəsləyir, onun pedaqoji fəaliyyətini, direktor kimi özünəməxsus xüsusiyyətlərini yüksək qiymətləndiririk, onun 50 illik yubileyini təbrik edərək deyirik:

– Yüzünü yaşa, əziz Yavuşva!

Cahangir Abdullayev,

Quba RTŞ-nin aparıcı müəxəssisi

O, əsl pedaqoqdur

İmizlə əlaqədar Yavuşva müəllimlə tez-tez görüşürük. Bəzən söhbətlərimiz öz məcrasından çıxaraq ictimai xarakter alır. Həyat, təhsil problemləri, dünya təhsil sistemindəki yeniliklər, bu haqda qəzet və jurnal səhifələrindəki yazıların müzakirəsi buna sübutdur. Mən Yavuşva müəllimin müəlliməsinə heyran qalmaya bilmirəm. Məktəb quruculuğu haqqında məsələ müzakirə edildikdə Yavuşva müəllim çıxış edənlərdən biri olur. Deyir ki, bu, vaxtı çatmış məsələdir. Şagirdi birinci sinifdən həyata hazırlamaq, onun dünyagörüşünü artırmaq lazımdır. Əgər belə olmasa, gələcək üçün hazırlaşan şagird həyatın gedişatından geridə qalar, təfəkkürün izahı üçün idrak nəzəriyyəsini mənimsəyə bilməz. İdrakın şüurlu manipulyasiyası isə hələ birinci sinifdən parta arxasından aşılmalıdır. Həyatı detallar şagirdə əsaslı surətdə mənimsədilməlidir.

Həqiqətən də Yavuşva Simanduyev mənəviyyaca yetkin, həyata şüurlu baxışı olan ziyalılarımızdandır. Məktəb onun üçün məbəddir, ibadətqah yeridir, şagird isə burada yetişməyə hazırlaşan bir təfəkkür dünyasıdır. Y. Simanduyev həm təcrübəli təhsil işçisi, həm də tərbiyə etməyi bacaran, onun metodlarını öyrənib işdə tətbiq edən pedaqoqdur. Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbini biz təhsil işçiləri aparatının kollektivi daim belə görmüşük.

Yavuşva müəllimin həyat təcrübəsi çoxları üçün, xüsusi ilə gənc müəllimlər üçün nüsxə ola bilər. Təhsil işçilərinin pedaqoji suallarında, müəllimlərin mövsümi konfranslarında Y. Simanduyev

vin təhlili gənclərin həmişə diqqət mərkəzində durur, həyat, onun müasir həqiqətləri hamıya dərrakə ilə təcrübənin əhəmiyyətli marağını doğurur.

Yavuşva müəllimin pədaqoji ustalığı haqqında çox danışmaq olar. Onun mənəviyyəti, pədaqoji-insanı keyfiyyətləri çoxdur, daha doğrusu, qibtə edilməlidir. Bu da ondan irəli gəlir ki, atası – mərhum Don müəllim öz övladına məhz belə tərbiyə verib, onu həyat üçün məhz belə yetişdirib. «Ot kökü üstündə bitər», – deyiblər. Yaşlı nəslin nümayəndələri bu gün Don müəllim haqqında, onun mənəvi aləmi, pədaqoji fəaliyyəti haqqında ürək dolusu söz açıır, xatirələrini danışirlar.

Yavuşva müəllim belə bir atanın övladı, onun bitməyən ömrünün daşıyıcısıdır. Belə bir pədaqoqla, əsl pədaqoqla öyünməyə dəyər! Bütün biz – RTŞ-nin əməkdaşları onun sevincinə qoşulur, yubiliyarı qəlbən təbrik edirik!

Telman Mirzaxanov,

Quba RTŞ-nin metodmərkəzinin direktoru

Matbuatın vurğunu

Müasir dövrün ziyalısını, xüsusilə müəllimini mütaliəsiz Mətasəvvür etmək qeyri-mümkündür. Mən həyatım boyu bunu həm özümdə, həm də məktəb direktoru vəzifəsində çalışan bir çox pədaqoqlarımızda görmüşəm.

Belə ziyalı – pədaqoqlarımızdan biri həmişə hüsn-rəğbətlə yanaşdığım Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbinin direktoru Yavuşva Simanduyevdir. Ömrümün 40 ilə yaxınını şagirdlərin təlim-tərbiyəsinə həsr etmişəm. Müəllim, məktəb direktoru işləmişəm, hazırda Quba rayon Təhsil Şöbəsinə ixtisasım – coğrafiya fənni üzrə metodist vəzifəsində çalışıram.

İşimlə əlaqədar tez-tez rayonun ümumtəhsil ocaqlarında oluram. Belə məktəblərdən biri di Yavuşva müəllimin direktor olduğu Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbidir və hər dəfə buraya – di-

rektorun otağına qədəm basanda ilk anda nəzər – diqqətimi onun kabinetində, iş stolunun üstündə qalaqlanmış müxtəlif qəzet-jurnallar olur. Yavuşva müəllim deyir ki, gündəlik mətbuat mənim mənavi qıdamdır. Dürüst, həyatı faktlara əsaslanan mətbuat vasitələrini başdan-ayağa qədər oxuyuram. Gündəlik həyat prosesləri, dünya hadisələri, elmi-texniki yeniliklər XXI əsrin – bizim əsrin informatika – texnologiya əsrinin addımlarından xəbər verir.

Mən Quba Rayon Təhsil Şöbəsinin orqanı olan «Tərəqqi» qəzetinin redaktoru olduğum üçün gündəlik mətbuatla həmişə təmasdayam. Yavuşva müəllimlə olan söhbətlərdən də ona görə zövq alıram ki, o, dünyagörüşü geniş, mənəviyyatı hər tərəfli inkişaf etmiş pedaqoqdur. «Tərəqqi» qəzetinin daimi abunəçisidir, onun hər nömrəsini diqqətlə oxuyur, bəzən dəyərli ideyalarını irəli sürür, yeni mövzular üçün fikrini bildirir.

Qəzetimizin səhifələrində «Diqqət: Qabaqcıl təcrübə» rubrikası altında «Yavuşva müəllimin məktəbi»ndən qoşa səhifə – plakatlar, müxtəlif səpkili yazılar dərc etmiş, məktəbdə müasir dərslə verilən tələblərin yerinə yetirilməsi ilə bərabər xalqlar dostluğunun möhkəm təməl üzərində qurulmasını da vurğulamışıq.

Yavuşva müəllim həmişə Azərbaycan mətbuatının Həsən bəy Zərdabi məktəbi üzərində fəaliyyətinin tərəfdarıdır, fakt və hadisələrə real münasibət göstərilməsini, mətbuatın güzgü kimi parlaq, şəffaf, ləkəsiz olmasını arzulayır. Onun nəzərində jurnalistlik sənəti həm çətin, həm də şərəfli işdir.

Bəli, Yavuşva müəllim həm də mətbuatın vurğunu olan ziyalımızdır!

Şixməmməd Seyidməmmədov,

*Quba RTŞ-nin orqanı olan «Tərəqqi» qəzetinin
redaktoru, «Araz» ali əbədi mükafatı laureatı,
RTŞ-nin coğrafiya fənni üzrə metodisti*

Səmimi insan

Mən 32-ci ildir ki, Quba Təhsil Şöbəsinə dərslik və kitabxana fondu üzrə metodist vəzifəsində çalışıram və 1988-ci ildən Yavuşva Simanduyev məktəb direktoru kimi Qırmızı Qəsəbənin 1 nömrəli təhsil ocağında fəaliyyətə başladığı dövrdən də onu tanıyıram. Özü də necə? Zahirən çox sadə, sakit görünən bu insanın daxili aləmində yüksək həssaslıq, mehribanlıq və səmimiyyət yerləşir.

Söz düşəndə hamı deyir ki, Yavuşva Simanduyev inzibətçi adamdır, yəni tələbkardır, hər kiçik nöqsana göz yuma bilmir. Əslində elə nizam-intizam budur. Xırda nöqsanlar sonda işə həmişə ciddi ziyan vurur, əgər qarşısı vaxtında alınmasa.

Bir neçə il öncə, müstəqil Respublikamızda iqtisadi çətinliklər dərsliklərin nəşrində, ümumiyyətlə kitab və digər dərsliklərin çap edilməsində də özünü göstərirdi. Kağız qıtlığı, mətbəələrin texnoloji avadanlıq cəhətdən zəif işləməsi, maddi vəsaitin azlığı və s. bu sahəni ölü vəziyyətinə salmışdı. Ümid ancaq köhnə dərsliklərin qorunub saxlanılaraq yeni tədris ilində yenidən istifadəsinə qalmışdı. Belə bir zamanda mən gah məktəblərdə olur, sənədləşmə aparır, gah da kitabları yeni tədris ili üçün qaydaya salırdım. Bəzi məktəblərdə səhlənkarlıq, valideyn və müəllim nəzarətsizliyi, şagird səliqəsizliyi üzündən kitabların üz qabıqları, içəri səhifələri cırılmış, cızma – qara edilmiş şəkildə təqdim edilirdi. İrad tutduqda direktor çıxış yolu tapırdı:

– Uşaqdır, anlamayıb da...

Yavuşva Simanduyev isə qarşıya belə bir məqsəd qoymuşdu: dərslikləri səliqəsiz saxlayan uşaqlar da, onların müəllim və valideynləri də məzəmmət edilməlidir, özü də ictimai forma daşıyan tədbirlərdə. Yaxud həmin şagirdin valideyni keyfiyyətini itirmiş dərslikləri özü tapıb məktəbə təhvil verməlidir. Odur ki, həmin məktəbdəki köhnə dərsliklər təzələrindən seçilmirdi. Prezident fərmanı ilə dərsliklərin latın qrafikası əsasında çapına qədər bu kitablar «təzə» qalmışdı və bu, Yavuşva müəllimin sabah üçün qayğısının, sabahkı şagird üçün yanmasının bariz nümunəsi idi.

Qafqaz Müsəlmanları Ruhani İdarəsinin rəisi Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə (ortada), Semyon İxiilov (soldan 2-ci) və Boris Simanduyev, qazi Hacı Naib (sağdan 1-ci və 2-ci) və İlкана

В центре председатель Духовного управления мусульман Кавказа шейх-уль-ислам Аллашукюр Пашазаде, Семён Ихиилов (слева 2-ой).
Справа налево: Борис Симандуев, кази Гаджи Наиб и Илкана

Sağdan: Yavuşva Simanduyev, Qırmızı Qəsəbənin baş ravvini mərhum Natan İlaquyev, Boris Simanduyev və Xaqay Raziilov

Справа: Явушва Симандуев, главный раввин Красной Слободы покойный ныне Натан Ильягуев, Борис Симандуев и Хагай Разилов

AST şirkətlər qrupunun prezidenti, dünya şöhrətli messenat Telman Mərdanoviç İsmayılov (soldan 3-cü)

Президент группы компаний АСТ, всемирно известный меценат Тельман Марданович Исмаилов (3-ий слева)

Bakıda Avropa yəhudiləri üçün tikilmiş sinaqoqun açılışı zamanı Qırmızı Qəsəbə dağ yəhudiləri dini icmasının sədri Boris Simanduyev və Yavuşva Simanduyev xalça hədiyyə edərkən (solda 1-ci Qennadiy Zelmanoviç – Azərbaycanda Avropa yəhudilərin dini icmasının sədri)

Борис Симандуев и Явушва Симандуев в момент вручения дара – ковра, в честь открытия синагоги европейских евреев в Баку (слева 1-ый – Председатель общины европейских евреев Азербайджана Геннадий Зельманович)

Ümumdünya dağ yəhudiləri Konqresinin prezidenti
Zaur Qılalov (arxada ayaq üstə)

Президент Всемирного Конгресса горских евреев
Заур Гилалов (на втором плане)

İsaak Xanukov adına Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli
orta məktəbin məzununu, tarix elmləri doktoru
Liya Miqdaş Şamailova (soldan 1-ci)

Выпускница средней школы №1 пос. Красная Слобода
им.Исаака Ханукова, доктор исторических наук
Лия Мигдаш Шамаилова (1-я слева)

Ünumdünya Avroasiya yəhudiləri Konqresinin prezidenti
Aleksandr Antonoviç Moşkeyev (məktəbin qonağı olarkən)
və Yavuşva Simanduyev

Гость школы президент Всемирного еврейского Евразийского
Конгресса Александр Антонович Мошкеев и Явушва Симандуев

Yavuşva Simanduyev ziyalılar arasında

Явушва Симандуев среди представителей интеллигенции

Yavuşva Simanduyev aqsaqqalların məsləhətlərini həmişə uca tutur.

Bu dəfə onun qonaqları Qırmızı Qəsəbə aqsaqqalları.

Soldan – Abision Avşalumov, Hilil Qurşumov və Hilil Nisimovdur

Явушва Симандуев всегда высоко ценит мнение аксакалов.

На этот раз его гости – аксакалы Красной Слободы.

Слева: Абисион Авшалумов, Гилил Гуршумов и Гилил Нисимов

Yavuşva Simanduyev Qırmızı Qəsəbə dağ yəhudilərin dini icmasının sədri Boris Simanduyevin 70 illik yubileyinin iştirakçıları arasında

Явушва Симандуев среди участников мероприятия, посвященного 70-летнему юбилею председателя общины горских евреев Красной Слободы Бориса Симандуева

Professor
Mixail Yakovleviç Aqarunov

Профессор
Михаил Яковлевич Агарунов

Qudyalçayla söhbət

Беседа с Гудъялчаем

Azərbaycan Tibb Universiteti travmatologiya kafedrasının müdiri,
Azərbaycan Travmatologlar Assosiasiyasının Prezidenti,
professor Əhməd Yaqub oğlu Əhmədzadə

Заведующий кафедрой травматологии Азербайджанского
Медицинского Университета, Президент Ассоциации травматологов
Азербайджана, профессор Ахмед Ягуб оглы Ахмедзаде

Telman Mirzəxanov – Quba
RTŞ-nin metod kabinetı müdiri

Тельман Мирзаханов –
заведующий методическим
кабинетом Губинского ОО

Yazıçı-jurnalist Tahir Saleh

Писатель-журналист
Тахир Салех

İsaak Xanukov – 105 il

Исаак Хануков – 105 лет

Yavuşva Simanduev İsrail dövlətində keçirilmiş ümumdünya
dağ yəhudiləri Konqresinin iştirakçısıdır

Явушва Симандуев – участник Всемирного Конгресса
горских евреев, проходившего в Израиле

Qabaqda soldan: Rimma Barkan, Sofiya və Boris Simanduyev. Arxada soldan: Yavuşva Simanduyev, İlan, Mixail Barkan və Matvey İlizarov

В 1-м ряду слева: Римма Баркан, София и Борис Симандуевы. Во 2-м слева: Явушва Симандуев, Илан, Михаил Баркан и Матвей Илизаров

Təzadlı düşüncələr: köhnə körpü – yeni körpü

Противоречивые размышления: старый мост – новый мост

Süleyman Aslanov –
Quba RTŞ-nin müdiri

Сулейман Асланов –
заведущий
Губинским ОО

Elmira Asefli – Quba
rayon Uşaq Yaradıcılıq
Mərkəzinin direktoru

Эльмира Асефли –
директор Губинского
районного центра
детского творчества

Quba rayonu hərbi komissarı polkovnik-leytenant Asif Nemətov

Военный комиссар Губинского района
полковник-лейтенант Асиф Нематов

TİAHİT-nin Quba
rayon şöbəsinin
müdiri Solmaz
Mehdiyeva

Заведующая
Губинским
районным
отделом НПОРО
Солмаз Мехтиева

Yavusva Simanduyevin keçmiş
şagirdi Hümmeət Əliyev

Бывший ученик Явушвы
Симандуева Гуммат Алиев

Məktəbin X sinif şagirdi
Leonard İsakov

Ученик X класса
Леонард Исаков

Yavuşva Simanduyev məzunlara orta təhsil haqqında
attestatlar verir. 2007-cı il iyun

Явушва Симандуев вручает выпускникам аттестаты
о среднем образовании. Июнь 2007 года

Yavuşva Simanduyev Qırmızı Qəsəbədəki
«Naməlum əsgər»in abidəsi önündə

Явушва Симандуев перед памятником
«Неизвестному солдату» в Красной Слободе

Yavuşva Simanduyev və Rafail Daniilov Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Albert Aqarunov haqqında yazılmış «Vətən elin evidir» kitabının təqdim etmə mərasimində

Явушва Симандуев и Рафаил Даниилов на презентации книги «Отчизна – колыбель моя» о Национальном Герое Азербайджана Альберте Агарунове

Yavuşva Simanduyev və ümumdünya dağ yəhudiləri Konqresinin vitse-prezidenti Matvey İlizarov

Явушва Симандуев и вице-президент Всемирного Конгресса горских евреев Матвей Илизаров

Sağdan: Anton Aqarunov – şair, Azərbaycan və İsrail Yazıçılar İttifaqının üzvü və Yavuşva Simanduyev

Справа: член Союза писателей Azerbaijan и Израиля, поэт Антон Агарунов и Явушва Симандуев

Yavuşva müəllim məktəbdə keçirilən tədbirləri həmişə şagirdlərin marağı əsasında qurmağa çalışır

Явушва муаллим всегда стремится проводить школьные мероприятия на основе интересов учащихся

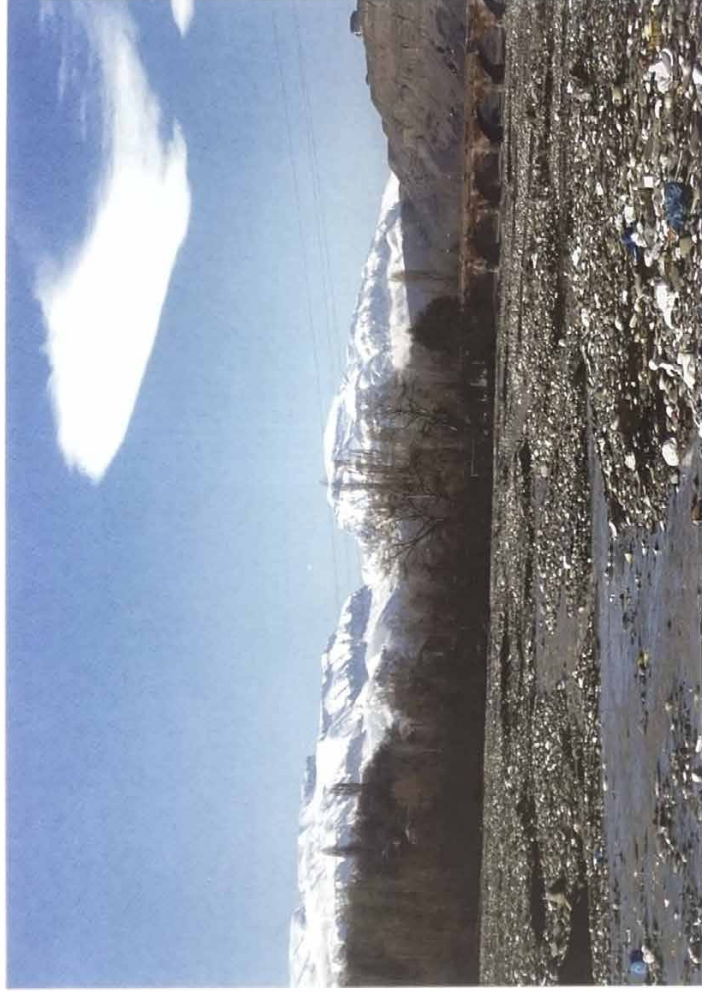

Məktəbin ivrit dili kabineti bura gələn qonaqları həmişə valeh edir
Кабинет по изучению иврита покоряет гостей, посетивших школу

Yavuşva Simanduyev qədim xalq sənəti olan xalçaçılıq barədə
gələn qonaqlara məlumat verir

Явушва Симандуев информирует гостей о древнем
народном искусстве – ковроткачестве

Қудыалсау ораториыасы – Оратория Гудъялчая

Hazırda qəsəbədəki bu məktəbin kitabxanasında minlərlə dərslik fondu, Prezidentimiz İlham Əliyevin hədiyyəsi olan latın qrafikalı bədii ədəbiyyat toplanmışdır. Oxu mədəniyyəti elə yüksək səviyyədədir ki, kitablar əldən-ələ gəzsə də, öz çap keyfiyyətini itirmir. Kataloqlar vasitəsilə rəfləndirilmişdir. Y. Simanduyev deyir:

– Kitablار biliklərin açarıdır. Onları məhv etmək bu açarı itirmək deməkdir.

Yavuşva müəllim səmimi insan, gözəl xasiyyətli iş yoldaşdır. Ondan saatlarla söz açmağa dəyər.

Rahid Seyidməmmədov,

*Quba Rayon Təhsil Şöbəsinin dərslik
və kitabxana fondu üzrə metodist*

On birinci fəsil

İki hekayət

1. Ana qayğısı

Həmişə qəlbinin, gözlərinin nuru ilə gənc nəslin gələcəyi üçün naminə şafəqlər saçıan Don müəllim bir gün evə gəlib:

– Gözlərimdə bərk ağrı var, – dedi.

10 övlad – 8 bacı, 2 qardaş atanın başına yığışdı. Don Binsionoviçin özü də kövrəlmişdi. Ağrılar artdıqca həyat yoldaşı Narınc xanım əl-ayağa düşdü. Yaxın dostu həkim Şaula xəbər verdilər. O da gəldi. Başqa bir həkimi – göz həkimini dəvət etdilər. Müalicə, müayinə fayda vermədi. Don müəllimin gülümsər baxışlı gözləri tutuldu, həyat işığından məhrum oldu.

Don müəllim 3 uşağa – İstir, Sara və Məleykəyə təhsil vermiş, boya-başa çatdırmışdı, onlar üçün ailə həyatı qurdurmuşdu. Zoya, Burliyant, Batsion, Mirvari, Yavuşva, Simandu, Gülvərd hələ balaca idilər, məktəbli idilər. Bütün ailə qayğısı Narınc xanımın üzərinə düşmüşdü. O, gecə-gündüz çalışır, həm xəstə ərinə qulluq edir, həm də uşaqların tərbiyəsi, təhsili ilə məşğul olurdu. Ana qayğısı artmış, ailə yükü çoxalmışdı.

Bütün əzab-əziyyətlər, məhrumiyyətlər bu evdəki ab-havanı poza bilmədi. Qalan uşaqlar da təhsil aldılar, həyat yollarına çıxıb bildilər.

1961-ci ildə anadan olmuş Simandu Azərbaycan Neft Kimyası Akademiyasını Qırmızı – fərqlənmə diplomu ilə bitirdi. Sankt-Peterburqda namizədlik dissertasiyası yazaraq alimlik dərəcəsi aldı,

SSRİ-nin neft sənayesi üzrə mütəxəssisi kimi yeni zavodların – neft-kimya zavodlarının inşasında çalışmağa başladı.

Simandu Simanduyevin sorağı SSRİ-nin hər yerindən gəlirdi. Ümumittifaq Elmi-Tədqiqat Üzvi-Sintez İnstitutunun elmi əməkdaşı kimi Sumqayıt, Omsk, Tomsk, Novosibirsk, Nijni-Novqorod, Anqarsk şəhərlərində, Başqırdıstanda, Tüməndə və s. yerlərdə Simandu Simanduyevin biləvasitə iştirakı ilə inşa edilən neft sənayesi zavodları o dövrdə SSRİ-nin neft emalı texnologiyasına böyük təkan verirdi.

Harada olur-olsun, S.Simanduyev tez-tez evləri ilə əlaqə saxlayır, xəstə atası, qayğıkeş anasına təsəlli yerir, maddi yardım edir, qardaş və bacılarına kömək olurdur. O 34 yaşında olarkən atası vəfat etdi, sonra da anası. Anasının dəfn mərasimindən sonra – valideynlərinin ölümünə inana bilməyən Simandu təkrar-təkrar deyirdi:

– Bu dünyada atamdan yaxşı ata, anamdan qayğıkeş, zəhmətkeş ana yox idi...

Qardaşı haqqında qürurla danışan Yavuşva müəllim dedi:

– Simandu öz gücü, öz biliyi ilə elmin ağır yollarında irəliləmiş, ən ağır sahə olan neft sənayesi sahəsində nailiyyətlər əldə etmişdir. O, harada olursa-olsun Azərbaycanın layiqli oğlu olduğunu sübuta yetirirdi.

Artıq illər keçmiş, zaman da, şərait də dəyişmişdir. Dünyanın məhvərindən çevrilməsinə yol verməyən bəşəriyyət XXI əsrin sivilizasiyasına qovuşmuşdur. Nəsillər-nəsilləri əvəz edir. Peşələr, ixtisaslar öz sözünü indi ayrı-ayrı sahələrdə deyir.

Simandu Simanduyev də hazırda Moskva şəhərində «AST» firmasında iqtisadçı vəzifəsində çalışır.

...Telefon zəng çaldı. Yavuşva müəllim düyməni basdı. Danışan Simandu idi. Ömrünün 50-ci baharının tamam olması münasibəti ilə qardaşını təbrik edərək dedi:

– Qardaş, həyat yolun həmişə mənalı olsun! 100-cü baharını görək, qeyd edək! Sənin hər bir sevincin bizim toy-bayramımızdır!

2. Kişi dostluğu

Yavuşva Simanduyevlə dostluq barədə söhbətlərimizdə o, həmişə atası Don müəllimlə Niyazi müəllimin həqiqi, ürəklərdən silinməz, qranitləşən kişi dostluğundan fəxrlə danışaraq deyirdi:

– Mən əsl dostluq buna deyərəm.

* * *

1979-cu il idi. Yavuşva Simanduyev ali məktəbə daxil olmağa hazırlaşdı. Çox vaxt atası ilə uzun-uzadı söhbət edərdi. Don müəllim onu həvəsləndirər, müəllim şərəfindən söz açardı. Həmişə də söhbətlərinin sonunda Don müəllim xatırladardı:

– Əgər Azərbaycan Pedaqoji İnstitutuna sənəd versən, orada mənim bir fizik dostum var.

Yavuşva müəllim olmaq arzusu ilə sənədlərini

V.İ.Lenin adına API-nin (o dövrdə) riyaziyyat fakültəsinə verdi. Gecəsini-gündüzünə qatıb oxuyurdu, axı, onun özündən başqa güvənən bir adamı yox idi. Bəzən abituriyentlər arasında «dayısı», «xalası» olanların danışdıqları:

– Adamın yoxsa, beynini yorma...

– Çoxu tapşırılib, imtahan formal xarakterlidir...

və s. kimi atmacalar onu ruhdan salsa da, iradəsi üstün gəlirdi.

Nəhayət 3 imtahan arxada qalmışdı, hamısından da müvəffəq qiymət almışdı. Sonuncu imtahan fizikadan idi.

İmtahan stolu arxasında aqsaqlı bir qadın və kişi əyləşmişdi. Yavuşva ilə birgə içəri bir oğlan da girdi, Bakıdan idi. Öyrənmişdi ki, basketbolçudur, idman ustasıdır. O, Yavuşvaya:

– Xahiş edirəm, mənə də kömək edərsən, – dedi.

Razılaşıdılar. İçəri girib bilet çəkдилər. Yavuşva suallara nəzər saldı. Hamısını bilirdi. Qeydlərini yazıb qurtardı, sonra basketbolçuya xəlvəti kömək etməyə başladı.

Bu ara həlim, nəzakətli bir səs eşitdi:

– Simanduyev, özün üçün bir şey etmişən ki, ona da kömək göstərsən?

Yavuşva diksindi. Nurani professorun onun familiyasını dürüst şəkildə tələffüz etməsi, onu çaşdırmışdı.

Professor dedi:

– Buyur, gəl danış.

Yavuşva birinci sualı qurtarmamışdı ki, yenə professor soruşdu:

– Atan sağdır?

– Hə, – dedim.

Professor qadın müəlliməyə atam Don müəllim haqqında danışmağa başladı. Sonra üzünü mənə çevirib:

– Neçə qiymət istəyirsən? – deyə soruşdu.

– Kafi qiymət olsa, kifayətdir, – dedim.

– Ə, imtahana da «3» qiymət üçün gözlərlər?

Bir az ərköyünləşən Yavuşva:

– Müəllim, – dedi, – onda nə istəyirsinizsə, yazın, – dedi.

Professor imtahan vərəqəsinə qiymət yazıb, imza edəndə «Əmirbəyov» familiyasını görən Yavuşva qeyri-ixtiyari:

– Niyazi müəllim sizsiniz? – deyə ucadan sual verdi.

– Sən haradan məni tanıyırsan? Biz Don müəllimlə dostluq edəndə sən heç anadan olmamışdın.

– Niyazi müəllim, – dedi, Yavuşva, – atam həmişə bizə Sizin haqqınızda danışır.

...Sonradan Yavuşvaya aydın oldu ki, Quba Pedaqoji Məktəbindən dostluqları başlayan Niyazi müəllim Don müəllimin tələbələrinə də həmişə qiymət yazar, qayğı göstərirdi.

...Aşağı Xuc kəndindən olan Əli kişi (Əli Əliyev) Don müəllimlə ünsiyyət bağlamışdı. Onların ailəvi səmimi, mehriban münasibəti yəhudilərlə azərbaycanlıların dostluğu üçün örnək ola bilər.

di. O həftə, o ay olmurdu ki, Don müəllim ailəsi ilə Əli kişinin, Əli kişi isə Don müəllimin qonağı olmasın.

Xeyirləri-şərləri bir olan bu insanları birləşdirən nə idi? Bunu açmaq, izah etmək qeyri-mümkün olsa da daxili aləmləri qoşalaşan Əli kişi ilə Don müəllimin söhbəti tutardı. Həyatı fikirlərinin açıqlığı, dünyagörüşləri onları birləşdirmişdi. Həmin günləri xatırlayan Əli kişinin oğlu Məsim müəllim deyir:

– Atamla Don müəllim doğrudan da dost idilər. Biz – mən, qardaşlarım Əhməd və Səbri Don müəllimə «əmi» deyirdik. Onun bizə gəlişi evimizdə toy-bayrama çevrilərdi. Don müəllimin mərhum yoldaşı Narınc xala da mehriban, nəvazişkar, üzü gülər bir qadın idi.

Elə ki, Don müəllim bizə gəlirdi, evimizdə hansı ləziz tam vardı, süfrəyə gələrdi, Deyib-gülər, şənlənər, zarafatlaşardılar, Elə şirin söhbət edərdilər ki, elə bilirdin onlar birinci dəfədir görüşürlər.

Don müəllim hər dəfə bizə qonaq gələndə övladlarını da gətirərdi.

Atamgili də Qırmızı Qəsəbəyə gedəndə eyni münasibəti görərdilər. Biz Don müəllimin evində çox çörək kəsmişik. Elə anlar olub ki, bu ailə o ailədən, o ailə bu ailədən dəstək alıb, təsəlli tapıb.

Yavuşva müəllim də yaddaşında qalanları elə bu cür nağıl edir. Atalar dünyalarını dəyişib, analar haqqın darıgahına gedib, lakin onların yandırdıqları dostluq çırağı bu gün də yanmağındadır.

* * *

...Əli kişi ölüm ayağında idi. Özü də hiss edirdi ki, Əzrayıl artıq qapının astanasındadır. Gücünü toplayıb həyata çıxdı. Özü-özünə fikirləşdi: «Don müəllimin xəbəri yoxdur vəziyyətimdən. Onu evimə çağırısam yaxşı düşməz. Özüm gedəcəyəm yanına. Hər halda işdən ayırmaram onu...»

Bu məqsədlə də heç kəsə bir söz demədən evdən çıxdı. Qırmızı Qəsəbəyə gəldi. Don müəllim də, Narınc xanım da onun bu gəlişinə sevindilər. Ancaq Əli kişinin üzündəki, gözlərinin dərinliyindəki boz bir ifadə Don müəllimi daxili təşvişə saldı:

– Hə, ay Əli, nə var, nə yox? Necəsən? – deyə soruşdu.

Əli kişi isə:

– Don müəllim, vəfalı dostum, – dedi, – deyəsən ömür bivəfa çıxmaq istəyir axı? Ürəyimə nəsə damıb.

Don müəllim sezilməyən kədərlə:

– Elə demə, ay Əli, ay mənim əziz dostum, – dedi, – Elə sözləri dilinə gətirmə. Ömrün hələ qabaqdadır.

– Yox ey, Don müəllim, bu hava o havalardan deyil. Bilirəm ki, əcəl artıq məni gırlayıb. Gəlmişəm ki, Sizdən, a Don müəllim, a Narinc bacı, halallıq alım, illərlə duz-çörək kəsmişik, salam-ələyk eləmişik, bəlkə məndən incimisiz, bəlkə bir xoşagəlməz hərəkətim olub, bəlkə...

– Don müəllimin gözləri yaşardı. Əli kişini qucaqlayıb sinəsinə sıxdı, ağlamsınaraq dedi:

– Əli, elə danışma. Sən bizə həmişə əziz olmusan. Səndən bir tük qədər də incikliyimiz yoxdur. Deyirsən, inanmağım gəlmir sənə. Buz baltası kimisən.

– Yox, Don Binsion oğlu, yox ürək sirdaşım, dostum. Ürək deyəni dilim deyir.

– Ay Əli, zarafatı gerçək etmə. Bəlkə məni, bizi sinayırsan? Qardaşım, dostum, aramızda nə olubsa, xoş halallığın olsun. İndi sözün nədir?

– Bu başqa məsələ. Onda, Narinc bacı, mənim üçün bir yaxşı umac bişir. Könlümə yaman umac düşüb (umac-xamırdan hazırlanan xörəkdir, müəl, – Z. E.).

Narinc xanım təcili qazan asdı.

Əli kişi isə küncdə qoyduğu xurcunun gözünü açıb oradan qara tükli bir xoruz çıxardı, – Bunu buraxın həyətə, – dedi.

Don müəllim:

– Mən də deyirəm, o xurcun niyə «nəfəs alır». O boyda xoruzu fərəyə döndərmişdin ki...

Hamı gülüşdü.

Əli kişi doyunca umac xörəyindən yedi. Gecəni orada qalmayıb, kəndə – Aşağı Xuca yollandı.

Bu müddətdən iki gün keçmişdi. Don müəllim qərara almışdı ki, səhəri gün gedib Əli kişiylə baş çəksin.

Gecə tən yarı idi. Qırmızı Qəsəbənin baş yolu ilə şütüyən «Villis» markalı avtomobil Don müəllimin qapısında dayandı. Don müəllim küçəyə çıxdı. Maşını idarə edən Əli kişinin oğlu Məsim idi.

– Məsim, xeyir ola., – ürəyinə nəsə daman Don müəllim bir anlıq susub: – Xeyirdimi? – deyər soruşdu.

Məsimin gözləri yaşarmış halda:

– Atam canını tapşırır, – dedi, – Vəsiyyət elədi ki, matəm mərasimini Siz aparasınız, Don əmi...

Don müəllim vaxtı itirmədi, Məsimlə birgə Aşağı Xuc kəndinə – dostu Əli kişi ilə vida görüşünə tələsdi.

Əli kişi torpağa tapşırıldı.

O gün Don müəllim üçün ən ağır itkisi olan günə döndü.

Həyat davam edirdi.

Bu gün Don müəllim də, Narınc xanım da dünyalarını dəyişdilər. Əli kişinin oğlanları, nəvələri onların dəfnində iştirak etdilər, son mənzilə yola saldılar.

Babaların, ataların saldıqları bu dostluq körpüsü bu gün də möhkəmliyini saxlayır, ənənəvi dostluq davam edir.

Bu, adicə dostluq deyildir.

Bu, iki xalqın nümayəndələrinin sarsılmaz dostluğunun nümunəsi, yəhudi-Azərbaycan xalqları dostluğunun təntənəsidir!

* * *

Əzabını bu dünyanın,
Çəkdi, çəkdi Narınc xanım.
Ömrün həyat bağçasında,
Güllər əkdı Narınc xanım.

Nəvazişi, qayğıları,
Böldü daim yarı-yarı.
Soldurmadı hər baharı
Bir çiçəkdi Narınc xanım.

Həm anaydı, həm ataydı,
Bir yanıqlı bayatıydı,
Övladların həyatıydı, –
Min bəzəkdi Narınc xanım.

* * *

İki xalqın qanadıydı,
Don müəllim, Əli kişi.
Dostluqda bir mübtədaydı,
Don müəllim, Əli kişi.

Bu dünyanın gözü kimi,
Bir ocağın közü kimi,
Yaşadılar güzgü kimi,
Don müəllim, Əli kişi.

Bayrağını sədaqətin,
İnsanlığa məhəbbətin,
Ucaltdılar, daim mətin,
Don müəllim, Əli kişi.

Bu dostluğu nəqş etdilər,
Övladlara bəxş etdilər
Ürəklərdə həsrətdilər, –
Don müəllim, Əli kişi.

İki ömür yaşadılar,
İki ömür daşıdılar
Çinar kimi qoşaydılar,
Don müəllim, Əli kişi!

*On ikinci fəsil***Təbriklər... Təbriklər...
Təbriklər...**

***Bismillahir-rəhmanir-rəhim!
Bir olan Böyük Allahın adı ilə!***

Yer üzünün əşrəfi sayılan, Ulu Adəm və Həvvadan törənən İnsan övladı bəşər tarixinin incisi kimi dünyamıza öz əməlləri ilə rəvnəq verir. Bütün müqəddəs səmavi kitablar, dinlər ayrı olsa da, onların sitayişindəki İnsanlar həmişə bir olan Böyük Allah-Təalaya itaətdədirlər. Allah-Təala üçün Yer üzündə ona şüurlu surətdə itaətdə olan bir məxluq vardır: O, İnsandır!

Dini məziyyətindən, məzhəb və təriqətindən asılı olmayaraq hər hansı bir insan həyatda etdiyi yaxşılıqlarla, gördüyü xeyirxah işlərlə, qəlbinin paklığı, saflığı ilə insanlara məhəbbəti, sevgisi ilə, Vətəninə, yurduna bağlılığı ilə, elmi biliklərə yiyələnməsi və onu başqalarına təlqin etməsi ilə fərqlənirsə, o, Allah-Təala qarşısında borcunu ödəmiş olur, həm sağlığında, həm də əbədiyyətdə nurlu ömrün yaşadıcısı olur.

Bu baxımdan mənim yaxından tanıdığım, dağ yəhudiləri xalğının övladı olan Yavuşva Donoviç Simanduyev haqqında xoş sözlərimi demək yerinə düşər. «Yavuşva» sözünün mənası «bayram» deməkdir. Bayram isə – sevinmək deməkdir, şadlıq, toy-büsat deməkdir.

Nəinki Quba rayonunda, eləcə də bütün respublikada qabaqcıl təhsil işçisi, gözəl pedaqoq, əsl ziyalı kimi tanınan Don müəllimin evində dünyaya göz açan Yavuşva öz əməlləri ilə atasının işıqlı yolunun davamçısına dönüb. Elm öyrənən və öyrədən, onu gündəlik işinə çevirən, öz kamilliyi, mənəvi saflığı, ağılı, zəkası ilə əsl insani hisslərə malik, dünyəvi emosiyaları özündə cəm edən, Azərbaycanı doğma Vətəni kimi hər yerdə aşılayan Yavuşva müəllimi mən əsl ziyalı kimi tanıyıram.

Rayonda keçirilən müxtəlif tədbirlərdə, mərasimlərdə, yığıncaqlarda onun açıq fikirli olması həmişə diqqəti cəlb edir. Tarixən Qırmızı Qəsəbənin dağ yəhudiləri Azərbaycanın dilbər guşəsində yaşayan qubalılarla mehriban dostluq münasibətlərində olmuşlar. Xeyirimiz, uzaq olsun, şərimiz həmişə birgə keçmişdir. Yəhudi və azərbaycanlıların din xadimlərinin arasındakı anlaşmalar da həmişə xalqların, dövlətçiliyimizin inkişafına xidmət etmişdir.

Bu gün Qırmızı Qəsəbədə həm yəhudilər, həm tat və ləzgilər, digər azsaylı xalqların və etnik qrupların nümayəndələri qardaş, dost kimi yaşayır, çalışırlar. Qəsəbə məktəblərində, eləcə də 1 nömrəli orta məktəbdə onların övladları elm, təhsil alırlar. Bu, müstəqil Azərbaycanımızda tolenantlığın bariz nümunəsidir, ivrit dilinin ibtidai siniflərdə tədrisi də bunun bir qoludur.

Yavuşva müəllim rayonumuzun ictimai-siyasi, mədəni həyatında sözünü deyən, yeri olan ziyalıdır. Bu gün o, ömrünün müdrik çağını – 50 yaşını başa vurur. Ağaran saçları, qayğılı siması onun kamilliyinin nişanəsidir. Onun haqqında çox söz demək, danışmaq olar. Mən bu yubiley münasibəti ilə Yavuşva müəllimi səmimi-qəlbdən təbrik edir, Allah verən ömür payını yaşamasını arzulayıram. Yeri gəlmişkən qeyd etmək istəyirəm ki, elm öyrənən və öyrədən Allah bəndəsinin əbədiyyət yeri behiştlikdir!

Qazi Axund Hacı Naib,

*Qafqaz Müsəlmanları Ruhani İdarəsinin
Azərbaycan Respublikasının şimal bölgəsinin
səlahiyyətli nümayəndəsi*

Yavuşva Donoviç Simanduyevə

ziz dost!

Sizi – yəhudi icmasının Qubada tanınmış nümayəndəsini 50 illik yubileyinin münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Sizə həyatda uzun ömür, cəsağlığı, gənclərin tərbiyəsində müvəffəqiyyətərlər arzulayıram.

Hər il boyu 400 nəfərdən çox usağın yəhudi ənənələri, yəhudi ruhunuzla qəlbən tərbiyə etmənin Sizin təşkilatçılıq bacarığınızdır, məktəbin yüksək fəaliyyətidir. Sizin bütün ömrünüz əxlaqi dəyərlərlə zəngindir. Qubada yəhudi icmasının fəal yaradıcılarından, onun rəhbərlərindən biri olmanız nəinki Azərbaycana, eləcə İsrail dövlətinə məlumdur. Ölkələrimiz arasında əlaqələrin möhkəmlənməsinə, dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin güclənməsinə, gənc nəslin cələcəkdə İsrail icmasına axınına təminat verirsiniz.

Qubada yəhudi icmasının inkişafında, gənc nəslin tərbiyələndirilməsində Sizin əməyinizi qiymətləndirməmək qeyri-mümkündür. Əminəm ki, Siz bundan sonra da öz daxili qüvvəniz və əməllərinizi həm İsrail, həm də Azərbaycan üçün yaradıcılığınıza sərf edəcəksiniz.

Ən yaxşı arzularla:

Mixail Barkan,

*İsrail dövlətinin Azərbaycandakı
səfirliyinin birinci katibi*

Hörmətli Yavuşva Simanduyev!

Sizi, dolğun və məqsədyönlü fəaliyyəti, dəyərli xidmətləri **S**olan, ümumən cəmiyyətimiz tərəfindən yüksək qiymətləndirilən bir insanı 50 illik yubileyi münasibəti ilə səmimi hisslərlə təbrik edirəm.

Sizin keçdiyiniz bu 50 il, sözün əsl mənasında, Vətənə, xalqa, dövlətə, Azərbaycan və İsrail xalqlarının bir-birinə daha sıx birləşməsində xidmət yolu olmuş, gördüyünüz hər bir iş, atdığınız hər bir addım dərin sədaqət duyğusunun ifadəsinə çevirilmişdir.

İllər boyu mövcud olan bu əlaqələrin müasir dövrdə daha yüksək səviyyəyə çatdırılmasında və inkişaf etdirilməsində ümum-milli liderimiz Heydər Əliyevin vaxtilə həyata keçirdiyi işlər, yaratdığı əlaqələr, bu istiqamətdə atdığı addımlar danılmazdır və bu siyasi kurs Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir, bu sahədə göstərdiyi təşəbbüslər xalqlarımız tərəfindən yüksək qiymətləndirilir.

Biz fəxr edirik ki, Quba rayonunun Qırmızı Qəsəbəsində görkəmli elm xadimi İsaak Xanukov adına – bir ailə kimi çoxmillətli 1 nömrəli orta məktəbə Siz artıq 22 ildir ki, rəhbərlik edirsiniz. Gənclərin təlim-tərbiyəsində müasir elmlərə yiyələnmələrində Sizin əvəzsiz xidmətləriniz danılmazdır. Sizin fəaliyyətiniz şəffaflığın, ədalətliyin, bərabərliyin sözdə deyil, məhz işdə öz real ifadəsini tapmasına, rəhbərlik etdiyiniz orta məktəbin cəmiyyətdə nüfuzunun xeyli yüksəlməsinə səbəb olmuşdur.

Sizin soyadınızın özünün mənası «bayram» deməkdir. Arzu edirəm ki, bu bayramın ömrü Sizin həyatınızda ən azı 120 il davam etsin! Bir daha Sizi 50 illik yubileyiniz münasibətilə ürəkdən təbrik edir, möhkəm cansağlığı, uzun ömür, şəxsi həyatınızda fərəh dolu günlər, işgüzar fəaliyyətinizdə yeni-yeni uğurlar arzu edirəm.

Hörmətlə:

Matvey Yelizarov,

Ümumdünya Dağ Yəhudiləri Konqresinin
vitse-prezidenti, Bakı şəhəri

Dostluğa sadıq insan

Bütün bəşər tarixində insanları bir-birinə qovuşduran yalnız ulu tanrıdır. Mənim Yavuşva müəllimlə tanışlığım çox təsadüf nəticəsində olub. Onun üçün ağır olan bir gündə aramızda səmimiyyət yarandı. İş otağında oturmuşdum. Saat 13-00 olardı. Bu zaman qapı döyüldü. İçəri nurani bir adam daxil oldu. Onun xarici görünüşü, hərəkətləri çox mədəni, qabiliyyətli, savadlı bir insan olduğundan xəbər verirdi. Onu diqqətlə dinlədim və həqiqətən fikrimdə yanılmadığımı aydın etdim. Gördüm ki, burada bir insanın taleyi həll olunur. O dedi:

– Siz bu işin öhdəsindən gələrsiniz, ancaq bir xahişim var, gəlin, mənim bu vəziyyətimi başa düşün.

Doğrudan da mən onu bir insan kimi anladım. Məsələ çox ciddi idi, onun hamilə olan həyat yoldaşının ayaq sümükləri sınımışdı, onu tərpətmək olmazdı, bütün müalicə və müayinələr yalnız ev şəraitində aparılmalı idi, özü də elə bu gün. O, mənə dedi ki, məşin sizi gözləyir.

Mən qərar verdim ki, Qubaya gedim və orada xəstəyə yardım göstərim. Təxminən axşam saatlarında Qubaya çatdım, evə yollandıq. Yavuşva müəllim və onun həyat yoldaşı çox həyəcan keçirirdi. Xəstəyə ilk tibbi yardım göstərdim.

Axşam oldu, Yavuşva müəllim çox təkidlə bizi yeməyə dəvət etdi. Yeməkdən sonra mən qayıtdım. Məsələ bununla bitmədi, xəstəyə gündəlik nəzarət lazım idi və bu, mənim imkan xaricində idi. Yavuşva müəllim özünə yer tapmırdı. 2 gün keçmişdi, gördüm o, Bakıya gəlib, mənə nəzakətlə dedi:

– Bu işi yarımçıq qoymayın, professor, müalicəni başa çatdırmanızı sizdən kiçik qardaş kimi xahiş edirəm.

Çox fikirləşdikdən sonra belə nəticəyə gəldim ki, əgər o, mənə özünə qardaş kimi hesab edərsə, sözündən çıxmamalıyam. Belə qərara gəldik ki, hər 3 gündən bir mən Qubaya gəlim və müalicəni aparım. Belə də oldu, hətta mən cərrahə əməliyyatı evdə apardım. Hər şey uğurla nəticələndi. Sümüklər əla birləşdi, xəstə ayağa qalxdı.

Çox çəkmədi Yavuşva müəllim mənə zəng etdi. Vaxtın başa çatması ilə əlaqədar mənim köməyimlə xəstə Bakıya gətirildi. Əməliyyat aparıldı, dünyaya bir oğlan uşağı gəldi. Həmin oğlan – Mark mənim bir nəvəmə çevrildi və hal-hazırda da məni «baba» deyə çağırır.

Mən həyatda Allah və bəndələr qarşısında bir xeyirxah iş gördüm və Yavuşva müəllim kimi bir qardaş tapdım.

Y.Simanduyev özünəməxsus xüsusi tərbiyə görmüş bir şəxsiyyətdir. Yoldaşlığa sədaqətli insandır, ailəcanlıdır, övladlarını sevən bir atadır. Onun Qubada və Bakıda çox böyük hörməti vardır. Pedaqoq kimi savadlı və təşkilatçıdır, rəhbəri olduğu orta məktəbi öz evi kimi qoruyur. Mən şəxsən onunla tanışlıqdan çox məmnunam və xoşbəxtəm ki, belə bir insanla dostluq və qardaşlıq edirəm. Onun insana qarşı diqqətini yüksək qiymətləndirirəm. O, xoşbəxt bir insandır, həyat yoldaşı Valentina xanım və övladları onunla fəxr edirlər. Çünki Yavuşva müəllim hər şeyi ailəsinə qurban verməyə hazırdır.

Mən arzu edərdim ki, bütün insanlar Yavuşva müəllim kimi olsunlar, ailəsinə sadıq, tərbiyəli, qanacaqlı və mədəni bir şəxsiyyət kimi yetişsinlər.

Mən Yavuşva müəllimə anadan olmasının 50 illik yubileyi münasibətilə cansaqlığı arzulayıram. Əgər can sağ olarsa, insan bütün qalan işlərə qalib gələcək. Onun özünə, ailəsinə, övladlarına xoşbəxtlik, səadət və mehribançılıq diləyirəm. Övladlarına toy-mağar qursun, şərtləşdiyimiz kimi – bunu Yavuşva müəllim və Valya xanımla şərtləşmişik – Markın toy mərasimində o anadan olan gündən bəri saxladığımız «Şampan» şərabi butulkasını partladaraq açaq, Marka xoşbəxtlik arzulayaq.

Yavuşva müəllim, əziz qardaşım, səni təbrik edirəm, öpürəm, bağrıma basıram, sənə arzu edirəm ki, bütün arzularına çatasan!

Əhməd Yaqub oğlu Əhmədzadə,

*Tibb elmləri doktoru, professor, Azərbaycan Tibb
Universitetinin travmatologiya və ortopediya
kafedrasının müdiri, Azərbaycan Travmatoloqlar və
Ortopedlər Assosiasiyasının prezidenti*

Hörmətli Yavuşva müəllim!

Sizin anadan olmağınızın 50 illik yubileyinizi ürəkdən təbrik edirik! Sizə həyatınızda can sağlığı, uzun ömür, xoşbəxtlik, işinizdə və ailənizdə uğurlar arzulayırıq!

İnsan üçün bu əlamətdar gün həyatının ən yadda qalan sevinc tarixli günüdür, dostlar üçün isə dostun səadətinə şərik olmaq günüdür.

Odur ki, bizim səmimi – qəlbdən təbrikimizi qəbul edin və həyat yollarında sağlam ruhla, mətin addımlarla irəliləyin!

Hörmətlə: Sizin professor və yoldaşlarınız olan Azərbaycan Travmatoloqlar və Ortopedlər Assosiasiyasının Vitse-Prezidentləri:

Əjdər Quliyev, professor;

Fikrət Qafarov, professor;

Çingiz Əlizadə, professor;

Yaşar Cəlilov, professor.

Yavuşva Simanduyevin 50 illik yubileyinə

Əsil-nəsilli müəllim

Narahat, yorulmaz məktəb direktoru! İlk baxışdan adama elə gəlir ki, onun əsas işi, yeganə qayğısı məktəbdə səliqə-səhman yaratmaqdır. Bu, əlbəttə belədir. Mən məktəbdə qışda olmuşdum. O istilik sisteminin zəif işləməsindən çox narahat idi və bu problemi aradan qaldırmağa çalışırdı.

Mən onunla nə vaxtsa Bakıda da görüşdüm. Məktəbin idman zalını təkmilləşdirmək, avadanlıq almaq üçün pul vəsaiti axtarırdı. Bu məsələ öz müsbət həllini tapanda onun gözündən sevinc yağdı. Bütün bu qayğıların hamısı uşaqlarla bağlıdır. Onun şagirdləri – onun doğma balalarıdır. Onların sağlamlığı, təhsili, təlim-tərbiyəsi Krasnaya Slobodıdakı orta məktəbin direktoru, Qubada məşhur olan görkəmli pedaqoq Don Simanduyevin oğlu, əsl pedaqoq, ziyalı Yavuşva Donoviç Simanduyevin ən başlıca qayğısıdır. Harada olsa da, kiminlə görüşsə də – rəsmi və ya qeyri-rəsmi, bayram süfrəsi arxasında, qısa müddətli istirahət zamanı, o bir an belə öz doğma məktəbini, gələcəyimiz olan balaları unutmur.

Bu gün Yavuşva Simanduyevi təbrik edərkən bir maraqlı tarixi yada salmaq istəyirəm.

2007-ci ilin iyun ayının ortalarında Dağ yəhudilərinin nümayəndələrinin Azərbaycana səfəri ilə əlaqədar biz Quba rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı ilə onun kabinetində görüşdük. Nümayəndə heyətinin hər bir üzvünə bu və ya digər mövzuda söz demək imkanı verilmişdi. Mən cavab nitqimdə qəsəbə rəhbərlərindən Nisim Nisimovun, Pisax Isakovun və Boris Simanduyevin Azərbaycanın dilbər guşəsi olan qəsəbənin gözəlləşməsində, dağ yəhudilərinin yaşadığı qəsəbəyə gələn minlərlə qonağın gözündə dağ yəhudilərinin imicinin yüksəldilməsində göstərdikləri xidməti xüsusi qeyd etdim. Qəsəbə 1 nömrəli məktəbin direktoru Yavuşva Simanduyevin gənc nəslin təlim-tərbiyəsinə müsbət təsir göstərdiyini, bu yolda yorulmadan çalışdığını bildirdim. Bununla əlaqədar mən bu əlamətdar tarixi bu gün bir daha yada salmalı oldum.

Bir dəfə mən dəğ yəhudilərinin lüğət kitabını tərtib etməkdə mənə kömək etməsini Yavuşva Donoviçdən xahiş etdim. Buna cavab olaraq məktəb direktoru yetirmələri arasında maraqlı bir oyun keçirdi. O öz şagirdlərindən xahiş etdi ki, evdə, bağda, həyətəni sahədə, məktəbdə, küçədə, meşədə gəzinti zamanı rast gəldikləri əşyaların adlarını doğma dildə yazsınlar: «Qoçaq balalar, görüm, kim daha çox əşya adı yazıb gətirəcək».

O çoxlu sayda qeydlər alaraq mənə təqdim etdi. Mən həmin qeydləri müqəddəs xatirə kimi bu gün də saxlayıram. Onların içində nə qədər gülməli, nə qədər təsirli qeydlər var. Bəzən sözlər elə yazılmışdı ki, onların mənasını başa düşmək çətin olurdu. Bu mənə işimdə az kömək olmadı və həm də doğma dəğ yəhudilərinin dilinin tədris olunması istəyini gündəmə gətirdi.

Bu işlərin hamısının səbəbkarı odur – Yavuşva Donoviç – əslən-nəslən müəllim, hamı tərəfindən sevilən məktəb direktoru.

Mən Yavuşva Donoviçə göstərdiyi xidmətlərə görə bir də ona görə minnətdaram ki, bu məktəbin sanlı tarixinin çox hissəsi mənim atam Yakov Aqarunovun adı ilə bağlıdır. İlk növbədə, ötən əsrin otuzuncu illərində yeddiillik məktəbin orta məktəbə çevrilməsi, o illərdə çox çətin olan mühit, müharibədən sonrakı illərdə özünün onillik sinfini təşkil etməsi atamın gördüyü işlərin bir hissəsidir.

Bir qədər əvvəl Yavuşva Donoviçin rəhbərlik etdiyi məktəbə Yakov Aqarunovun məsləkdaşı Krasnaya Sbodanın maarifçilərindən biri, ana dilində ibtidai siniflər üçün bir çox dərsliklərin müəllifi, uzun illər respublikanın əsas qəzetlərindən olan «Bakinskiy raboçiy» qəzetinin xüsusi müxbiri və Qəsəbə Sovetinin sədri vəzifələrində işləmiş Isaak Xanukovun adı verilib. Onun nəvəsi messenatxeyriyyəçi Sergey Xanukov hal-hazırda məktəbin yenidən bərpa və təmir olunması üçün çoxlu vəsait və güc sərf edir.

Biz bu məktəbin son bir ildə necə sürətlə dəyişdiyinə şahidiyik və məktəbin gələcək inkişaf planı qəlbimizdə fərəh hissi oyadır.

Əzizim Yavuşva Donoviç! 50 illiyiniz münasibətilə mənim ən səmimi arzularımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Daha sonra sizə aşağıdakı arzularımı bildirirəm. Yaxınlarda Sizin məktəbdə keçirilən bayram tədbirinin videoyayımına baxdım. Sizin şagirdləriniz necə də xoşbəxtdirlər. Onların simasında təmizlik, xoşbəxtlik, gözəllik var. Allahdan onlara gələcək həyatlarında müvəffəqiyyətlər diləyirəm. Siz isə gələcəkdə öz xalqınızın görkəmli övladı olacaq şagirdlərin «gizli» siyahısını tutun. Bu sizin xeyirxah fəaliyyətinizdə xalq təhsilinə ən dəyərli töhfəniz kimi həmişəlik yadda qalacaq.

Mixail Aqarunov,

Professor

Vətəni özü qədər sevən insan

Qərribədir, bahar çağı quşlar ağacların budağında nəğmə oxuyanda, lap nağıllardakı kimi mənim Yerusəlimdəki bağımızda yetişən limonların günəşə bənzər rənglərindən yaranan nəğmələri dinləməkdən doymuram. Sən ancaq gözlərini yum və min kilometrərlə səndən uzaqda olan başqa bir dünyanı Tanrı duyğuları ilə yaşa və yaşat. Əsl Tanrı möcüzəsi elə bax budur...

1996-cı ilin soyuq qış günü heç vaxt yadımdan çıxmır. İlk dəfə olaraq Yerusəlim şəhərindəki İsrail Milli Muzeyində Qafqazın ən qədim dağ yəhudiləri icmasının tarixinə, mədəniyyətinə, etnoqrafiyasına həsr olunmuş sərgini yəhudi ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmalı idim. Əlbəttə, mən Qubada, Krasnaya Slobodoya həmişə kömək əlini uzadan həmyerlilərimin yanına yollandım.

Təmsil etdiyim cəmiyyəti daha yaxşı tanıtmağım mənim zəhmətsevərliyindən, sərgini düzgün konsepsiyada qurmağımdan asılı idi.

Mən doğma məktəbimdən başqa hara gedə bilərdim? İlk olaraq direktor otağına yollandım və orada Yavuş Simanduyevlə rastlaşdım. Mən onunla həmyaşıdım. Eyni institutu, ancaq ayrı-ayrı fakültələri bitirmişik. Şəxsi görüşümüzdə qədər mən onun barəsində Quba rayon Komsomol Komitəsində məsul vəzifədə işləyən bacısı Zoya Simanduyevdən eşitmişdim. Daha dəqiq desəm: – Biz bir Cəmiyyətin uşaqlarıyıq.

Cəmiyyət üzvləri harada, necə və hansı şəraitdə görüşməyindən asılı olmayaraq, Yavuş Samanduyev kimi insanların doğmalığı, hamıya qarşı səmimiyyəti bu cəmiyyəti hamının doğma evinə, ümid yerinə və pənahına çevirib.

Əlbəttə, yenə də Yerusəlim sərgisinə qayıdaq. Mənim, sərgidə təsvir və təmsil etdiyim diyar mənim qəhrəmanım Yavuşva Samanduyevin təqdimatı və söyləmələri əsasında təqdim olunurdu.

Yaxşı yadımdadır, ən onun evinin damına qalxdım. Bu böyük risk idi. Adi bir diqqətsizlik ucbatından hər dəqiqə oradan yerə yuvarlana bilərdik. Ancaq risk yaxşı işdir. Bəyaz qar göz qa-

maşdırırdı, qarı yara-yara getdikcə taxtaya dəyən ayaqqabılarımızın səsi əks-səda verirdi. Krasnaya Slobodanın təmiz havası ciyərimizə dolur, sanki uşaqlıq illərində olduğu kimi qəsəbənin hər küçəsinin, evinin və kvartallarının tarixini o böyük həvəslə mənə danışdı və fotoaparatin obyektivini hansı istiqamətə çevirməyi dəqiqliyi ilə mənə göstərirdi.

Dəfələrlə müxtəlif yerlərə dağılmış, ora-bura köç etmişik, vaxt, zaman bizi dəyişib, bir-birimizə baş verən hadisələr barədə çox şeylər danışmışıq. Elə buna görə də Yavuşva ilə mənim dünya-görüşümüzdə qəribə bir uyğunluq var. Sonralar, həmin fotokşəkillər bütün dünyanı dolaşdı.

Gəlin qalaq-qalaq yığılmış xatirələri bir tərəfə qoyub reallığa keçək.

Onun direktor olduğu məktəbə gedəndə oradakı səliqə-səhmanı, gözəl təmiri, yaraşqlı binanı görəndə xatirələr sanki unudulur. İnsana elə gəlir ki, başqa bir şəhərə, başqa bir aləmə düşmüşən və burada vaxt, zaman, bir-biri ilə qovuşub, birləşib, bütövləşib. O, bu balaca məktəb dünyasına düşəndə bu məktəbin yaşaması, fəaliyyət göstərməsi üçün mədəniyyət hiss edir, məktəbin, doğma kollektivin marağını qorumaq üçün əlindən gələni əsirgəmir.

Güləruz, xoşqıliq olan bu insan hamıya böyük hörmət və ehtiramla yanaşır. Onun ideyalarla, arzularla zəngin öz kiçik dünyası var. Fiziki və mənəvi ciddiliyini qoruyub saxlayan bu insan hamıya nümunədir. Yanına məsləhətə gələnlərə onun ilk cavabı bu olur: Bütün məsləhətlər artıq paylanıb, sabah yeniləri olacaq, buyurub gəlin». Öz həmyerlilərinə dəyərli məsləhətlər verən bu adam öz xeyirxah əməlləri ilə sanki yaxşılıq, əbədlilik, müqəddəslik toxumu səpir. Əlbəttə bu sadə, hiss olunmayan qəhrəmanlıqdır, fədakarlıqdır.

O, yəhudi və Azərbaycan xalqını heç vaxt bir-birindən ayırmır və deyir ki, milli mənsubiyyət insanın mədəniyyəti ilə ölçülür. Məhz bu yüksək keyfiyyətlərə sahib olduğuna görə o hər iki xalqın oğludur.

Təhsil almaq, oxumaq Simanduyevlərə sanki genetik kodla ötürülüb. Onlar bu dünyadan köçmüş əzizlərinin qoyub getdiyi yaxşı nə varsa onu yaşatmağa, gələcək nəsillərə çatdırmağa çalışırlar.

Vətəni vətən edən, onun tarixini, adət-ənənələrini yaşadan insanlardır, qeyrətli Vətən oğlarıdır. Belə vətən oğullarından biri də Yavuşvadır.

Əgər bu yazıda mənim imzamla yanaşı «tarix elmləri doktoru» sözləri yazılsa, əlbəttə bu sizin səlahiyyətinizə aiddir. Mən isə sizin Krasnaya Slovodadan olan qızınız:

Liya Mikdaş Şamailova,

tarix elmləri doktoru

Cənab Y.D.Simanduyevə

Hörmətli Yavuşva Donoviç!

Doğum gününüz münasibətilə atəşin və ürəkdən gələn təbrikimi qəbul edin.

Sizin 50 illiyiniz gözəl mərasimdir, çünki Siz Qubada yəhudi icmasının inkişafında, gənclərin tərbiyəsi işində öz xidmətlərinizi əsirgəməmişiniz.

Sizin təşkilatçılıq qabiliyyətiniz, əməlləriniz maraqlarına xidmət etdiyiniz xalqınız qarşısında Sizə şöhrət və hörmət qazandırmışdır. Siz adamlara yəhudi dərkətməsini, yəhudi inamını və qiymətinin təntənəsini aşılamısınız.

Həm Azərbaycanca, həm də İsraildə Sizin beynəlxalq ümumi əlaqələrin möhkəmlənməsi sahəsindəki fəaiyyətiniz yüksək qiymətləndirilir. Sizin tərbiyə etdikləriniz bilirlər ki, azad, demokratik yəhudi ölkəsində onları həmişə gözləyirlər.

Bu əlamətdar gündə Sizi bir daha təbrik edirəm. Sizə həyatda yaxşı nə varsa – möhkəm cansağlığı, uzun ömür, yeni nailiyyətlər arzulayıram.

Rimma Barkan,

İsrail Mədəniyyət Mərkəzinin direktoru

Hörmətli Yavuşva Donoviç!

Sizi anadan olmanızın 50 illik yubileyi münasibətilə yəhudi icmasının mədəniyyət mərkəzinin adından hamılıqla ürəkdən təbrik edirəm. Sizə möhkəm can sağlığı, ailə xoşbəxtliyi, səmərəli pedaqoji fəaliyyətinizdə yeni uğurlar arzulayır, Amerikanın Ümumdünya «COYNT» təşkilatının «Hər şey uşaqlar üçün» layihəsinin Qubanın Qırmızı Qəsəbəsidəki İsaak Xanukov adına 1 nömrəli orta məktəbində yayımlanmasına görə Sizə ürəkdən təşəkkür edirik.

Hörmətlə:

Vitali Kats,

*Azərbaycandakı yəhudi icması
mədəniyyət mərkəzinin direktoru*

Hörmətli Yavuşva Donoviç!

Sizi 50 illik yubileyiniz münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm, uzun ömür sürməyinizi arzulayıram. Siz şərəfli müəllim adını daşıyırsınız, bizim ailəmiz sizə ən qiymətli bir işi – uşaqlarına təlim və tərbiyə vermək işini etibar edib, son 17 il ərzində sizin simanızda təcrübəli, bilikli, müdrik, bacarıqlı və pirinsipial, eləcə də gənc müəllim və məktəb direktoru görürük.

Siz beynəlmiləl məktəbin direktorusunuz, uşaqlarda beynəlmiləlçilik, dostluğa sədaqət, çoxmillətli ölkəmizdə xalqlar dostluğunun möhkəmlənməsi hisslərini tərbiyə edirsiniz.

Sizin yetişdirdiyiniz nəslin – şagirdlərin nümayəndələri Vətənimizin və cəmiyyətin çiçəklənməsi naminə müxtəlif işlərdə, vəzifələrdə çalışırlar. Həmişə vətənpərvər olan bu gənclərə Siz tərbiyə vermisiniz, baxmayaraq ki, onların bəziləri ölkəmizdən xaricdə çalışırlar, buna baxmayaraq onlar Qubanın və icmanın həyatında fəal mövqe tuturlar.

Xalqının ləyaqətli övladı kimi, bizim xalqımızın inkişafı naminə uşaqların təlimində böyük işlər görürsünüz, yəhudilərlə Azərbaycan xalqlarının dostluğu, İsrail–Azərbaycan dostluğunun inkişafında xidmətləriniz çoxdur.

Quba şəhərinin, eləcə də Qırmızı Qəsəbənin ictimai həyatında Sizin fəaliyyətiniz böyükdür. Siz yəhudi icmasının liderlərindən birisiniz, dəfələrlə seçkili orqanlarda müxtəlif seçkilər zamanı, eləcə də Respublikanın Ali orqanı – Milli Məclisə seçkilər zamanı namizədlərin etibarlı müdafiəçisi kimi çıxış etmisiniz.

Sizə şərəfli işinizdə və həyatınızda möhkəm can sağlığı, ailə səadəti arzulayıram və 120 il ömür sürməyinizi diləyirəm.

Hörmətlə:

Şaul Davidov,

Yəhudi Evinin direktoru, Bakı şəhəri

Yavuşva – yubiley

Müəllim ordusunun görkəmli nümayəndəsi, xalqımızın məqeyrətli, ləyaqətli oğlu Yavuşva Simanduyevin yubileyi ilə əlaqədar öz təbriklərimi bildirmək mənim üçün böyük şərəfdir. Şərəfdir ona görə ki, bu sözlər həqiqətən öz ömrü, yaradıcı fəaliyyəti, insanlar, ən əsas uşaqlar arasında öz hörmətli ilə seçilən şəxsiyyət barəsindədir.

Yavuşva müəllim, mən Sizə ən əvvəl can sağlığı, bundan sonrakı həyatınızda da belə uğurlar qazanmağı arzulayıram. Siz xoşbəxt insanınız, lakin bu xoşbəxtliyi Allah Sizi iqiqat bəxş edib, çünki Siz təkcə yəhudi xalqın deyil, həmçinin Azəri xalqının da oğlusunuz.

Rəhbərlik etdiyiniz Quba şəhəri Qırmızı Qəsəbə 1 saylı məktəbi qərribə bir məkanda yerləşib – müxtəlif xalqların övladlarını bilik, savad, həyat vərdişləri bacarıqları almaq üçün gətirən yol ayrıcında Yavuşva müəllim, Sizin hər bir xalqın nümayəndəsinə, istər ləzgi, istər yəhudi və s. olsun, heç bir ayrı-seçkiliq qoymamağınız, eyni səviyyəli münasibətiniz, dözümlüünüz, müxtəlif aillərdən gəlmiş uşaqlar arasında hər bir millətin mədəniyyətinə, ənənəsinə, hörmət və sevgi aşılamağınız və bərqərar etməyiniz Sizin böyüklüyünüzdən, ziyalılığınızdan, ən əvvəl yüksək insani xüsusiyyətlərinizdən xəbər verir. Adı çəkilən məktəbdə öz fəaliyyətimlə əlaqədar tez-tez oluram və rəhbərliyinizlə hər bir xalqın Milli bayramların keçirilməsində Sizin rəhbər kimi yüksək qabiliyyətə, bacarığa malik olduğunuz özünü bildirir. Təsədüf deyil ki, şagirdləriniz arasında Azərbaycan Milli Valideyn-Müəllim Assosiasiyasının keçirdiyi sorğu nəticəsində məktəbdə yaradılmış demokratik şəffaf şəraiti uşaqlar sizin adınızla bağlayırlar, çünki bu övladların sərbəst, heç bir şeydən çəkinməyərək öz sözlərini demək imkanını Siz yaratmışınız. Onlar Sizin otağınıza qorxusuz, inamla, yoldaşcasına gəlirlər. Bu ən böyük hörmət və inam zirvəsidir.

Bir neçə dəfə qonaqlarla rəhbərlik etdiyiniz təhsil ocağına səfərlərimizdə istər valideyn, istər şagird, istərsə də icmanın üzvlərinin məktəbə inamlı münasibətləri ilə rastlaşmışıq. Onların Sizinlə

uğurlu əməkdaşlıq qurmaları da məhz bu inama əsaslanır. Deməli, Sizə xalqlar, millətlər inanır, çünki Siz onların arasında yüksək nüfuza, hörmətə maliksiniz. Çox vaxt həll olunmayan məsələlərdə Siz böyüklük edirsiniz. Azəri xalqı bir gözəl kəlamı var: «Böyüklük İlahi qismətdir», bu qisməti Allah Sizdən əsirgəməyib. Deməli, Siz həqiqətən xoşbəxt inansınız və bunun üçün yaşamağa dəyər.

Xoş arzularla

Təranə Şərifova,

*Azərbaycan Milli Valideyn-Müəllim
Assosiasiyasının direktoru*

Zəhməti ilə dağ yaranlar, Bu zamanın Fərhadıdır

Yavuşva Simanduyev həyatını müəllimlik sənətinə bağlamışdır. Bu ona şan-şöhrət, el məhəbbəti, böyüklərin kiçiklərin hörməti ilə bərabər uca dağların zirvəsi kimi baş ucalığı, qar kimi ağ saçlar bəxş etmişdir.

Azərbaycanın səfali guşələrinin birində, Qudyal çayının sahilindəki kiçik bir qəsəbədə, yəhudi xalqının tanınmış ziyalı Don Simanduyevin sadə müəllim ailəsində dünyaya göz açan Yavuşva hələ kiçik yaşlarından riyaziyyat fənninə həvəs göstərirdi və bu həvəs onun riyaziyyat müəllimi kimi yetişməsinə gətirib çıxarmışdır. Y.Simanduyev Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun riyaziyyat fakültəsini müvəffəqiyyətlə başa vuraraq məzunu olduğu orta məktəbdə əvvəl müəllim, sonra isə məktəb direktoru kimi əmək fəaliyyətinə başlamışdır.

Uzun müddətdir ki, o, yüzlərlə məktəbliyə elm, tərbiyə, həyata vəsiqə vermiş, sənət, peşə sahibi olmalarında mühüm rol oynamışdır. Onun yetirmələrinin əksəriyyəti ali məktəblərə daxil olmuş, hazırda həyatın müxtəlif sahələrində çalışırlar. Həmin məzunlar nəinki Azərbaycanda, eləcə də Rusiyada, ABŞ-da, Kanadada, İsraildə, Almaniya və s. yaşayıb-çalışır, onun adını yüksəklərə qaldırırlar.

Hələ uşaqlıqdan əməyə, zəhmətə alışan Yavuşva müəllim öz çalışqanlığı ilə fərqlənmiş, həyat təcrübəsini və biliyini artırmış, elmin sirlərini şagirdlərinə aşılarmışdır.

Yavuşva Simanduyev nəinki Qırmızı Qəsəbənin, bütövlükdə Quba rayonunun ictimai işlərində fəal iştirak edir, öz pedaqoji savadı, zəngin təcrübəsi ilə rayonun təhsil sahəsində böyük işlər görür. Təsədüfi deyildir ki, onun uzun müddət rəhbərlik etdiyi Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbi nəinki bu qəsəbədə, rayonda, həmçinin bütün Azərbaycanda ən qabaqcıl və abad məktəblərdən sayılır. Rəhbərlik etdiyi orta məktəbin təmiri, abadlaşdırılması, dərslərin ləvazimatı, əyani vasitələr və kompüterlərlə təmin olunması sahəsində onun böyük əməyi vardır. Bu işlərin görülməsində o, şəxsi

keyfiyyətlərindən, Rusiyada yaşayan xeyriyyəçi iş adamlarının imkanlarından bacarıqla istifadə edir.

Belə bir xoş gündə, 50 yaşının tamam olduğu bir vaxtda əziz qardaşım Yavuşva müəllimi təbrik edir, ona cansağlığı, ailə xoşbəxtliyi, pedaqoji fəaliyyətində, ictimai işlərdə müvəffəqiyyətlər arzulayıram!

*Zəhmətilə dağ yaranlar,
Bu zamanın Fərhadıdır.
Bağbandılar, barları var,
Tər fidanlar qanadıdır.*

*Xoşbəxtdirlər – zirvə-zirvə,
Qartaldırlar dağ başında.
Bu dünyanı yaşayırlar,
Müdrikləşən bu yaşında.*

Yaqub Yumtu Şamayev,

*Ehtiyatda olan respublika
əhəmiyyətli ədliyyə müşaviri*

Əziz və hörmətli Yavuşva müəllim!

Mən orta məktəb illərində sənin müəllimin olmuşam, dəqiq elmləri, xüsusi ilə fizikanı tədris etmişəm. Mən elə sən şagird olanda bilirdim ki, parlaq gələcəyin var. Və o gün gəldi. Sən ali təhsil aldın, həyat yollarında öz əməyin, alın tərin, iradənlə irəlilədin.

Gənc müəllim kimi məktəbə qayıtdığın zaman mənim sevincim hədsiz idi. Sonra məktəb direktoru işlədin, mənse müəllim idim. Bilirsən necə sevinirdim? Axı, yetirməsini zirvədə görmək hər bir müəllim üçün iftixardır, qürurdur.

Sən həmişə mənimlə məsləhətləşər, öz işini qurmağa dəyərli tövsiyələr alardın. Səndə olan böyük insanlıq, intellektual səviyyə, kollektivə qayğı biz müəllimlərin qəlbini dağa döndərirdi.

Artıq illər bir-birini əvəz etmiş, zaman atını çapa-çapa gedir. Mən təqaüdcüyəm. Amma sənin hər bir uğuruna sevinirəm.

Budur, ömrünün 50 baharı arxada qalır. Təbrik üçün bunu dəyə bilərəm:

– Bu yaşın mübarəkdir, oğul! Həmişə təmiz yaşa, pak yaşa, göydəki günəş ilə yerdə dur qoşa...

Ziyad Babayev,

*Təqaüdcü pedaqoq, Quba rayonu
Mirzəməmmədkənd kəndi*

Hörmətli Yavuşva müəllim!

Mən Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbində uzun illərdir ki, Sizinlə çiyin-çiyin çalışıram. Bu gün isə direktor müavini kimi öhdəmə düşən vəzifəmi yerinə yetirirəm. Məktəbdə təlim-tədrisin yüksək səviyyədə qurulması, təhsilin keyfiyyətli, müasir tələblərə cavab verən ruhda aparılması, hər bir şagirdin dərəcə davamiyyəti, hər bir müəllimin səmərəli dərəcə keçməsi üçün Sizin məsləhətləriniz həmişə öz müsbət nəticəsini verir. Odur ki, məktəbimiz Quba təhsil sisteminin özəklərindən biri sayılır və bunda Sizin əməyiniz danılmazdır.

Siz bir insan kimi pedaqoji kollektivin hər bir üzvünə həssas, qayğıkeşsiniz, rəhbər kimi tələbkar, iş yoldaşı kimi yaxınsınız. Elə bu xüsusiyyətlərinizə görə də istər yaşlı, istər cavan nəslin nümayəndələri olan pedaqoqlar daim Sizdən məsləhət alır, çətin anlarda Sizə arxalanırlar.

Siz 50 illik ömrünüzün 30 ildən çoxunu pedaqoji fəaliyyətə o cümlədən, 22 ilini direktorluğa sərf etmişiniz. Artıq illər öz izlərini qar dənələrinə endirib saçlarınızı boyamışdır. Bu, özü də ömrün müdrikliyi, yaşın zirvəsidir.

Əziz və hörmətli Yavuşva Donoviç! Rəhbərlik etdiyiniz pedaqoji kollektivin bütün üzvləri adından Sizi 50 illik yubileyiniz münasibəti ilə təbrik edərək deyirəm:

– Qoy illər Sizi yox, Siz illəri sınağa çəkin! Qoy ömrünüz həmişə mənalı keçsin!

Sədaqət Ağayeva,

*Qırmızı Qəsəbə İ. Xanukov adına 1 nömrəli
orta məktəbin direktor müavini*

Qəlbimdə həmişə əziz yer tutan insan

Yavuşva Simanduyev mənim üçün xatirimdə silinməz izlər buraxan bir insandır. Niyə? Ona görə ki, bizim uşaqlıq çağlarımız, orta məktəb dövrümüz birgə keçib. Orta məktəbin hazırlıq siniflərində birgə oxumuşuq və Yavuşva məktəbə erkən, 5-6 yaşlarından şagird kimi daxil olub. Çünki qəsəbəmizin, eləcə də rayon və respublikamızın tanınmış ziyalıları mərhum Don müəllimin evində dünyaya göz açmışdı, bu evdə ağılı kəsəndən müəllim səsi eşitmişdi, ilkin tərbiyəni, ilkin yazı-pozunu öyrənmişdi.

Yavuşva Donoviçin riyaziyyat elminə marağı çox idi. Yaxşı yadımdadır ki, bəzən riyaziyyat dərində hansısa bir məsələnin, misalın həllində, tənliyin həllində müəllimin özü bəzən çətinlik çəkən zaman Yavuşva yez «köməyə çatar», müəllimdən qabaq onların həlli yollarını tapardı.

Yavuşva Donoviç tərbiyəli, qayda-qanuna riayət edən, nizam-intizamı qoruyan, həmişə səliqəli geyinən, sakit davranışı olan şagirdlərdən idi. 1975-ci ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra başqaları kimi nəyi isə gözləmədi, parta arxasından fəhləliyə getdi. Don müəllim xəstə idi. Evin qazanc gətirəni böyük oğul kimi Yavuşva oldu. Sonradan peşə təhsili alıb kinomexanik işlədi. Bütün bu illər ərzində biz tez-tez görüşərdik. Mən Yavuşva Donoviçin nə qədər böyük bir ürək sahibi olduğunu duyur, ona hörmət və ehtiram göstərirdim. Baxmayaraq ki, mən ondan yaşca böyük idim.

Nəhayət Yavuşva ali təhsil aldı, işləyə-işləyə oxudu, müəllim kimi tanındı. Özü də çox zəngin biliyə malik olan bir müəllim kimi.

Pedaqoji ustalığı, təşkilatçılığı sayəsində o, məktəb direktoru vəzifəsinə irəli çəkildi. Artıq 22-ci ildir ki, həm özü, həm də rəhbərlik etdiyi İsaak Xanukov adına 1 nömrəli orta məktəb öz şöhrəti ilə tanınıb. Bu məktəbi qurtaran məzunların çoxu gözümüzün qabağında uşaq olub, indi isə nəinki Rusiyada, eləcə də ABŞ-da, Kanadada, İsraildə və s. yerlərdə öz xeyriyyəçilik işləri, ixtisaslı mütəxəsislər kimi ad-san qazanıb məktəbə, Yavuşva Donoviçə baş ucalığı bəxş edirlər.

Mən yenə Yavuşva müəllimlə dostluq edirəm. Tez-tez görüşür, ötən günləri, məktəb illərinin şirinliyini xatırlayırıq. Yavuşva Donoviç həmişə dərindən köks ötürüb, uşaqlıqda olduğu kimi:

– Eh, İlyuşa, – deyir, – illər yaman qaçhaqaqdadır.

Bəli, illər ötüb keçir. Artıq Yavuşva Donoviç də, mən də uşaqlıq illərindən çox-çox uzaqlarda qalmışıq. 50 il ömrünün baharını yaşayan Yavuşva Donoviçin saçları bəyaz gecələr kimi ağarıb. Bu, qocalıq deyil. Bu, ömrün zirvəsidir.

Mənim qəlbimdə həmişə əziz yer tutan Yavuşva Donoviçi yubileyi münasibətilə təbrik edir, ona həyatın neməti olan cansağlığı arzulayır, həyat yollarında yeni-yeni uğurlar qazanmasını istəyirəm.

Deyirəm:

– Yaşa, mənim əziz dostum, min yaşa! Sənin elmin, biliyin bizim qəsəbəmizin uğurlu sabahı üçün Günəş şəfaqləridir, Yavuşva Donoviç!

İlyaq Şalmiyeviç Sidqiyayev,

Qırmızı Qəsəbə sakini

Qəlbən sevinirəm

Bu sətirləri yazdıqca qəlbən sevinirəm, Yavuşva müəllim! Axı, Sizin, – illərlə dostluq etdiyim bir gözəl, aqıl insanın 50 yaşı tamam olur.

Yavuşva Donoviç, biz bir-birimizi çox gözəl tanıyıırıq. Peşələrimiz ayrı-ayrıdır. Siz cəmiyyət üçün ziyalı, savadlı insan yetişdirirsiniz, mən isə cəmiyyətdə ictimai asayiş pozanlara qarşı mübarizə aparıram. Yaxşı bilirəm ki, parta arxasında yüksək təlim və tərbiyə alıb həyata qədəm qoyan hər bir məzun-vətəndaş qanunların aliliyinə də hörmət edir, cəmiyyətin qayda-qanunlarına da. O şagird ki, məktəb illərində də naqis hərəkətlərə yol verib, dərslə gəlməyib, zəif oxuyub – onun həyatda da bəd əməlləri çox olur. Ona görə də məktəbi cəmiyyətin bazası adlandırırlar.

Bütün bunları öz təcrübəmdə görmüşəm. 15 ildir ki, Quba Rayon Polis Şöbəsinə baş əməliyyat müvəkkili və baş sahə inspektoru vəzifələrində çalışıram. 1996-cı ildə Sizinlə tanış olmuşam. Bu tanışlıq get-gedə möhkəmlənib ürək və əqidə dostluğuna çevrilmişdir. Mənim əsas iş prinsipim ictimai asayişin mühafizəsi, cinayətkarlığa qarşı mübarizədirsə, sənin əsas işin gənc nəsllə təlim-tərbiyə vermək, onların şüurunda dövlətçilik, vətənpərvərlik ideyaları aşılamaqdır.

Polis öz işini xalq ilə qurur, xalqa, onun ictimai fəallarına arxalanır. Yavuşva müəllim, Siz də bu fəallardansınız. Həmişə də dövlət, Vətən üçün gərəkli anlarda ön sırada getmisiniz, xalqın anlamı üçün var qüvvənizi əsirgəməmisiniz. Əgər mənim izah etməkdə, xalqa çatdırmaqda çətinlik çəkdiyim hansı bir fikir məqamı olubsa, onda xalq Sizi eşidib, bir ziyalı, bir müəllimi, övladının bir tərbiyəçisi kimi, bir aqıl və müdrik İnsan kimi! Çünki, Siz həmin məsələnin incəliklərini açıqlamağı bacarmısınız. Bunun üçün özünüzdən də siyasi yetkinliyiniz, qanunçuluğu bilməniz, dövlətçilik meyarınız olub.

Mən işimlə əlaqədar tez-tez Sizin direktor olduğunuz İsaak Xanukov adına 1 nömrəli məktəbdə də oluram. Şagirdlərlə görüşür, onların qarşısında ictimai asayiş və qanunçuluqla əlaqədar söh-

bətlərlə çıxış edirəm. Həmin vaxtlarda da Sizin köməyiniz, məsələnin mahiyyətini dərindən izah etməyiniz təqdirəlayiqdir. Məktəbdə bununla əlaqədar keçirdiyiniz tədbirləri alqışlayıram! Dərsə davamiyyət, hətta şagirdlərin geyim mədəniyyəti, milli mentalitet məsələlərini Siz həmişə gündəmdə duran vacib məsələ kimi saxlayırsınız, məktəbdə və məktəbdənkənar hərəkətlərin mizan-ölçüsünə qayğı göstərirsiniz.

Yavuşva Donoviç, biz hər ikimiz həmyaşıdıq. Sizin 50 illik yubileyinizi mən öz yubileyim, sevinc, şadlıq günüm kimi qəbul edirəm. Axı dostun sevincinə şərik olmaq dostun mənəvi borcu, qəlbinin səsidir. Bu əziz gündə ürək sözlərimi belə bitirirəm:

– Yavuşva müəllim, əziz dostum, qoy vüqarın həmişə Şahdağ kimi əzəmətli, həyat yolların 100 illiyə doğru daha mətin, daha inamlı olsun!

Muxtar Əliyev,

*Quba Rayon Polis Şöbəsinin baş sahə inspektoru,
polis mayoru*

Məktəb cəfakeşi

Yavuşva Simanduyevin adı rayonumuzun və respublikamızın ziyalılarına, eləcə də mənə yaxşı tanışdır. Ömrümün üçdə iki hissəsindən çoxunu quruculuq işlərinə, tikinti-abadlıq işlərinə sərf etmişəm. Yollar salmış, körpülər tikmişəm. Mühəndis-inşaatçı kimi öz imzamı az da olsa, qoya bilmişəm. Müxtəlif vəzifələrdə, xüsusilə yol istismarı, körpüsəlmə üzrə idarələrin rəisləri, mühəndisi vəzifələrində çalışmışam. Quba RİH Başçısının Quba şəhəri üzrə İÖV nümayəndəsi olmuşam.

Rayonda keçirilən tədbirlərdə həmişə Yavuşva müəllimi öz sözünü deməsi, dövlətçiliyə sədaqətli olması ilə tanımışam. Məktəblərin yeni dərslərinə hazırlığı zamanı mənə çox vaxt onun rəhbərlik etdiyi 1 nömrəli orta məktəbə hamilik etmək tapşırıqlarıdır. Bu beynəlmiləl məktəbdə təlim-tərbiyə, nizam-intizam, direktor sözünün kəsərliliyini həmişə müşahidə edərdim.

Məktəbin həyatına asfalt döşənməli idi və mən bu işə şəxsən nəzarət edirdim. Qısa müddətdə iş başa çatdı. Yavuşva müəllim mənə minnətdarlıq edərək:

– Çox sağ olun, Fərhad müəllim, – dedi – Keyfiyyətli, səliqəli iş görmüsünüz...

Onun diqqətçilliyi, insani duyğuları hər yerdə özünü göstərir. Yavuşva Simanduyev sözün əsl mənasında ziyalıdır, məktəb cəfakeşidir!

Yavuşva müəllimin 50 yaşı tamam olur. Mən də dağ yəhudiləri xalqının nümayəndəsi, qəlbində Azərbaycan adlı bir Vətənin çıraqını daşıyan bu insanı ürəkdən təbrik edir, ona cansağlığı arzulayaraq deyirəm:

– Sabahkı vətəndaşlarımızın elmi, biliyi yolunda həmişə sayıq əsgər ol, Yavuşva müəllim!

Fərhad Osmanov,

Quba rayon Qaz İstismarı İdarəsinin rəis müavini

Çox hörmətli Yavuşva müəllim!

Sizin 50 yaşınızın tamam olması məni də ürəkdən sevindirir. Axı, müəllimin olmusuz, mənə elmin sirlərini aşılmalısınız. Bundan əlavə məktəb direktoru kimi təlim-təربiyəmizin, nizam-intizamın keşiyində əsgər kimi dayanmışınız.

Mən də müəllim ailəsində dünyaya göz açmış, boya-başa çatmış, təربiyə olunmuşam. Atam Qarabəy müəllimin yuxusuz gecələri, məktəb fədaisi olması, öz üzərində necə işləməsi gözümün qabağındadır. Mən onda hiss edirdim ki, əsl müəllim necə ola bilər və necə olmalıdır.

Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbi biz məzunlar üçün həmişə məbəd sayılır. Axı, biz biliklərin ibtidasına burada yiyələnmiş, buradan həyat yollarına pərvazlanmışıq. Lakin həmişə doğma məktəb mənim üçün əziz olmuşdur, bu gün də əzizdir. Həmişə sevimli müəllimlərimi yad edir, onları hörmətlə xatırlayıram. Çünki, həyat yollarımızın məşəlini onlar yandırmışlar. Mən hazırda Qırmızı Qəsəbədəki «Sağlamlıq mərkəzi»nin baş həkimiyəm. Əhalinin sağlamlığı keşiyində dayanıram. Orta məktəbi bitirdikdən sonra ATU-nun tələbəsi olmuş, ali təhsilli həkim kimi rayonumuza qayıtmışam. Müxtəlif millətlərin, xüsusilə dağ yəhudiləri icmasının əhalisinə müasir tibbi xidmət göstərmək üçün kollektivimiz var qüvvəsini əsirgəmir. Biz məktəblərdə, xüsusilə məzununu olduğum 1 nömrəli məktəbdə profilaktiki tədbirlər həyata keçirir, uşaqların sağlamlığına qayğı göstəririk. Və hər dəfə sizinlə rastlaşanda, müdrik simanızı görəndə fəxrlə deyirəm:

– O, mənim müəllimimdir.

Artıq Siz 50 yaşınızı başa vurursunuz. Həkimin isə hər bir insana bu həyatda bir arzusu var: sağlam həyat tərzli. Sizə də ürək sözümdür:

– Həmişə sağlam qalın, ürəyiniz cavan qalsın, mənim əziz müəllimim!

Mehriban Paşayeva,

*Qırmızı Qəsəbədəki «Sağlamlıq mərkəzi»nin
baş həkimi*

Məktəb illəri əziz duyğularım kimi yaşayır

Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbini bitirmişəm. Mənə dərs deyən müəllimlərin arasında Yavuşva Simanduyevın xüsusi yeri var. O, həm əsl ziyalı, ömrünü, zəkasını şagird üçün bölüşdürən aqıl insan, qayğıkeş pedaqoq idi. Biliyinə, savadına söz ola bilməz. Sakit, lakin qəlbən zəngin olan, daim fikirli kimi görünən Yavuşva müəllim 45 dəqiqənin hər saniyəsindən yarıdıcılıqla istifadə edir, tənəffüs zəngi çalınsa belə mövzunu tamamlamamış sinifdən çıxmazdı. Bəzən biz tənəffüsdə də ona yaxınlaşıp, çətinliyimizi deyirdik. O, sakit-sakit izah edər, mövzunun startını verərdi. Yavuşva Simanduyev həm öyrənən, həm də öyrədən müəllimdir.

Yavuşva müəllim məktəb direktoru idi. Nizam-intizam onun üçün təlim-təربiyənin bazası idi. Yüksək tələbkərlığı vardı. Müəllim və şagirdlər üzərində nəzarəti güclü olduğu üçün də məktəbin uğurları ilbəil artırdı. Belə bir təhsil ocağında əlbəttə, zəngin bilik də vardı, müəllim-şagird münasitətlərində doğmalığı da.

Yavuşva müəllimin qayğısını, verdiyi biliyi özümdə də cəmləşdirmişəm. Orta məktəbi gümüş medalla başa vurub, ATU-nun tələbəsi adına layiq görüldüm. Burada da orta məktəbdə aldığım zəngin bilik dadıma çatırdı.

Artıq həyat yollarında addımlayıram. Ali təhsilli həkiməm, terapevtəm. Müstəqil Respublikamızın vətəndaşlarının sağlamlığı keşiyində dururam. Topladığım zəngin biliyi təcrübəmdə həyata keçirir, Hippokrat andına sədaqətlə qulluq edirəm. Yaxşı yadımdadır. Yavuşva müəllim hər yeni dərs ilinin ilk zəng günündə deyərdi:

– Əziz balalar, Siz hərəniz sabahın bir ixtisas, peşə sahibi olacaqsınız. Odur ki, indidən biliklərə əzmlə yiyələnin ki, gələcəkdə uğurlarınız çox olsun...

Hörmətli Yavuşva müəllim! Həyat Siz dəyənləri təsdiqləyir və biz bunu görürük. Sizin 50 illik ömrünüz kamil, aqıl, əsl ziyalı olan insanın ömrüdür. Bu əziz anlarda keçmiş şagirdiniz kimi Sizi ürəkdən, səmimi – qəlbdən təbrik edirəm! Həyatda ləyaqətli ömür payınız 100-ü də ötsün. Həmişə qəlbiniz ziyalı, nurlu olsun!

Rəvanə Adigözəlova,

Quba Rayon Poliklinikasının həkimi

İllər yorulmayır ömür keçsə də...

Mən Qırmızı Qəsəbədəki İsaak Xanukov adına 1 nömrəli Morta məktəbin məzunuyam. Artıq illər ötüb keçmiş, həyat yollarında sərbəst addımlar atmağa başlamışam. Ali təhsilli mütəxəsis kimi yetişməyimdə orta məktəb müəllimlərimin əməyi az olmamışdır. Onlardan biri də Yavuşva Simanduyevdir.

Yavuşva müəllim mənim üçün ən əziz pedaqoqdur. Niyə? Ona görə ki, təvazökar, nəvazişkar, qayğıkeş, bacarıqlı və savadlı riyaziyyat müəllimi, eləcə də tələbkar, ciddi məktəb direktorudur. Şagirdlərlə elə onların öz dilində danışmağı bacarırdı, mövzunu elə izah edirdi ki, hafizəmizdə yerləşirdi. Hər düsturu, tənliyi açan zaman yorulmazdı, riyazi bilikləri sevə-sevə sevdirdi. Odur ki, Yavuşva Donoviçin «partası arxasından» çıxmış bütün məzunlar, eləcə də mən bu gün də mehriban, qayğıkeş bir insan, gözəl pedaqoq kimi onu salamlayırıq.

Artıq illər arxada qalmışdır. Hər bir kəşin taleyində, ömür yolunda öz izini qoyub gedir bu illər. Şair demişkən:

*Ayaq yorulsa da yollar boyunda,
İllər yorulmayır ömür keçsə də...*

Yavuşva müəllimin də ömrü əsrin yarısı adlı bir yarımzirvəyə gəlib çatıb. 50 il! Az ömür deyil. Müdrik, aqıl, kamil insan üçün bu ömür Günəş kimi mənalı, bahar mehi kimi şirindir.

Bu əziz, əlamətdar gündə mən də Yavuşva müəllimi salamlayıram, keçmiş məzun kimi deyirəm:

– Yavuşva Donoviç, Sizi ürəkdən təbrik edirəm! Gün o gün olsun ki, Sizin 100 illiyiniz münasibəti ilə təbriklərimi ünvanlayım adınıza!

Hümmət Əliyev,

*Quba Rayon Qaz İstismarı İdarəsinin təbii qazın
qəbulu, satışı və hesabı şöbəsinin rəisi*

Hörmətli Yavuşva Donoviç!

Bizim məktəbin özünəməxsus ənənələri vardır və Sizin məktəb direktoru, müəllim kimi bu ənənələrin qorunmasında rolunuz böyükdür. İllər keçir, nəsillər nəsilləri əvəz edir. Məzunlarımızın soracağı nəinki ölkəmizin, eləcə də xarici ölkələrin elm, təhsil ocaqlarından, sənaye, kənd təsərrüfatı müəssisələrindən, yaradıcılıq mərkəzlərindən və s. eşidilir.

Məhz Sizin təşkilatçılığınız sayəsində məktəbimizdə təhsil alan şagirdlərin məzunlarla müntəzəm görüşləri keçirilir və bu görüşlər bizi daha yaxşı oxumağa, həmin məzunların yolu ilə getməyə ruhlandırır.

Məhz Sizin sayənizdə məktəbimizdə dərslərin keyfiyyətli aparılması üçün hər cür şərait yaradılmış, fənn kabinetləri, sinif otaqları, laboratoriyalar, kitabxana, idman qurğuları müasir tələblər əsasında sistemləşdirilmişdir. İnformatika və texnologiya əsri olan XXI əsrin kompüter marağı bizim məktəbdə də öz əksini tapıb. Şagirdlər İnternet vasitəsilə dünyaya çıxış əldə edə biliblər.

Hörmətli Yavuşva Donoviç! Biz şagirdlər fəxr edirik ki, Siz bu məktəbdə direktorsuz. Mülayimsiniz, qayğıkeşsiniz, hər bir uşağa fərdi yanaşa bilərsiniz. Bəlkə, bunu kənardan baxan duya bilməz, biz şagirdlər isə duyur, qürur hissi keçiririk və bu hiss bizdə Sizə dərin məhəbbət oyadır.

50 yaşınızın tamam olması bizim üçün bir zirvəni görmək kimidir – kamillik, müdriklik zirvəsini. Bu zirvə Şah dağla qoşalanır bizim nəzərimizdə:

– Sizi təbrik edirik, əziz müəllimimiz, mənəvi atamız!

Leonard Isakov,

I.Xanukov adına Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbinin X (rus) sinif şagirdi.

On üçüncü fəsil

Yubilyarla eksklüziv müsahibə

— **Y**avuşva Donoviç, Sizin barədə bu kitabda az da olsa, qeydlərimi etdim. Və bir daha 30 ilin ürək və mənəvi dostu kimi 50 illik ömrü başa vurmağınız münasibətilə Sizi təbrik edir, 120 il yaşamanızı arzulayıram.

– Çox sağ olun, minnətdaram!

– Həyat Sizin üçün nədir?

– Həyat fəlsəfədir, ömür isə onun fəslə. Bu fəlsəfəni tamamlamaq üçün bir ömür azlıq edir.

– 50 yaş az ömür deyil. Siz bu ömür üçün kimə təşəkkür edərdiniz?

– Ata və anama, qardaş və bacılarıma.

– Bir pedaqoq kimi yetişməyinizdə hamınız kim olub?

– Ancaq atam.

– Siz dağ yəhudiləri və Azərbaycan xalqının bir övladısınız. Buna münasibətiniz?

– Mən Azərbaycanda dağ yəhudiləri icmasında doğulmuşam.

Azərbaycanda doğulmuşamsa, deməli azərbaycanlıyam, milliyyətcə isə yəhudiyəm. Azərbaycan dilində təhsil almışam. Pasportumda da yazılıb: Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı. Bununla fəxr edirəm.

– Dağ yəhudiləri ilə azərbaycanlılar əsrlərlə dostluq şəraitində yaşamışlar, yaşayırlar...

– Elədir. Bu elə körpüdür ki, özülü həmişə möhkəmdir. Biz ziyalılar o körpünü qorumalıyıq.

– İsrail-Azərbaycan münasibətləri barədə nə deyə bilərsiniz?

– Bu, dövlətlərin öz siyasi işidir. Ancaq mədəniyyət, incəsənət xadimləri, yaradıcı ziyalılar həmin münasibətlərin tənzimlənməsində böyük rol oynayırlar.

– *Qırmızı Qəsəbə dağ yəhudiləri icmasının daimi yaşayış məskənidir. Bu, tarix boyu imzasını tapıb...*

– Allah-təala Hüseynəli xana, onun oğlu Qubalı Fətəli xana, ulu öndər Heydər Əliyevə qəni-qəni rəhmət etsin. Onların bizə qayğısını yəhudi xalqı unudan deyil. Bu gün isə hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyev bu qayğını davam etdirir.

– *Müstəqil Azərbaycan Sizin üçün necə formalaşdı?*

– Ən başlıcası tolenantlığı ilə. Onun vətəndaşlarına nə hüquq və imtiyazlar verilibsə, azsaylı xalqların, etnik qrupların nümayəndələrinə də şamil edilir. O cümlədən dağ yəhudilərinə də. Odur ki, biz Azərbaycan dövlətçiliyinin və onun qarantı olan hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyev ətrafında sıx birləşmişik.

– *Yavuşva Donoviç, Siz əməksevər insansınız. 30 ilə yaxın pedaqoji fəaliyyət, 22 ilə yaxın rəhbər vəzifədə çalışmaq Sizi yormur ki?*

– Xeyr! Əksinə, Vətənimiz üçün sabahın qurucularını yetişdirmək yolunda 100 yaşında belə yorulmaram. Allah-Təala buyurub ki, elm öyrənən və öyrədən bəndənin yeri behiştlikdir.

– *Xobbiniz nədir?*

– Boş vaxtlarımda öz bağ sahəmdə məşğul oluram. Bağbanlığı xoşlayıram. Məktəbdə şagirdlərimin uğurları, bağımda isə ağaclarımın barı-alın tərimin qiymətidir.

– *Əsl insan necə olmalıdır?*

– Xeyirxah və alicənab.

– *Hamısı belə deyil axı?*

– Həyatda hər şey təzadlıdır, bir-birinə əks qütblərdə durur. Eləcə də insanlar. Yaxşılar da var, pislər də. Yaxşılar– əbədi yaşardılar, həmişə rəğbətlə xatırlanırlar. Pislər isə həm sağlıqlarında, həm də öləndən sonar pis kimi qalırlar.

– *Məktəbə, təhsilə bağlı insan üçün elm nədir?*

– Məktəb məbəddir, elm-zülməti əridən nur.

– *Ömrünüzün ən xoş çağı?*

– Kimə isə yaxşılıq etdiyim, köməyimi əsirgəmədiyim an.

– Zənnimcə Sizin yaxşı bədii təfəkkürünüz, ədəbi yaradıcılıq qabiliyyətiniz var. Müntəzəm yazırsınız mı?

– Bədii yaradıcılıq, ədəbi təfəkkür hamıda olur. Ancaq yaxşı şair, yazıçı hamı olmur. Nə yazıramsa, özüm üçün yazıram, başqaları üçün yox.

– Boş vaxtlarınızı necə keçirirsiniz?

– Mütaliə ilə. Oxumayan, öyrənməyən müəllim zəif şagird kimidir.

– Pedaqoji fəaliyyətinizdə ən çox sevincli anlarınız?

– Son zəng və ilk zəng günləri. Son zəngdə yetirmələrimi sərbəst həyata yola salıram, ilk zəngdə isə birinciləri salamlayıram.

– Həmişə qayğılı görünürsünüz. Bu, nədəndir?

– Fikirlərimlə harasa yol gedirəm.

– Ailədə xoşbəxtsiniz mi?

– Bu sahədə gileyim yoxdur. 3 oğlum, 2 qızım var. Onların hər biri mənim tale yükümdür, ömür payımdır, şirindən-şirindir.

– Yavuşva Donoviç, Siz mənəviyyatca çox zəngin adamsınız.

– Ziyalı, pedaqoq adını daşıyan hər kəs belə olmalıdır. Daxili zənginliyi olmayan yeni insan yetişdirə bilər mi?

– Pedaqoji kollektivin Sizə, Sizin pedaqoji kollektivə münasibətiniz?

– Mənim münasibətim əladır, kollektivin münasibətini isə özü deyə bilər. Ancaq mən həmişə pedaqoji kollektivimlə nəfəs alıram, ən ağır anlarımda onlar mənə dayaqdır.

– «Ən yaxşı şagird» ifadəsi necə səslənir?

– Şagirdin yaxşısı, pisi yoxdur. Müəllimin özünün yaxşısı-bi-gənəsi var. Axı şagirdi müəllim yetişdirir, ona biliyi müəllim verir. Müəllim bunu dərk etmirsə şagird neyləsin? Yaxşı ki, bizdə belələri yoxdur.

– Müasir mətbuatı izləyirsiniz mi?

– Ölkəmizdə söz azadlığıdır, mətbuat bolluğudur. Çox təəs-süf ki, bəzi mətbu vasitələri mətbuat qanunları bir yana, oxucu mə-dəniyyətinə də hörmət bəsləməirlər. Onların nəyini oxuyasan?

– Qırmızı Qəsəbədə dağ yəhudiləri icması «STMEGI» Beynəlxalq Xeyriyyə Fondunun «Birlik-Edinstvo» qəzeti və «Qudyal» jurnalı nəşr edilir, beynəlxalq aləmə yayılır...

– Doğrudur. Həmin mətbuat vasitələrini bütün oxucular sevir. Çünki, reallıq, obyektivlik, faktlara dürüst münasibət var, xalqlar dostluğunun sarsılmaz carçısıdır.

– *İcimdən doğan bir sual: Siz kimsiniz, Yavuşva Donoviç?*

– Mən xalqımın, Vətənimin oğluyam. Bununla fəxr edirəm və başım səmaya söykənir. Azərbaycanla fəxr edirəm, edəcəyəm!.

– *Müasir təhsil sisteminə münasibətiniz?*

– Təhsilimiz dünyanın sivil təhsilinə uyğunlaşır. Biz pedaqoqlar isə onun konsepsiyalarını öyrənib işimizdə tətbiq etməliyik.

– *Bəs müasir gəncliyə münasibətiniz?*

– Milli mentalitetimizdən çıxmasınlar, yaxşı adət-ənənələrimizi yaşatsınlar. Həm bu gün üçün, həm də sabah üçün.

– *Gənclərin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsi qənaətbəxşirmi?*

– Bu hər an gündəlikdə duran vacib məsələdir. Respublikamızda, eləcə də rayonumuzda və məktəbimizdə gənclərin hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsi qənaətbəxşdir. Çağırışaqədər gənclərin ibtidai hərbi-hazırlığı, Vətənə məhəbbəti parta arxasından aşılırsa, bu, yaxşıdır. Məktəb komandamız bu səpgili yarışlarda həmişə müvəffəqiyyət qazanır.

– *Sizin Qanlı 20 Yanvar, Xocalı faciəsi zamanı göstərdiyiniz xidmətlər də elə Vətənə məhəbbətdən irəli gəlir, eləmi?*

– O vaxt Vətən qarşısındakı mənəvi borcumu yerinə yetirmişəm, bu gün də Vətən üçün müsəlləh əsgəyəm.

– *Fəal ictimaiyyətçisiniz. Qırmızı Qəsəbə Bələdiyyə Şurasının, rayon təhsil şurasının üzvü, Dağ Yəhudiləri Beynəlxalq Konqresinin elm, təhsil və mədəniyyət daimi komissiyasının, həmkarlar ittifaqı təşkilatının üzvü və s. Bunlar Sizə mane olmur ki?*

– Niyə də mane olsun? Həmin təşkilatlar vasitəsilə kiməsə bir yaxşılıq, kömək etmək də savab işdir, hansı bir problemi həll etmək də xeyirxahlıqdır.

– *Yavuşva Donoviç, Sizin həyat həqiqətiniz nədir?*

– Düzlük, doğruluq və bunlara inam. İnsana iman da düzlük-dən gəlir, vicdanın təmizliyi də.

– *Heç paxıllığınızı çəkən olubmu?*

– Bunu hiss etsəm də susmuşam. Çünki hər kəs öz daxili dünyasını yaşayır.

– *Qırmızı Qəsəbə Sizin üçün nə deməkdir?*

– Mən burada dünyaya göz açmışam. Atam da, anam da, babam və nənələrim də burada anadan olublar və bu kiçik qəsəbə mənə beşikdir, doğma Azərbaycan adlı Vətənimin dilbər guşəsidir.

– *Xalqlar dostluğuna münasibətiniz?*

– Əgər bu dostluq olmasa o ölkədə yaşamaqmi olar? Dostluq Vətənin mücrüsüdür. Bu mücrüdə isə müxtəlif xalqlar, millətlər yerləşib.

– *İnsan məhəbbətsiz yaşaya bilərmi?*

– Məhəbbət çoxşaxəlidir. Bunu təkcə kişi ilə qadına şamil etmək olmaz. Vətənə, torpağa, təbiətə, dostla, sənətə, peşəyə, ailəyə, övlada, ata-anaya, adicə sənət əsərinə... Məhəbbət olmasa insanın yaşaması şüursuzluğa gedər...

– *Əgər Sizin əməyinizin qiyməti düzgün verilmirsə?*

– Bunun ədalət məhkəməsini Allah-Təala görür, mən yox.

– *Ən ağır yük nədir həyatda?*

– Vicdan yükü. Vicdan təmiz olanda çəkmək olar o yükü, təmiz olmayanda isə... O baxır adamına.

– *50 illik ömrünüzün ən ağır məqamları?*

– Atam Don müəllimi, anam Narınc xanımı, cavan ikən həyatdan köçmür bacım Mırvarını və bacım oğlu Yuriki itirdiyim günlər ömrümün qəm təranəli səhifələridir, bu gün üçün də, sabah üçün də...

– *Sonbeşiyiniz Naumun hələ bir yaşı tamam deyil. Onu böyüyəndə necə görmək istərdin?*

– Babası Don müəllim, atası Yavuşva müəllim kimi...

– *Maraqlı müəsaibə üçün çox sağ olun.*

– Təşəkkür edirəm!

*On dördüncü fəsil***Yavuşva Simanduyev poeziyada**

Mən Yavuşva Donoviçlə 30 ildən çoxdur ki, tanışam. Bu tanışlıq sonradan dostluğa çevrilmişdir və bu gün də davam etməkdədir. Müxtəlif illərdə Yavuşva müəllimə, onun məktəbinə, Qırmızı Qəsəbəyə həsr etdiyim şeirlər respublika dövrü mətbuatında, ədəbi almanaxlarda, qonşu Dağıstanda çıxan «Dərbənd» respublika qəzetində, eləcə də yəhudilər üçün buraxılan «Vatan» qəzetində dərc edilmişdir.

«Vatan» qəzetinin 1999-cu il noyabr ayında buraxılmış nömrəsində əziz və hörmətli dostum, «əmioğlum», Rusiya Jurnalistlər İttifaqının və Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü, Dağıstan Yazarlar İttifaqının («Gülüstan») prezidenti, RAFMMM-nin («Azərros») Dağıstan nümayəndəliyinin rəhbəri Tahir Saleh, qəzetin əməkdaşı İzabella İlizarova ilə birlikdə Yavuşva Simanduyevin rəhbərlik etdiyi 1 nömrəli orta məktəb haqqında dağ yəhudiləri dilində maraqlı yazı və mənim «Yavuşva» adlı şeirimizin həmin dildə tərcüməsini vermişlər.

Məqalədən götürülən bir hissəni sizə təqdim edirəm: «...Simanduyev Yavuşva Donoviç 1959-cu ildə Quba rayonunun Qırmızı Qəsəbəsində anadan olub. 1984-cü ildə V.İ.Lenin adına API-nin riyaziyyat fakültəsini bitirib, 1988-ci ildən orta məktəb direktoru kimi Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli beynəlmiləl məktəbində işə başlayıb. Yavuşva müəllimin yetirmələri bu gün nəinki Azərbaycanda, eləcə də Moskva, RF-nin digər şəhərləri, ABŞ, Kanada, İsrail ərazilərində belə ad-san qazanıblar. Mehriban, qayğıkeş insan, gözəl yoldaş olan Yavuşva Donoviç təhsilin inkişafı üçün var qüvvəsini əsirgəmir. O, rayon müəllimlər şurasının, Qırmızı Qəsəbə Sovetinin üzvüdür...»

Məqalə müəllifləri daha sonra yazırlar ki, Quba rayonunda yaşayıb-yaradan şair-jurnalist Zakir Eloğlu Yavuşva Simanduyevə şeir həsr etmişdir. Maraqlı burasıdır ki, həmin şeiri dağ yəhudiləri dilində Yavuşva müəllimin özü tərcümə etmişdir. Şeir öz bədii xüsusiyyətlərinə, texniki və poetik məziyyətlərinə görə hər hansı bir tanınmış şairin tərcüməsindən seçilmir. Bu da Y.Simanduyevin həm Azərbaycan poeziyasına yaxından bələd olmasından, həm də onun tərcüməçilik məharətindən xəbər verir.

Əziz oxucular, həmin şeirin Azərbaycan dilində orijinalını, eyni zamanda digər şeirlərimi, əlbəttə ki, Yavuşva müəllimə həsr olunam şeirlərimi sizə təqdim edirəm.

Yavuşva

Bu şeir «Vətən» qəzetinin (Dərbənd şəhəri, Dağıstan Respublikası) noyabr 1999-cu il tarixli nömrəsində dağ yəhudiləri dilində çap olunmuşdur.

Dünya baxır gözlərinin içindən,
Bu dünyanın dirəyisən, Yavuşva.
Bilinir bu, hər kəlməndən, sözümdən,
İnsanların gərəyisən, Yavuşva.

Çox dərdləri ürəyində çəkənsən,
Dərd içində min gül-çiçək əkənsən.
Harda olsan, Vətən üçün Vətənsən,
Sən Vətənin ürəyisən, Yavuşva.

Hər şagirdin gül dəstəsi – buketdi,
Hər şagirdin sənin üçün qeyrətdi.
Hər şagirdin bu gün neçə millətədi,
Sən ellərin diləyisən, Yavuşva.

Güc almısan –
Sən incələn haqqından,
Ucalmısan –
Bir dirçələn haqqınla.
İki lolda qardaşlaşan xalğınla,
Kəsilən duz – çərəyisən, Yavuşva!

Gözlərin tək ürəyin də təmizdir,
Arzuların –
Pozulmayan bir izdir,
Parolumuz çiçəklənən «Aziz»dir*
Bu yolun da köməyisən, Yavuşva.

Ümidlərin işıq-ışığı saçılınsın,
Hər istəyin ulduz-ulduz açılınsın.
Zəfərimiz –
Şərbət kimi içilsin,
Yoxa çıxsın hər duman, çən, Yavuşva!

Zakirəm, şeirim sənədir, qardaş,
Xəyala dalmısan, de, nədi, qardaş?
Ay azəri qardaş, yəhudi qardaş,
Birdir qəlbimizdə Vətən, Yavuşva!

* «Aziz» – Azərbaycan-İzrail Cəmiyyətinə işarədir.

Ata məzarı ilə söhbət

(Yavuşva müəllim tez-tez ata məzarını
ziyarət edir, xəyalə dalır...)

Sənin yoxluğuna

dözmək olmayır.

Sənsiz –

arxasız, dayaqsız

gəzmək olmayır.

Hər dəfə mən,

səninlə görüşə gələndə, –

Məzarıstana;

Elə bil yolları

ağırlaşır,

itir ayağın

yerişi, təkəri.

Burnumun ucu göynəyir,

Ay ata,

Səndən ötəri.

Gözlərimin içində

qalıbdır

vida görüşü.

Yollarda xatirəyə dönüb,

ləngərli ata yerişin.

Sən keçən yollarda

izlərin də daşlaşıb,

iəpirlərin də.

Ancaq,

yaşayırsan övladların üçün,

vəsiyyətdə dönən

sətirlərində.

Yoxmuş bu dünyanın
sonsuzluğu,
nəhayəti:
Varmış bu dünyanın
ağırdan ağır olan
Ata həsrəti,
Ana həsrəti...

Sənsizlik,
sənsiz ötən günlərə
təsəlli deyil.
Bu məzar başında
durub,
düşünüb nəyi isə,
göz yaşı tökmək,
məzar ətrafında
bitən güllərə
təsəlli deyil.
Ruhundur baxan,
tül içindən üzümə.
tül arxasından
görünürsən gözümə.
Bu da mənim bəsimdir.
«Ata, ata»,
sədası ilə,
Atasızlıq nidası ilə
Səni haraylayım.
Boğulan nəfəsimdir,
Sənə gedib çatmayan
Səsimdir, –
Ata! .
Ata...

Qudyalçay və O*(Yavuşva Simanduyevə)*

İkisi də yol gedir,
İkisi də tələsir,
Son məqsədə çatmağa.
Günəş yolları üstə,
Tələsməyir batmağa.
Qudyalçay tələsir ki,

çəmənlərə,
çöllərə,
öz suyu ilə
bərəkət,
həyat versin.

Yavuşva müəllim

tələsir doğma məktəbə.

Tələsir ki,

çatsın mətləbə:

Vətənin sabahına

layiqli övlad versin.

Ömür var ki...*(Dostum Yavuşva müəllimə)*

Ömür var ki, –

yaşamağa heç dəyməz,

Mənası yox isə kimə gərəkdir?

Ömür var ki, –

Sərv kimi

qamətini,

kökündən kəsilsə də əyməz;

Belə ömür,

Vətən üçün dirəkdir!

Ucalığa

ucalandır sənin ömrün.

Müqəddəs bir paklığa

əl çalandır, sənin ömrün.

Cavan ikən,

Müdrliklik zirvəsindən

boylanıb,

orada qartal kimi

qalandır-sənin ömrün...

Don müəllim deyərdi

(Yavuşva Simanduyevə ata nəsihətindən)

«Oğul, həyat insana,
Tək bir dəfə verilir.
Necə meyvə ağacdan,
Ancaq bir yol dərilir.
Bu həyatı insan tək,
Yaşamağı bacar, sən.
Atdığı hər addımdan,
Razı qalsın, el, Vətən» –
Don müəllim deyərdi.

«Uca tutub hər zaman,
Sən müəllim adını.
Qurban ver şagirdinə,
Mənalı həyatını.
İllər sənin saçına,
Salsa da ağ dənləri.
Əməyinlə, ziyanla,
Nurlandır sən günləri» –
Don müəllim deyərdi.

«Oğul, elə yaşa ki,
Sınmasın etiqadın.
Hər yerdə fəxarətlə,
Çəkilsin daim adın.
Bu ellərin gözündə,
Ucalardan uca ol.
Söhbətində, sözündə,

Ucalardan uca ol» –
Don müəllim deyərdi.

«Yaşamaq hünər isə,
Yaşatmaq da şərəfdir.
Ucaltmağı bacaran,
Ömür yaxşı tərəfdir.
Qoy səni səsləyəndə,
Yanılsın el, Vətən.
Daim xan çinar kimi,
Ucal, əyilməz ol sən», –
Don müəllim deyərdi.

Ata nəsihətinin
İşığında közərən,
Çatıb şöhrətə, şana,
Oğul hər əməlilə
Layiqdir atasına...
Layiqdir Vətəninə.
Layiqdir Azərbaycana!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev
Qırmızı Qəsəbə ictimaiyyəti ilə görüş zamanı.
Oktyabr 2008-ci il

Президент Азербайджанской Республики Ильхам Алиев
во время встречи с общественностью Красной Слободы.
Октябрь 2008 года

Yavuşva Simanduyev Azərbaycan həqiqətlərini
dünya ictimaiyyətinə çatdırır

Явушва Симандуев доводит до сведения мировой
общественности правду об Азербайджане

ABŞ-nın Azərbaycandakı səfiri (soldan 4-cü) Anne Dorsi və
İsrail dövlətinin Azərbaycandakı səfiri Artur Lenk (sağdan 4-cü)
məktəbin qonağı olmuşlar

Гости школы – посол США в Азербайджане (слева 4-я)
Анна Дорси и посол Государства Израиль в
Азербайджане Артур Ленк (справа 4-ый)

Yavuşva Simanduyev Azərbaycan həqiqətlərini
dünya ictimaiyyətinə çatdırır

Явушва Симандуев доводит до сведения мировой
общественности правду об Азербайджане

Soldan Qırmızı Qəsəbə bələdiyyəsinin sədri Nisim Nisimov,
Yavuşva Simanduyev, İsrail dövlətinin Azərbaycandakı
səfiri Artur Lenk və «Birlik-Edinstvo» qəzetinin
redaktoru Nəcəfzadə Nəcəfov

Слева председатель муниципалитета Красной Слободы
Нисим Нисимов, Явушва Симандуев, посол Государства Израиль
в Азербайджане Артур Ленк и редактор газеты
«Birlik-Единство» Наджафгулу Наджафов

Sağdan Yavuşva Simanduyev, Pisax İsakov,
Artur Lenk və Nəcəfqulu Nəcəfov

Справа Явушва Симандуев, Писах Исаков,
Артур Ленк и Наджафгулу Наджафов

Yavuşva Simanduyev xarici qonaqlar arasında

Явушва Симандуев среди зарубежных гостей

Dünyanın müxtəlif ölkələrinin Azərbaycanlı səfirlərinin
bir qismi məktəbin qonağı olmuşlar.

Yavuşva Simanduyev qonaqları məktəblə tanış edir

Послы ряда различных стран в Азербайджан были гостями школы.
Явушва Симандуев знакомит гостей со школой

Dünyanın müxtəlif dövlətinin Azərbaycanadakı səfirləri
Qırmızı Qəsəbənin qonağı olmuşlar

Послы различных стран в Азербайджане
были гостями Красной Слободы

Qonaqlar məktəbin ıvrit dili kabinetində

Гости в кабинете иврита, функционирующего в школе

Yavuşva Simanduyev Azərbaycan həqiqətlərini
dünya ictimaiyyətinə çatdırır

Явушва Симандуев доводит до сведения мировой
общественности правду об Азербайджане

Yavuşva Simanduyev Bəşir Səfəroğlu adına Quba şəhər mədəniyyət sarayında «Xanuka» bayramının şamlarından birini yandırarkən

Явушва Симандуев одним из первых зажигает свечи праздника «Ханука» в Губинском городском дворце культуры им. Башира Сафароглу

Dünya yaxşılarındır*(Hörmətli Yavuşva Simanduyevə)*

Bəzənsə də Günəşin
şəfəqlərinə,
bu dünyanın zülməti də var.

İnsan ömrü yansa,
Günəş yerinə,
Gül açar bütün arzular:
Dünya – yaxşılarındır!

Çiskini var,
dumanı var
uzun yolların.

Qurtarıb –
qurtarmayanı var
uzun yolların:

Qurtaran-yoxluq,
qurtarmayan-əbədiyyətdir.

İnsan oğlu bu yollarda
Bəzən kəsək, daşdır.
Bəzən zinətdir:
Dünya – yaxşılarındır!

Bulanıq sular durula bilər.
Zülmət gecələr
Xoş əməllərlə gülər,
Bir zaman səmalardan
gah zəhər,
gah nur tökülər.

Ömür bulağa dönər,
Ömür sınağa dönər.
Kim ki, yaşada bilər
 özünü,
 özündə dünyanı,
Allahın önündə danışar,
 dinər:
Dünya – yaxşılarındır!

– Yavuşva müəllim,
 çəkmə özünü sınağa.
Elm öyrənən,
 elm öyrədən,
 çox yaxındır Allaha.
Sənin də ömrün dönüb çırağa,
 saçır şəfəqini,
 saçır.
Zamana nur yolu açır:
Dünya – yaxşılarındır!

«Yavuşvanın məktəbi»

*(İssak Xanukov adına Qırmızı Qəsəbə
1 nömrəli orta məktəbini belə adlandırırlar)*

Bura – elm məbədi,
Bura – insan ocağı.
Bura – həyat mətləbi,
Bura – ana qucağı, –
«Yavuşvanın məktəbi»

Bu adla da deyilir,
Bu adla da səslənir.
Burda insan yetişir,
Burda həyat süslənir.
Bura – təlim məkanı,
Bura – həyat tələbi.
«Yavuşvanın məktəbi»

Bu adda çağırışa bax,
Bu adda xoşbəxt sabah.
Bu ad ilə tanınır
Hər şeydən öncə, qabaq;
Gələcəyin ziyası,
Həm ərkanı, ədəbi.
Yollara nur çiləyir
«Yavuşvanın məktəbi»

İllər belə yol gedir
Qərinələr ötüşür.
Ay Yavuşva müəllim,
Burdan sənə pay düşür.
Adın tarix önündə,
Bir məqsədin səbəbi.
Ürəklərdə yaşayır,
«Yavuşvanın məktəbi»

Yavuşva Don oğlu

(Əziz dostum Yavuşva Simanduyevin 42 yaşına)

Gözlərində bəslənib
Bu həyatın mənası.
Ürəyindən səslənir,
İnsanlığın dünyası, –
Yavuşva Don oğlu!

Sən həyat yollarında,
Ən təmiz, saf bir insan.
Yüz mənanı varında
Amalınla qalmısan, –
Yavuşva Don oğlu!

Sən ziyalı,
Sən hünər,
Hər şagirdin gözündə.
Sən orduya bir əsgər,
Komandansan özün də, –
Yavuşva Don oğlu!

Paksan,
Safsan, təmizsən,
Yaşa belə, a qardaş!
Sən Zakirə əzizsən,
Sən ey fəxri vətəndaş, –
Yavuşva Don oğlu!

Çinar kimi ucalıq,
Qismətinə düşübdür.
Səma kimi üz ağılıq,
Sərvətinə düşübdür, –
Yavuşva Don oğlu!

Ömrün palıd vüqarı, –
Əyilməsin,
Sınmasın!
42-nin baharı,
100-də tapsın mənasın, –
Yavuşva Don oğlu;
Ay yəhudi qardaşım,
Azərbaycan oğlu!

18 mart 2001-ci il, Quba, Qırmızı Qəsəbə

Sorağın gəlsin

*(I sinfə qədəm qoyan Simanduyev
Mark Yavuşvayeviçə)*

Həyat yollarında
Mətin addım at,
Qoy gülsün üzünə,
Nurlu kainat.
Sən də bir oğul ol
Ana Vətənin,
Fəxr etsin səninlə
Soyadın sənin.
Xoş gələcək olsun
Ömür çıraqın,
Elmin zirvəsindən
Gəlsin sorağın!

*15.09.2008-ci il,
İsaak Xanukov adına Qırmızı Qəsəbə
1 nömrəli orta məktəbi*

Yavuşvanın övladları

Hərəsi bir çiçəkdilər,
Arzudular, diləkdilər,
Göydən enən mələkdilər-
Yavuşvanın övladları.

Yaraşıqdı kainata,
Bir baxınız Eduarda,
Böyük bacıdır İradə, –
Yavuşvanın şirin barı.

Narınc-ana nəfəslidir,
Naum-baharın fəslidir.
Mark isə dünya səslidir,
Hamı ata iftixarı.

Bu övladlar ömür yazı,
Bu övladlar dil avazı.
Bir ürəyin ocaq, közü,

Bir nəsilin etibarı.
Ata baxır qartal olur,
Qəlbinə min sevinc dolur.
Hər uşaqdan ilham alır,
Sinəsidir dağ vüqarı.

Gözlərinin nurudurlar,
Bu nurda min hərarət var,
Yollardadır həm qış, bahar,
Ömrün zaman, yol qatarı...

Bacılar, ay bacılar...

*(Yavuşva Simanduyevin
dilindən bacılarına)*

Çiçək kimi ətriniz
Yollarıma saçılar.
Mənim üçün həmişə,
Əziz olub xətriniz, –
Bacılar, ay bacılar...

Gözümdə bu dünyanın
Ülvi, əzizisiniz.
Hərəniz bir istəklə,
Bir arzuyla, diləklə
Ana əvəzisiniz.
Bacılar, ay bacılar...

Gözümdə sübh şəfəqi,
Sizin ilə açılar.
Günəşin hərarəti,
Dünyanın haqq vərəqi,
Bacılar, ay bacılar...

Paklığınız mənim də
Başım üçün tac olar.
Adınız-fəxrım, sanım,
Ürəksiniz sinəmdə.
Bacılar, ay bacılar...
Bacılar, ay bacılar...

Bir ömür var

50 baharlı

ömrün səlnaməsi,

Zirvəyə gedən yolun

sətirləri.

Hər sətir – bir məna,

hər sətir – tərvət.

İnsanın

özünə,

Vətəninə, elinə

məhəbbət.

50 bahar,

50 qış,

Naxış-naxış,

İlmə-ilmə calanıb

biri-birinə;

yaşayır bir ürəkdə

dünya yerinə.

50 il –

əsrin yarısı,

aşırım səddi.

Bu ömür

nöqtəsi,

vergülü qoyulmayan

həqiqətdi.

Bu ömür –

Bir İnsan üçün

Şərəfdi,

ləyaqətdi.

Yol gedir sabaha doğru,

İki xalqın,

iki elin

Ziyalı oğlu.

Adı hamıya əziz,

Sorağı gəzər ev-ev.

Elm,

bilik məbədinin

mayası kimi,

Yavuşva Simanduyev...

...Bir ocaq yanır

bir ürəkdə.

Qızınır ondan

bu gün də,

sabah da,

gələcək də...

Xislətindədir

Yavuşva Simanduyev sözüün əsl mənasında bağban kimi yaşayır. Məktəbdə hər şagird onun üçün bəhərdir, bardır. Bundan əlavə boş vaxtlarını öhdəsində olan bağa qulluq etməklə keçirir, əllərinin qabarı ilə orada nübar yetişdirir...

İlləri calayıb biri-birinə,
Gəlib çatıbdir o, 50 yaşına.
Elm, bilik verib şagirdlərinə,
Dönübdür həyatın məhək daşına.

Bir bağban ömrüdür müəllim ömrü,
Hər şagird fidandır bu həyat üçün.
Elə bir üzükdür – qaşdır zümrüd,
Parlayır zülmətlər içində bu gün.

Yavuşva müəllim məktəbdə bağban,
Yavuşva müəllim bəhər gözləyir.
Həm məktəb içindən, həmdə ki bağdan,
Günəş tərəvətli səhər gözləyir.

Məktəbdə şagirdi yetişdirirsə,
Bağında meyvəli min bar bitirir.
Şagirdə kamillik dərsi verirsə,
Hər körpə fidana ömür gətirir.

Olubdur o, iki bağın bağbanı,
Ömürü sabahın xidmətindədir.
Özündə yaşadır neçə mənanı,
Bağbanlıq peşəsi xislətindədi.

Epiloq

...**D**ünyaya insan gəlib.
Sərin bahar nəsimi əsirdi. Günəş Şahdağının zirvə tacında bərq vururdu. Qudyalçayın suları bulanmışdı. Qudyalçayın «dəli» çağları başlanmışdı. Selləri ilə hayqırtı salır, sinəsinin təlatümünü saxlaya bilmirdi.

Don müəllim körpünün – 11 tağlı körpünün üstü ilə var – gəl edir, çayın təmizliyini içinə çəkirdi, bu hava tamam başqa hava idi; həm bahar tərəvətli hava idi, həm də sevinc duyğulu hava idi. Axı, onun oğlu olmuşdu. Yavuşva müəllim dünyaya gəlmişdi.

...Dünyada insan yetişir.

İllər bir-birini əvəz edir, öz köhlən atını çapıb gedirdi. Yavuşva boya-başa çatmışdı, birinci sinfə getmişdi, orta məktəbi bitirmişdi. İlk əmək haqqı almışdı, artıq o, qürur hissi keçirirdi. Cəmiyyətdə yeri vardı, həyat yollarında addımı vardı. Onu da hamı vətəndaş kimi tanıyırdı, xüsusi hörmətlə «Yavuşva Donoviç» deyə çağırırdı. Sayılıb – seçilirdi.

...Dünyada şəxsiyyət yaranırdı.

Atasının öyüd-nəsihətini, məsləhətini unutmurdu. Hər bir işi onun «proqramı» və öz düşüncələrinin «ələvəsi» ilə qururdu. Yaxşı müəllim, gözəl pedaqoq kimi tanındı. Onu məktəbə rəhbər seçdilər. Ona görə ki, o, artıq tanınmış, biliyi, təcrübəsi, bacarığı olan şəxsiyyət idi.

...Dünyanın kədərli günləri yaşandı.

Ağır, çox ağır günlər idi. Ata, ana, bacı itkisi. Ailənin ilk nəvə payı olan Yurikin vaxtsız ölümü. Torpaqda nəsləri, torpaq üstə baş daşları üzərində adları qaldı Don müəllimin – mənəvi dünyası, əzə-

mətli dayağı olan Atanın; Narınc xanımın – dünyada ən gözəl bir Ananın; Mirvari kimi bacının – qəlbinin ən istəkli, ən sevimli bir insanın; Yurik kimi bacı oğlunun – əzəməti ilə fəxr etdiyi, sirr verdiyi, sirr aldığı bir insanın! Yavuşva müəllimin həyatının kədər dolu notları oldu o matəm günləri, bu gün də xatirəsinin əbədi bir his-səsidir o əzizləri...

...Dünya müdrikləşir.

50 il keçir ömrün həyat adlı kitabının yarandığı vaxtdan. Hər səhifənin bir mənası olmuşdur, bir izi qoyulmuşdur. Saçlarına dü-mağ qar ələnmiş, kiprik və qaşlarında müdrikliyin qırov bağlayan ləpirləri iz salmışdır. Ömür isə yolunu gedir – Allahın alın yazı-sında göstərdiyi sonluğa doğru. Bu yol şərəfli yoldur, Mənəviyyat yoludur, Zəka yoludur, Elm yoludur. Bu yol Kişilik yoludur!

...Dünya gözəlləşir.

Qudyalçayın üstündə Təzə körpü salınmışdır. Bir vaxt Don müəllim– indi tarixi abidə kimi mühafizə olunan qədim 11 tağlı körpü üzərində xəyala dalar, Qudyalçayla «söhbətləşərdi». Bu gün Don müəllim haqqın dərigahına qovuşub (Allah ona qəni-qəni rəh-mət etsin!). Əbədiyaşar bu insanın ölməzlikdən boylanın ruhu seyr edir bu dünyanı.

Bu gün Yavuşva Donoviç Təzə körpü üzərində durub xəya-la dalır, Qudyalçayla «söhbətləşir». Yenə də bahardır Onunla birgə addımlayan 50 illik bahar! Bu baharda Dünya daha da gözəl görü-nür, tərəvətli görünür. Sanki Səmadın boylanın al Günəşin şafəq-ləri də onun gözlərinə gülərək, Yavuşva Donoviç təbrik edir:

– Salam, Bahar oğlu! 50 yaşın mübarək!

ЗАКИР ЭЛЬОГЛУ

СЫН ВЕСНЫ

Явушва Симандуев – 50

Документальная повесть

Баку – 2009

Редактор: **Наджафгулу НАДЖАФОВ**

Перевод на русский язык: **Рагим БАБАЕВ**

Закир Эльюглу (Мурсалов). «Сын весны», документальная повесть, стр. 377. Издательство « », Баку, 2009

Документальная повесть «Сын весны» посвящена 50-летию юбилею Явушвы Доновича Симандуева – директора средней школы №1 имени Исаака Ханукова в поселке Красная Слобода Губинского района, где проживают горские евреи, настоящего интеллигента, всеми уважаемого человека, имеющего около 30 лет педагогического стажа.

Мы говорим Явушве муаллиму, родившемуся в канун прихода весны – 18 марта 1959 года: «Пусть всегда веет свежестью на твою жизнь, дорогой друг! Ты перешагнул через 50-летний рубеж, так недолго осталось и до 100-летнего».

За помощь, оказанную при наборе текста во время подготовки книги к печати, автор выражает глубокую благодарность Худаеву Рамину и Исакову Леонарду.

В книге использованы фотографии Додика Шалмиева, Фаига Гонагова, Раишада Хасмамедова, АзерТАДЖ, а также снимки из личного архива Явушвы Симандуева

Подарок дорогому
Брату Явухе Симанзуеву
в честь 50-летия со дня
рождения.

Симанзу Симанзуев

Явушва Донович Симандуев

Родился 18 марта 1959 года в поселке Красная Слобода Губинского района Азербайджанской Республики. Его отец Дон Бинсиович родился в Красной Слободе в 1916 году, скончался в 1995 году. 37 лет работал преподавателем математики и заместителем директора школы. Мать Нарындж Сасуновна родилась в Красной Слободе в 1919 году, скончалась в 1999 году. Воспитала десятирех детей, удостоилась звания «Мать-героиня».

Явушва Симандуев в 1975 году окончил среднюю школу в Красной Слободе, в 1978 году – отделение киномеханики профессионально-технического училища №126 в городе Баку (по I категории), в 1984 году математический факультет АПИ им.В.И.Ленина.

Работал рабочим на тарном предприятии Хачмазского района, токарем на ткацком комбинате в городе Баку, киномехаником в кинотеатре имени Низами города Губа, руководителем кружка в районном доме пионеров и школьников, пионервожатым в средней школе №1 Красной Слободы, преподавателем математики, преподавателем физики и математики в Губинском филиале Бакинской музыкальной школы имени А.Зейналлы.

С февраля 1988 года по сей день является директором средней школы №1 в Красной Слободе.

Явушва Симандуев – член партии «Ени Азербайджан», Губинского районного совета преподавателей. Два созыва избирался членом муниципалитета Красной Слободы. Проводит общественную работу и как член комиссии по науке, образованию, культуре Всемирного Конгресса горских евреев.

Явушва Симандуев известен как мудрый представитель интеллигенции, передовой, опытный педагог.

Читателям от редактора

Явушва Симандуев прожил содержательную жизнь. Он родился в семье Дона муаллима – известного, опытного педагога и прошел нелегкими жизненными дорогами. Был рабочим, киномехаником, токарем, пионервожатым, одновременно учился. В декабре 1979 года приступил к педагогической деятельности, благодаря своему организаторскому таланту и умению был выдвинут на должность директора школы.

Поэт-журналист, публицист Закир Эльоглу приступил к работе над документальной повестью «Сын весны» всесторонне изучив жизненный путь Явушвы Симандуева, очень интересными штрихами представил самые, казалось бы, мимолетные мгновения жизни героя.

Одна из интересных особенностей книги состоит в том, что автор на основе исторических фактов, газетных материалов, архивных документов, бесед аксакалов стремится донести до читателей историю расселения евреев в Азербайджане, их переезда в Губу, а также о нахождении пристанища горскими евреями в Красной Слободе.

Книга состоит из нескольких глав, каждая из которых читается с интересом, ибо отражает жизненный путь неординарного человека.

Наджафгулу Наджафов,

*журналист-публицист, лауреат премий
имени Гасанбека Зардаби и «Гызыл гялям»
(«Золотое перо»)*

Пролог

На берегах Гудьяла вновь ощущается дыхание весны. Будто бурлящая оратория своенравных вод торопится достигнуть Хазара. В этих водных потоках чувствуются ритмы весны, своеобразная гармония. Сдается, что Гудьялчай убаюкивает Красную Слободу.

Солнце выглядывает из-за горизонта. Его золотые лучи превращаются в зарево и дарят земле жизнь, а людям – здоровье. На вершинах Шахдага эти лучи, зарево напоминают золотую корону. Весной еще величественнее выглядит Шахдаг, горделиво высящийся как мудрый аксакал с белой чалмой на голове. Гора эта становится как будто еще выше, со снегом на макушке и весенними цветами в отрогах продолжает жить своей неповторимой жизнью.

А вот и улица в Красной Слободе, носящая имя великого полководца Фатали хана. По ней шагает человек с седыми волосами на голове, напоминающими снег на вершине Шахдага. Поступь повелительная, взгляд озабоченный. По этой дороге он ходит вот уже 28 лет. Дорога эта ведет его в храм знаний – школу. Все, кто встречаются с ним, уважительно, с почтением говорят:

– Здравствуйте, Явушва муаллим...

Вот и школа. Ее двери открываются с новыми надеждами, новыми желаниями. Прозвенит звонок, начнется новый школьный день.

– Здравствуйте, Явушва муаллим...

Живет он 50 лет, полвека. О! Это очень содержательная жизнь, в свои 50 он стал мудрым, признанным аксакалом.

Сердце Явушвы Симандуева, возвышающегося в глазах окружающих, всегда наполнено весенней свежестью, горной величавостью.

Он как корабль в океане

В этом возрасте учитель столько учителей...

И весенние ласточки, и распространяющие аромат с полей и лугов цветы, и очарование родной природы говорят:

– Салам, Явушва муаллим!!!

Глава I

Евреи.

Община Красной Слободы

Страна огней – Азербайджан издревле являлся пристанищем для различных народов, этнических групп, краем монолитного единства наций. Несмотря на то, что многочисленные народы, этнические группы представляли разные страны мира, дружба, искренность, любовь к земле роднила их, и Азербайджан становился их второй Отчиной. «Я – гражданин Азербайджана!» Эти слова, произносимые с гордостью – выражение любви и преданности стране, давшей жизнь всем ее гражданам.

Сегодня только в Губинском районе нашли приют лезгины, татары, хыналыги, гызылы, будуги, русские, грузины, белорусы, таты, украинцы, турки-месхетинцы и представители других многочисленных народов и этнические группы. Они говорят не только на своих родных языках, но прекрасно разбираются и в тонкостях азербайджанского языка, есть немало общего и в быту этих народов.

Стоит рассказать в ряду малочисленных народов и о горских евреях, считающих Азербайджан своей Родиной, а Губу – родным краем. И книга, названная нами «Сын весны», посвящена одному из представителей этого народа, настоящему интеллигенту с нерушимой гражданской позицией, светом души распространяющему вокруг сияние науки – Явушве Доновичу Симандуеву. Да, представители еврейской национальности – друзья, братья, соратники азербайджанцев и тому есть исторические предпосылки.

Готовя книгу к печати, использовал мнения религиозного деятеля, председателя религиозной общины горских евреев Бориса Симандуева, ветерана труда, педагога Рафаила Данилова, а также директора средней школы №1 имени Исаака Ханукова в Красной Слободе Явушвы Симандуева, заметки Асифа Эюб-лу и Судабы Агабалаевой об истории Красной Слободы, опубликованные в газете «Заман» («Время») 21 мая 1999 года.

Община горских евреев обосновалась на правом берегу Гудьяла при губинском Гусейнали хане в конце XVII века, а в период правления его сына Фатали хана удостоилась еще большей самостоятельности. Дальновидный политический деятель, проводивший борьбу на протяжении долгих лет за единую азербайджанскую государственность Фатали хан говорил, что создание единого азербайджанского государства не означает проживание в его пределах только азербайджанцев, ведения управленческих дел только азербайджанцами, нет, думаю, что Азербайджан должен укрепляться дружбой народов, родственными связями между ними, разнородностью чиновников. Здесь все обязаны приветливо относиться друг к другу.

Именно с такими мыслями Фатали хан создал все необходимые условия для жизни и работы евреев в столице государства. Он хорошо знал, что евреи надежные люди, им можно доверять! Прекрасно разбиравшийся в «Библии», «Торе», «Евангелии» и «Коране» Фатали хан правильно строил свою политику.

Из истории известно, что после завоевания Вавилонии Дара, увидев навыки евреев в ремеслах и торговле, переселил их из Ирака в Иран. В период правления Сасанидов для дальнейшего развития экономики Азербайджана их переселяют из Ирана в Азербайджан.

Явушва муаллим, в совершенстве знающий историю своего народа, говорит:

– Евреи, нашедшие пристанище на территории Джалилабада, Огуза, Евлаха, Шамахи, Гянджи, Гейчая, всегда искали благодатное место для житья, более выгодные условия. С этой целью они и прибыли в Губу.

Согласно историческим фактам, переезд евреев в Губу приходится на период правления Надир шаха. Так, после завоевания Губы, он расселил приехавших с ним евреев на территории между селами Гырыз, Кюпчал, Гялядюз.

Впоследствии, в целях обеспечения безопасности они явились во дворец Гусейнали хана и после получения разрешения выбрали место в верхней части нынешнего поселка. 250 лет назад Фатали хан переселил евреев на территорию современной Красной Слободы. В том месте, где они хлебом-солью встречали Фатали хана, сегодня возвышается она. В Красной Слободе функционировали 13 синагог. В настоящее время действуют две из них, остальные используются в иных благих целях. Среди них очень интересна шестикупольная синагога. По архитектуре синагога состоит из шести элементов, все купола указывают шесть дней, а шесть дней являются знаком времени обоснования евреев на новой территории.

Отметим, что согласно архивным данным в период переселения число домов в поселке состояло из 300 дворов, а это означает наличие здесь около 1500 человек. Наибольший рост числа еврейского населения приходится на 1938-1939 годы. В то время в Красной Слободе проживало 12 тысяч 700 человек. Война, последующая миграция, отъезды в поисках работы, получения образования способствовали постепенному уменьшению числа населения.

Евреи – гордый народ. Святые изречения с откровениями Пророка Моисея изложены в религиозной книге «Тора». В этой священной книге советуется искать себе надежного союзника независимо от места пребывания, обучаться наукам, ремеслам, быть правдивым в торговых делах и т.д. Руководствуясь изречением «Научись защищать свой народ», поклоняющийся вере из «Торы» «откуда изошли, там и соберитесь» этот древний народ неизменно отвечает дружбой, приветливостью, верностью другим народам, понявшим и оберегавшим их.

Из истории известно, что Пророк Мухаммед служил погонщиком верблюдов в караване еврейской женщины, вдовы Хадиджи, а затем женился на ней. Привязанных религиозными

корнями и с точки зрения близости территории с людьми, исповедующими исламскую религию евреев, в отличие от других народов, согласно религии, призывают не идти на семейную ассимиляцию с азербайджанцами, которых считают детьми «двоих матерей, одного отца». Несмотря на это, по прошествии веков заключаются смешанные браки. И сегодня в Губе хоть и немного, но существуют такие семьи.

Есть такое предание:

Один из военачальников шаха Исмаила Хатаи приходит к мысли соединиться брачными узами со служанкой по имени Сара и сообщает об этом повелителю. Шах Исмаил спрашивает:

– К какому народу принадлежит эта девушка?

– Она – еврейка, – отвечает военачальник.

– Можно, – соглашается шах Исмаил, потом добавляет. – Знаешь, почему я дал согласие. Евреи бывают рассудительными. Придет время, узнаешь об этом.

Проходит какой-то период. В одном из сражений военачальник попадает в плен. В это время его спутница жизни налаживает связь с евреями, находившимися в этом лагере, вяжет небольшой ковер и посредством нанесенных петель сообщает о плане побега. В определенном месте его должны ждать наши люди. Ковер приносят военачальнику, он читает запись, начинает действовать. Спустя несколько дней он бежит из темницы, вливается вновь в ряды своей армии. Рассказывает о победе шаху Исмаилу. Правитель говорит с улыбкой:

– Видишь, я оказался прав...

* * *

В разные периоды евреи подвергались терзаниям и страданиям. Омерзительный гитлеровский фашистский режим сотворил невиданное в истории человечества преступление. Около 6 миллионов евреев варварски были уничтожены в газовых камерах, живьем закопаны в землю. Свирепым казням подвергались дети, женщины, старики. Это было

невиданное в истории зверство. Наверное, поэтому большинство еврейских праздников направлены на защиту от гнета и кабалы, наказаний, могущих быть посланными Всевышним. Интересно, что праздники горских евреев во многих случаях аналогичны с праздниками местного населения.

Наряду с Рош-а-Шана (новогодний праздник), отмечаемым в сентябре-октябре, евреи также празднуют осенью Суксот (сбор урожая), Симхат-Тора (дар Торы Всевышним). Праздник освобождения евреев Пейсах (Нисону), отмечаемый в марте-апреле, совпадает с наступлением весны. А Шавдот в мае-июне посвящен представлению Всевышним Торы Пророку Моисею (горские евреи называют этот праздник еще и Асалта). Ханука относится к победе над греками. Ту би-Шват отмечается на 10-15 дней раньше азербайджанского Новруз байрама.

В один из дней еврейский мудрец говорит своему молодому единоверцу:

– Останется ли в жизни твой след?

Юноша быстро отвечает:

– Конечно! Я женюсь, у меня будут дети, внуки, мое имя будет жить в их именах.

Мудрец говорит с улыбкой:

– Это – другая сторона дела. Вот смотри, наступает весна, оживает природа. Если каждый посадит по дереву, то следующей весной оно зазеленеет, расцветет, и можно с гордостью можешь, что это дерево посадил я. Ведь это же богоугодное дело.

Юноша смущается, и принимается за посадку дерева. Согласно канонам этого праздника считается благим делом сажать деревья в день пробуждения природы. Праздник Пурим считается победой разума и терпения. В Лаг-ба-Омер (праздник огня) евреи верят, что Всевышний примет их просьбы об обильном урожае.

Тиша ба-Ав – траурный месяц, сродни мусульманскому мухаррему. И эта церемония длится 40 дней. В эти дни начинаются посещения мест захоронения, люди отказывают себе в

мирских наслаждений, страстях. Этот праздник, отражающий еврейский геноцид, проводится в месяц Ав.

* * *

В 70-90-х годах прошлого века началась массовая эмиграция евреев из бывшего СССР. Однако этот процесс меньше всего затронул Азербайджан. Потому что здесь были созданы все условия для нормального проживания. По переписи 1989 года в Губе проживало 5 тысяч евреев. По последним неофициальным данным это число частично уменьшилось. Эмигрировав, евреи не забывают о земле, взрастившей их, живут думами о родном крае. Основной темой стихотворений Симаха Шейда (Германия), Антона Агарунова (Израиль), Рагима Исакова (Москва), Рашбиля Шамаева (США) остается любовь и преданность Родине.

Согласно статистическим данным, в настоящее время в мире насчитывается до 15 миллионов евреев.

Свыше 6 миллионов проживают в США;

свыше 5 миллионов в Израиле;

1,5 миллиона в Канаде, а также в России, Германии; Швейцарии, Финляндии, Швеции, Франции и других странах. До 60 тысяч евреев живут в Азербайджане.

* * *

По древнееврейскому календарю 2009 год считается 5769 годом. Эти годы с 12 и 13 месяцами подразделяются на короткие и длинные годы. Именно этим и объясняется «расхождение» некоторых праздников.

Религиозная книга евреев «Тора» написана на древнем языке ибрани. Иной раз по ошибке язык горскоеврейской общины Красной Слободы называют «татским» языком. С фарси имеют родство лишь 20-25 процентов и связано это с их длительным проживанием в персидских лагерях. Язык горских евреев – это иврит, и этот язык был усовершенствован, трижды «подвергаясь» реформам. После последней реформы,

осуществленной Шапиро, иврит был причислен к саамской группе языков. В Азербайджане созданы все условия для изучения малочисленными народами своих языков и ныне педагоги в Красной Слободе имеют возможность заниматься преподаванием иврита.

В настоящее время в Красной Слободе функционируют 1 средняя и 1 базовая школы. Средняя школа №1 носит имя Исаака Ханукова – талантливого журналиста, долгие годы работавшего зональным корреспондентом газеты «Бакинский рабочий», трудившегося впоследствии на ответственных должностях в партийно-советском аппарате района. В 2006-07 учебном году внук Исаака Ханукова Сергей Хануков на свои средства капитально отремонтировал здание этого учебного заведения.

* * *

В начале Красная Слобода носила название «Жидовская слобода». В 60-70-х годах XIX века после земских реформ (эта реформа в Азербайджане была проведена в 1870 году, а в России в 1861 году), она получила название Еврейская Слобода. В 1920 году Красная Армия вступила в Худат, в нынешнем родильном доме поселка разместился штаб. В этот период происходит еще одно изменение названия, и поселок становится Красной Слободой. Но горские евреи не страдают забывчивостью. Начиная еще с 90-х прошлого века – они неоднократно поднимали вопрос о присвоении их поселку названия «Фатали хан» в знак уважения к памяти человека, проявившего особое внимание к этому народу.

Красную Слободу от города Губы отделяет вечно полноводный Гудьял. Сегодня над ним проложены два моста. Их называют старым и новым мостами. Существует одно предание об истории строительства знаменитого старого 11-арочного моста. Рассказывают, будто жена и сын губернатора, проезжая в карете через реку, оказались накрыты паводком, в результате чего погиб малолетний сын губернатора. После этого несчастного случая жена губернатора дала указание пос-

троить мост над Гудьялом. Он был построен в 1894 году по проекту русского царя Александра III. На его строительство было израсходовано около 80 тысяч рублей золотом, он к тому же имеет и стратегическое значение. Мост служит опорой для укрепления военных позиций России на Кавказе и облегчает путь в Грузию. Это сооружение для переправы выложено из конусообразных, жженных кирпичей на стройных перемычках, воздвигнуто на основаниях, отстоящих друг от друга на расстоянии в 11,1 метра. На протяжении более века этот мост является свидетелем дружбы азербайджанского и еврейского народов. Сейчас он сохраняется как исторический памятник, люди в поселке рассматривают мост в качестве бесценного сокровища.

* * *

Красная Слобода славится видными представителями интеллигенции, завоевавшими уважение в различных странах мира своими научными работами. Всемирно известный ученый Илизаров, корифей в сфере физики и химии Саулов, Мишиев, Мардахаев, Сасунов, Ханукаева, философ Захарьяев, поэты и писатели, врачи, инженеры и изобретатели оставили яркий след в мировой науке, литературе, культуре. Сегодня их дети достойно следуют дорогой отцов. Они делают уверенные шаги в науке и искусстве, культуре, бизнесе, экономике. Красная Слобода вполне заслуженно гордится своими сыновьями. Эти люди почтительно относятся к памяти ушедших в мир иной, увековечивают их имена, читают молитвы в синагогах, а также поддерживают связи с современниками, проводят с ними встречи, отзываются с уважением о своих единоверцах. Все это происходит в субботние дни. Потому Святой Моисей в одном из своих назиданий сказал: «Помяни субботний день, ибо твой святой день».

Глава II

*«Уважай отца, мать, чтобы продли-
лась жизнь, дарованная тебе Богом»*

(Пророк Моисей).

Таким он был, Дон муаллим...

В 1916 году в Красной Слободе, в доме Бинсион киши родился младенец. Ему дали имя Дон. Бинсион Симандуев был весьма почтенным человеком среди горских евреев и всегда пользовался благоприобретенным хлебом. Был очень порядочным, честным, тысячу раз благодарил Всевышнего за предоставленную возможность заработать кусок хлеба. Никогда не злословил, ибо помнил наставление Пророка Моисея «Будь далек от пересудов», не выражал недовольства жизнью, как бы трудна она ни была. Пророк Моисей изрек: «Не уподобляй себя Богу и не высокомерничай!», «Понапрасну не называй имени своего Создателя, потому что Бог не помилует за это!»

Бинсион Симандуев беспредельно любил Красную Слободу, радовался каждому периоду в ее жизни. Жизнь текла своим чередом. Возносил хвалу Богу, старался, чтобы и дети пошли по его стопам. Бинсион Симандуев хорошо понимал значение науки, образования. Поэтому он желал увидеть Дона образованным, грамотным человеком.

Красная Армия установила в Азербайджане советскую власть, изменилось общество, появились новые законы, однако

мечта Бинсиона киши оставалась неизменной и воплотилась в жизнь.

Мы не хотели бы останавливаться на этих и других фактах. Представляем вниманию читателей мою статью из общественно-политической газеты Международного благотворительного фонда горских евреев «СТМЭГИ» «Бирлик-Единство», опубликованную 17 февраля 2005 года.

Страницы славной жизни

На кладбище в поселке Красная Слобода есть одна могила. Здесь обрел вечный покой Дон Симандуев, который оставил в сердцах всех кто его знал, добрую память. Это был прекрасный человек, настоящий интеллигент, высоко нравственная личность. Такие люди умирают физически, но духовно постоянно присутствуют среди соотечественников. Покойный Дон Бинсионович прожил трудную, но содержательную жизнь.

Д.Симандуев родился в 1916 году в Красной Слободе. В восьмилетнем возрасте поступил в 1 класс единой трудовой советской школы 1 степени в еврейском квартале города Губы. 1929 году Дон поступает в Губинское педагогическое училище, а спустя 3 года заканчивает учебное заведение и получает степень преподавателя. С того же года он приступает к педагогической деятельности. В 1932-34 годах работает в начальной школе в Красной Слободе, в 1934-38 годах в местной «семилетке», в 1938-39 годах преподает физику и математику в поселковой средней школе, а затем 28 лет непрерывно трудится завучем в этой школе.

Д.Симандуев всегда горел желанием продолжить образование и с этой целью в 1937 году поступил на заочное отделение физико-математического факультета Азербайджанского государственного университета, которое окончил в 1942 году.

Дон Бинсионович был настоящим человеком, гражданином. Его имя неизменно произносилось с уважением, опыт работы педагога обобщался и изучался на районном и респуб-

ликанском уровне. Его методы преподносились как образец коллегам, молодым преподавателям.

За долгие годы педагогической деятельности Д.Симандуев неоднократно награждался. Его грудь украшали медали «За отличие в труде в 1941-45 годах», «За трудовую доблесть», «Ветеран труда» и орденом «Знак почета». Десятками исчисляются в его личном деле благодарности, поощрения.

От автора: Разбирая лежащие перед ним архивные документы, Явушва муаллим рассказывает с гордостью перемешанной с грустью о жизненном пути своего отца. С гордостью от того что Дон Бинсионович – его отец, с грустью, потому что этого достойного человека сегодня нет в живых.

– Мы и сегодня выполняем его наставления, – говорит директор поселковой средней школы №1 Явушва Донович, – отец был очень заботливым, ласковым главой семейства. С моей мамой Нарындж ханум они прожили 58 лет. За это время они вырастили и воспитали 8 дочерей и 2 сыновей. От них произошли 35 внуков, 35 правнуков и 4 праправнука, которые доставили семье Симандуевых огромную радость.

Дон муаллим скончался в 1995 году. Из детей Истир и Явушва пошли по его стопам, стали преподавателями. Истир педагог русского языка с высшим образованием, а Явушва отдал предпочтение математике. Его дочери Мирвари и Батсион окончили Губинский медицинский техникум, Зоя – Бакинский финансово-кредитный техникум, а сын Симанду Азербайджанскую государственную нефтяную академию и поступил в Санкт-Петербурге в аспирантуру. Преданные учебе дети принесли родителям настоящую радость.

В ходе разговора Явушва муаллим сказал, что отец всю жизнь дружил с азербайджанцами. Хорошо помню, мы часто ездили в гости в дом Али киши в селе Ашагы Худж, а они в свою очередь часто приезжали в Красную Слободу. И сегодня продолжается дружба с детьми Али киши Масимом, Ахмедом и Сабри. Работники системы образования Губы Назиф Ахмедзаде, Шовкет Таджибов, Яфет Нуриев, Месмя Шахвердиева всегда являлись единомышленниками моего отца. В свое

время вместе с Доном Бинсионовичем учились в Губинском педагогическом техникуме и вузе Халидшах Бабаев, Гара Бахрам, Сасун Ягубов, Ниязи Амирбеков, которые впоследствии прославились как видные ученые – педагоги. Они всегда с симпатией относились к моему отцу.

– Вообще, наш дом всегда был полон гостями, добавляет Я.Симандуев. Часто приходили и азербайджанские друзья отца. Как правило, завязывались теплые душевные беседы. Когда собирались гости, отец лично приглашал врача Шаула Шаулова и учителя Гилила Нисимова. Это были самые преданные товарищи, души не чаявшие в моем отце.

Из высказываний Гилила Нисимова: Каждый раз, когда вспоминаю Дона Бинсионовича, без всякого преувеличения ноет сердце. Дон муаллим обладал качествами высокоинтеллектуального человека, никогда не разбрасывался словами. Был очень требовательным, в тоже время добрым человеком. Часто беседовали с ним на разные темы, вели дискуссии. У него была чистая открытая душа.

У Дон муаллима были в жизни и тяжелые моменты. В годы Великой Отечественной войны кто-то из недоброжелателей написал донос «наверх», будто бы Дон является сыном кулака и молодого учителя арестовали. Но в период, когда существовал сталинский режим, он сумел защитить себя, спастись от тюрьмы и даже получить государственную награду...

Дон муаллим затем вспоминал, что совершенно не верил в удачу. Но, оказывается в руководстве республики, находились и справедливые люди...

* * *

Сегодня воспитанники Дона Симандуева живут не только в Азербайджане, но и в России, США, Канаде, Израиле и других странах. Их сотни. Мардахай Нифталиев, Зияд Бабаев, Мазанту Исакова, Победа Мардахаев, Год Абрамов, Рашбиль Шамаев, Ягуб Ягубов и многие другие вышли в «люди», благодаря трудам Дона Бинсионовича.

От автора: Это случилось в начале 60 годов прошлого века. В здании школы по чьей-то вине случился пожар. До прихода пожарников Дон муаллим начал борьбу с огнем. Он бросается в пламя, создается впечатление, что он собрался сгореть вместе со школой. Наконец, пожар был потушен. Дон муаллим, тяжело вздохнув, сказал:

– Если бы сгорело здание, как бы я смотрел в лицо ребятам. Было бы лучше, если бы в пламени погиб я сам.

Вот таким настоящим человеком, учителем остался в памяти Дон Симандуев!

...В Красной Слободе сегодня с большим почтением вспоминают Дона Бинсионовича. Это дань памяти незаурядному земляку.

З.Мурсалов

Р.С. Уважаемые читатели! После публикации статьи многие из названных там людей ушли из жизни. Мы же включили материал в книгу без изменений. Да упокоит Аллах их души!

Товарищ по перу, долгие годы, около 65 лет, проработавший на различных должностях в системе образования, кандидат исторических наук, член Объединения писателей Азербайджана, поэт, драматург, прозаик, в настоящее время сотрудник Губинского районного отдела образования Шовкет Таджиров, узнав о моем намерении написать книгу о Явушве Доновиче, сказал:

– Обрадовался, когда узнал, что готовите книгу о Явушве Симандуеве. Знаю, в ней будут примечания и о его отце, покойном Дон муаллиме. Скажу сразу, таких педагогов как Дон муаллим сейчас не так уж и много. Он был настоящим человеком, безгранично преданным просвещению, мог принести себя в жертву школе. Всю жизнь посвятил школе, ученикам. Как-то раз поехали в школу на проверку. Директор болел,

отсутствовал на рабочем месте. Но в школе царили такой порядок, требовательность, так была поставлена работа с документами, что приходилось удивляться таланту заместителя Дон муаллима. В других школах директора могли бы взять на вооружение его опыт.

Когда завершили работу, Дон муаллим пригласил нас отобедать в его доме. Увидев наше колебание, сказал с серьезными нотками в голосе:

– Как хотите. Это ваше дело. – Затем рассмеялся и громко бросил:

– Думаете, этим отделаться от меня? Тогда готовьтесь, каждую неделю буду приходить в гости к вам. Наберитесь смелости и не встречайте меня... Может, не хотите разделить со мной хлеб-соль? Неужели поэтому не желаете стать моими гостями?

Признаюсь, эти слова задели нас за живое. Приехали в его скромный, но очень аккуратный дом. Дон муаллим был очень образованным, грамотным математиком, физиком, но его знание истории Азербайджана и еврейского народа, фанатичная преданность азербайджанской литературе покорила нас. Обед больше напоминал обмен мнениями, литературно-научную дискуссию. Я тогда еще раз открыл для себя Дон муаллима, понял, что настоящий интеллигент должен походить на Дон муаллима.

Да упокоит Аллах его душу!

Глава III

Сын весны

До наступления весны 1959 года оставалось три дня. Земля уже дышала полной грудью, из глубины кустарников высвечивали фиалки, наливались почками ветви деревьев, на равнинах, горных склонах пробивалась зеленая трава. В природе явственно ощущались пробуждение, оживление. И в это время в доме Дон муаллима царил волнение. Его жена Нарындж ханум была беременна и Дон муаллим почему-то уверовал в рождение мальчика. Он радовался предстоящему событию, ждал появления младенца.

И этот день наступил. 18 марта родился мальчик, которого Дон муаллим назвал Явушвой. Радости не было предела. Хотелось в тот же миг поставить в известность родственников, друзей, сказать горделиво «у меня родился сын». В те дни у Дона Бинсионовича была только одна мечта: выйти после занятий из школы и побыстрее добраться до дома, приласкать мальчика.

Что может в мире сравниться с отцовской любовью? Иной раз говорят, что ребенок не может прожить без матери, однако когда и отец живет для своего чада как горящий свет, в этом очаге не остается места для печали, веселым детским смехом соединяются желания родителей.

Говорят, в день рождения Александра Македонского солнце отливало кровавым отсветом. Ставший впоследствии его учителем Аристотель, сказал: «Жизнь этого ребенка захлебнется в крови». Так и случилось. Проживший всего 33 года, Александр завоевал титул покорителя и в каждом своем по-

ходе превращал различные регионы мира в руины, обильно проливая человеческую кровь.

Однажды узнает от матери о мнении о себе своего наставника. Вызывает Аристотеля и спрашивает:

– Я родился летом, а ты весной. Есть ли в этом какое-то различие?

Аристотель сразу оценил ситуацию:

– Государь, родившиеся весной становятся учеными, а летом – полководцами. Что же в этом плохого?

Родившийся весной Явушва рос в семье интеллигента. С раннего детства видел отца на пути в школу, получил достойное воспитание. В 1965 году пошел в первый класс восьмилетней школы №1 в Красной Слободе. В 1973 году завершил в ней учебу, в 1973-75 годах получал образование в поселковой средней школе и вышел оттуда с аттестатом зрелости.

Вот вехи его дальнейшей биографии:

- 1975-76 годы; рабочий в Губинском районном отделении тарного предприятия Хачмазского района;
- 1976-77 годы; город Баку, токарь на ткацкой фабрике имени Ленина;
- 1977-78 годы; город Баку, получает образование в отделении киномеханики профессионально-технического училища №12;
- 1978-79 годы; по направлению трудится киномехаником в кинотеатре имени Низами Объединения киноустановок Губинского района, одновременно работает руководителем кружка в районном доме пионеров и школьников.
- В 1979 году поступает на заочное отделение факультета математики Азербайджанского государственного педагогического института, в 1984 году выходит из стен вуза дипломированным преподавателем математики. В 1979-81 годах работает пионервожатым в 8-летней школе №1 Красной Слободы, одновременно трудится пионервожатым в средней школе поселка и преподает ма-

тематику, а также физику и математику в Губинском филиале Бакинской музыкальной школы имени Асафа Зейналлы.

- С 1988 года по настоящее время является директором средней школы №1 имени Исаака Ханукова в Красной Слободе.

* * *

Явушва Симандуев сумел подготовить себя к будущему, построить содержательную жизнь. Опыт многих лет помог ему возмужать. Люди, вышедшие из жизненных испытаний, получают возможность создать порядок в коллективе, работать в условиях здорового морального климата.

Нелегкое это дело – руководить коллективом, причем, педагогическим, долгие годы работать с учащимися, их родителями. Наверное, Явушва муаллим исподволь готовил себя к такой работе уже с ранних лет.

* * *

Память возвращает меня к прошлому. Осень 1972 года. Зоя ханум (сестра Явушвы муаллима) работала заведующим учебным сектором комитета комсомола Губинского района, я же работал в должности освобожденного секретаря комсомола. В один из дней к Зое ханум пришел щуплый на вид паренек. Впоследствии это повторилось несколько раз.

– Мой брат, – сказала Зоя ханум. – Сделав уроки, приходит ко мне, хочет научиться учетной работе. У него непомерный аппетит! Говорит, когда вырасту, стану великим экономистом.

Нас удивляли его подвижность, цепкая память. Мы были очарованы знаниями этого 13-14-летнего подростка, скупали, когда не видели его рядом.

Есть такая присказка: жизнь еще впереди. Иной раз детские мечты раскалываются, крошатся, на их место приходят другие. Явушва стал не экономистом, а педагогом!

Говорят, жизнь растит человека. По теории знаменитого философа Эммануила Канта «мыслить означает существовать», в противном случае человеческое сознание ничто. Если мозг человека способен сознательно мыслить, значит ему свойственно понимать жизнь.

Можно выбрать любую профессию, но предпринятые шаги должны соответствовать жизненной позиции, потому что иника существования – это сама жизнь.

Явушва Симандуев представитель интеллигенции со здоровым мышлением, ясной гражданской позицией. Когда готовилась эта книга, я неоднократно бывал в возглавляемом им очаге образования. Не могут не покорить царящие там порядок, дисциплина. «Железная дисциплина» требовательного директора школы Явушвы муаллима может кому-то не понравиться. Но там, где требование в пользу дела, его надо воспринимать как должное.

В фойе школьного здания установлены различные диаграммы. Здесь же выставки и уголки, мудрые изречения великих людей об образовании, классные стенгазеты, фотостенды о шехидах... Все это привносит разнообразие в жизнь школы.

Здесь регулируются отношения ученик–преподаватель, школа–родитель. Занятия, проводящиеся на русском, английском, азербайджанском и еврейском языках, направлены на воспитание обучающихся в школе азербайджанских, еврейских, лезгинских, татских детей в духе интернационализма, дружбы.

Однажды участвовал в торжественной церемонии, посвященной Дню знаний. Слово было предоставлено председателю муниципалитета Красной Слободы Нисиму Нисимову. Это – известный человек, выступавший в недалеком прошлом со своим богатым репертуаром во многих странах мира, пропагандировавший азербайджанские песни, мугамы, музыку в США, Канаде, Израиле, Германии, Швеции, Турции. Он сказал, что гордится родной школой, ибо ею руководит Явушва муаллим, педагог, обладающий высоким интеллектом, богатейшим мировоззрением, умеющий работать с людьми, осо-

бенно с учащимися. Я тоже учился в этой школе, являюсь ее выпускником. Между тем и этим периодом большая разница. Учащиеся используют различные технологии, создана компьютерная система, есть выход в мир посредством Интернета.

Сегодня каждый учащийся, ребенок счастлив от того, что он достойный гражданин независимого Азербайджана, приобщающегося к цивилизованному миру.

Евда Абрамов работал преподавателем в школе Красной Слободы. Ныне он – депутат Милли Меджлиса Азербайджанской Республики. Ведет большую работу в постоянной комиссии по правам человека. Приезжая на встречи с избирателями, обязательно посещает школы, интересуется жизнью учащихся и преподавателей, уровнем учебно-воспитательной работы. Я участвовал на одной из таких встреч. Евда муаллим сказал, что Явушва муаллим действительно талантливый и умелый педагог. Он не жалеет усилий, чтобы построить азербайджанскую систему образования в современном стиле. Он также добавил, что горд, ибо в Красной Слободе, являющейся образцом толерантности, есть такое учебное заведение. Обратите внимание, в поселке проживают представители различных национальностей, их дети, ребята, приезжающие из окрестных сел учатся, получают образование в одной школе, самое главное, закладывают фундамент прочной дружбы. Это может считаться успехом и руководителя школы, и каждого педагога.

Член Объединения писателей Азербайджана и Израиля, поэт Антон Агарунов живет в Израиле. Родом он из Красной Слободы, и каждый раз, приезжая в Азербайджан, посещает пленительный уголок Родины – Губу и поселок, которому посвятил многие свои стихи. Конечно, в первую очередь, интересуется очагами образования. Так случилось и на сей раз. Антон муаллим с гордостью отметил, что сегодня Красная Слобода – краеугольный камень азербайджано-израильской дружбы. Каждый ее успех вызывает радость. Покойный общенациональный лидер Гейдар Алиев сказал, что дети – наше будущее. Действительно, каждый ученик сегодня – завтрашний гражданин, ученый, инженер, врач, поэт, политический дея-

тель, который сыграет важную роль в укреплении государственности.

– Я, – сказал Антон Агарунов, – узнал от директора школы Явушвы Симандуева, что из года в год растут достижения школы. Ее выпускники сегодня учатся в высших учебных заведениях США, Канады, Москвы, Санкт-Петербурга, Германии, Англии. Это, конечно же, плоды труда всего педагогического коллектива и, прежде всего, директора Явушвы муаллима, целенаправленно работающего для повышения качества и эффективности уровня образования.

*Как мама, раскрывающая объятия,
Встречает школа деточек своих,
У которых кончились занятия,
Вписанные навечно в память,
Поверьте, тот азарт неугасим.*

Не остались незамеченными в этой школе светлые идеи покровителя азербайджанской системы образования Гейдара Алиева. Главное, внимание к школе превратилось в общегосударственное дело. Эта школа внесла свой вклад в гуманизацию системы образования, качественное совершенствование методики преподавания не только в районе, но и в масштабах республики. На каждом этапе педагогический коллектив добивался хороших результатов, завоевывал признание на районном уровне, занимал престижные места в конкурсах «Самая лучшая школа года», «Самый лучший учащийся года», «Самый лучший преподаватель года».

Явушва Симандуев 4 года подряд становился победителем конкурса «Самый лучший директор года».

* * *

«**Я** люблю свою школу!» Эти слова должны стать девизом для учащихся. Источниками знаний и местом времяпровождения учеников становятся пригожие классные комнаты, богатые кабинеты по предметам, спортивный зал,

компьютерные классы, библиотека с художественной литературой и учебным фондом и т.д. В основной критерий для директора школы и каждого члена педагогического коллектива превратились индивидуальные занятия.

...Учащийся Я. часто пропускал занятия, отставая от учебного процесса. Это серьезно беспокоило директора. Вызвал его в кабинет, на разговор один на один:

– Зачем пропускаешь занятия?

Мальчик молчал, потупив голову.

– Сынок, может у тебя какие-то проблемы. Может, в семье что-то стряслось?

Заикаясь, ученик сказал:

– Учитель, папа с мамой часто ругаются. Поэтому не могу как следует заниматься.

Явушва муаллим задумался. Помолчал продолжительное время. Затем сказал:

– Знаешь, что? Ты никому не говори о нашем разговоре. Иди в класс. Скажи, когда папа приходит домой?

Мальчик сказал и отправился на урок.

Явушва муаллим поразмыслил и, никому не сообщая о своем намерении, отправился по адресу этого учащегося. Хозяин дома открыл перед директором двери. Растерялся немного, потом промолвил:

– Учитель, добро пожаловать. Случилось что-то?

– Гостей не принимаете?

Хозяин оказался в замешательстве:

– Отчего же, прошу.

В доме чувствовалось какое-то оцепенение. И отец, и мать были очень молоды. Оба когда-то учились в школе Явушвы муаллима. Потому директор заговорил непринужденным тоном:

– Ну, что случилось? Потонули корабли в океане? Я не гость, если вы не забыли, был вашим преподавателем. А теперь

сын ваш учится у меня. В последнее время этот мальчик сам не свой, ходит какой-то угрюмый. Хотел бы узнать причину.

Женщина закрыла лицо руками, мужчина склонил голову.

– Не надо ничего утаивать! Расскажите, что произошло, может помочь чем-нибудь.

Явушва муаллим терпеливо выслушал обе стороны. Оказывается, позднее возвращение мужа домой вызвало в жене ревность. Муж же утверждал, что иной раз подрабатывает до позднего вечера, занимается разгрузкой товаров, дабы заработать немного денег. Правда, случается, что и пропускает пару-другую по «сто».

– Вот тут ты не прав, – сказал Явушва муаллим. – Зарабатываешь в поте лица, а потом тратишь на спиртное, в итоге разрушается семья. А ты, дочка, – обратился он к женщине, – выбрось из головы плохие думы. Вы еще молоды, хорошие дни ваши впереди. Да и присматривайте за ребенком, не подрывайте его веру.

Он почувствовал огромное облегчение, когда вышел за ворота дома. Все наладилось, удалось достигнуть согласия.

Результаты не замедлили сказаться. Спустя некоторое время имя ученика оказалось в числе отличников. Однажды Явушва муаллим вновь вызвал его в своей кабинет:

– Ну, удалец, как дела?

– Большое спасибо, учитель! Папа и мама всегда благодарят вас.

* * *

Авторитет... Многие спрашивают: как завоевывается авторитет? Лишь личность завоевывает авторитет. Своими делами, поступками. Описанный выше эпизод показывает какой силой обладает авторитет учителя. И он отражает жизненную позицию Явушвы муаллима.

В советской системе образования глубоко изучались педагогические методики Макаренко, Ушинского, в учебно-

воспитательном процессе именно им отдавалось наибольшее предпочтение. Изменился политический строй, появились современные методы, однако было бы весьма полезно следовать некоторым мыслям этих просветителей и сегодня. Опыт показывает, что в воспитательном процессе необходимо использовать иногда и административные меры. Явушва муаллим рассказывает об одном учащемся, ставшем ныне известным ученым. Он на уроках и переменах баловался, нарушал дисциплину. Классный руководитель сообщила мне об этом. Отец этого учащегося занимал ответственную должность, очень часто ездил в командировки.

В один из дней Явушва муаллим вызывает к себе классного руководителя и шаловливого ученика.

– Завтра созвать родительское собрание, – обращается он к классному руководителю. – Составьте приглашительные карточки, господин С. вернулся из командировки. Он должен участвовать в собрании.

Учащийся, услышав имя отца, покраснел:

– Но ведь он еще не вернулся.

– Ты обманываешь. Отец придет, причем, вместе с тобой. Все, чем ты занимаешься, скажем ему перед родителями. Можете идти.

Классный руководитель вышла, учащийся остановился на пороге:

– Учитель, простите меня. Честное слово, больше не буду баловаться. Только не говорите папе.

– Даешь слово?

– Да, учитель, да...

Влияние этого разговора оказалось огромным. Как будто паренька подменили, от прежней шаловливости не осталось и следа. Вскоре его имя произносили в ряду отличников учебы, он побеждал на олимпиадах, стал активным участником школьных мероприятий.

Отец Явушвы муаллима, опытный педагог Дон Бинсионович говорил: «Нет плохих учащихся, есть половинчатые преподаватели. Если в течение 45 минут учитель спустя рукава, докучливо занимается своим делом, то нечего ждать чего-либо путного от его ученика».

Мудрые мысли отца никогда не покидали Явушву муаллима. Поэтому он неизменно интересуется темой и содержанием занятий, «открытых уроков», затем создает условия для активного обсуждения их итогов.

На вопрос «кто есть учитель?», Явушва муаллим дает такой обобщенный ответ:

– Учитель – это тот, кто предоставляет знания, но и он сам обязан учиться. Без чтения литературы, освоения передового опыта ни один преподаватель не в состоянии повысить свое мастерство, напротив, он отстает от жизни, динамичного развития образования. Настоящий педагог должен перед сном поразмыслить над темой будущего урока.

Вспомнился мне один эпизод. Попал я на одно собрание. Вдруг среди людей наступило замешательство:

– Пришли учителя...

В знак почтения все встали из-за стола. Один из учителей был седовласым мужчиной, другой средних лет. Как водится, завели разговор о всякой всячине. Один из присутствующих обратился к более молодому учителю:

– Говорят, какой-то американский ученый обнаружил планету, где есть жизнь. Вы верите в это?

Преподаватель, являющийся по специальности педагогом астрономии, сухо отвечает:

– Все это вранье, выбрось из головы.

Тут заговорил седовласый преподаватель литературы:

– Я тоже слышал, что обнаружена такая планета. Даст Бог, с развитием науки и техники удастся раскрыть тайны Все-

ленной. Конечно, для этого потребуется немало времени. Изучение космоса один из важнейших вопросов мировой науки.

Здесь как бы сошлись два противоположных «полюса».

Специалист весьма прохладно отнесся к вопросу. А человек, не являющийся специалистом в данной области, ответил совершенно соразмерно педагогической точке зрения.

Да, чтение важно для всех, тем более для представителей интеллигенции. Важно, научить чему-то обращающихся, обогатить нравственность. В противном случае снижается авторитет учителя, ослабевают его позиции в жизни.

Глава IV

Страницы печати и «школа Явушвы муаллима»

Отолерантности, царящей в Красной Слободе, свидетельствуют и выходящие здесь для горских евреев газета и журнал. Общественно-политическая газета «Бирлик-Единство» Международного благотворительного фонда горских евреев «СТМЭГИ» и журнал «Гудъял» распространяются в различных странах мира на азербайджанском и русском языках.

Главный редактор обоих печатных органов – известный в нашей республике журналист, лауреат премий Гасан бека Зардаби и «Гызыл гялям» («Золотое перо») Наджафгулу Наджафов. Он сказал:

– Наша цель – воспевать дружбу между Израилем и Азербайджаном, вообще, между всеми народами. И я очень рад, что успешно справляемся со своими обязанностями.

В этих изданиях находят отражение общественно-политическая и культурная жизнь Губинского района. Широко освещаются новшества, мероприятия, встречи, проводящиеся в школах Красной Слободы, особенно в среднем учебном заведении №1 имени Исаака Ханукова. О школе №1, называемой часто «школой Явушвы Симандуева», неоднократно писали губинские газеты «Шафаг» («Заря») и «Тярягги» («Прогресс»), выходящие в Баку «Республика» и «Инсан хугуглары» («Права человека»), дагестанская «Дербент», ежемесячник «Новый рубеж» – орган горских евреев США и Канады.

В этой главе предоставляем вниманию читателей некоторые публикации из различных печатных органов.

Пусть здравствуют такие сыновья Родины

Красная Слобода

Образцово подготовились к новому учебному году и в средней школе №1 Красной Слободы. В текущем учебном году здесь будут получать образование на русском и азербайджанском отделениях более 500 учащихся. Директор школы Явущва Симандуев говорит:

– У нас интернациональная школа. Здесь учатся ребята различных национальностей, малочисленных народов. Планируем кроме азербайджанского, русского и английского языков вести занятия и на иврите. Отрадно, что учащиеся с большим рвением относятся к изучению языков. Представляете себе, большинство родителей-азербайджанцев высказывают желание, чтобы дети изучали иврит. Поэтому решили наряду с другими языками ввести в начальных классах и преподавание на иврите.

Школа построена в 1963 году и с тех пор ни разу не проводился капитальный ремонт здания. В этом году на реконструкцию школы было потрачено 38 миллионов манатов, причем, без единого маната из государственного бюджета. Ремонтные работы осуществлены за счет средств жителей Красной Слободы при организаторской поддержке руководства школы. Передняя часть школы покрылась опилочными камнями, здесь сооружены железные ворота. По словам директора, проводится целенаправленная работа по превращению школы в центр здоровья детей. Капитально отремонтирован спортивный зал. Заново перестроен стадион, здесь установлено различное оборудование для занятий спортом.

Около 30 миллионов манатов на проведение ремонтных работ выделили братья Юрик и Валерик Якубовы, братья Альберт и Тельман Агаруновы, Год Сасунов, Маис Хануков, Рувин Давыдов, Валерик Мирон. Пусть здравствуют такие сыновья Родины!

Явушва муаллим также сообщил, что нуждается в обновлении и крыша здания. В дождливые дни в некоторых местах образуются лужи. Благотворители в поселке, деловые люди пообещали свое содействие в замене кровли. С этой целью приобретено 15 кубометров древесины, 300 белых железных пластин. После покупки всех необходимых стройматериалов начнется работа по реконструкции крыши здания.

Г.Гасымов,

газета «Шафаз» (Губа), №33, 6 сентября 1997 год

Дружба между Губой и Дербентом вечна

Интеллигент, завоевавший уважение окружающих

В коридоре школы нас встретил улыбающийся, приветливый человек.

– Добро пожаловать, – сказал он и протянув нам руку попросил пройти в его рабочий кабинет.

– Прошу, садитесь, слушаю вас.

– Это вы, директор школы Явушва Симандуев? Очень много интересного слышали о вас.

– Наверное, хотите писать о нас, – он дружелюбно улыбнулся. – Я с уважением отношусь к журналистам. Они пишут сегодняшнюю историю.

Затем наш собеседник продолжил:

– В школу часто приходят корреспонденты, живо интересуются нашей деятельностью. Скажу откровенно, журналисты уходят отсюда довольными.

Явушва Симандуев с интересом спросил:

– Этот молодой человек – ваш сын? Вы очень похожи!

– Да, сын, – ответил я, – мы вместе ездим в командировки. Он управляет автомобилем. Ведь я уже в таком возрасте, что не могу долго усидеть за баранкой.

Явушва муаллим вновь улыбнулся:

– Вы – счастливый человек. Не у каждого отца есть такой сын. Совместное путешествие отца и сына вызывает добрые впечатления.

Спрашиваю Явушву муаллима:

– Давно работаете директором школы?

– 12 лет. В настоящее время в нашей школе получают знания 414 учеников. Их обучением и воспитанием занимаются 48 преподавателей. Многие из них обладают солидным стажем.

Явушва муаллим добавляет:

– Я еврей. Однако наряду с родным языком люблю и азербайджанский. В средней школе Красной Слободы учился на азербайджанском языке. Затем поступил в Азербайджанский государственный педагогический институт.

Отец Явушвы Симандуева долгие годы работал заместителем директора школы №2 Красной Слободы по учебно-воспитательной работе. Сестра в той же школе преподавала русский язык.

Явушва муаллим страстный читатель. Имеет богатую библиотеку, состоящую из 1500 книг. Его личную библиотеку наряду с книгами азербайджанских писателей украшают и произведения дагестанских мастеров пера. Особенно он любит Расула Гамзатова и Хизгила Авшалумова.

Явушва муаллим говорит:

– Преподаватель не должен ограничиваться лишь передачей знаний. Он обязан быть и активным общественником. В поселке функционировал драматический кружок. На еврейский язык перевели «Вагифа» – произведение народного поэта Самеда Вургуня. В этой постановке я играл роль друга Вагифа Вахида. Это вызвало большой зрительский интерес.

В школе немало опытных педагогов. Уровнем преподавания отличаются Малейка Мусаева, Эльмира Исмаилова, Евда Абрамов и другие.

Педагог Малейка Мусаева:

– Это почетно, носить имя учителя. Не вмещается радость в сердце, когда смотрю на выпускников, добившихся поставленных целей.

Выпускник школы Багадур Нуреддинов:

– Явушва муаллим завоевал большое уважение своей скромностью. Мы очень его любим. В таких случаях вспоминаю слова моего любимого певца Гадира Мамедова:

*Как мне узнать,
Что я тебя люблю?
О том, что в сердце,
Ты его спроси.*

Действительно, нет, наверное, большего счастья, чем признание прекрасным интеллигентом, приветливым человеком, умелым педагогом. Такое счастье не обошло стороной Явушву муаллима.

Жизнь учителя похожа на свечу. Догорая, он источает свет. Хорошо сказал народный поэт Бахтияр Вагабзаде:

*Свеча горит,
Значит, живет.
Ведь жизнь ее –
В свечении.*

В средней школе Красной Слободы трудятся преподаватели, представляющие различные национальности. Дружба народов здесь дает прекрасные плоды. В школе занятия проводятся на азербайджанском, русском и еврейском языках.

Явушва муаллим говорит:

– Наш единственный идеал – высоко держать славу школы. Это – главная обязанность, стоящая перед каждым преподавателем.

Затем Явушва муаллим добавил:

– Счастье, радость не падают с небес. Все это достигается трудом. Есть хорошая поговорка: «Счастье в руках, делах, силах, поступках каждого».

– Скоро наступит весна самая прекрасная, радостная пора года. Явушва муаллим! Вы, действительно, настоящий представитель народной интеллигенции. У вас далеко идущие цели. Воспитывайте для нашей Родины истинных патриотов, высоко держите славу своей школы.

Желаем вам весенних радостей, еще более прекрасной, содержательной жизни.

З.Мамедкеримов,

*заслуженный работник культуры Азербайджана и
Республики Дагестан, лауреат премии «Гызыл гялям»,
почетный профессор Дагестанского государственного
педагогического университета, поэт, журналист
(республиканская общественно-политическая газета
«Дербент», №18, 29 февраля 2000 года)*

Серьезно подготовились

Каждый год 1 сентября проводится «День знаний». В этот же день в наших школах возобновляются занятия. В нынешнем учебном году в первых классах школы будут обучаться 38 детей. Классы нашей школы откроются и для 4-классников, окончивших начальное учебное заведение в ближайшем селе Мирзамамедкенд. Планируем в этом году открыть и подготовительный класс. Все это вынуждает нас более ответственно подходить к работе, смотреть на образование сквозь новую призму, проявлять высокую педагогическую компетентность. Коллектив педагогов школы в состоянии соответствовать перечисленным требованиям. На уровне современных требований строят сегодня свою деятельность преподаватели Роза Исмаилова, Наджаф Пиримов, Малейка Мусаева, Эльмира Исмаилова, Айгюн Байрамова, Люба Гилилова, Ольга Муслимова и другие.

Мы провели серьезную подготовительную работу к новому учебному году. Больше месяца, как завершились ремонтные работы. Коротко скажу, что удалось сделать: сияют новой побелкой 22 классные комнаты, спортивный зал, коридоры, застеклены окна. Отремонтированы парты, столы и стулья. Заново отстроена в школе спортивная площадка. Учительская комната оснастилась новым оборудованием.

Преподавателей ждет впереди ответственный период – новый учебный год. Педагогические коллективы, на высоком уровне подготовившиеся к работе, способны достойно завершить год. Поэтому мы серьезно подготовились к учебному году, проникшись ответственностью.

Явуишва Симандуев,

*директор средней школы №1 Красной Слободы
(губинская районная газета «Шафаг»,
2 сентября 2000 года)*

Реформы дают отдачу

В статье повествуется о реформах, проводимых в школах района, а также в средней школе №1 Красной Слободы.

...**С**редняя школа №1 Красной Слободы также считается одной из передовых в районе. В преддверии нового учебного года это среднее учебное заведение капитально отремонтировано, новым оборудованием оснастились классные комнаты, кабинеты по предметам. Директор школы Явушва Симандуев не без гордости сообщил, что в ремонте очага образования вместе с членами коллектива близкое участие приняли и родители. В настоящее время в школе учатся 487 учеников. Из 21 выпускника в прошлом году – 8 поступили в вузы республики.

В соответствии с планом базового обучения в определении выборных предметов изучаются пожелания, наклонности и интересы учащихся. Эффективно используются часы, предусмотренные для этих дисциплин. Учащиеся школы каждый год участвуют в олимпиадах, проводимых районным отделом образования. В освоении предметов наибольших успехов добились Ольга Муслимова, Аликрам Алиев, Садагат Агаева, Эльмира Исмаилова, Роза Исмаилова и другие преподаватели.

Ильхам Джафаров,

*зональный корреспондент газеты «Республика»
(9 октября 2001 года)*

В средней школе Красной Слободы

Ж раткая справка: Явушва Симандуев родился в Губе в марте 1959 года. После окончания школы в 1979 году поступил на математический факультет АПИ имени Н.Туси. Окончив учебу в 1984 году работал преподавателем в родной школе. Какое-то время преподавал физику и математику в Губинском филиале Бакинского музыкального училища имени А.Зейналлы. Отличавшийся своей активностью молодой педагог привлекается к политической работе. С 1988 года является директором средней школы №1 Красной Слободы. В 1994 году удостоен звания преподаватель I категории. Член совета муниципалитета Красной Слободы, совета районного отдела образования и комиссии по делам несовершеннолетних при аппарате районной власти. Женат, имеет двоих детей.

Воспитывать детей, давать им знания – дело государственной важности. Требуется это особого таланта и знаний. В нашей республике, сравнительно недавно завоевавшей независимость и переживающей переходный период, как и во всех сферах немало проблем и в образовании. Однако существует реальность: там, где преподаватели, руководители школ с совестью, достоинством выполняют свои обязанности, там можно ждать успеха. Появляющиеся трудности не очень-то и пугают коллектив. С этой точки зрения коллектив средней школы №1 Красной Слободы глубоко постигает возложенные на него тяжелые, но почетные обязанности, старается хорошо работать. Этот очаг образования считается образцовым в районе. Непререкаема роль директора школы и преподавателей в формировании мировоззрения учащихся. Безусловно, воспитание разнохарактерных ребят, объединение индивидуумов в едином коллективе – ответственное дело и оно ложится на плечи руководителей учебного заведения и учителей. Школой руководит умелый педагог, прекрасный организатор Явушва Симандуев. Труд учителей, идеалы представителей интеллигенции всегда привлекали меня. Без преувеличения скажу, что Я.Симандуев принадлежит к таким интеллигентам. Он не только директор школы, но и всесторонне

развитая личность, влюбленный в поэзию, литературу человек, глубокий знаток тонкостей своей профессии. Неслучайно, за период руководства Явушвы Симандуева многое изменилось в средней школе №1, достигнуты хорошие показатели.

Успехи еще впереди...

Не ошибаются те, кто сравнивает жизнь учителя со свечой. Обладатели этой профессии сгорают, обучая наших маленьких соотечественников грамоте, освещают их жизнь.

В ходе беседы Явушва Симандуев отметил, что в школе учебой и воспитанием 500 детей занимаются 57 педагогов высокой квалификации. С помощью заведующего районным отделом образования Сулеймана Асланова и жителей Красной Слободы значительно укреплен материально-техническая база школы, отремонтированы классные комнаты. Не порывают связей со школой и выпускники, занимающие в настоящее время ответственные должности в зарубежных странах, в пределах возможного они оказывают содействие очагу образования. И у нас есть проблемы, характерные для всех школ республики, однако есть и успехи, которые нас не успокаивают. Серьезные успехи – это те, которых мы еще не достигли. Напряженным трудом педагогического коллектива мы стремимся сохранить достигнутые успехи, различными путями разрешить проблемы. В прошлом учебном году все учащиеся перешли из класса в класс, мы достигли в этом вопросе 100-процентного показателя. Хорошо сказано, что величие и смысл жизни в пользе, предоставляемой людям. Знания накапливаются из частичек ежедневного опыта. 124 наших учеников участвовали в районном туре олимпиад, нашу хорошую работу отметили на конференции районного отдела образования.

Интересные мероприятия

В школе часто проходят запоминающиеся мероприятия – интересные литературные вечера, диспуты, исторические праздники, встречи с писателями и поэтами. Такие

мероприятия играют важную роль в обучении и воспитании учащихся. Участники с праздничным настроением встречают художественные вечера. Вот только несколько из этих мероприятий – «Новруз – светлый праздник», «Соревнования по знаниям среди классов», обсуждения книг, встречи с юристами, а также «День памяти – январь 1990 года», «31 марта – день геноцида азербайджанцев армянскими дашнаками».

Школьная команда успешно выступила на фестивале клубов «Веселых и находчивых» азербайджанских евреев, заняв второе место. Преподаватели школы не жалеют сил и умения для привития ребятам чувства любви к Отчизне, родной земле. Молодые «бойцы» школы приняли участие в военно-спортивной игре «Шахин», состоявшейся в районе и, показав высокую подготовку, заняли второе место среди 28 команд. Безусловно, в этом огромная заслуга опытного преподавателя военного дела Намика Айдамирова. В настоящее время над школой взяла шефство воинская часть, расположенная в Губе. Периодически учащиеся встречаются с воинами, приобщаются к навыкам стрельбы по мишеням.

В школе уделяется особое внимание физической подготовке учащихся. В этом году юные спортсмены школы успешно выступили в соревнованиях по теннису и волейболу, включенных в программу спартакиады районных школ и заняли там первые места. Победителями в теннисном турнире стали Малик Азарьяев, Гюнай Дадашева, а Виталик Рахамимов занял второе место. Необходимо отметить труд преподавателя физкультуры Аликрама Алиева, внесшего большой вклад в подготовку команды к состязанию. В связи с «Годом гуманизации образования и развитием нового педагогического мышления» коллектив школы самоотверженно трудится, не жалея сил и знаний для обучения своих подопечных.

Передовые учителя и...

В школе регулярно действуют методические объединения по предметам. Это помогает тесно сплотить всех преподавателей и проводить обучение на уровне современных

требований. Уделяется особое внимание проведению открытых уроков. Уроки проводятся в кабинетах по предметам. В школе немало учителей, прекрасно справляющихся со своими обязанностями. Не жалеют своих усилий в учебно-воспитательном процессе Малейка Мусаева, Эльмира Исмаилова, Ирада Джабраилова, Расим Керимов и другие.

Из увиденного в школе

Знакомя нас со школой, Я.Симандуев направил наше внимание на различные стенды. Любо-дорого было посмотреть на экспозиции уважаемого Президента нашей страны господина Гейдара Алиева, Национального героя Альберта Агарунова, поэтов и писателей, талантливых спортсменов школы, шехидов из Губинского района. Привлекает внимание информация о наших государственных атрибутах – флаге, гербе и гимне. Добрые впечатления в уголке труда и изобразительного искусства вызвали различные предметы, вышивки, поделки, изготовленные руками учащихся.

О выпускниках

В школе нам с гордостью сообщили, что выпускники этого учебного заведения в настоящее время учатся в московских вузах имени Баумана, Тимирязева, английском Оксфорде, престижном университете американского города Балтимор. Некоторые работают на ответственных государственных постах. Когда есть возможность, они поддерживают связь с родной школой.

Директор школы сказал, что наряду с достижениями есть и проблемы. Но их можно решить. Поэтому уделяем внимание именно решению проблем, повышению уровня учебно-воспитательной работы, чтобы эффективно использовать свои возможности.

Озтай УМАЕВ,

писатель-журналист

(газета «Инсан хузуглары», 20 апреля 2001 года)

Встреча с директором школы Явушвой Симандуевым

Когда пишешь о каком-то человеке, хочется от души поведать об обществе, в котором он живет, его нравственном долге перед народом, к которому он принадлежит, или о его заслугах.

Одним из таких интересных людей является мой бывший ученик, в настоящее время директор школы в Красной Слободе Губинского района Явушва Донович Симандуев.

Он родился 18 марта 1959 года, в один прекрасный весенний день. Его отец Дон Бинсиович Симандуев 37 лет проработал преподавателем математики и заместителем директора школы. Он был одним из лучших педагогов и уважаемых людей Губы. Однажды ведя урок, он за письменной доской потерял сознание. Горские евреи никогда не забудут его заслуги перед народом.

Явушва пошел по стопам отца. С детских лет был очень трудолюбивым. Окончив школу в 1975 году, стал готовиться к поступлению в высшее учебное заведение. Трудился на тарном предприятии Хачмазского района, Бакинском текстильном комбинате. В 1978 году с отличными оценками окончил ПТУ, получил диплом киномеханика, приступил к работе в кинотеатре имени Низами города Губа.

Наконец, ему улыбнулось счастье. Явушва поступил на математический факультет АПИ имени В.И.Ленина. После окончания школы получил направление в Губинский район. В различных школах преподавал математику.

С 1988 года Явушва Симандуев руководит школой №1 в Красной Слободе. Это – интернациональная школа. Уроки проводятся на азербайджанском и русском языках. С начальных классов ребята изучают и иврит. Здесь получают образование евреи, азербайджанцы, русские, лезгины, таты.

Я.Д.Симандуев – член муниципалитета Красной Слободы и районного совета преподавателей. Он – активный общественник. На учредительном съезде Всемирного конгресса

горских евреев в феврале 2003 года избран членом постоянной комиссии по науке, образованию и культуре.

Явушва Симандуев был одним из моих любимых учеников. Во время встречи в его кабинете, он сказал:

– Рашбиль Шамаевич, помните, в 1976 году ученики школы поставили под вашим руководством спектакль «Вагиф» великого азербайджанского поэта С.Вургунa, переведенный вами на язык евреев.

– Да, к этой драме я обращался дважды – в 10-ю и 20-ю годовщины смерти поэта.

– Я и мои друзья до сих пор помним тот спектакль.

– Спасибо, что не забыли.

– Разве можно это забыть? Ведь это был искусный перевод на наш родной язык.

Я предался воспоминаниям. Вспомнил родной край, сегодняшнюю школу.

– Явушва Донович, давайте поговорим о школе, работе, учителях, выпускниках.

– Как видите, сейчас наступили летние каникулы. Ученики и преподаватели отдыхают. Через несколько дней начнется новый учебный год. Мы серьезно готовимся. У нас крепкий педагогический коллектив. Каждый хорошо знает свои обязанности. Они неустанно работают с детьми, стараются привить им хорошие знания и воспитание. Все дела в школе нацелены на качественное преподавание: наглядными пособиями оснащены кабинеты физики, химии, биологии, иностранных языков, классные комнаты. Всестороннюю помощь нам оказывают деловые люди, бизнесмены. С помощью родителей для 2004-2005 учебного года в школе проведен текущий ремонт.

Особую роль в ремонте школы, оснащении ее современным оборудованием играет руководитель синагоги Борис Симандуев. При его финансовом содействии обновлены кровля здания, она покрыта белыми железными пластинами.

Созданы все условия для всестороннего обучения ребят. С 1990 года в школе действуют «Клуб веселых и находчивых» и кружок руководителя. Наши учащиеся неоднократно становились победителями районных состязаний. В 1999 году наша команда заняла второе место на фестивале, прошедшем в Баку. Программу подготовили наши преподаватели, руководители кружка Ирада Джабраилова и Ольга Юсифова.

Наша команда была единственной, представившей на фестивале горских евреев. В фестивале участвовали представители Израиля, Москвы, американской организации «Джойнт». Мы получили из этих стран много поздравлений.

Выпускники школы Красной Слободы учатся в различных вузах СНГ и в дальнем зарубежье. Аркадий Исаков и Артур Азарьяев получают образование в лондонском Оксфорде.

Максим Исаков, Самир Агарунов, Раймонд Израилов, Вадим Лалаев учатся в Московском институте международных отношений, а Белла Мишиева – в МГУ.

А Вадим Гилилов, Самир Шабатаев учатся в Московском медицинском институте.

В престижных американских колледжах успешно общаются к знаниям Инна и Самуел Рафаиловы, Эсмירה Юсифова, Владик Юсифов, Рафаил Абрамов.

Завершается беседа Явушва Донович желает мира, спокойствия, счастья и здоровья. Просит передать горским евреям, проживающим в Америке, свои добрые пожелания.

Рашибиль Шамаев,

Бруклин, Нью-Йорк

(«Новый рубеж» (США), №23, март 2005 года)

Средняя школа №1 Красной Слободы сегодня

Предисловие

Как всегда, место жительства горскоеврейской общины Красная Слобода, гордится своей интеллигенцией. Живущие в разных странах – США, Канаде, России, Израиле и других государствах люди науки, искусства гордятся родным очагом. Сегодня в Красной Слободе функционируют две средние школы, Центр здоровья, библиотека, представительство районной власти, почтамт, детское дошкольное учреждение. Здесь издаются газета «Бирлик-Единство», журнал «Гудъял», в центр для религиозной общины превращена местная синагога – образец царящей в республике толерантности.

В прошедшем учебном году часть средней школы №1 была капитально отремонтирована за счет средств работающего в Москве Сергея Ханукова, внука научного и государственного деятеля Исаака Ханукова. Сегодня этот очаг образования носит имя И.Ханукова.

Неоценим вклад в науку, развитие образования, функционирование школы в соответствии с современными требованиями Явушвы Симандуева, родившегося и выросшего в интеллигентной семье Дон муаллима и пошедшего по стопам своего отца. Он,

Директор школы

и со 2 февраля 1988 года, вот уже 20 лет не жалеет усилий для возвышения науки, образования. Явушва Симандуев родился в 1959 году в Красной Слободе, в семье всеми уважаемого и почитаемого Дон муаллима – преподавателя математики, заместителя директора школы по учебно-воспитательной работе. 40 лет он работал педагогом и стал одним из уважаемых представителей интеллигенции в районе в республике.

Жизненный путь Явушвы муаллима: в 1975 году окончил поселковую среднюю школу, в 1978 году получил образование

в Бакинском ПТУ, стал киномехаником I категории. В 1979 году поступил на математический факультет АПИ, спустя пять лет получил диплом о высшем образовании. В годы заочной учебы работал методистом в базовой школе №2 поселка и районном центре художественного творчества, а с 1981 по 1988 год преподавал математику и физику в губинском филиале музыкальной школы имени А.Зейналлы. Его сестра Истир Абрамова, преподавательница русского языка и литературы с высшим образованием, всегда советовала брату стать достойным педагогом, продолжить дело отца.

Представители трех поколений

Малейка Мусаева, Явушва Симандуев, Ровшана Гаджиева. Малейка ханум вот уже 40 лет преподает в поселковой школе физику. Явушва муаллим один из ее учеников, сегодня они трудятся плечом к плечу, он руководит педагогическим коллективом.

Ровшана Гаджиева – ученица Явушвы муаллима, ныне она работает преподавателем в школе, выпускницей которого является.

Малейка муаллима говорит:

– Горжусь, что занимаюсь учебой и воспитанием молодого поколения в коллективе, где уже трудится ученица моего ученика.

Небольшая панорама

Малейка ханум не единственная представительница старшего поколения среди преподавателей. Из 48 педагогов, занимающихся учебой и воспитанием 368 детей, выделяются Роза Исмаилова, Тунзалия Османова, Эльмира Исмаилова, Ольга Муслимова, завоевавшие уважение коллег, учащихся, их родителей. Их воспитанницы: Ровшана Гаджиева, Ягут Мирзаханова, Арзу Мамедова и другие идут по стопам

своих учителей, стараются прививать своим ученикам глубокие знания.

Они говорят:

– Мы и сегодня учимся у своих преподавателей. И испытываем при этом чувство гордости.

Интерес растет

Внашей независимой республике созданы все условия для свободного проживания и обучения всех этнических групп, малочисленных народов. В средней школе №1 Красной Слободы в этом отношении сделаны важные шаги, начато преподавание родного языка горских евреев – иврита. Преподаватель Полина Юнаева говорит:

– Не жалею усилий для преподавания иврита. Раньше переживала, испытывала трудности. Но впоследствии все стало на свои места.

В настоящее время более 30 процентов учащихся свободно владеют этим языком. Преподавание на иврите ведется по плану, утвержденному Министерством образования.

Современный учащийся

в век научно-технической революции должен обладать навыками работы на компьютере. Поэтому в школе уделяется пристальное внимание вопросам компьютеризации. Растет и интерес учащихся к современной технике. В настоящее время в школе насчитывается 8 компьютеров, установленных Министерством образования. Преподаватели Зуриет Гасимова и Ольга Муслимова преподносят учащимся теоретические основы работы на компьютере.

Велика

роль кабинетов по предметам в приобщении учащихся к глубоким знаниям. При их эффективном использовании для пе-

редачи теоретических и практических навыков повышаются способности учащихся, создается полное впечатление о получаемом уроке. Опыт, накопленный в данной сфере школой, заслуживает одобрения.

Сейчас в школе насчитываются 24 классные комнаты, все предметы преподаются по кабинетной системе. Особую роль в ведении практических занятий играет химико-биологическая лаборатория, созданная преподавателями Эсмирой Магеррамовой и Кифаят Таджеддиновой. Кроме этого, каждый педагог использует отдельные средства, что позволяет хорошо освоить дисциплину.

Школьная библиотека

одно из любимых мест учащихся. Опытный библиотекарь Гызбез Мирзаханова стремится, чтобы школьная библиотека всегда была полна читателями. Она правильно, творчески использует каталоги, книжные полки, ряды «Алфавита» и т.д. Поэтому посетители без всякого труда приобретают нужную художественную литературу, учебники.

В настоящее время в книгохранилище насчитывается 2312 экземпляров художественной литературы, из которых 1258 изданы на латинской графике и подарены школе Президентом Ильхамом Алиевым. Здесь же хранятся и около 7 тысяч учебников.

Всегда вызывают интерес проводимые в библиотеке диспуты, литературно-художественные вечера, церемонии, посвященные юбилеям писателей и поэтов и т.д.

Любовь к Родине, патриотизм

прививаются учащимся со школьной скамьи. В школе уделяют серьезное внимание этому фактору. Открыты специальные уголки, посвященные Национальному герою Азербайджана Альберту Агарунову, шехидам. На стендах, рядом с «Уголком общенационального лидера Гейдара Алиева» образцы поэзии,

прославляющие Родину, воспевающие патриотизм, вывешены бюллетени и т.д.

Заслуживает одобрение труд преподавателей начальной и физической подготовки Намика Айдамирова и Аликрама Алиева. Юные воины школы успешно выступили на военно-спортивной игре «Шахин», заняв первое и третье места. Завоеваны успехи и в школьных и районных соревнованиях по футболу, волейболу, теннису.

Традиционными стали и соревнования «Веселые старты». Все это играет большую роль в физическом и духовном воспитании учащихся.

Разнообразные мероприятия

среди них самое желанное «Клуб веселых и находчивых». Руководит им Ирада Джебраилова. Ирада ханум широко использует свои возможности для привлечения ребят в клуб, выступления с интересным репертуаром.

На школьных торжествах, важных мероприятиях члены клуба выступают с разнообразным репертуаром, дарят радость зрителям. Торжества в честь Новруза, конкурсы рисунков, хоровое пение и другие мероприятия на районном уровне неизменно встречаются с огромным интересом.

Хорошо поставлена в школе и работа художественной самодельности, драмкружка.

Другие факты

- более 40 процентов учеников школы считаются «отличниками» и «ударниками»;
- директор школы Я.Симандуев четыре года кряду удостоивался почетного звания «Самый лучший директор школы года»;

- в разное время преподаватели Малейка Мусаева, Арзу Бейтуллаева, Эльмира Исмаилова и Роза Исмаилова стали победителями конкурса «Самый лучший преподаватель года»;
- в прошлом учебном году Эллада Юшваева, Таира Айдамира удостоились звания «Самые лучшие ученики года»;
- школу украшают свыше 100 различных дипломов и почетных грамот;
- на организованной в прошлом году выставке рисунков учащихся, организованной в Губе совместно районным отделом образования и местным частным турецким лицеем школа удостоилась «Почетного диплома» в номинациях «Праздник знаний» и «Охрана окружающей среды».

**З.Эльозлу,
Ш.Сеидмамедов**

*(5-6 номера газеты «Тярягги», органа районного
отдела образования, май 2008 года)*

Глава V

Явушва муаллим и азербайджанская литература

Информация: Явушва муаллим по специальности преподаватель физики и математики, педагог в сфере точных наук. Но он еще и прекрасный знаток азербайджанского языка и литературы. В его домашней библиотеке, на столе в кабинете особое место занимают произведения наших писателей и поэтов. Основу интересов Явушвы муаллима составляют проза, стихи, литературная критика. Он глубоко разбирается в произведениях классических и современных азербайджанских мастеров пера. В ходе бесед с Явушвой муаллимом частично осведомился о его литературных познаниях, очень часто разговор выходил за рамки обозначенной темы и превращался в литературную дискуссию. Так и на сей раз. Некоторые литераторы могли бы позавидовать знаниям Явушвы муаллима. Действительно, наука – корона духовной нравственности человека. Наука – это не только знание одного предмета, одной специальности, а всестороннее знание нравственной духовности человека. В науке не должно быть раздвоя, ее нельзя расчленить. Во время одного разговора Явушва муаллим сказал: «разве преподаватель физики, математики, химии не должен знать свою литературу, историю? На мой взгляд, если и можно односторонне развивать свой внутренний мир, то все равно не этим измеряется характер интеллигента»

Короткое интервью:

— Явущова муаллим, знаю, что вы трудились в губинском филиале музыкального училища имени А.Зейналы, а до этого в сфере кино. Может, тогда и проявился у вас интерес к литературе?

Я.Симандуев: – Это – другая сторона дела. Я еще в детские годы встречал в нашем доме друзей отца, особенно педагогов, работавших в районе в сфере литературы. За чайным столом шли беседы о поэтах М.Мушвиге, Г.Джавиде, А.Джаваде, С.Вургуне, романистах С.Рагимове, А.Велиеве, М.С.Ордубади. Я получил образование на азербайджанском языке. Поэтому знал назубок детские стихи М.А.Сабира, А.Сиххаба, А.Шаига. Гости часто «предоставляли» мне слово, я читал им стихи. Что скрывать, одно время и сам писал стихи, но никто об этом не знал. Понял, что это не мое ремесло. Поэзия требует искрометного таланта. Не каждый взявший в руки перо может стать поэтом.

– К слову, читаете ли вы стихи современных наших поэтов?

– Честно говоря, происходит это не часто! Потому что в некоторых газетах, особенно в бульварной прессе, стихи теряют свою значимость. Вышедший на пенсию, рыночный торговец или еще кто-то берет в руки перо, «пишет стих», а потом платит 3-5 манатов и издает свое «произведение». Жаль терять время на это чтиво. Родной мой, я читатель, хочу получить удовольствие от чтения литературы, поэзии, прозы. О чем думают эти писаки? Азербайджанская литература подарила миру Низами, Физули, М.П.Вагифа, М.А.Сабира, С.Вургуну. Унижая достоинство отечественной литературы, о каких национальных ценностях можно говорить?

– Правильно, правильно...

– Накипело на душе. Низами Гянджеви находится на вершине мирового литературного Олимпа. Его произведение «Сокровищница тайн» посвящена тирании и деспотам, разуму и мечу. Утопические мысли нужны для будущего счастливого человеческого мира. А часть «Игбалнамэ» из «Искендернамэ» –

венки из слов, находящихся на вершине мыслей и выразивших 1000 лет назад мечты о светлом обществе. В произведениях других классиков, да и современных поэтов поэтизированы вечные идеалы Низами. Поэтому считаю, что поэзия должна жить в духе здоровой литературы. Выпускающие за деньги книги, издающие стихи должны знать, что лишь они сами будут читать собственные «творения». Если какой-то начальник управления или владелец компании отпускает деньги на эту литературу, то сие не означает, что они без ума от творчества конкретного лица, просто они руководствуются принципом «не выпроваживать с пустыми руками вошедшего».

– А что вы можете сказать о литературной критике?

– Ее нет, того что было в 1960-1970-х годах сегодня нет. С другой стороны, если нет нормальных произведений, то откуда прикажете возникнуть литературной критике?

– Спасибо за интервью.

Отступление: Как мы отмечали, Явушва Симандуев – педагог-интеллигент с разносторонним мировоззрением. Понятие Родины для него превыше всего. Не дают ему покоя боль 20 января 1990 года, Ходжалинская трагедия, печаль по Карабаху.

Я.Симандуев говорит: – Родина – мать для всех. По-моему. Родина берет начало с дома, где человек родился. Многие воспринимают это однозначно. Мы, евреи, особенно горские евреи, веками дружим с азербайджанцами, вместе участвуют в радостных и траурных церемониях. Приведу лишь один пример. Во время трагедии 20 января и наша община горевала, мы с азербайджанцами делили грусть.

В сражениях за Карабах против армянских фашистов приняли участие и наши сыновья. Один из них – Альберт Агарунов удостоен звания Национального героя Азербайджана. Книга писателя-журналиста Керима Дуньямалы «Отчизна – колыбель моя» – это эпопея, повествующая о боевых заслугах нашего земляка.

Давайте поразмышляем логически. Можно ли жить в стране, где нет монолитной сплоченности народов? Как хо-

рошо, что состоялось возвращение к власти великого руководителя Гейдара Алиева, как хорошо, что Президент Ильхам Алиев является достойным продолжателем его курса, сумевшим обеспечить в стране толерантность, дружбу между народами. Это – счастье для Азербайджана, стимул для будущего развития. Лишь эти факты показывают, на каком мощном фундаменте покоится базис.

Свобода, независимость не преподносятся на блюдечке. Великий полководец Бабек говорил: «Лучше один день прожить свободным, чем 40 лет в рабстве».

Еще труднее сохранить свободу. Для этого необходимо преодолеть все трудности, прежде всего – экономические.

Слава Всевышнему, что Гейдар Алиев, благодаря своей мудрости, дальновидности преодолел все лабиринты, превратил Азербайджан в цивилизованное государство. Это счастье для каждого гражданина страны!

Предание

Знаменитый греческий философ Сократ как-то отправляется в путешествие. Берет с собой немного провизии и очень много письменных принадлежностей. Окружающие люди говорят, мол, бери больше еды, путешествие будет долгим, иначе превратишься в дороге в попрошайку.

Сократ им отвечает:

– Чтобы заполнить желудок, достаточно и коры дерева, а заполнить ум – нелегкое дело.

В пути к Сократу присоединяется один человек. Кроме дремучего невежества у него более ничего не было. На всем пути философ вынужденно слушал его надоедливые монотонные разговоры, наблюдал за его действиями. Сократ решил перевоспитать этого человека и говорит своему попутчику:

– Если бы был грамотным, на кого хотел бы быть похожим?

– Только на самого себя.

– Еще на кого?

– Есть один философ – Сократ, на него.

– Да, я тоже хочу быть похожим на Сократа, – решительно говорит философ. – Давай договоримся. Я немного умею писать, да и захватил с собой принадлежности. Будем учиться наукам, посмотрим, кто из нас быстрее станет похожим на Сократа.

– Согласен, – отвечает попутчик.

Они продолжают путешествовать. Сократ разъясняет попутчику тайны науки, способствует его моральному становлению, а сам начинает проявлять действия, противоречащие нравственности. Тут попутчик не выдержал:

– Друг мой, зачем ты так поступаешь? Ведь мы обладаем грамотой, отличаемся от других людей. Вернись на путь истинный, живи как человек. Иначе я брошу тебя. Ты же учительствовал надо мной, а теперь...

Сократ незаметно улыбнулся, подумал про себя: «Не пропали даром мои труды».

Когда Явушва муаллим услышал это предание, он долго думал, затем сказал:

– Выходит, лучше быть учеником, желающим иметь хорошего учителя, чем учителем, не желающим стать хорошим педагогом.

Уявушвы муаллима есть запоминающиеся, похожие на изречения афоризмы относительно педагогики:

- Если учитель – зеркало, то ученик – отражение, высвечивающееся в этом зеркале.
- Вначале воспитай отца, а потом дитя. Как посадишь дерево, так оно и вырастет.
- Настоящий учитель похож на Светило: как бы его не скрывали черные тучи, он обязательно проглянет из-за них.
- Для разумного существа достаточно и азбуки, для неразумного мало и десяти романов.
- Смотри на детское лицо и читай его душу.
- Говорят, книга – источник знаний. По-моему, книга – свет, ведущий человека в вечность.
- Вера ученика – книга, книга – его исповедь.
- Преподаватель ответственен не перед директором, а перед своей совестью.

Глава VI

Интеллигент и его перо

Как-то Явушва Симандуев признался, что в детстве тайно писал стихи, но затем понял: поэт из него не выйдет. Это было искреннее признание. Однако регулярно следящий за литературой Явушва муаллим и сегодня не оставил в сторону свое перо. Он пишет не для публикаций. На собраниях и конференциях, встречах, интервью не может скрыть своих литературно-художественных воззрений. Эти чувства, хоть и штрихами, выходят наружу. В одном из выступлений он сказал:

– Если мы можем думать, то зачем же не делаем этого? Отчего оставляем в потемках обуревающие нас чувства и помыслы? Тирания – она всегда тирания, вечность – вечность. Если солнце своими лучами не согревает душу, то кому нужно его сияние?

...Посчитал своим долгом включить в эту книгу несколько материалов, свидетельствующих о думах и помыслах Явушвы Симандуева. В них – тепло души, тревога сердца одного интеллигента.

Заур, Заур...

*Эссе. Посвящается светлой памяти
президента Всемирного конгресса горских
евреев Заура Таировича Гилалова*

В субботний вечер находился на траурной церемонии. Пришел сюда прямо из школы. Казалось, люди явно что-то недоговаривают, страх их обуял. Когда спросил причину у сидевшего рядом молодого человека, он сказал, что в Москве безжалостно убит Заур. Я вначале не понял:

– Какой Заур?

Когда он ответил, что внук дяди Гилала – Заур Гилалов, я, не помня себя, вскочил на ноги и крикнул:

– Не может быть!

Затем уяснил себе случившееся. Из глаз невольно потекли слезы...

Заур... Заур... Твоя смерть нанесла страшный удар не только твоей семье, родственникам, но и всем горским евреям. Очень мало сынов, как ты любивших свой народ, вникавших в его горести, неустанно трудившихся для его блага, стремившихся изучить и сохранить обычаи и традиции. Твое величие в том, что уже при жизни ты завоевал бессмертие, нашел себе уголок в сердце каждого, кто знал тебя.

Жестокий убийца физически уничтожил тебя, душа твоя с нами, никому не удастся разрушить гнездо, которое ты свил в наших сердцах, потому что нас много. Ты ушел в вечность. Это такая вечность, что ее невозможно сравнить ни с чем.

* * *

Заур... Заур... Твое величие в том, что хоть и частично, но сумел воплотить в жизнь мечты своего отца. За столь короткую, содержательную жизнь ты сделал столько хорошего, что неподвластно другим на протяжении многих десятилетий. А те, кто жили для своего народа, никогда не забываются. Такие, как ты.

* * *

Заур... Заур... Твое сердце, полное чистых непорочных чувств, всегда было связано с Азербайджаном, несмотря на то, что ты жил вдали от Родины... Поэтому ты удостоился чести провести именно в Баку первый Международный симпозиум горских евреев. Свое благословение дал тебе бессмертный наш Президент Гейдар Алиев.

Нет! Ты не умер, Заур! Тепло твоей души, твои мечты отражаются в каждой улице, каждом камне небольшой, но известной во всем мире родной Красной Слободы, глубоких водах своенравного Гудьялчая, чудном молчании Золотой скалы. Это – почтение, боготворение твоей души, торжество любви к тебе!

* * *

Заур... Заур... Заур...

Мы никогда тебя не забудем!

Потому что не забываются те, кто живут, стараются для Родины. Они уходят в Вечность.

Пусть не торжествует смерть,

Ты будешь жить вечно,

Все склоняются перед сыном Родины,

Имя твое запечатлено навеки в нашей памяти!

Да упокоит Аллах душу твою!

Аминь!

Аминь!!

Аминь!!!

Явушва Симандуев,

Красная Слобода, 14 марта 2004 года

Труд, полный исторической правды

Отзыв на диссертацию по теме «Этнографические особенности процессов современной миграции горских евреев Азербайджана». Она написана Лией Агаруновной Шамаиловой и выдвинута на получение звания кандидата исторических наук.

Торжусь тем, что Лия Агаруновна Шамаилова является воспитанницей средней школы №1 Красной Слободы Губинского района. Ее автореферат «Этнографические особенности процессов современной миграции горских евреев Азербайджана» незаменимый дар евреям, проживающим в Азербайджане.

Л.А.Шамаилова – первая женщина-еврейка, которая сумела исторически исследовать край, где она родилась, обобщить культуру, обычаи и традиции, образ жизни своего народа, показать глубокие корни совместного проживания их в Азербайджане с другими народами. Результатом ее неустанной и напряженной работы стала организация выставки «Горские евреи на Кавказе. Их образ жизни, обычаи и традиции», впервые прошедшая в городе Иерусалиме.

В труде исследованы история расселения горских евреев в Азербайджане, их обычаи и традиции, занятость, успехи в сферах культуры и образования, с опорой на прежние исторические исследования дана растущая диаграмма развития. Здесь также повествуется о кулинарии евреев, проживающих в Азербайджане, их взаимоотношениях с другими народами, гостеприимстве, одежде и этапах миграции в Израиль, указаны проблемы, с которыми встречаются в современный период горские евреи в Израиле, этапы их развития...

Труд ценен для тех, кто интересуется обычаями и традициями горских евреев Азербайджана и этапами их миграции.

Верим, что наша соотечественница, выпускница нашей школы Лия Шамаилова и впредь продолжит свои научные изыскания, добьется еще больших успехов. Желаем ей новых достижений!

Явушова Симандуев,

*директор средней школы №1 Красной Слободы
Губинского района, 13 января 2004 года*

Живет в памяти...

К печати готовилась книга «Воспоминания о журналисте», посвященная Рашбилю Хагаевичу Захарьяеву. И меня попросили написать свои воспоминания. Согласился с большой охотой. Ведь я прекрасно знаю эту семью...

Говорят, людей узнают по богатству, хорошему отношению к окружающим, дурным выходкам и детям, которым они дали жизнь. Если первая категория людей при наличии огромного богатства ничего в жизни не сотворила, тогда быстро изглаживается память о них.

Дела второй категории людей, их человеческие качества долго остаются в памяти, их имена произносятся с уважением и почтением, а сели их чада сотворят в жизни зло, то обычно говорят: «Жаль, очень жаль, от такого отца и такое дитя?»

С третьей категорией все предельно ясно: они при жизни совершают неподобающие дела, которые после их переселения в мир иной вспоминаются с грустью, но тем не менее быстро забываются.

Те же, кто гордо пронес по жизни имя «Человек», оставившие после себя не несметные сокровища и капитал, а добрых, воспитанных детей завоевывают славу не только на белом свете, но и в вечности. Про таких принято говорить в народе: «Да упокоит Аллах его душу! И отец был доброжелательным человеком, и дети под стать ему!»

Рашбиль Хагаевич Захарьяев относился к четвертому сословию людей. Лично мы не были знакомы, но я преподавал его детям – Соломону, Тельману, Максиму, Эдуарду, Герману, Исаю и Анжеле. Много слышал от людей, знавших Рашбиля. Думаю иной раз: «Хорошие дети всегда способствуют радости духа отца. Как и дети Рашбиля...»

Не трудно понять, откуда я знаю детей Рашбиля: все они получили среднее образование в возглавляемой ныне мной школе, и их ученическая жизнь как кинолента текла перед моими глазами.

...С 1981 по 1988 год работал пионервожатым и преподавателем математики в средней школе №1 Красной Слободы, а с 1988 года и по сей день являюсь директором этого учебного заведения. В этот период дети Рашбиля неизменно отличались своей дисциплинированностью, поведением, отличной учебой, активно участвовали во всех школьных мероприятиях.

Они и после школы остались такими же порядочными, доброжелательными людьми.

Никогда не забуду, в 1996 году прекратилась подача в район природного газа, прекратилось отопление школы. Зимой становилось невмоготу сидеть в классных комнатах. Проблема отопления встала во весь рост. Провели встречу с родителями. С их помощью удалось заготовить древесину для школы. Обратились и к предпринимателям, попросили их содействия. Узнав о проблеме, Исай Захарьяев пообещал доставить в школу машину с дровами. Признаться, не ожидал, но выразил ему благодарность. Прошло всего около двух часов, во двор заехала машина с дровами, приобретенными Исаем за свой счет, и он сказал мне:

– Учитель, не стоит волноваться, когда надо, мы, братья, готовы оказать помощь школе. Ведь мы учились здесь, школа для нас еще одно место поклонения, а учитель для нас – светоч.

Вновь поблагодарил дружелюбного человека и подумал:

– Браво таким воспитанным детям! Спасибо им за то, что они умеют почитать труд учителей, давать должную оценку!

Отмечу, что покойный Рашбиль Захарьяев был журналистом с острым пером, поэтом, публицистом. Сегодня его дети оказывают поддержку не только школе, но и поселковой синагоге, берут на себя погашение всех расходов молельного

дома. Поэтому население Красной Слободы, священнослужители любят их, относятся с уважением и почтением. Приветствуют их дела. Нельзя отрицать очевидное. Действительно, дела детей Рашбиля Хагаевича заслуживают всяческих похвал. Поэтому хочу сказать:

– Да упокоит Аллах душу твою, Рашбиль киши! И в загробном мире можешь быть спокоен: твои дети достойны имени своего отца, они верой и правдой служат Родине, народу!

Явушва Симандуев,

директор средней школы №1 Красной Слободы,

9 марта 2002 года

Незабываемый день

(Воспоминания)

Гости часто посещают возглавляемую мной среднюю школу №1 имени Исаака Ханукова в Красной Слободе. Наши соотечественники – предприниматели, ученые, представители мира литературы, проживающие в США, Канаде, России, Германии, приезжая в Азербайджан, обязательно наведываются в Красную Слободу, интересуются деятельностью общины. Конечно, приходят и в нашу школу, знакомятся с уровнем образования, деятельностью очага знаний и уходят отсюда с добрыми впечатлениями. Все это запечатлевается в памяти приятными воспоминаниями.

Кроме этого, посещают нашу школу и оказывают ей всемерную помощь и представители азербайджанского государства, Милли Меджлиса, Министерства образования, Губинской районной исполнительной власти.

* * *

Одно из таких воспоминаний относится к 2006 году. В тот период в рамках программы ЮНИСЕФ рассматривалась деятельность АРП (Ассоциации родителей и преподавателей). В нашу школу приехали представитель ЮНИСЕФ Анна Сингер, министр образования Азербайджанской Республики Мисир Марданов, тогдашний глава Губинской районной исполнительной власти Арзиман Алиев, другие гости.

Во время мероприятия уважаемые гости ознакомились с классными комнатами, кабинетами по предметам, лабораториями, зимним спортивным залом, библиотекой и т.д. Они следили за учебным процессом, интересовались мероприятиями, направленными на повышение уровня преподавания, эффективности внедряемых современных методов обучения.

– Я весьма рада, что в одном из регионов Азербайджана есть такая школа, деятельность которой соответствует стандар-

там цивилизованной системы образования, – сказала госпожа Анна Сингер.

Я наблюдал, какую гордость испытывал наш уважаемый министр Мисир Марданов, слыша похвалу в адрес учебного заведения.

* * *

Госпожа Анна Сингер приехала в школу с подарками. По линии ЮНИСЕФ она передала нам 1 компьютер, 5 классных досок, канцелярские принадлежности.

Затем министр образования Мисир Марданов написал в книге памяти свои теплые слова и отметил, что весьма доволен работой педагогического коллектива и руководства школы.

Глава района А.Алиев выразил нам благодарность за организацию работы на столь высоком уровне.

* * *

Новый глава Губинской районной исполнительной власти Рауф Габибов внимательно относится к нашим нуждам и это не может не вдохновлять членов педагогического коллектива.

После отчетного собрания представительства районной власти в Красной Слободе Р.Габибов побывал в нашей школе, интересовался работой и проблемами, пожелал успехов преподавателям в их деятельности.

Такие встречи заставляют нас работать еще лучше, повышают преданность к избранной профессии.

Явушва Симандуев,

директор средней школы №1 имени Исаака Ханукова Красной Слободы, 31 января 2000 года

Письмо Сергею Ханукову

Глубокоуважаемый Сергей Хануков! Ваш покойный дел Исаак Абрамович Хануков – гордость горско-еврейской общины Губы, достойный сын нашего народа, талантливый журналист, драматург, прозаик, видный партийно-советский работник, долгие годы проработавший зональным корреспондентом газеты «Бакинский рабочий». Он и сегодня живет в памяти людей своей принципиальностью, нормальными взглядами на жизнь и окружающих его земляков, дальновидностью, дружелюбием.

Правильно говорят, пылающие угли очага – тоже очаг. Вы не дали погаснуть очагу своего деда, сделали все возможное для претворения в жизнь его желаний, достойно продолжаете традиции, присущие еврейскому народу! Сегодня община горских евреев Красной Слободы по праву гордится вами, с уважением и почтением произносит ваше имя.

Средняя школа №1 Красной Слободы носит имя вашего деда, нашего земляка Исаака Ханукова. Педагоги школы систематически рассказывают учащимся об этой большой личности, ставят его жизнь и деятельность в пример подрастающему поколению. Велик ваш труд, вложенный в нашу школу.

Это учебное заведение начало функционировать в 1960-х годах. За прошедший период здесь никогда не производилось капитального ремонта. Перед каждым учебным годом производился небольшой ремонт. Не радовали глаз фасад и внутреннее убранство здания. Кровля была отремонтирована по инициативе председателя общины горских евреев Красной Слободы Бориса Симандуева и на средства жителей поселка.

За период руководства школой, особенно после падения советского режима, по поводу ремонта очага образования обращался в различные организации, предпринимателям, благотворителям. Спасибо, они всегда протягивали руку помощи. Но дело этим не ограничивалось. Проводился ремонт, на сле-

дующий год ситуация повторялась. Честно говоря, стыдно становилось просить.

Уважаемый Сергей Хануков! И вот в такой момент вы своими благородными поступками обрадовали не только педагогический коллектив, учащихся и их родителей, но и всю общину горских евреев. Вы доказали, что являетесь достойным наследником доброжелательного Человека – Исаака Ханукова (да упокоит Аллах его душу!), который не жалел усилий для просвещения молодого поколения, издания учебников, решения проблем.

Уважаемый Сергей Хануков! К началу нового 2006 учебного года при поддержке родителей был проведен небольшой ремонт очага образования. Нас вновь волновала проблема капитальной реконструкции здания. Пришлось отложить надежды.

И в этот момент вы засверкали, как солнце на горизонте. За счет личных средств отремонтировали большую часть здания. Изменили свой облик коридоры, классные комнаты, кабинеты по предметам, спортивный зал, обновился фасад здания, двор школы вымощен цельным камнем и т.д.

Инфраструктурные изменения в школе подарили нам огромную радость. Всего за два месяца были выполнены эти большие работы. В «День знаний», принарядившаяся школа помпезно открыла свои двери перед преподавателями и учащимися.

Уважаемый Сергей Хануков! Я мог бы и не писать все это, зная о вашей скромности. Но важно отметить Величие, Благородство, Духовность Человека. Поэтому будущие поколения, читая эту книгу, будут непременно вспоминать вас, того, кто способствовал расцвету нашей школы!

Я, как директор средней школы №1 Красной Слободы, от имени педагогического коллектива выражаю вам благодарность, приветствую ваш доброжелательный поступок!

Уважаемый Сергей Хануков! Ваше внимание к школе, это – внимание к образованию, счастливому будущему наших детей. Да будут здравствовать вечно такие сыны! Следуя дорогой отцов, Человек растет в собственных глазах, радуется, что эстафета находится в надежных руках!

Уважаемый Сергей Хануков! Примите нашу искреннюю благодарность!

С уважением:

Симандуев Явушва,

*директор средней школы №1
и.м. Исаака Ханукова Красной Слободы*

«Говорить о смерти не стоит.

Потому что смерть – это такая вещь, которая как черная завеса прикрывает жизнь и изолирует человека от внешнего мира.

Человек появляется на свет для совершения добрых, благожелательных дел, а не для смерти».

Николай ТИХОНОВ,
повесть «Долгий день»

Не будем отрываться

*Прозаическое стихотворение вместо элегии.
Посвящается памяти сестры Мирвари*

В жизни человека происходят события, потрясающие его, однако не гасящие любовь к бытию.

Сегодня кровью обливается сердце мое. Хочет разорвать грудь, вырваться из гнезда скорби. Бьется, бьется... Но напрасны эти потуги. Поговаривают, что в жизни человека соседствуют горе и радость. Но скорбь ныне настолько велика, что никакая радость не в силах сменить ее.

Задаю себе вопрос: откуда навалилась такая хандра? Не могу найти ответа. Тысячи мыслей рождаются в голове. Окунаюсь и остаюсь в тумане мыслей. Неужели жизнь даровала мне одиночество? Нет, Вселенная не родила меня беззащитным. Кроме меня на свете живут миллионы других людей. Я не имею права считать себя одиноким.

Природа даровала людям отличительные особенности. Но природа одинаково предоставила всем людям право на жизнь. Но все ли люди достойны этого? Нет! Может от этого берет начало моя грусть. Нет!!! Потому что жизнь прогрессирует и такие чуждые элементы покидают ее. Жизнь становится чистой как родниковая вода.

А может я оторвался от людей? Кажется, хочу выбраться из тумана скорби... Я вижу луч света, который может вернуть меня к жизни. Причина скорби – оторванность от людей. Вступая в общение с людьми, этот луч света постепенно приближается. Он разгоняет туман скорби, ведет меня в бурную, кипучую жизнь, находящуюся в непрерывном развитии.

Приобщаясь к новой жизни, грущу по оставшимся позади дням. Но эта кручина продолжается недолго. Потому что я уже очень далек от этой грусти.

Люди! Не надо отрывать друг от друга. Разлука – большое горе. Хищник, оставшийся в одиночестве в лесу, не может выдержать эту напасть, вскоре прощается с жизнью. Если люди оторвутся друг от друга, то они становятся добычей для вражеского войска, страна подвергается разрушению.

Люди! Ради счастливой жизни будущих поколений, ради Родины, земли которую обильно полили кровью наши деды, не будем отрывать друг от друга. Не будем отрывать!...

Свидание

И вновь зовет меня природа
В лоно несравненное свое.
Так любимая может всколыхнуть
Сердце неумное мое.

Глаза ее лучисты и светлы,
В них – отражение огней.
Луны холодной, жарких дней,
О которых все время пел я

Когда трепетно обниму ее,
Глаза ее, как звезды, заблестят.
Так тревожно может острое
Дней минувших возвратить назад

18.01.1977 год

Иллюзии

Снова за окном холодный ветер
Словно треплет чуб веселый мой.
Напомнил он, что не все на свете
Мир олицетворяет и покой.

Порой обманчив блеск знакомых глаз,
Что часто с толку всех сбивает нас.
Не всем мечтаньям было суждено
Реально в жизни воплотиться.

Ведь жизни путь – не терпкое вино,
А удача – не счастья птица.
Мы держим путь в глухой кромешной мгле,
Лишь память оставляем на земле.

26.01.1978 год

*Вспоминая о тебе...**(Эссе)*

Да возрадуется душа твоя, оставивший вечный след в наших сердцах Юсиф Маасияевич! 6 февраля этого года все навещавшие твой дом в Хачмаса друзья, знакомые, родственники съезжались в Красную Слободу, где ты родился и нашел вечное пристанище. Съезжались на кладбище. Чтобы помянуть тебя. В этот день прошел год со дня твоей кончины. Ты попрощался с жизнью, переселился в лучший из миров. Но остались добрые, благородные твои дела, человеколюбивые идеалы, верность родному краю...

Юсиф Маасияевич! Смерть не должна торжествовать от того, что вырвала тебя из наших рядов. Тебя нет, но жива светлая память о тебе! Ты был благотворителем, меценатом. Невозможно перечислить все тобой сделанное для благоустройства Красной Слободы. Скольким немощным протянул руку помощи, скольких одарил надеждой, сколько очагов зажглись от твоей доброты. Все это хорошо знают и никогда не забудут.

Возьмем лишь нашу школу. Полностью сгнили оконные пролеты в коридорах 1 и 2 этажей основного корпуса. Представьте себе, какая холодина стояла зимой в классных комнатах от дующего в коридоре ветра. Все это оказывало свое воздействие на учебный процесс. Необходимо было срочно менять окна. Однако прежде всего надо было изыскать средства. Когда я сообщил об этом вам, то ни секунды не медля, взвалили на себя задачу, казавшуюся другим непомерно тяжелой. Вскоре окна в коридорах 1 и 2 этажей были заменены на современные европейские пролеты. Знали ли бы вы, как благодарили вас учащиеся, родители, преподаватели?! А ты посчитал честью для себя выполненную работу. Когда я благодарил тебя, услышал:

– Учитель, ведь стараемся для своих детей. Я и впредь готов сделать все для школы, образования...

Дорогой Юсиф! Ты задумал много славных дел для общины горских евреев, Красной Слободы.

Но...

Безжалостная смерть не дала осуществиться твоим мечтам. Ровно год назад, когда предавали земле твое тело, наша община оделась в траур, глубоко переживала потерю.

Быстро пролетело время, Юсиф Маасияевич! Невозможно поверить в то, что нет тебя отныне. Но что поделаешь?

Такова была судьба твоя, предначертание. Насколько тяжела твоя кончина, настолько дорога оставшаяся память!

Хорошие люди умирают физически, их дух живет в благородных делах, оставленных в жизни. Да упокоит Аллах душу твою!

Явушва Симандуев,

*директор средней школы №1 имени Исаака
Ханукова Красной Слободы, 6 февраля 2009 года*

Глава VII

Израильские впечатления Явушвы муаллима

Исторически азербайджанский и израильский народы связаны неразрывными узами дружбы, добрососедства и по прошествии времени они продолжают развиваться, укрепляться. Община горских евреев республики обосновалась в Красной Слободе Губинского района, наше государство не жалеет усилий для решения их проблем. Сегодня, пожалуй, нет нигде такого внимания к малочисленным народам, этническим группам, национальным меньшинствам как в Азербайджане. Все это – результат мудрой, гуманной политики общенационального лидера Гейдара Алиева!

Известно, что основу государства составляет народ. Могу открыто сказать, что фундаментом дружеских отношений между Израилем и Азербайджаном является уважение и внимание в Азербайджане к евреям, особенно к горским евреям. Представители Государства Израиль, сотрудники израильского посольства и посол неоднократно приезжали в Красную Слободу, интересовались жизнью проживающих здесь людей, культурным и социальным положением, исполнением актов, и неизменно уезжали отсюда весьма удовлетворенными. Человеческий фактор, его оценка всегда находились в центре внимания евреев.

Евреи, как полноправные граждане Азербайджана, обладают всеми правами, которые имеют коренные жители республики! Законы Азербайджана относятся ко всем народам, про-

живающим на территории этой страны. И евреи равноправные граждане Азербайджана. Они обладают правом в любое время покинуть Азербайджан и беспрепятственно вернуться в страну.

Все это блестящий пример толерантности, царящей в стране.

Явушва Симандуев с 5 по 7 февраля 2003 года был участником Всемирного конгресса горских евреев, прошедшего в Израиле. Обо всем вышеуказанном он рассказал своим собеседникам, предоставил подробную информацию участникам конгресса.

Вернувшийся из Израиля с добрыми впечатлениями Я.Симандуев написал об увиденном в этой стране. Представляем вниманию читателей его воспоминания.

Неизгладимые следы в памяти...

*Впечатления от пребывания в
Государстве Израиль*

1. Знаменательные даты

Признаюсь честно, приглашение делегатов на учредительный конгресс (съезд) горских евреев мира стало неожиданным для меня. Не ошибусь, если скажу, что это мероприятие стало поворотной точкой в истории наших небольших общин, живущих и действующих в разных странах мира.

Это событие для меня знаменательно и тем, что я впервые вступил на землю Израиля. Представьте себе, как я обрадовался, когда увидел друзей, родственников, переселившихся в Израиль 30 лет назад с территории бывшего СССР.

2. В Израиле

Дрогнуло сердце, когда перед гостиницей «Давид Интер Континенталь», наряду с другими флагами, увидел и трехцветный стяг родного Азербайджана. «Я – гражданин

Азербайджана, независимой страны!!!» – с гордостью подумал я про себя. К тому же, проводившие мероприятия Заур и Акиф Гилаловы были уроженцами Азербайджана, что не могло не вызвать большую радость.

Говорят, что мир держится на плечах хороших людей. Действительно, это так. В жизни есть люди, которые ради славы, как говорится, готовы лезть из кожи вон, выпячивать собственное участие в малозначительных событиях. Но есть и такие, кто не жалеет своих сил, делает все возможное, отдает последнюю копейку во благо Родины. Это происходит не по чьему-то велению, заказу. Они не стремятся бросаться в глаза, постоянно оставаться на виду. У таких личностей одна лишь цель – служение Родине, народу!

Братья Заур и Акиф Гилаловы относятся именно к такой категории граждан. Покойный отец воспитал своих сыновей в духе преданности земле, взрастившей их. Да упокоит Аллах его душу! Он воспитал достойных сыновей Заура и Акифа.

Вот так... Чувства переполняли мое сердце, поэтому я не мог подавить их.

Конгресс начал свою работу 5 февраля 2003 года и продолжился 3 дня. 5 февраля в городе Тирт-Карниель состоялось торжественное открытие синагоги, построенной на средства братьев Гилаловых.

В мероприятии приняли участие религиозные деятели Государства Израиль, представители городского муниципалитета, посол Израиля в Азербайджане, руководители еврейских общин из различных стран мира и другие гости. Не было предела радости жителей этого небольшого городка, а также приехавших из Красной Слободы членов делегации.

Город принарядили по-праздничному. На лицах людей, выстроившихся от здания муниципалитета до новой синагоги, светились радость, счастье.

Не могу найти слов, чтобы описать церемонию перенесения в синагогу Священной Торы из здания городского муниципалитета. Все было устроено так торжественно, величест-

венно, что нельзя было не изумиться. Именно здесь нашло свое отражение величие святости!

3. На конгрессе

6 февраля состоялось открытие конгресса. В нем приняли участие государственные деятели Израиля, министр иностранных дел, другие высокопоставленные официальные лица.

Слово для выступления предоставили и мне. Я поздравил делегатов конгресса, пожелал успехов его работе.

Затем коснулся некоторых вопросов, которые волнуют всех горских евреев. Затронул проблему отсутствия «Азбуки» – единого учебника для горских евреев, по которому они могли бы изучать родной язык вне зависимости от страны проживания. Отметил, что это очень важный вопрос. Эта проблема, затрагивающая все малочисленные народы, нашли свое решение на государственном уровне в Азербайджане. Усилия уважаемого Президента Гейдара Алиева в данном направлении явились показателем внимания повышению жизненного уровня национальных меньшинств в нашей республике.

Наряду с этим довел до сведения участников важность мероприятий по открытию рабочих мест в Красной Слободе – в месте компактного проживания горских евреев.

Затем тайным голосованием были избраны 30 членов Комитета.

По плану работы 7 февраля прошло заседание членов Комитета. На нем определились председатели органов управления и составы различных комиссий. Я был включен в постоянную комиссию по вопросам науки, культуры и образования.

В целом, короткий срок пребывания в Израиле оставил у меня неизгладимые впечатления.

Явушва Симандуев,

директор средней школы №1 Красной Слободы,

14 февраля 2003 года

Quba rayonu Qırmızı Qəsəbə İsaak Xanukov adına 1 saylı orta məktəbi

Средняя школа №1 им. Исаака Ханукова пос. Красная Слобода Губинского района

İsrailin Azərbaycandakı səfiri Artur Lenk məktəbə İsaak Xanukovun adı verilməsi münasibəti ilə keçirilən təntənəli tədbirdə

Посол Государства Израиль в Азербайджане Артур Ленк на торжественном мероприятии, посвящённом присвоению школе имени Исаака Ханукова

Milli Məclisin deputatı Vahid Əhmədov

Депутат Милли Меджлиса
Вахид Ахмедов

Məktəbin IX sinif şagirdi Rəvanə Məmmədova şagirdlər adından öz minnətdarlığını Sergey Xanukova bildirir

Ученица IX класса школы
Равана Мамедова от имени
учащихся выражает
благодарность Сергею Ханукову

Yavuşva Simanduyev məktəbi öz vəsaiti hesabına təmir etmiş iş adamı, İsaak Xanukovun nəvəsi Sergey Xanukova öz minnətdarlığını bildirir

Явушва Симандуев выражает благодарность внуку Исаака Ханукова, отремонтировавшему школу за счёт личных средств предпринимателю Сергею Ханукову

Milli Məclisin deputatı Yevda Abramov
Депутат Милли Меджлиса Евда Абрамов

Sergey Xanukov babası İsaak Xanukovun şərəfinə ucaldılmış büstü açır
Сергей Хануков открывает бюст, установленный
в честь его деда – Исаака Ханукова

Yavuşva Simanduyev məktəbə İsaak Xanukovun adı verilməsi mərasimində iştirakçılardan bir qrupu ilə

Явушва Симандуев с группой участников церемонии, посвященной присвоению школе имени Исаака Ханукова

Soldan Camo Mahmudov, Məsmə Şahverdiyeva və Yavuşva Simanduyev

Справа Джамо Махмудов, Мясмя Шахвердиева и Явушва Симандуев

Azərbaycan Respublikasının Təhsil Naziri Misir Mərdanov məktəbin qonağı olmuş və fəxri qonaqlar üçün olan kitabda öz ürək sözləri yazmışdır

Министр образования Азербайджанской Республики Мисир Марданов побывал в школе и оставил сердечные слова в книге почетных гостей

Yavuşva Simanduyev Təhsil Naziri Misir Mərdanova və qonaqlara məktəb haqqında məlumat verir

Явушва Симандуев предоставляет информацию о школе министру образования Мисир Марданову и гостям

UNICEF-in Azərbaycandakı nümayəndəsi Anna Sinkər və
Təhsil Naziri Misir Mərdanov məktəbin qonağı olmuşlar

Гости школы – представитель UNICEF в Азербайджане Анна Синкер
и министр образования Мисир Марданов

Soldan: Təhsil Naziri Misir Mərdanov, Quba rayon İH-nin sabiq
Başçısı Ərziman Əliyev, Yavuşva Simanduyev və Azərbaycanda Milli
valideyn-müəllim Assosiasiyalarının prezidenti Təranə Şərifova məktəbdə

Слева: министр образования Мисир Марданов, бывший глава ИВ
Губинского района Арзиман Алиев, Явушва Симандуев и президент
Национальной родительско-преподавательской
Ассоциации Азербайджана Тарана Шарифова в школе

Təhsil Naziri Misir Mərdanov və Yavuşva Simanduyev
 Министр образования Мисир Марданов и Явушва Симандуев

Təhsil Naziri Misir Mərdanov məktəbin ingilis dili kabinetində
 Министр образования Мисир Марданов в кабинете
 английского языка в школе

Üç nəslin nümayəndəsi – sağdan 1-ci Musayeva Məleykə, Yavuşva müəllimin ilk fizika müəllimi, dil-ədəbiyyat müəllimi Hacıyeva Rövşənə, Yavuşva müəllimin keçmiş şagirdi və Yavuşva müəllim

Представители трех поколений – 1-я справа первый педагог по физике Явушвы муаллима Мусаева Малейка, преподавательница языка и литературы Гаджиева Ровшана – ученица Явушвы муаллима и Явушва Симандуев

Məktəbin ıvrit dili müəllimi Yunayeva Polina növbəti dərs zamanı

Преподавательница иврита Полина Юнаева
во время очередного занятия

Глава VIII

Сказанное – правда...

— При подготовке этой книги к печати взял интересные интервью у представителей районной общественности и интеллигенции, родителей о Явушве Симандуеве. И каждый раз являлся свидетелем уважения и почтения к этому человеку, беспредельно преданному науке, образованию.

Жизнь человеку дается один раз. Не каждому удастся прожить ее с сознательным разумом, с честью. Есть жизнь, которая как Солнце дарит свет, своими лучами озаряет мир, высоко оценивается окружающими.

Но бывают и жизни, не отличающиеся смыслом между рождением и смертью.

По преданию, когда Низами создавал поэму «Лейли и Меджнун», один знатный вельможа предлагает ему несметные сокровища и требует включить его имя в произведение.

Низами спрашивает:

– Ты хоть знаешь, что такое настоящая любовь? Есть ли у тебя хоть искорка любви к своим рабыням?

– Шейх, – говорит вельможа, – это не имеет отношения к делу. Знаю, что этот дастан будет жить на протяжении веков. Я хочу остаться в истории.

– Хорошо, я включу твое имя в историю, – говорит Низами.

Султан Санджар в поэме «Сокровищница тайн», включенной в «Хамсе» – это тот самый вельможа, олицетворяющий

несправедливость, казнокрадство, разгул в его время. Именно таким отрицательным типом в поэме Низами выставлен этот образ.

Явушва муаллим говорит, что «педагог, учитель должен быть далек от славословия, его оценку должны давать поступки».

О Явушве муаллиме, придерживающемся этих принципов в жизни, все говорят добрые слова. Может это и есть настоящая оценка Явушвы муаллима!

Из высказываний заведующего отделом образования Губинского района Судеймана Асланова:

Около 20 лет возглавляю систему образования Губинского района. Именно с того периода и Явушва муаллим начал свою деятельность как директор школы. Мы довольны работой этой зрелой личности, грамотного педагога, требовательного и заботливого директора школы. Известно, что неизбежны ошибки при работе. Говоря ошибки, недостатки некоторые воспринимают их как негативные явления. Однако Явушва муаллим умеет извлечь итоги, совершить поворот в работе. Результат налицо: средняя школа №1 Красной Слободы одна из передовых в нашем районе. Не хочу перечислять его успехи, они отражены в вашей книге. Но хочу подчеркнуть, чтобы работать директором школы нужны культура, способности, большие знания, а также умение воспринимать современные веяния. И все это воплощено в Явушве Симандуеве!

От автора

Понятие «Родина» свято для Явушвы Симандуева. Во время бесед с ним не раз становился свидетелем этого. Однажды он поведал интересную повесть. Сказал, что во время Великой Отечественной войны среди тех, кто са-

моотверженно сражался с врагом, было немало предателей. Ветеран войны как-то вспоминал ее первые годы. На направлении Моздок-Ищерск шли кровопролитные сражения, и передовые немецкие части уже находились на подступах к Мамедкала. Дивизиям, состоявшим в основном из представителей Закавказья, был дан решительный приказ: ни шагу назад. Один боец, находившийся в наших рядах, во время сражений вел себя очень трусливо. Чтобы вдохновить воинов, политрук часто приходит на передовую, говорит о Родине, земле, достоинстве матерей, сестер. Этот человек (он недавно скончался), когда уходил политрук, хитровато улыбался:

– Тоже мне – «Родина». Мне дорога не Родина, а собственная жизнь.

Товарищи с отвращением отвечали ему:

– Если погибнет Родина, то что станет с твоей жизнью. Будешь жить под пинками?

– Во всяком случае, это лучше, чем гибель от пули, – парировал он.

В один день услышали, что он добровольно сдался в плен, изменил Родине.

Война завершилась. Предателя вызволили из плена, под различными предлогами, воспользовавшись связями, он был реабилитирован. И везде неустанно повторял: «я сражался за Родину, мне должны предоставить льготы. Я тоже ветеран!»

– Такие, – говорит Явушва муаллим, – самые низкие, недостойные люди, подобные хамелеонам.

Известно, что военно-патриотическое воспитание должно прививаться юному поколению со школьной скамьи и Явушва муаллим уделяет этому фактору пристальное внимание.

Военный Комиссар Губинского района, полковник-лейтенант Асиф Нематов:

— Немало лет работаю военным комиссаром района. Наша задача заключается в мобилизации призывной молодежи, отправке их в ряды Национальной армии. Я неслучайно сказал «призывной молодежи». Сегодня период призыва на действительную военную службу определен между 18 и 25 годами. Для защиты страны, подвергшейся армянской агрессии, нужны здоровые, доблестные, морально стойкие молодые люди. В период от 1 до 6 месяцев они осваивают военную технику, боевую тактику. Немногие справляются с этим. Почему? Потому что в некоторых школах слабо поставлена работа по военной подготовке, она пущена на самотек.

Уверенно можно сказать, что в 65 средних общеобразовательных школах Губинского района в последние годы работа в данной сфере значительно улучшилась. Руководители системы образования района, методисты эффективно используют программы, материалы, другие возможности для совершенствования работы и все это приносит хорошие плоды. Командиры частей, где служат наши земляки, часто направляют благодарственные письма в адрес родителей, руководителей школ, отдела образования района.

В чем причина такого поворота? В последнее время в школах проводятся различные военно-спортивные игры – «Шахин» («Сокол»), «Чясурлар» («Отважные»). Юные воины средней школы №1 Красной Слободы всегда показывают в этих играх высокие достижения. В этом деле директор школы способствует повышению ответственности преподавателей военной подготовки и физкультуры. В ходе соревнований обратил внимание, что юные воины школы гибко выполняют «боевые» задания, скрупулезно следуют правилам, свободно владеют оружием.

Результаты налицо. От игры к игре мужают юные бойцы школы №1 Красной Слободы, в личных и командных сорев-

нованиях они занимают высокие места. Все это, конечно, достижения директора школы, педагогического коллектива. Так держать! «Родина – мать, и наш долг – беречь ее!» Эти слова Национального героя, горского еврея Альберта Агарунова служат образцом подражания для школьников поселка.

* * *

— **Ч**то вы можете сказать о Явушве Симандуеве? — с таким вопросом я обратился к известным в районе педагогам, представителям общественности, аксакалам Красной Слободы. Вот некоторые ответы:

- Явушва муаллим – один из лучших педагогов, образованный интеллигент, близкий друг, приветливый человек...
- Было бы прекрасно, если бы все носящие имя интеллигента, были похожи на него...
- Всегда полон думами...
- Обладатель высокого интеллекта...
- Активный общественник...
- Вы говорите о сыне Дон муаллима? Да будет ему впрок молоко матери. Как и отец, заботливый человек, порядочный педагог. Таким и должен быть сын Дон муаллима...
- Всеобщий любимец...
- Явушва муаллим 50-летний аксакал нашего поселка. Это звание он заслужил своими поступками.

- О Явушве Симандуеве можно сказать лишь одно: никогда не иссякает тепло его души.
- Мечтаю о том, чтобы все представители интеллигенции достигли вершин совершенства, мудрости, как и Явушва муаллим.
- У Явушвы муаллима очень широкое мировоззрение. Каждый его собеседник должен обязательно обладать таким же кругозором...
- Честь, достоинство преподавателя – вот его символы...

Глава IX

Ритмы внутреннего мира

Явушва муаллим очень любит природу. Каждое утро, особенно весной и зимой приходит на берег Гудьяла, глядя на бурные водные потоки, находит душевное успокоение. Здесь он предается мечтам, начинаются символические разговоры...

Мама... мама...

Эх, древний, грустный мир. Не жалеешь ты жизнь, все начисто отбираешь. Интересно, сколько тебе лет, мир? А если твои ровесники? Матери радуются, когда рождаются их дети. Они лелеют своих младенцев, растят. А в один день...

В один день они уходят из жизни с тоской по детям, внукам. Этот день становится самым грустным в истории дел их детей. На своих плечах они уносят своих матерей на место вечного пристанища, ступая поспешно, обуреваемые тяжелыми, изнурительными мыслями. В этот момент не остаются чувства, появляется странная пустота и одна лишь душа сверлит мозг: «У меня отныне нет матери».

Мама Нарындж, дорогая, как и все мамы желанная, ласковая, самое дорогое сокровище в мире! Десять лет прошло с того дня в 1999 году, когда ты покинула нас. Ровно 10 лет зябну без тебя. Будто из бесконечности раздается голос надежды: Она вернется!

Знаю, с того света нет обратной дороги. Но вновь с надеждой смотрю вдаль, каждый раз посещая твою могилу, смотрю на надгробную плиту и думаю: вот сейчас появишься ты, с привычной мне нежностью приглубишь меня, спросишь, от чего я такой грустный? Кто-нибудь обидел тебя?

Моя мама Нарындж, моя желанная Мама! Все, что написано, сказано о матерях, сдается мне, относится и к тебе. Прекрасно сказал поэт:

Мама мира,

Моя мама.

Смысл жизни,

Моя мама...

И ты была такой для меня, моя ласковая мама! В 40 лет пришлось сказать тебе «прощай!» В твое отсутствие очень трудно верится. Но существует истина: смерть неизбежна, от нее невозможно застраховаться! И я, и другие твои близкие не смогли ей воспрепятствовать.

...Проходят годы, летит время. Задумавшись, стою перед твоим портретом. Ты ушла из жизни как завядший цветок. Но остался твой аромат. Ищу тебя в этом аромате. Мама! Каждый раз вздрагиваю, увидев матерей, лелеющих своих детей: чудится мне, что этот младенец – я, а та Мама – ты!

Мечты о тебе сладки, а отсутствие твое как ветер в пустыне приносит горечь. Когда снишься по ночам, думаю все увиденное происходит наяву. Зову тебя. А когда отхожу ото сна, сам себе задаю вопрос:

– Где ты, Мама, где?..

Нет ответа от тебя, Мама!

Разговор с Гудъялом

Стремишься ты в голубой Хазар с величественного Шахдага, стекая с Базарной равнины, пробиваясь через овраги, кружа в отрогах гор. Летишь как скоростной поезд, вбирая в себя бурлящие ручьи. В весеннюю пору воды твои мутны, пенисты. Наверное, сердись тогда. Бьешься о камни, ревешь...

Так и течешь на протяжении всей истории. Вот в этом месте, где расположено мое Пристанище – между древней Губой и Красной Слободой, переводишь дыхание. Хорошо сказал поэт:

*Как песня, раздаются вокруг звуки,
Весенние звуки полноводного Гудъяла.
Возносится, превращается в океан
Буйно голосит Гудъял.*

Мой родной Гудъял!

На твоей груди немало следов от конских копыт, немало полководцев проходили через воды твои. Держали они путь к железным вратам Дербента. Каким ты был, таким и остался! Верен ты этой земле, этому краю. Верность бы твою, и щедрость да многим людям!

Да упокоит Аллах душу Фатали хана – великого полководца и государственного деятеля! Он, предоставивший нам – горским евреям право проживать на этой территории, всегда, как и его отец Гусейнали хан, думал: «Люди, близкие к воде, всегда бывают чисты, прозрачны».

Вода – жизнь, достаток. Место, где нет воды, похоже на жаждущие живительной влаги, потрескавшиеся губы. По мере того как сохнут губы, тепло покидает тело. Человек остается между жизнью и смертью. Твое существование неизменно приносило нам милосердие, жизни свет. Так происходит и сегодня. Твои вешние воды уносят с собой человеческое упрямство, несправедливость.

Твои воды – это зеленые поля и луга, плодородные сады, вторая жизнь для человека. Говорят, вода – благоденствие. Говорят, вода – дарованное Аллахом счастье.

Гудьял, пока попадаешь ты в Каспий, сколько даруешь жизни окрестным краям!

Да будут вечно полны твои воды! Несись, несись, Гудьял! Струитесь воды Гудьяла, чтобы люди, как и его волны, становились чистыми, прозрачными.

Я влюблен в весну

Вновь ощущается дух весны – самой желанной поры года. В природе берет начало праздник цветов. Из-под кустов выглядывают нарцисс, застенчивая фиалка, отовсюду веет теплом, вокруг радующее глаз разноцветье. Народный поэт Самед Вургун сказал:

Добро несет с собой весна,

Окрыляет мечты наши весна...

Да, весна украшает природу, пробуждает землю. Невозможно не склонить голову перед ее волшебной красотой!

И люди весной становятся добрее.

Весной медленно откидывается снежное покрывало гор, превращаясь в бурные потоки.

Особенно привлекательной становится весной Красная Слобода. Улыбающиеся лучи солнца придают ему особую красоту, легкий ветерок с Шахдага и Хазара оживляют чувства.

Каждый раз радуюсь приходу весны. Я люблю весну не меньше себя, своей судьбы. Знаешь зачем? Ведь я родился весной, его тепло вместе с теплом мамы навсегда запечатлелись в моем сознании. Я вырос вместе с весной, потому с гордостью говорю:

– Я – сын весны!..

Вспоминая отца

Насколько мать дорога для человека, настолько и является его опорой, надеждой. И ты был моей опорой и надеждой. Отец! Едва начал мыслить, всегда видел твою заботу обо мне. Рос под твоим покровительством, заботой. Когда ты переселился в мир иной в 1995 году, будто оборвались мои мечты, будто потерял последнюю в жизни опору. Как сказал поэт:

*На вершине вровень с орлом,
Стоит величие, степенность отца,
С отца берут свет чада,
С него начинается жизни дорога.*

Однажды ты поведал мне одну новость, Отец! На одном собрании вместе присутствуют отец и сын. Когда зашла речь о детском желании, один из друзей отца спрашивает отца:

– Кто на свете самый сильный?

– Я, – ответил сын.

Друг и во второй раз задает этот вопрос. Вновь сын отвечает «Я».

Отец снимает руку с плеча сына отходит в сторону. Друг отца и не думал униматься:

– Ну, удалец, кто самый бравый человека на свете?

Мальчик на этот раз молчит. С обидой поднимает голову. Отец спрашивает:

– Сын, что с тобой. Отчего не говоришь?

Тот отвечает со вздохом:

– Эх, отец, ныне я самый беспомощный на свете. Ты стоял за моей спиной, держал руку на плече, теперь ты отошел, и за мной образовалась пустота. Как может быть могущественным человек, оказавшийся в одиночестве, лишившийся опоры?

Это ты поведал мне, Отец. Уже в первом классе слышал:

– Явушва – сын Дон муаллима. Эти слова запали в мою душу, вызывали чувство гордости. Меня отличали по тебе. Отец! Меня уважали из-за тебя, отец!

В 1966 году из-за болезни глаз пришлось тебе оторваться от педагогической деятельности. Тогда мне было лет 7-8. Чувствовал, как ты горюешь, тоскуешь. Никто не смел обидеть тебя в доме. Наверное, горевал от того, что болезнь одолела тебя?!

Эх, Отец, Отец... знал бы ты, какие чувства пробуждаются в душе, вспоминая тебя? Но этого никогда не произойдет, ибо ты слился с вечностью. Да упокоит Всевышний твою душу! Я горжусь твоим теплом, оставленным в жизни, уважением среди людей.

Мне льстит, что в паспорте написано и говорит:

Явушва Донович. Сын покойного Дон муаллима. Эх, Отец, Отец! С этими мыслями прихожу на кладбище, склоняю голову перед твоей могилой и шепчу:

– Да возрадуется душа твоя, Отец!

А что я еще могу сказать?

Я не вижу твою душу, но твоя душа согревает меня. Чувствую, что твой дух следует за мной по пятам, овладевает моим разумом. Значит, и после смерти отец остается заступником своего сына.

Ты не был поэтом, Отец! Но в свободное время писал стихи. До сих пор в памяти двустилишие, которое ты набросал будучи больным:

Хоть и не отливают блеском мои глаза,

Сердце мое похоже на солнечный блик...

Ты был светочем, Отец!

Лучом, озарявшим дороги нашей судьбы!

Где ты, сестра моя?

Памяти безвременно скончавшейся
сестры Мирвари

Так и не понял, как пришел час смерти. Не понял, как захватили тебя когти безжалостной смерти, вырвали из наших рядов.

Знаю только одно: нет тебя. Вместе с тобой ушли в землю несбывшиеся мечты. Может быть пробивающиеся на твоей могиле цветы и есть раскрывшиеся мечты, сестра Мирвари?!

Прожила ты всего 39 лет, 39... Краткий жизненный путь отбит на могильной плите – «1956-1995».

Судьба дала тебе такой короткий жизненный путь. Но и этот отрезок стал содержательным, ты оставила след в сердце каждого, стала всеобщей любимицей.

Звали тебя Мирвари, и была ты такой же жемчужной. Когда наш отец Дон муаллим ласкал тебя, неизменно пришептывал:

*Дочь моя, Мирвари,
Утренняя звезда в моем доме...*

...Со дня твоей кончины минуло 14 лет. Каждый день из этих 14 лет как черное пятно отобразилось в моем сердце. Ведь ты, как и другие мои сестры, была целым миром для меня. Ведь между мной и тобой разница-то всего в 3 года. Помню, как мы вместе ходили в школу. Ты была похожа на цветок, ты отличалась своей заботливостью и приветливостью, безгранично любила своих братьев.

Эх, сестра, где ты, где? Если бы ты могла победить смерть, если бы не было того страшного дня. Человек, гость в жизни, однажды навеки покидает этот мир. На самом деле, мир является гостем человека. Потому что при жизни человек вбирает в себя радости и горести, мир гостит в душе человека. И при последнем вздохе забирает этот мир с собой на место вечного пристанища.

Знаменитый философ сказал: «Живу, значит существую». Сестра Мирвари, в этом непостоянном мире остается только одно: доброе имя, доброжелательные поступки...

Вглядываюсь в твоё изображение. Ноет сердце, в глазах печаль. Вспоминаю безмятежные времена и задаюсь вопросом:

– Где ты, сестра, где?

Твоим теплом

старшей сестре Истир

Добрейшая сестра моя, Истир! Ты – первый ребенок в нашей семье, первый цветок в доме. Папа Дон муаллим и мама Нарындж ханум очень тебя любили. Ты окончила школу, получила высшее образование, получила диплом преподавателя русского языка и литературы. Отец говорил, что он впервые открыл нашу шкатулку и на свой диплом положил твой, что было очень большим сокровищем для интеллигента. Уже приступив к работе, ты советовалась с отцом, пополняла свои знания.

Отец терпеливо выслушивал тебя, затем делился своими мыслями. Создавалось впечатление, что беседуют не отец с дочерью, а опытный педагог с молодым преподавателем.

Отец говорил:

– Учиться – не стыдно, предосудительно не учиться. Преподаватель, который стремится учиться, имеет будущее, у него будут успехи.

Прошли годы. Ты много времени уделяла мне, сестра. Ты давала мне ценные советы, вела по дороге жизни. Я гордился всеми сестрами, но тобой особенно. «Опыт работы Истир Абрамовой должен стать примером для всех». Читая на страницах печати эти слова в последние годы прошлого века мое сердце переполнялось гордостью.

Ты сегодня самая почетная женщина в нашем доме, от тебя мы ощущаем тепло сердца нашей матери Нарындж ха-

нум. Ты заменяешь нам маму, дорогая сестра! Твое присутствие согревает нашу жизнь. Есть такая поговорка: «Советы достойных, разумных людей дерево, освещающее путь к разуму, совершенству».

Я готов бить земной поклон, когда произносится твое имя. Потому что ты мне близка как мать. Нелегко быть одновременно и матерью и сестрой. Для этого надо обладать большим сердцем и теплом в душе.

В трудный час она заменит маму,

Ведь сестренка она родная мне.

В огонь шагнет брата ради прямо,

Готовая гореть в моем огне.

Да будет долгой и счастливой твоя жизнь, дорогая моя сестра: Это – счастье, пронести по жизни имя брата...

Обращение к спутнице жизни

Дорогая моя Валентина ханум! Ты стала украшением в моей жизни, как свет, ты озаряла наш дом. За время семейной жизни родились у нас 2 сына и 1 дочь. Последышу Науму всего 10 месяцев от роду. Я счастлив, ибо твоя верность, любовь к семье, детям всегда была непорочной и чистой как родниковая вода.

Валя ханум, наука, образование тоже всегда оставались желанным для тебя. После окончания в Сумгайите Академии нефти и химии ты начала писать диссертацию о защите экологического баланса. Оставалось совсем немного до завершения работы и мы соединили наши судьбы, ты оторвалась от диссертации. Главными для тебя стали заботы о семье, детях.

Валя ханум, годы жизни с тобой очень многое дали мне. Твоя приветливость, заботливость позволили мне возвыситься как педагогу, учителю. Поэтому и благодарен тебе, дорогая!

В доме, где соблюдается баланс, есть искренние отношения между детьми и родителями, всегда будут свет и взаимопонимание. В таком доме жизнь улыбается человеку.

Валя ханум, твои сияние и свет распространяют лучи на мою жизнь, вдохновляют на новые успехи. Это – вершина счастья, дарование чистой любви. А счастье и верность – близнецы.

Нормальная семья сродни обществу, где властвуют права, обретшие ценность. В такой семье неизменно присутствует благодать, сопровождающая всю жизнь. Это отражается и на жизни бесценных наших детей – Нарындж, Марка, Наума. Мы – Ты и Я. Мать и Отец, вкушая эту сладость, шествуем по жизни. Да будет всегда полной света, эта дорога!

Ты – Мать! Мать, сердце которой постоянно бьется любовью к детям. Я кичусь тобой, как когда-то кичился Мамой, и отец уважал ее, сегодня мои дети гордятся тобой, я горжусь тобой.

Знаю, у тебя есть имя, которым ты гордишься: Имя это – Мать!..

Небольшое письмо сыну Марку

Дорогой Марк Симандуев!
Ты юный представитель большой семьи Симандуевых. В начале нового 2008-09 учебного года, в «День знаний» в твоих руках прозвенел первый звонок. Знаешь, каким это было счастьем для меня?!

В тот день я предался воспоминаниям. Вернулся на 42 года назад. Тогда я был в твоём нынешнем возрасте, ходил в первый класс. Тогда мой отец, твой дед Дон Бинсионович был учителем. Тогда и он радовался, что «маленький Явушва идет в школу».

Сын мой, в жизни полно контрастов. Сегодня и я, твой отец, являюсь преподавателем. Считаю своим долгом повторить слова, сказанные когда-то мне моим отцов: «Быть грамотным, образованным человеком все равно что распространять свет из мрака».

Я уже потом понял, что хотел сказать отец. Сегодня перед школой, учителями поставлена большая задача, нацеленная на воспитание грамотной, образованной молодежи.

И мы, педагоги, стараемся выполнить свой гражданский долг, возложенные на нас обязанности. Сын мой, наверняка, ты сегодня не в состоянии постичь сказанное мной, потому что ты еще маленький, но когда подрастешь, то поймешь, что хотел донести до тебя отец. Много лет назад и я не понимал, почему так требователен ко мне Дон муаллим.

Сын мой, все это я говорю тебе в назидание, все это ради того, чтобы ты стал впоследствии совершенным человеком, знающим интеллигентом, ученым, врачом, инженером, экономистом, настоящим гражданином.

Поколения сменяют друг друга. Это закономерный процесс. Будущее поколение обязано унаследовать все хорошее от своих предшественников, развивать наследие, передавать ее следующему поколению. В противном случае жизнь потеряет смысл.

Дорогой сын! Никогда не забывай о моих наставлениях. Не забывай, что ты член семьи Симандуевых, в которой отец и дед были учителями. Желаю тебе успехов в учебе и жизни!

Противоречивый мир

(Размышления)

Все живое рождено для жизни и это самое большое сокровище, подаренное нам Всевышним! Но сын человеческий отличается от всех остальных существ своим сознательным образом жизни!

Каждый носящий имя человека обязан доказывать право на жизнь оставленными следами. Исторически хорошие люди делились на великодушных, приветливых, заботливых, ласковых... На противоположном полюсе примостились их антиподы – дурные, беспощадные, невежественные, кровопийцы, безжалостные.

Если не будет дурных, беспощадных, невежественных, безжалостных людей, то мы не сможем по достоинству оценить великодушных, приветливых, заботливых, ласковых... Все это – закономерности бытия и после раздоров, вражды, посеянных между Габилем и Хабилом – детьми наших предков Адама и Евы, внутри человечества стали формироваться положительные и отрицательные группы, дошедшие до наших дней.

И провоцирующие войны, и борющиеся за мир и безопасность, спасение человечества – люди! Одни стараются лишить жизни, другие – дать жизнь. Однако никогда эта борьба не завершалась односторонне. Разумным людям понадобилось долгое время, чтобы найти путь выхода.

...Лабиринты. Все это – капканы, расставленные вероломными лицемерными людьми, лстецами, носящими человеческое имя, но не достойные этого имени.

Недоброжелательность – стрела, пущенная клеветниками, злоумышленниками, изменниками против хороших людей, и она всегда побеждает там, где отсутствует правда, справедливость.

Злодеяние и убийство – преступления и профессия преступника. И во всех времена хорошие люди становились их жертвами.

...Жизнь и смерть. Неразгаданная формула. Жизнь – начало, а смерть – финал, конец жизни.

Сын человеческий! Не примешивай яд к сладкой благодати, имя которой «Жизнь»...

Глава X

Слова от сердца

Таким его знаю

Более 60 лет жизни отдал системе образования. Не жалел усилий, работал преподавателем, инспектором, заведующим районным отделом образования, ведущим специалистом. В эти годы находился в непрерывном общении с представителями многих поколений. Один из них – Дон муаллим и его сын Явушва муаллим. Сегодня с гордостью могу сказать, что сын достойно продолжает дорогу отца.

Имя покойного Дон муаллима всегда произносится с почетом и уважением. Он остался в моей памяти истинным интеллигентом, истинным педагогом. Это был морально стойкий человек, обладавший широким кругозором. За период работы показал себя талантливым, достойным, передовым преподавателем, являлся примером для всех.

Дорога отцов – дорога сыновей – верный этой поговорке Явушва Симандуев, как и отец, всю жизнь посвятил учащимся, обучению и воспитанию подрастающего поколения. Более 20 лет трудится директором школы. Осуществляемые в школе мероприятия направления на развитие образование, регулирование отношений учащийся–преподаватель–родители, родители–школа оказывает огромное влияние на повышение уровня знаний.

С успехом осуществляются в школе гуманизация образования, внедрение современных подходов в эту систему. Вырос вес самых лучших учащихся и преподавателей года, а директор несколько лет подряд носит звание лучшего руководителя школы года.

Последовательно претворяются в жизнь в школе решения и указания Министерства образования республики, районного отдела образования. Все это непосредственно вытекает из требовательности самого директора.

Явушва Симандуев переживает 50-ю весну своей жизни. Желаю ему здравствовать сто лет!

Яфет Нуриев,

*ведущий специалист Губинского
районного отдела образования*

Слова от сердца

У меня нет знакомства с Явушвой Симандуевым, членами его семьи, нет и родственных отношений. Составил о нем впечатление после бесед с интеллигенцией и религиозными деятелями Красной Слободы, а также из публикаций в печатных изданиях «Бирлик–Единство» и «Гудъял» и пришел к мнению, что Явушва муаллим настоящий интеллигент, соединяющий в себе все положительные качества.

Присоединяюсь к мнению всех и говорю: как хорошо, что есть такие люди, играющие роль моста дружбы между горскими евреями и другими народами, как хорошо, что такие люди выполняют заветы Всевышнего и в то же время исполняют в обществе свой человеческий долг. Для всех Пророков, небесных книг, всех религий и религиозных деятелей существует один Всевышний и они поклоняются Ему, повинуются тому, что закреплено в священных писаниях! И эта плеяда отличается своим уважением к человеку, нормами пове-

дения, ученостью, грамотностью. Человек для знаний, знания для человека – это логическая суть и ясно, что высокое развитие человеческого разума способствует чистоте нравственного облика.

С этой точки зрения, оцениваю Явушку Доновича Симандуева как всесторонне грамотного и образованного человека, с высоким уровнем интеллекта. Желаю ему новых достижений в жизни! От всей души говорю ему «спасибо» за развитие дружбы между народами, за деятельность по повышению эффективности образования, обучение и воспитание молодого поколения.

Я.Симандуев переступает порог 50-летия. Это не просто очередной рубеж. Не каждому удастся достойно отметить в жизни 50 лет. Но Явушве муаллим это удалось.

Я, как религиозный деятель, представитель интеллигенции, радуюсь успехам Явушва муаллима, желаю ему долгих лет жизни, здоровья, успехов в педагогической деятельности и говорю:

– Явушва Донович, Пророк Моисей изрек: «чтобы стать хорошим человеком, надо обладать хорошим образованием и воспитанием». Ты 50 лет верой и правдой служишь своему народу, и я поздравляю тебя с юбилеем!

Семен Ихтилов,

*председатель религиозной общины горских евреев,
город Баку*

Жить – значит гореть

Признаюсь, образовался и в тоже время испытал трудности, когда узнал, что придется написать слова от сердца для книги, издающейся к 50-летию юбилею Явушвы муаллима – достойного продолжателя эстафеты отца, одного из самых известных представителей интеллигенции нашего поселка Дона Бинсионовича. Потому что Явушва муаллим – сын моего брата, он вырос на моих глазах, получил образо-

вание, начал трудовую деятельность. Однако не почувствовал как стремительно пролетели годы. Явушва Симандуев оставляет позади 50-ю весну, вступает в пору зрелости и горит как бенгальский огонь. Нет смысла жить без горения.

И в школьные годы Явушва Донович отличался своими умением, знаниями. Когда ослеп мой дядя Дон, ему было всего 6 лет. Его мама Нарындж ханум с вниманием относилась к учебе и воспитанию детей и, естественно, дыхание Дон муаллима способствовало созданию в доме мягкого климата.

Явушва рос очень трудолюбивым. Это качество проявилось у него еще в школьные годы. Встречавшиеся трудности преодолевал благодаря воле, настойчивости. Рабочий, учеба в ТУ, киномеханик, студент вуза, начало педагогической деятельности, затем директор школы, активный общественник, всеми уважаемая личность... Все это – жизненные вехи «нашего Явушвы» и я рад, что учебное заведение, носящее ныне имя Исаака Ханукова, возглавляемое Явушвой Доновичем сегодня является одним из передовых не только в нашем районе, но и в республике.

Я – религиозный деятель, возглавляю религиозную общину горских евреев Красной Слободы. Вся история развития человечества построена на науке, каждая эра имела своих неповторимых ученых, изобретателей, поэтов, а главное – учителей, воспитавших их. И в «Библии», и в «Торе», и в «Евангелии», и в «Коране» подчеркиваются значение науки, выдается оценка тем, кто обучает наукам. Самая основная цель, преследуемая этими небесными книгами, философское привитие значимости науки, являющейся ценным украшением разума. Со стороны единого Аллаха всегда внушается изучение наук, важность приобщение к знаниям.

Явушва Симандуев относится к категории именно таких людей науки. Следуя заветам Пророка Моисея, он своим умом старается быть полезным родному народу.

Я искренне поздравляю Явушву Доновича с 50-летним юбилеем, желаю ему здоровья, успехов в деятельности, семейного счастья и говорю:

– Пусть вечно пребывает над тобой зеница Всевышнего, достойный сын Родины, народа, дорогой Явушва Донович!

Борис Симандуев,

*председатель религиозной общины горских евреев
Красной Слободы*

Испытываю гордость

Я родился и вырос в Красной Слободе, здесь получил образование. Окончил поселковую школу №1, носящую ныне имя Исаака Ханукова. И сегодня безмерно радуюсь, когда слышу добрые вести о родной школе.

В школьные годы я видел немало инициативных, умелых преподавателей, вкладывавших жар сердца в обучение детей. Одним из них был Дон Бинсионович Симандуев. Он был требователен не только к учащимся, но, прежде всего, и к себе как заместитель директора школы. У Дон муаллима было немало положительных качеств: всегда опрятный, дисциплинированный, знавший цену слову, внимательный к собеседнику. Можно много говорить о Доне Симандуеве. Да упокоит Аллах его душу!

Я бы хотел сказать о другом. Я образовался, когда поэт-журналист, публицист Закир Эльюглу попросил меня высказаться в книге, посвященной 50-летию юбилею Явушвы Симандуева. А как же не радоваться? Ведь Явушва Донович достойный этого представитель интеллигенции!

Получив высшее образование, я работал преподавателем в поселковой школе, председателем местного муниципалитета,

сотрудничал с газетой «Бирлик–Единство» Международного благотворительного фонда горских евреев «СТМЭГИ», был избран депутатом Милли Меджлиса Азербайджанской Республики от Губа-Гусарского избирательного округа №53. Встречаясь со своими избирателями, обязательно навещаю родную школу, интересуюсь ее проблемами, пытаюсь оказать посильную помощь. Каждый раз радуюсь, посещая очаг образования. Потому что в коллективе царит прекрасная атмосфера, учащиеся и преподаватели с оптимизмом смотрят в будущее. Вот почему школа числится в передовых, неизменно повышаются уровень образования. Могу подтвердить это и как педагог по специальности. Но не стоит забывать, что все это плод напряженного труда директора школы. Хочется сказать:

– Явушва муаллим, от души радуюсь успехам школы! Желаю вам долгих лет жизни! Дай Бог чтобы дожили вы до 100 лет!

Евда Абрамов,

*депутат Милли Меджлиса
Азербайджанской Республики*

Незаменимый образ жизни

Каким обязан быть человек? Как формируется его моральный облик? Такие вопросы мы слышим часто. Человек рождается, становится взрослым, шествует по жизни. Тот счастлив, кто не спотыкается на этом пути, с достоинством преодолевает все ухабы и рытвины. Имеет также громадное значение внутренний мир человека, его способность зажечь других.

Эти слова можно полностью отнести к Явушва Доновичу Симандуеву. Я хорошо знал и его отца Дона Бинсионовича, знаю и Явушву муаллима.

Я работал преподавателем в школе №2 этого поселка. А Явушва муаллим является директором средней школы №1, которая носит имя Исаака Ханукова. Он – опытный, грамотный преподаватель математики, администратор, обладающий талантом организатора.

Кроме всего прочего, Я.Симандуев активный общественник. Во второй раз избирается членом муниципалитета Красной Слободы. Оказывает всемерную поддержку территориальному представительству, проводит среди населения массово-разъяснительные беседы для преодоления тех или иных проблем. Его оперативность всегда приносит плоды. Явушва муаллим сумел завоевать авторитет у учащихся, преподавателей, родителей.

Я.Симандуевым гордится община горских евреев Красной Слободы. Беспредельна его любовь к родной земле, велик вклад в укрепление дружбы между азербайджанским и горско-еврейскими народами. Он также способствует налаживанию доверия и с представителями других малочисленных народов. Да и школа у него интернациональная. Наряду с горскими евреями, азербайджанцами в очаге образования учатся и русские, лезгины, таты и представители иных народов.

Я горжусь тем, что сегодня и в нашей стране, и на просторах СНГ, а также в США, Канаде, Израиле и других странах десятки представителей интеллигенции возвышают Родину, где они получили знания и воспитание. Многие из них воспитанники Явушвы Доновича, других педагогов. Жизненный путь яркого представителя интеллигенции Я.Симандуева заслуживает горячего одобрения, является примером для всех окружающих.

50 лет... Поздравляю с этим знаменательным юбилеем Явушву Доновича, желаю ему долгих лет жизни, здоровья, успехов в работе.

*Писах Исаков,
представитель ГИВ Губинского района
в Красной Слободе*

Оставайся всегда таким!

Я знаю Явушву Симандуева еще со времени работы в газете «Шафаг». Неоднократно выступал со статьями и фотоснимками о Центре детского творчества, губинском филиале музыкальной школы имени А.Зейналлы, средней школе №1 Красной Слободы.

После назначения его в 1988 году директором поселковой средней школы №1 это учебное заведение уверенно выдвинулось в ряд передовых очагов образования. В том же году на страницах «Шафаг» стали появляться различные статьи, корреспонденции и зарисовки о переменах в жизни школы. В них находили отражение передовой опыт, его обобщение и распространение, новшества в жизни школы, итоги выпускных экзаменов, подготовка к новому учебному году и т.д.

Оказание внимания к малочисленным народам, этническим группам стало возможным после возвращения к власти в независимом Азербайджане общенационального лидера Гейдара Алиева. И сегодня под руководством уважаемого Президента Ильхама Алиева претворяется в жизнь эта политика, укрепляется дружба всех народов, населяющих нашу страну.

Созданы все условия для жизни и работы и членов общины горских евреев. В настоящее время в школах Красной Слободы обучение в начальных классах ведется и на иврите наряду с азербайджанским и русским языками. Интересно, что представители других народов не препятствуют своим детям овладевать знаниями на этом языке.

Кроме этого, вот уже 7 лет как выходит при учредительстве Международного благотворительного фонда горских евреев «СТМЭГИ» газета «Бирлик-Единство» и 3 года журнал «Гудьял», распространяемые во многих странах мира. На страницах газеты и журнала, основными темами которых являются дружба народов регулярно рассказывается о школе, учебном заведении школы №1. В материалах находят отражение мероприятия, посвященные темам «День знаний», «Празд-

нества Новруз», «Пришел Новый год», «Последний звонок», «Родной язык» и т.д.

В статьях Я.Симандуева, посвященных его педагогической и директорской деятельности, на первое место неизменно выходит забота об образовании.

Мы дружим с Явушвой муаллимом уже не один год. И вот караван его жизни достиг 50 лет. Но это еще далеко не старость! Это начало пути, ведущей к мудрости. Хоть и покрылась белизной голова, но Явушва муаллим по-прежнему непосредственен как младенец. Оставайся всегда таким, дорогой друг! Пусть стареет только история!

Наджафгулу Наджафов,

лауреат литературных премий «Гасан бек Зардаби» и «Золотое перо», ответственный секретарь по северному региону объединения журналистов Азербайджана, главный редактор газеты «Бирлик–Единство» и журнала «Гудъял»

Шлю привет

Я побывал в школе Явушвы Симандуева всего один раз. Осенью 1999 года, когда готовил статью для своей газеты «Ветен». И сегодня я вспоминаю ту нашу встречу. Потому что глубокими знаниями, высоким интеллектом Явушва Симандуев покорила меня.

Во время беседы с членами педагогического коллектива понял, что не ошибался. Учебно-воспитательная работа, художественное оформление, царящие здесь дисциплина и порядок – все это свидетельствует о высоком престиже школы.

Во время беседы я обратился к директору с вопросом:

– Как вам удалось добиться впечатляющих успехов?

Явушва муаллим скромно ответил:

– Как все, так и я.

Этот ответ, в действительности, высветил внутренний мир человека.

Впечатления от встречи я изложил в ноябре того же года в газете евреев Дербента «Вэтэн». Кроме этого, передал другу, поэту З.Эльоглу для перевода на язык горских евреев стихотворение «Явушва». И материал, и стихотворение вызвали большой интерес читателей.

* * *

С той поры минуло уже 10 лет. Я очень обрадовался, когда друг по перу З.Эльоглу сообщил мне, что 18 марта нынешнего года Явушве муаллиму исполняется 50 лет. По просьбе автора книги попытался высказать слова от сердца в адрес юбиляра.

Я весьма рад, что в родном Азербайджане оказывается такое высокое внимание малочисленным народам, этническим группам. Все это торжество политики великого Гейдара Алиева и достойного продолжателя его курса Ильхама Алиева. И горские евреи не остались в стороне от этого внимания. Доказательство тому – свобода печати, предоставленная возможность учиться на родном языке и т.д.

В ходе нашего разговора 10 лет назад Я.Симандуев сказал:

– Я горжусь тем, что являюсь гражданином Азербайджана!

Я ему ответил:

– Я из татов, родившихся и выросших в Азербайджане, горжусь своей принадлежностью к Родине.

Дорогой Явушва муаллим: шлю тебе привет из Республики Дагестан, легендарного Дербента, желаю тебе прожить еще 50 лет!

Тахир Салех,

*руководитель представительства «Азеррос»
в Республике Дагестан, член Объединения
журналистов Российской Федерации и Азербайджана*

Отзывчивость – веление души

В детстве я много слышал о Дон Симандуеве от своего деда Исаака Ханукова. Он работал зональным корреспондентом газеты «Бакинский рабочий», впоследствии занимал посты в партийно-советском аппарате Губинского района. Дед характеризовал Дон муаллима как талантливого педагога.

Прошли годы, сменились поколения. Наши предки простились с жизнью. Я встретился с сыном Дон муаллима Явушвой, и наше знакомство обернулось крепкой дружбой. Однажды я увидел Явушву муаллима крайне озабоченным. Спросил о причине такого настроения. Ответил, что школа нуждается в капитальном ремонте. Здание в непригодном состоянии, поэтому нельзя говорить о высоком уровне обучения. Протекает крыша, устарели окна и двери, полы и потолки. На выделяемые государственные средства не очень-то развернешься...

Сказал, что хочу познакомиться с положением в школе. Что потом я сделал для этого учебного заведения, носящего имя моего деда, хорошо знают представители общественности района, преподаватели, учащиеся и их родители.

Меня всегда интересовал вопрос: каким должен быть интеллигент, директор школы? Обобщенный ответ на этот вопрос я нашел в Явушве муаллиме. Потому что во время ремонтных работ Я.Симандуев неизменно находился рядом со строителями, иной раз даже ночами пропадал в школе, пунктуально следил за выполнением намеченных работ. Внутренняя его энергия рождалась от испытываемой радости, эмоциональности. Он достиг поставленной цели. Вот он какой Я.Симандуев, настоящий интеллигент, директор школы. Считаю, что сегодняшняя школа ответственна за будущую цивилизацию. И большая ответственность ложится на руководителя очага образования. Поэтому Явушва муаллим счастливый человек, он чувствует свою ответственность перед будущим, перед обществом.

Явушве Симандуеву исполняется 50 лет. Это немало.

В этот радостный день от всей души поздравляю Явушву Доновича и говорю ему:

– С 50-летием Явушва муаллим, вечно пребывающий в заботах!

Сергей Хануков,

предприниматель, город Москва

Престиж учителя

Когда говоришь о человеке, перед глазами встают его поступки. Человек, который верой и правдой служит Родине, доброжелательно, искренне относится к окружающим, занимает в жизни почетное место.

Я и Явушву муаллима, и его покойных родителей Дон муаллима и Нарындж ханум знал как близких мне людей. Они были весьма уважаемыми людьми в нашем поселке. Да упокоит Аллах их души!

Учитель – почетная профессия. Человек, носящий имя учителя, своими престижем, способностями, навыками должен отличаться от других. Потому что он – учитель, воспитатель!

Все вышесказанное отразилось на отце Явушва муаллима, покойном Дон Бинсионовиче. Он знал цену слову! Всегда находился в общении с родителями, будто с их помощью проникал в детскую психологию, и это всегда давало эффект. Он неоднократно приходил в дом неуспевающих учащихся, говоря вначале о том о сем, переходил к главной теме:

– Да, хорошо, что вспомнил. Ведь наш ученик часто пропускает занятия. Может, есть какие-то проблемы.

После краткой беседы родители вникали в суть вопроса и находили решение.

Такими же Дон муаллим воспитал и своих детей. Явушва муаллим собственным трудом достиг сегодняшней вершины. Свыше 20 лет он руководит средней школой №1 имени Исаака Ханукова. Мы, жители поселка, родители, весьма довольны атмосферой, царящей в этом очаге образования.

Явушва муаллим представитель интеллигенции, обладающий авторитетом среди окружающих. На всех мероприятиях, свадебных торжествах и траурных церемониях находится среди людей. Он особо выделяется в общественных делах, своими ценными советами заслуживает уважение земляков.

В заключение хочу пожелать, чтобы вся наша интеллигенция была похожа на Явушву муаллима, так же горячо любила свою Родину. Что такое 50 лет? Мы поздравим тебя еще со 100-летьем!

*Ханука Мардахаев,
житель Красной Слободы*

«Наш Явушва муаллим»

Преподаватель и забота о нем – основные факторы для директора школы. В очаге образования, где существуют искренние взаимоотношения между директором и педагогическим коллективом, всегда царит здоровая атмосфера. С этой точки зрения с гордостью можно назвать среднюю школу №1 Красной Слободы.

Директор школы сам родился в семье учителя, всю жизнь занимается педагогической деятельностью и потому, работая свыше 20 лет руководителем учебного заведения, может построить работу на уровне современных требований. Доказательство тому – его умение правильно направить работу школьного профсоюза.

Невозможно отрицать роль Явушвы муаллима в проведении юбилеев педагогов, дней рождения, в подготовке празднеств, решении проблем преподавателей. Тесный контакт,

искренние отношения с членами профсоюзной организации школы – его ежедневная забота.

Как директор школы, Я.Симандуев активно участвует и в работе районного отдела независимой профсоюзной организации работников образования (НПОРО). Всегда идут на пользу дела его выступления на собраниях и конференциях, выдвигаемые им пути решения проблем.

Могу добавить, что Я.Симандуев несколько требовательный, настолько же искренний, приветливый человек. Не жалеет усилий для повышения качества учебы, проявляет большое внимание выявлению талантливых учащихся во время проведения различных конкурсов районного масштаба. Поэтому юные таланты школы становятся победителями, лауреатами различных смотров.

С 50-летием тебя, Явушва муаллим! Желаю тебе долгих лет жизни, здоровья, успехов в работе!

Солмаз Мехтиева,

председатель Губинского районного отдела независимой профсоюзной организации работников образования (НПОРО)

Пусть в жизни твоей вечно будет весна

Явушва Симандуев – один из самых достойных преподавателей нашего района, известная личность, опытный директор школы. Я горжусь тем, что первые свои шаги в жизни он сделал в нашем коллективе.

Явушва Симандуев какой-то период работал в районном центре детского творчества, отличался своим обращением с людьми, трудолюбием. Киномеханик, преподаватель математики, свыше 20 лет работающий руководителем крупной общеобразовательной школы Я.Симандуев, с достоинством вступил в еще одну весну своей жизни.

Когда оглядываешься в прошлое, перед глазами как кадры кинохроники проходят незабываемые мгновения его

жизни. Я еще в те годы, 30 лет назад, познакомилась с этим скромным, но очень бойким, культурным молодым человеком. Незаметно пролетели годы, остались в памяти только воспоминания и люди в наших рядах, отличающиеся моральной чистоплотностью, искренностью!

Явушва муаллим очень счастливый человек. Потому что он беспрдельно влюблен в свою профессию, настойчиво овладевал науками, заочно получил высшее образование и нынче является педагогом, вносящим огромный вклад в систему образования в районе.

На мой взгляд, нельзя присвоить имя интеллигента человеку, сделавшему роскошную прическу, надевшему яркий галстук, произносящему вычурные фразы, приводящему 1-2 цитаты из высказываний великих людей, всячески пытающемуся броситься в глаза окружающим. У настоящего интеллигента должен быть блеск в глазах, богатый нравственный облик. Было бы грехом принимать за интеллигента учителя всякого обладающего дипломом, но не умеющего постоять за учащихся, создать здоровый моральный климат в коллективе. Явушва муаллим прославился своими делами, поступками. Неслучайно, 5 лет подряд на районных турах конкурса «Самый лучший директор школы года» он занимает 1 место.

50 лет Явушве муаллиму исполняется 18 марта. Прекрасного человека, опытного педагога, родившегося в прекрасную весеннюю пору, от души поздравляю со знаменательным юбилеем!

Эльмира Асафли,

директор Губинского центра детского творчества, лауреат медали «Тярагги»

Я его хорошо знаю

Настоящий учитель. Это звание свидетельствует о моральных качествах человека, высоком его благородстве. Явушва Симандуев один из таких преподавателей. Его умение, способности организатора позволили школе выдвигаться в ряды передовых очагов образования. На протяжении многих лет, да и сегодня, до тонкостей разбирающийся в премудростях математики Явушва муаллим при преподавании этого предмета пользуется наглядными пособиями, изготовленными собственными руками, диаграммами и стендами, схемами, отразившими разъяснительные понятия математических формул и т.д.

Известно, что в ряду точных наук математика считается «аксакалом». Математика, сыгравшая огромную роль в формировании человеческого сознания, является ключом к другим наукам. С помощью этого ключа возможно войти в «сокровищницу тайн». Явушва муаллим прививает учащимся основы элементарной математики и доходит до сложностей, гарантируя интерес к каждой теме. Его знают в районе как передового преподавателя математики.

А какой он директор школы? Передовой, инициативный... Он регулярно работает над собой, делом отвечает на вопрос «какой должна быть современная школа?». Это у него превратилось в ежедневную потребность. Именно за эти качества Явушва муаллим каждый год удостоивается по итогам конкурсов звания «Самый лучший директор школы года».

Дисциплинированный, требовательный, отличающийся положительными качествами Явушва Симандуев умеет поддерживать свой престиж в педагогическом коллективе. Мы, все сотрудники районного отдела образования, уважаем Явушву муаллима, высоко оцениваем его деятельность и от души поздравляем его с 50-летним юбилеем!

Джахангир Абдуллаев,

*ведущий специалист Губинского районного
отдела образования*

Он – настоящий педагог

В связи с работой я часто общаюсь с Явушвой муаллимом. Иногда беседа выходит из определенных рамок и приобретает более широкий характер. Доказательство тому – обсуждения на страницах газет и журналов жизненных и образовательных проблем, новшеств мировой системы образования. Явушва муаллим всегда покоряет меня своей начитанностью. Когда обсуждаются вопросы школьного строительства, Явушва муаллим подчеркивает важность темы. Он говорит, что учащегося надо готовить к жизни уже с первого класса, повышая его кругозор. В противном случае он отстанет от бурного развития процессов. Сознательная манипуляция разума должна проводиться с первого класса.

Явушва Симандуев нравственно зрелый интеллигент, трезво оценивающий жизненные ситуации. Школа для него – храм, место поклонения. Я.Симандуев не только опытный педагог, но и прекрасный воспитатель, владеющий современными методами обучения.

На сезонных конференциях работников системы образования Я.Симандуев неизменно выдвигает на передний план вопросы обучения молодого поколения, подчеркивает важность привития начинающим преподавателям опыта их старших товарищей.

Можно долго говорить о педагогическом мастерстве Явушвы муаллима. У него много положительных качеств, которым не грех поучиться. Именно таким воспитал его отец – покойный Дон муаллим. Представители старшего поколения без усталости говорят сегодня о нравственном мире, педагогической деятельности Дон муаллима.

Явушва муаллим продолжатель дела своего отца. Стоит гордиться таким настоящим педагогом. Все сотрудники районного отдела образования от всей души поздравляют своего коллегу с юбилеем!

Тельман Мирзаханов,

*директор методкабинета районного
отдела образования*

Влюбленный в прессу

Трудно представить себе современного интеллигента, особенно преподавателя, равнодушно относящегося к чтению. Книга – неперенный атрибут и моей жизни, и многих педагогов, работающих на директорской должности.

Один из таких педагогов – директор средней школы №1 Красной Слободы, всеми уважаемый Явушва Симандуев. Около 40 лет жизни посвятил обучению и воспитанию молодого поколения. Работал преподавателем, директором школы, в настоящее время являюсь методистом по своей специальности – географии в Губинском районном отделе образования.

В связи с работой часто посещаю общеобразовательные школы района. Одна из них – средняя школа №1 Красной Слободы. Каждый раз, бывая в кабинете директора, обращаю внимание на груды газет и журналов на письменном столе Явушвы муаллима. Он говорит, что ежедневная печать – его нравственная пища. До корки читаю страницы СМИ, в которых изложены факты, основанные на жизни. Интересует все: ежедневные процессы в жизни, события в мире, новинки науки и техники XXI века.

Являясь редактором газеты «Тярягги» – органа Губинского районного отдела образования, всегда нахожусь в тесном контакте с периодической печатью. Удовлетворение от бесед с Явушвой муаллимом получаю от того, что он человек с широким кругозором, всесторонне развитый педагог. Он постоянный подписчик газеты «Тярягги», внимательно читает каждый ее номер, иной раз выдвигает ценные идеи, предлагает новые темы.

В нашей газете под рубрикой «Внимание: передовой опыт» на двух полосах был опубликован материал под заголовком «Школа Явушвы муаллима», даны различные плакаты, разнообразные статьи. Подчеркивалось, что в школе не только существует ревностное отношение к современным методам обучения, но и уделяется особое внимание укреплению дружбы между народами.

Явушва муаллим сторонник деятельности на основе идей основоположника азербайджанской печати Гасан бека Зардаби. Он желает, чтобы фактам и событиям оказывалось реальное отношение, печать выглядела как незапачканное, прозрачное зеркало. По его мнению, журналистика не только трудное, но и почетное дело.

Да, Явушва муаллим из интеллигентов, беспредельно влюбленных в прессу!

Шихмамед Сеидмамедов,

*редактор газеты «Тярягги», лауреат высшей
литературной премии «Араз»*

Искренний человек

32 года работаю в должности методиста по учебникам и библиотечному делу Губинского районного отдела образования. Знаю Явушву Симандуева с 1988 года, когда он приступил к деятельности в качестве директора средней школы №1 Красной Слободы. У этого с виду скромного, спокойного человека духовный мир наполнен чувствительностью, приветливостью и искренностью. Все говорят, что Явушва Симандуев хороший администратор, то есть требовательный человек, не закрывающий глаза на недостатки. Если вовремя не спохватиться, то мелкие недостатки могут нанести серьезный ущерб делу.

Несколько лет назад поразивший нашу независимую республику экономический кризис сказался на печатании книг, учебников. Нехватка бумаги, изношенность технологического оборудования, финансовые проблемы привели эту сферу к застою. Оставалась надежда лишь на сохранение старых учебников. В такое время я посещал школы, проводил документирование, или приводил в порядок книги для очередного учебного года. В некоторых школах из-за халатности, отсутствия контроля со стороны преподавателей и родителей, не-

опрятности учащихся пришли в негодность обложки, были разорваны, испачканы страницы книг. Когда высказывались упреки, директор находил выход из положения:

– Дети ведь, не понимают...

А Явушва Симандуев поставил перед собой следующую цель: преподаватели, родители и учащиеся, безобразно относящиеся к учебникам, подлежат общественному порицанию. Или родители обязаны были достать и вернуть школу новые учебники вместо покореженных книг. До выхода президентского указа о переходе на латинскую графику эти учебники оставались «новенькими». И это свидетельство заботы Явушвы муаллима о завтрашних учениках.

В настоящее время в библиотеке этой школы имеется фонд в тысячу учебников, а также подаренная Президентом Ильхамом Алиевым художественная литература, набранная латинской графикой. Культура чтения настолько высока, что книги, переходя из рук у руки, не теряют своего качества. Я.Симандуев говорит:

– Книга – ключ к знаниям. Терять этот ключ нельзя...

Рахид Сеидмамедов,

*методист по учебникам и библиотечному
фонду Губинского районного отдела образования*

Глава XI

Две новеллы

1. Материнская забота

... **В** один из дней Дон муаллим пришел домой необычайно рано.
... – Сильно болят глаза, – с тяжелым вздохом произнес он.

10 детей – 8 сестер и 2 брата собрались вокруг отца. Дон муаллим готов был расплакаться. Боль становилась все невыносимее и супруга Нарындж ханум вызвала близкого друга мужа, доктора Шаула. Затем пригласили опытного окулиста. Обследование, лечение оказалось безрезультатным. Перестали видеть некогда веселые глаза Дон муаллима, лишился он света жизни.

Дон муаллим дал образование трем своим детям – Истир, Саре и Малейке, помог им создать семью. Зоя, Бурлиант, Батсион, Мирвари, Явушва, Симанду, Гюльверд были еще маленькими, ходили в школу. Все домашние заботы легли на хрупкие плечи Нарындж ханум. Она трудится день и ночь, присматривает за больным мужем, занимается обучением и воспитанием детей. Прибавилось забот матери, навалился на нее груз семейных проблем.

Невзирая на все муки и лишения, доброжелательная атмосфера в доме не нарушалась. И младшие дети получили образование, вступили в самостоятельную жизнь.

Родившийся в 1961 году, Симанду окончил с «красным» дипломом Азербайджанскую государственную нефтяную академию. Защитил ученую степень. Как специалист в нефтяной отрасли промышленности участвовал в строительстве новых нефтехимических заводов на территории бывшего СССР.

Вести от Симанду доносились из различных регионов сверхдержавы. Как сотрудник Всесоюзного научно-исследовательского института органического синтеза принимал участие в строительстве предприятий в Сумгайите, Омске, Томске, Новосибирске, Нижнем Новгороде, Ангарске, Тюмени, Башкортостане и т.д. Эти заводы дали большой толчок развитию в стране технологии переработки нефти.

Где бы не находился Симанду, он часто поддерживал связь с родным домом, справлялся о больном отце, утешал маму, оказывал семье материальную помощь. Ему было 34 года, когда умер отец, а вслед за ним и мама. После завершения церемонии похорон Симанду долго не мог прийти в себя и все время повторял:

– Не было на свете более заботливых и трудолюбивых людей, чем мои родители...

Явушва муаллим с гордостью говорит о младшем брате:

– Симанду лишь за счет собственного труда, знаний уверенно шагал по трудной стезе науки, добился немалых достижений в нефтяной отрасли. Он везде с гордостью говорил, что является сыном азербайджанской земли.

В настоящее время Симанду Симандуев работает в должности экономиста в московской фирме «AST».

...Зазвонил телефон. Явушва муаллим нажимает на кнопку. На другом конце провода голос Симанду:

– Брат, желаю тебе и впредь содержательной жизни! Дай Бог, чтобы ты встретил свою сотую весну! Твои радости – наши радости!

2. Мужская дружба

Когда заходит речь о дружбе, Явушва Симандуев гордо говорит о взаимоотношениях Дон муаллима и Ниязи муаллима.

– Вот что я называю настоящей дружбой.

* * *

1979 год. Явушва Симандуев готовится поступать в вуз. Ведет долгие беседы с отцом. Дон муаллим поощряет желание сына, говорит о престижности профессии учителя. В конце разговора Дон муаллим всегда повторял:

– Если надумаешь поступать в Азербайджанский педагогический институт, запомни, там работает мой друг, физик по профессии.

С желанием стать учителем Явушва муаллим подает документы на математический факультет тогдашнего АПИ имени В.И.Ленина. Занимался днем и ночью, знал, что кроме себя, надеяться не на кого. «Если нет «дяди», то не стоит ломать голову», «многих уже «заказали», экзамены – чистая формальность» – такие реплики некоторых абитуриентов подрывали веру, но сила воли брала вверх.

...Остались позади 3 экзамена. Получил хорошие оценки. Оставался последний экзамен по физике.

Вместе с Явушвой в аудиторию вошел и высокий парень. Явушва знал его, это был бакинец, мастер спорта по баскетболу. Чуть раньше он сказал Явушве:

– Прошу тебя, помоги мне.

Явушва дал согласие. За столом сидели седовласая женщина и мужчина. Вытянули билеты. Явушва прочитал вопросы. Без всяких затруднений написал ответы. Затем незаметно стал подсказывать баскетболисту.

Вдруг услышал вежливый голос:

– Симандуев, ты сам что-нибудь сделал?.. Зачем подсказываешь соседу?

Явушва вздрогнул. Он растерялся от того, что тактичный профессор уверенно назвал его фамилию.

– Можно отвечать, – вновь раздался голос профессора.

Явушва не успел до конца ответить на первый вопрос, как профессор спросил:

– Отец жив?

– Да.

Профессор стал рассказывать сидевшей рядом женщине о Дон муаллиме. Затем повернулся к Явушве:

– Какую оценку желаешь?

– Мне достаточно и «удовлетворительно».

– Слушай, стоит ли ради «тройки» приходить на экзамен?

Осмелевший Явушва сказал:

– Тогда на ваше усмотрение...

Профессор поставил отметку в экзаменационном листе. Когда Явушва прочитал фамилию профессора, он неожиданно для себя спросил:

– Простите, это вы Ниязи Амирбеков?

– Откуда ты меня знаешь? Мы с Дон муаллимом дружили, когда тебя еще не было на свете.

– Ниязи муаллим, – сказал Явушва, – отец всегда рассказывал мне о вас.

...Уже впоследствии Явушва узнал, что его отец и Ниязи муаллим дружили со времен учебы в Губинском педагогическом училище. Ниязи муаллим всегда ставил приемлемые оценки ученикам своего старого друга, оказывал им всяческую помощь.

* * *

Добрые отношения наладились у Дон муаллима с Али Дикиши (Али Алиев) из села Ашагы Худж. Дружили они семьями, что может служить примером взаимоотношений азербайджанцев с горскими евреями. Не было недели, месяца,

чтобы Дон муаллим с семьей, или Али киши с домочадцами не навещали друг друга.

Что объединяло этих людей? Трудно дать однозначный ответ на этот вопрос, но между Али киши и Дон муаллимом было нечто общее, не проявлявшееся на первый взгляд. Сын Али киши Масим муаллим так вспоминает те дни:

– Мой отец и Дон муаллим были неразлучными друзьями. Я, мои братья Ахмед и Сабри, называли Дон муаллима «дядей». Его посещение нашего дома превращалось в настоящий праздник. Супруга Дон муаллима тетя Нарындж запомнилась мне ласковой, приветливой женщиной, с лица которой редко сходила улыбка.

Как только Дон муаллим переступал порог нашего дома, на столе появлялись самые изысканные блюда. Он постоянно шутил, смеялся, с отцом говорил так, будто встретились они впервые.

Дон муаллим всегда приходил к нам со своими детьми. Такое же теплое отношение было и к отцу, когда он приезжал в Красную Слободу. Мы немало поделили хлеба-соли в доме Дон муаллима.

Явушва муаллим примерно также описывает свои воспоминания. Отцы покинули этот мир, но зажженный ими огонь дружбы горит и поныне.

* * *

... ли киши доживал последние дни. Он и сам чувствовал приближение ангела смерти. Собрал остатки сил, вышел во двор. Подумал: «Дон муаллим не знает о моем состоянии. Будет некрасиво, если приглашу его в гости. Сам поеду к нему. Во всяком случае, не оторву его от работы...»

Не поставив никого в известность, вышел из дому и направился в Красную Слободу. Дон муаллим и Нарындж ханум обрадовались его приходу. Однако Дон муаллима насторожила бездонная тоска в глазах Али киши:

– Ну, Али, рассказывай... Как дела?

– Дон муаллим, мой верный друг, кажется, жизнь изменила мне. Что-то сердце беспокоится...

– Не говори так, дорогой друг, – произнес Дон муаллим с еле ощущаемой тоской в голосе. – Даже не думай об этом, твоя жизнь еще впереди.

– Нет, Дон муаллим, это уже не тот случай. Чувствую, приближается конец. Годами делили хлеб-соль, Дон муаллим, Нарындж ханум, может чем-то обидел я вас, простите меня...

У Дон муаллима заблестели глаза, он прижал Али киши к своей груди и треснувшим голосом сказал:

– Не говори так, Али киши, ты всегда был дорог нам. Мы не вправе обижаться на тебя. Да и за что... Ты крепок еще, поживешь, помяни мое слово.

– Нет, Дон Бинсионович, мой дорогой друг, я говорю лишь то, что мне подсказывает сердце.

– Эх, Али, не надо принимать шутку за правду. Может, ты испытываешь нас? Между нами никогда не было недоразумений, прощать тебя не за что.

– Это другое дело. Тогда, сестра Нарындж, приготовь-ка мне хорошую лапшу. Что-то сердце просит...

Нарындж ханум заторопилась на кухню.

Али киши встал и вытащил из своей сумки черного петуха:

– Выпустите его во двор...

Дон муаллим сказал:

– Я все думаю, почему это сумка в углу «дышит»? Такого огромного петуха превратил в курочку...

Все засмеялись.

Али киши досыта поел лапшу. На ночлег не остался, отправился в Ашагы Худж.

Прошло два дня. Дон муаллим решил на следующий день навестить своего друга. Часы показывали полночь.

По главной улице Красной Слободы неся «Виллис». Остановился он у дома Дон муаллима. Хозяин вышел во двор. Управлял автомобилем сын Али киши Масим.

– К добру ли, Масим? – с тревогой в голосе спросил Дон муаллим.

– Отец скончался. Завещал, чтобы траурную церемонию вели вы, дядя Дон...

Дон муаллим не стал мешкать, вместе с Масимом поехал в Ашагы Худж.

Тело Али киши предали земле. Тот день был одним из самых тяжелых в жизни Дон муаллима.

Жизнь текла своим чередом.

Простились с жизнью и Дон муаллим, и Нарындж ханум. Дети и внуки Али киши участвовали в похоронах, проводили их в последний путь.

Мост дружбы, проложенный дедами и отцами и сегодня крепок, традиции добрососедства укрепляются. Это – не просто дружба. Это – торжество вечной и нерушимой дружбы между азербайджанцами и евреями!

Все время жизни
Взвалила на себя Нарындж ханум.
И в огороде нашей жизни
Цветы посадила Нарындж ханум.

Заботы, тревоги семьи
Она делила наполовину.
Она – сама весна,
Она – цветок, Нарындж ханум.

Она – отец, она и мать,
Она – всей жизни благодать.
Она детьми дышала,
Украшенная ими Нарындж ханум.

Крылья двух народов,
Дядя Дон, дядя Али.
Были надежными в дружбе,
Дядя Дон, дядя Али.

Они были оком,
Судьбы – роком,
Жизни – сроком,
Дядя Дон, дядя Али.

Они верными были,
За дружбу часто пили.
И знамя дружбы подняли
Дядя Дон, дядя Али.

Они – узоры дружбы,
А для детей – живой пример.
И в памяти остались
Дядя Дон, дядя Али.

Две жизни прожили,
Две жизни – параллель.
Неразлучны были
Дядя Дон, дядя Али.

Глава XII

Поздравления... Поздравления...

Поздравления...

*Бисмиллахир-рахманир-рахим!
Именем Единого и Великого Аллаха!*

Считающееся сокровищем земли Дитя Человеческое, спорожденное праотцом Адамом и праматерью Евой, как жемчужина человеческой истории, своими поступками придает великолепие нашему миру. Хоть и разнятся все священные небесные книги, религии, но поклоняющиеся им люди всегда повинуются Единому Великому Аллаху. Для Всевышнего на Земном шаре существует одна живая масса, сознательно ему повинующаяся: Это – люди!

Если какой-то человек вне зависимости от религиозной принадлежности отличается доброжелательными делами, чистотой души и помыслов, любовью к окружающим, привязанностью к родной земле, научными знаниями и их преподнесением другим, он исполняет свой долг перед Всевышним, завоевывает почтение при жизни и бессмертие после ухода в мир иной.

С этой точки зрения хотелось бы сказать приятные слова о Явушве Доновиче Симандуеве, хорошо мне знакомом сыне горскоеврейского народа. В переводе на русский язык слово «явушва» означает «праздник». А праздник – это веселье, радость, счастье.

Родился он в семье Дон муаллима – передового не только в Губинском районе, но и во всей республике работ-

ника системы образования, прекрасного педагога, настоящего интеллигента. И Явушва своими поступками продолжил светлый путь отца. Я знаю Явушву муаллима как достойного интеллигента, изучающего и преподающего науки, превратившего это в повседневное дело, соединившего в себе духовную чистоту, разумность, здравомыслие, светские эмоции, другие положительные человеческие качества, прививающего любовь к дорогой Родине – Азербайджану.

На различных мероприятиях, церемониях, собраниях, проводящихся в районе, он привлекает внимание открытостью своих мыслей. Исторически горские евреи Красной Слободы неизменно пребывали в дружелюбных, приветливых отношениях с губинцами, проживающими в пленительном уголке Азербайджана. Вместе участвовали в радостных событиях и, не приведи Аллах, в траурных мероприятиях. Согласие между еврейскими и азербайджанскими религиозными деятелями всегда способствовало развитию народов, нашей государственности.

Сегодня в Красной Слободе и евреи, и таты, и лезгины, а также представители других малочисленных народов и этнических групп живут и трудятся как братья, верные друзья. В учебных заведениях поселка, в том числе средней школе №1, их дети получают образование, знания. Это – наглядный пример толерантности, царящей в Азербайджане, и одна из ее ветвей – преподавание иврита в начальных классах.

Явушва муаллим – интеллигент, занимающий особое место в общественно-политической, культурной жизни нашего района. Сегодня он переживает пору мудрости – 50-летний рубеж жизни. Можно еще долго говорить о нем. В связи с этим юбилеем искреннее, от всей души поздравляю Явушву муаллима, желаю ему достойно прожить жизнь, дарованную Всевышним. К слову говоря, изучающий и преподающий науки слуга Аллаха обеспечивает себе место в раю!

Кази, Ахунд Гаджи Наиб,
полномочный представитель Духовного
управления мусульман Кавказа по северному
региону Азербайджанской Республики

Явущеве Доновичу Симандуеву

Дорогой друг!

Вас – видного представителя еврейской общины в Губе от всей души поздравляю с 50-летием. Желаю Вам долгих лет жизни, здоровья, успехов в воспитании молодежи.

Воспитание на протяжении года более 400 детей в духе преданности еврейским традициям, свидетельствует о Вашем организаторском таланте, больших успехах школы. Вся Ваша жизнь богата этическими ценностями. Не только в Азербайджане, но и в Израиле известно, что Вы были одним из создателей, руководителей еврейской общины в Губе. Вы способствуете установлению более тесных связей между нашими странами, укреплению дружественных и братских отношений, гарантируете в будущем приток молодежи в Израиль.

Невозможно недооценить Ваш труд в развитии еврейской общины в Губе, воспитании молодого поколения. Уверен, что Вы и впредь не пожалеете усилий для прогресса как Израиля, так и Азербайджана.

С самыми добрыми пожеланиями,

Михаил Баркан,

*первый секретарь посольства
государства Израиль в Азербайджане*

Уважаемый Явушва Симандуев!

Вас, человека, имеющего ценные заслуги, осуществляющего целенаправленную деятельность, от всей души поздравляю с 50-летним юбилеем.

Путь, пройденный Вами за полвека, это – путь служения Родине, народу, укрепления уз дружбы между азербайджанским и еврейским народами.

Невозможно отрицать роль общенационального лидера Гейдара Алиева в развитии этих дружественных связей. Сегодня эти традиции успешно развивает Президент Азербайджана Ильхам Алиев.

Мы гордимся тем, что Вы более 20 лет возглавляете среднюю школу №1 имени Исаака Ханукова в Красной Слободе. Велики Ваши заслуги в обучении и воспитании молодого поколения, приобщении их к современным наукам. Ваша деятельность не на словах, а на деле служит справедливости, потому руководимая Вами школа завоевала огромный престиж в обществе.

Смысл Вашей фамилии означает «праздник». Желаю, чтобы этот праздник жизни продолжался 120 лет! Еще раз поздравляю с юбилеем. Желаю здоровья, долгих лет жизни, счастья!

С уважением:

Матвей Елизаров,

*вице-президент Всемирного конгресса
горских евреев, город Баку*

Человек, верный в дружбе

На протяжении всей истории Всевышний помогает людям объединить свои усилия. Я совершенно случайно познакомился с Явушвой муаллимом. В один тяжелый для него день между нами установились искренние отношения. Я находился в рабочем кабинете. Часы показывали 13.00. Постучали в дверь. Вошел мужчина. Его внешний вид, действия указывали на интеллигентность, хорошее воспитание. Я внимательно выслушал его и убедился в верности первоначального мнения. Понял, что решается судьба человека. Он сказал:

– Вы можете отказать мне, но прошу вас, вникните в мое положение.

Действительно, ситуация была очень непростой. Дело в том, что беременная жена этого человека поломала кости ног, ее нельзя было транспортировать, лечение и обследование следовало провести в домашних условиях. Причем, не откладывая в долгий ящик. Он сказал, что машина нас ждет.

Принял решение ехать в Губу и на месте оказать помощь пострадавшей. Ближе к вечеру оказались в Губе. Явушва муаллим и его супруга сильно волновались. Оказал первую помощь женщине.

Наступил вечер. Явушва муаллим настойчиво попросил нас поужинать. Затем я вернулся в Баку. Но дело этим не исчерпывалось... За больной нужен был постоянный уход, а я не имел возможности оставаться в Губе на длительный период. Явушва муаллим не находил себе места. Спустя 2 дня он вновь приехал в Баку и деликатно попросил меня:

– Не оставляйте лечение незавершенным, профессор, прошу вас как младший брат, доведите дело до конца.

Пришлось крепко задуматься: раз он считает меня своим братом, то надо уважить его просьбу. Договорились, что через каждые 3 дня я буду приезжать в Губу и проводить лечение. Так и случилось. Я дома даже провел хирургическую

операцию. Все завершилось благополучно. Кости прочно срослись, больная встала на ноги. Вскоре Явушва муаллим позвонил мне. Он привез в Баку свою жену. Состоялись роды, на свет появился мальчик. Теперь Марк (так его называли) стали моим внуком, он называет меня не иначе как «дед».

Я совершил благородное дело и приобрел еще одного брата – Явушву муаллима.

Я.Симандуев получил своеобразное воспитание. Он верен в дружбе, горячо любит своих детей, отличается великодушием. Завоевал большое уважение в Губе и Баку. Грамотный педагог, талантливый организатор, относится к руководимой школе как к своему дому. Он счастливый человек, ибо супруга Валентина ханум и дети гордятся им. Ради семьи Явушва муаллим готов пойти на любые жертвы.

В связи с 50-летием желаю Явушве муаллиму здоровья. Хочу на свадьбе Марка раскупорить бутылку шампанского вина, которую мы запрятали в день его рождения.

Явушва муаллим, брат мой, поздравляю тебя, всех тебе благ в жизни!

Ахмед Ягуб оглы Ахмедзаде,

*доктор медицинских наук, профессор,
заведующий кафедрой травматологии и
ортопедии Азербайджанского медицинского
университета, президент ассоциации
травматологов и ортопедов Азербайджана*

Уважаемый Явушва муаллим!

От души поздравляем Вас с 50-летием со дня рождения! Желаем Вам здоровья, долгих лет жизни, счастья, успехов в труде!

День рождения – самый памятный для человека день в жизни, а для друзей – возможность разделить с именинником радость.

Поэтому примите искренние поздравления. И впредь идите по жизни твердым шагом!

С уважением:

*Ваши профессора и друзья, вице-президенты
Ассоциации травматологии и ортопедии
Азербайджана*

*профессор Аждар Гулиев,
профессор Фикрет Гафаров,
профессор Чингиз Ализаде,
профессор Яшар Джакилов*

Потомственный педагог, педагог по призванию

К 50-летию Явушвы Симандуева

Неугомонный, неустоимый директор школы! На первый взгляд кажется, что основная забота его – благоустройство школы. И это действительно так. Я бывал в школе зимой, когда он сильно переживал из-за слабого отопления, пытаюсь срочно принять необходимые меры. Я встретил его как-то в Баку, где он пробивал средства на реконструкцию спортивного зала. Сколько было счастья на его лице, когда положительно решались подобные вопросы! Но все эти заботы связаны с детьми. Его дети – его ученики. Их здоровье, учеба, образование, воспитание – вот основная забота директора средней школы Красной Слободы Явушвы Доновича Симандуева, педагога, интеллигента, сына известного в Губе преподавателя Дона Симандуева. Где бы ни были, где бы ни встречались – в официальных ли кабинетах, за праздничными столами, либо просто в периоды краткого отдыха, чувствовалось, что ни на секунду не забывает он о своей школе, о своих подопечных.

Поздравляя сегодня Явушву Доновича, я вспоминаю одну примечательную историю.

В середине июня 2007 года в рамках визита делегации горских евреев в Азербайджан мы встретились с главой исполнительной власти Губинского района в его кабинете. Каждый из членов делегации имел возможность высказаться по тем или иным вопросам. В своем ответном слове я подчеркнул ту важную и эффективную работу, которую проводит руководство поселка в лице Нисима Нисимова, Писаха Исакова и Бориса Симандуева не только в благоустройстве поселка, но и в сфере повышения имиджа горскоеврейского населения в глазах многочисленных гостей, посещающих этот удивительный уголок Азербайджана. Особо отметил воздействие на развитие культуры и образования директора школы №1

Явушвы Доновича Симандуева. В связи с этим я и вспомнил эту примечательную историю. Как-то я обратился к Явушве Доновичу с просьбой оказать мне содействие в составлении мною горскоеврейского словаря. В ответ на это директор школы тут же решил провести среди своих воспитанников интересную игру. Он попросил многих своих учеников записать на родном языке наименования предметов, которые их окружают дома, во дворе, на приусадебном участке, в школе, на улице, во время прогулок по лесу... «Посмотрим, – предупредил он ребят, – кто сумеет найти наибольшее количество предметов».

Он собрал большое количество записей и передал их мне. Я до сих пор как реликвию храню эти школьные тетрадки учеников. Сколько в них и смешного, и трогательного. Некоторые слова были так нелепо написаны, что не сразу можно было понять, что они обозначают. Была оказана немалая помощь в моей работе, и в то же время это показало, что очень желательно вводить в школе также и уроки родного горскоеврейского языка.

В этом весь он – Явушва Донович, потомственный школьный учитель, по призванию – директор школы.

Я благодарен Явушве Доновичу за его работу еще и потому, что многие страницы жизни школы связаны с именем моего отца Якова Агарунова. И в первую очередь, это превращение из семилетки в десятилетку в тридцатые годы прошлого столетия, а затем и восстановление ровно шестьдесят лет тому назад своего десятого класса, что было очень непросто пробить в те трудные послевоенные годы.

Недавно школе, которой руководит Явушва Донович, было присвоено имя Исаака Ханукова, сподвижника Якова Агарунова, одного из просветителей Красной Слободы, автора многих учебников на родном языке для начальных классов, долгие годы проработавшего специальным корреспондентом главной республиканской газеты «Бакинский рабочий», бывшего также в свое время и главой поселкового совета. Его

внук, меценат Сергей Хануков, в настоящее время вкладывает много сил и средств в благоустройство школы. Все мы знаем, как преобразилась эта школа в последний год, но еще большее впечатление производят планы ее преобразования в ближайшем будущем.

Дорогой Явушва Донович! Примите мои самые наилучшие пожелания в связи с вашим пятидесятилетием.

А еще я хочу пожелать вам следующее. Недавно я просмотрел видеозапись проведения праздничного дня в вашей школе. Какие замечательные лица у ее учеников! Сколько в них чистоты, счастья, красоты. Дай Бог им успехов в их дальнейшем жизненном пути. Я хочу пожелать вам завести свой «тайный» список, в который бы вы заносили имена тех своих выпускников, которые станут в дальнейшем наиболее видными представителями своего народа. Это будет достойным подтверждением вашей благородной деятельности на ниве народного просвещения!

*Михаил Агарунов,
профессор*

Он делает родину родиной

Как странно, думаю я, прислушиваясь к птичьей возне на ветках, усыпанных миниатюрными солнечными ликами уже созревших лимонов в моем иерусалимском садике. Только закрой глаза, и все, что Бог весть, когда было пережито под другим небом, за тысячи верст от этой обетованной земли приходит на память...

Я с легкостью вызываю в памяти зиму 1996 года, которая владычествовала на дворе. Впервые в Национальном музее Израиля в Иерусалиме на суд общественности должны были выставить историю, культуру, этнографию одной из древнейших еврейских общин на Кавказе – горскоеврейской. От моего трудолюбия, правильного построения концепции выставки зависело, каким увидит мою общину мировая общественность. И, конечно, я поехала в Губу, Красную Слободу к моим землякам, которые готовы всегда помочь мне.

Куда же идти, если не в мою родную школу? В школе я прошла в кабинет директора и, конечно, застала Явушву Симандуева. Мы с ним почти ровесники, почти. Заканчивали один и тот же вуз, правда, разные факультеты. До нашей личной встречи я слышала о нем от его родной сестры Зои Симандуевой, которая занимала важный пост в комсомольском райкоме Губы. Если высказаться проще: мы дети одной общины.

Где бы и когда бы ни встречались дети общины, то всегда она, община Красной Слободы, вспоминается светлым временем и как подсказывает щемящее душу чувство, годы, проведенные в общине, возвратимы, потому что такие люди как Явушва Симандуев из того времени, делают общину убежищем.

Вернемся к иерусалимской выставке. Забегая вперед необходимо отметить, что во время подготовки выставки, отчий край, несмытый временем, всплывал с помощью рассказов моего героя – Явушвы.

Поднимались на крышу его недостроенного дома. Риск был велик. В любой момент неосмотрительность сорвала бы нас вниз, но риск – благородное дело. Зажмуриваясь от белизны снега, вдогонку за нами мчалось гулкое эхо наших башмаков, стучащих по доскам. Набрав в легкие свежий, пахнущий осязаемыми запахами воздух, с каким-то мальчишеским озорством, как в далеком детстве, сосредоточенно вслушиваясь в тишину Красной Слободы, он рассказывал мне историю каждого квартала и дома, таким образом, подсказывая мне в каком направлении направить мне фокус фотоаппарата. Переменялись, менялись местами времена и лица, наслаивались друг на друга несовместимые события. В нем отслеживалось общинное влияние времени и связь с этим временем, и потому, наверное, с ним у меня возникало сходное мировосприятие, мировоззрение. После эти фотографии распространились по всему миру.

Оставим в покое завернутой в ворох эти воспоминания.

Нельзя с ним разминуться, идя к нему в школу, которая перестроена, перекрашена. Потом в мою родную школу, кажется, что человек попал в другой город, где само время было расколото на части, которые сталкивались, сдвигались, сближались.

Находясь в центре этой маленькой частицы школьного мира, он всегда чувствует ответственность за ее существования и благополучие, изыскивает возможность, чтобы отстаивать ее интересы.

Он своей улыбкой, предназначенной всем, и своей искренностью обезоруживает каждого. Он живет в своем микромире, среди идей.

Храня физическую и нравственную опрятность, порядочность и готовность он передает эти свои свойства тем, кто хотел их замечать, ценить и усваивать.

Придя к нему за советом, не услышишь в ответ, что: «все советы розданы, завтра поступят другие». Давая соломонины со-

веты своим темпераментным землякам он сеет своими советами разумное, доброе, вечное. Есть подвиги рядовые, незаметные.

Он никогда не отделяет себя ни от еврейского, ни от азербайджанского народов, полагая, что национальная принадлежность определяется, прежде всего, культурой, а значит, сам он принадлежит к обоим народам. Его безо всякого душевного и телесного напряжения хватает на всех.

На всю жизнь образование осталось у Симандуевых генетическим кодом, обнаруживая глубинное благородство. Доброе имя, унаследованное живыми, продлевает жизнь мертвых. Если кто-то делает родину родиной, то такой человек как Явушва.

Если хочешь поставить рядом с моей фамилией «доктор исторических наук», то это твое право, но всегда, ваша девочка из Красной Слободы.

Лия Микдашиева,

доктор исторических наук

Господину Я.Д. Симандуеву

Уважаемый Явушва Донович!
Примите мое пламенное и идущее от сердца поздравление с днем рождения.

Ваше 50-летие – прекрасное торжество, ибо вы не жалеете усилий в развитии еврейской общины Губы, воспитании молодежи.

Ваши организаторские способности, осуществленные дела принесли вам уважение и почтение народа, которому вы служите. Вы прививаете людям еврейское познание, еврейскую веру и торжество ценностей.

И в Азербайджане, и в Израиле высоко оценивается ваша деятельность по укреплению международных связей. Ваши воспитанники знают, что их всегда ждут в свободном, демократическом еврейском государстве.

В этот знаменательный день еще раз поздравляю вас. Желаю вам всего наилучшего – здоровья, долгих лет жизни, новых достижений.

Римма Баркан,

директор Израильского культурного центра

Уважаемый Явушва Донович!

От души поздравляю вас с 50-летием от имени Центра культуры еврейской общины Азербайджана. Желаем вам крепкого здоровья, семейного счастья, новых успехов в педагогической деятельности. Выражаем вам сердечную благодарность за претворение в жизнь в средней школе №1 Красной Слободы проекта «Все для детей» Всемирной американской организации «Джойнт».

С уважением:

Виталий Кац,

*директор Центра культуры еврейской
общины Азербайджана*

Уважаемый Явушва Донович!

От души поздравляю вас с 50-летним юбилеем, желаю долгих лет жизни. Вы носите славное имя учителя, вам доверили самую почетную обязанность – учить и воспитывать детей. И в последние 17 лет мы видим в вас опытного, мудрого, принципиального, в то же время молодого преподавателя и директора школы.

Вы – директор интернациональной школы, воспитываете в детях интернационализм, верность в дружбе, укрепляете чувства дружбы между народами нашей многонациональной страны.

Воспитанное вами поколение трудится в различных сферах для процветания нашей Родины. Этим патриотам вы дали воспитание, несмотря на то, что некоторые из них живут за рубежом, они занимают активную позицию в жизни Губы и общины.

Незаменимы ваши заслуги и в развитии дружественных связей между Израилем и Азербайджаном.

Вы осуществляете большую деятельность и в общественной жизни Губы и Красной Слободы. Вы – один из лидеров еврейской общины, неоднократно в период выборов, в том числе и в высший законодательный орган республики – Милли Меджлис, вы выступали как надежный доверенный представитель выдвинутых кандидатов.

Желаю вам крепкого здоровья, семейного счастья и 120-летия!

*С уважением: Шаул Давыдов,
директор Еврейского дома, город Баку*

Мне выпала большая честь выразить свои поздравления дорогому другу, коллеге и обаятельному, чуткому человеку. Для меня это действительно честь, потому что я говорю о творческой, всесторонне развитой личности – директоре школы №1 Красной Слободы.

В первую очередь, я желаю вам здоровья, чтобы в последние полвека вы оставались таким же энергичным, полным сил и умения созидать.

Переступая порог учебного заведения, всегда ловлю себя на мысли, что каждый хороший дом виден с порога. Это ощущение всюду, потому что именно вы смогли привлечь в школу и родителя, и ученика, и общину. Ведь не случайно руководимая вами школа находится в очень интересном месте – на перекрестке дорог, по которой в этот очаг идут дети разных народов, чтобы сформироваться как личность, получить глубокие знания, жизненные навыки, стать достойными гражданами своей Родины – прекрасного Азербайджана.

Ваши человеческое отношение, толерантность к своим ученикам общеизвестны. Вы своим умением относиться одинаково ко всем людям завоевали высокий авторитет, смогли утвердить прочные отношения между представителями различных народов.

Именно вы смогли в школе создать благополучную обстановку для свободного выражения мнения преподавателями, учащимися и их родителями. Именно в ваш кабинет идут как к ближайшему другу за советом, потому что двери всегда открыты для всех. Поэтому в школе №1 Красной Слободы создана одна из лучших в республике родительско-преподавательских ассоциаций.

Бывая часто с гостями в вашей школе, я как руководитель Азербайджанской национальной родительско-препода-

вательской ассоциации, всегда уверенно знакомлю их с опытом в создании правильных отношений внутри школы, отношений между школой, семьей и общиной. Несомненно, эти отношения основаны на высоком доверии окружающих людей к вам. А за это стоит пожить еще век. Я желаю, чтобы Всевышний дал вам эту возможность!

Тарана ШАРИФОВА,

*директор Азербайджанской национальной
родительско-преподавательской ассоциации*

Təzad: məktəbin əvvəlki və sonrakı görünüşü

Контраст: прежний и нынешний облик школы

Yavuşva müəllimin ibtidai sinif müəllimi İsrailov Hilil, qabaqdan 2-ci cərgədə sağdan 4-cü Yavuşva müəllim və qardaşı Simandu, 1969-cu il

1969 год: преподаватель Явушвы в начальных классах
Гилил Исраилов, четвертый справа во втором
ряду спереди Явушва и брат Симанду

Yavuşva Simanduyev pionerlərlə birlikdə, 1982-ci il
Явушва Симандуев с пионерами, 1982 год

Yavuşva müəllim və Pardilov Şamail pionerlər arasında
Явушва муаллим и ШамAIL Пардилов среди пионеров

Yavuşva müəllim məktəbin gənc hərbiçiləri ilə birlikdə,
2-ci cərgədə sağdan 4-cü

Явушва муаллим с юнармейцами школы,
4-ый справа во втором ряду

Yavuşva müəllim V.I.Lenin adına APU-nun 73-cü qrup tələbələri ilə birlikdə, qabaq sərgədə soldan 2-ci, 1984-cü il

Yavuşva müəllim so студентами группы №73 АПИ им.В.И.Ленина, 2-ой справа в переднем ряду, 1984 год

Yavuşva müəllim A.Zeynalı adına Bakı Musiqi Məktəbinin Quba filialının tələbə və pedaqoji kollektivi ilə birlikdə, 2-ci cərgədə soldan 6-cı

Явушва муаллим со студентами и педагогическим коллективом Губинского филиала Бакинского Музыкального Училища им.А.Зейналлы, 6-ой слева во втором ряду

Yavuşva müəllim Asəf Zeynalı adına Bakı Musiqi Məktəbinin Quba filialının tələbələrə ilə birlikdə

Явушва муаллим со студентами Губинского филиала Бакинского Музыкального училища им. А.Зейналлы

Мəktəbdə növbəti «Novruz şənliyi»

Очередное празднование Новруз байрама в школе

Yavuşva Simanduyev rəhbəri olduğu Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli
orta məktəbin pedaqoji kollektivi ilə birlikdə, sağdan 4-cü
Явушва Симандуев с педагогическим коллективом возглавляемой
им средней школы №1 Красной Слободы, 4-ый справа

Yavuşva Simanduyev növbəti dərs zamanı

Явушва Симандуев во время очередного занятия

Respublika yəhudilərinin «Şən və hazırcavablar klub»lərinin festivalında məktəbin komandası 2-ci yeri tutmuşdur

На республиканском еврейском фестивале КВН
команда школы заняла 2-е место

Məktəbin biologiya müəllimi Nərminə Mirzəyeva və Yavuşva Simanduyev 11-ci sinif şagirdləri arasında (2004-05-ci tədris ili)

Преподавательница биологии Нармина Мирзоева и Явушва Симандуев среди учеников 11 класса школы (2004-05 учебный год)

Məktəbin rus dili müəllimi Lyuba Qililova və Yavuşva Simanduyev 9-cu sinif şagirdləri arasında

Преподавательница русского языка Люба Гилилова и Явушва Симандуев среди учеников 9-го класса школы

Ҳавушва Симандуев иш отағида. 2004-сў ил
Явушва Симандуев в рабочем кабинете, 2004 год

Ənənə davam edir. Məktəbin müəllimi Yusufov Şamay təntənəli şəkildə

təqayüdə buraxılır. 1-ci cərgədə soldan 4-cü Yavuşşva müəllim, 5-ci Yusufov Şamay

Tradisiyi живы. Торжественные проводы на заслуженный отдых преподавателя школы

Шамая Юсифова. 4-ый справа в 1-м ряду Явушша муаллим, 5-ый - Шамай Юсифов

Rayonda valideyin-müəllim Assosiasiyalar üzrə keçirilmiş «Şən və hazırcavablar klubları»nın rayon birinciliyində məktəb komandası 1-ci yərə çıxmışdır

Команда школы вышла на 1-е место в районном первенстве КВН,

Qırmızı Qəsəbədəki
«Naməlum əsgər»in
abidəsi önündə BVM
iştirakçılarının
xatirəsi yad edilir

Минута молчания
перед памятником
«Неизвестному солдату»
в Красной Слободе

Y.Simanduyev (ortada), RTŞ-nin aparıcı mütəxəssisi
C.Abdullayev və şagird M.İsmayılov

Я.Симандуев (в центре) с ведущим специалистом
районного ОО Ч.Абдуллаевым и учеником М.Исмаиловым

Yavuşva Simanduyev iş otağında, 2008-ci il

Явушва Симандуев в рабочем кабинете, 2008 год

Yavuşva Simanduyev növbəti direktoryanı müşavirədə

Явушва Симандуев во время очередного совещания

Son zəng mərasimi 2007-ci il. Yavuşva Simanduyev öz müəllimi
Musayeva Məleykəni «Fəxri Fərman»la təltif edir

Последний звонок – 2007. Явушва Симандуев вручает почетный
диплом преподавателю школы Мусаевой Малејке

Məktəbdə son zəng mərasimi – 31 may 2008-ci il

Последний звонок в школе – 31 мая 2008 года

Yavuşva Simanduyev «Əlifba bayramı»nda, 2004-cü il

Явушва Симандуев на «Празднике азбуки», 2004 год

Bilik günündə balaca Mark və Səma ilk zəngi səsləndirirlər

В день знаний маленькие Марк и Сема возвещают
о начале нового учебного года

Soldan qocaman müəllim Rafail Danilov, Azərbaycan və İsrail
Yazıçılar Birliyinin üzvü, şair Anton Aqarunov
və Yavuşva Simanduyev

Слева: старейший преподаватель Рафаил Данилов,
член Союза писателей Азербайджана и Израиля,
поэт Антон Агарунов и Явушва Симандуев

İş adamı, Yavuşvanın sinif
yoldaşı Sidqiyyəyev İlyaqı

Предприниматель,
одноклассник Явушвы
Ильягу Сидгияев

Məktəbin direktoru Yavuşva Simanduyev
festival iştirakçılarını təltif edərkən

Директор школы Явушва Симандуев во время
награждения участников фестиваля

Məktəbin «Cücələrım» rəqs ansamblı 2004-cü ildə
(rəhbəri Arzu Məmmədovadır)

Школьный танцевальный ансамбль «Cücələrım» (Цыплята)
в 2004 году (руководитель Арзу Мамедова)

Yavuşva Simanduyev iş otağında, fevral 2009-cu il

Явушва Симандуев в рабочем кабинете, февраль 2009 года

Məktəbdə yəhudilərin «Xanuka» bayramı qeyd olunur. Soldan məktəbin ivrit dili müəllimi Yunayeva Polina və sağda Yavuşva Simanduyev tədbir iştirakçıları ilə birgə

В школе отмечается еврейский праздник «Ханука». Среди участников мероприятия слева преподавательница иврита Полина Юнаева и справа Явушва Симандуев

Bilik günü – 15 sentyabr 2008-ci il, balaca Narınc birinciləri
təbrik edir, solda 1-ci Mark Simanduyev

День знаний – 15 сентября 2008 года, маленькая Нарындж
поздравляет первоклассников, слева 1-ый Марк Симандуев

Yavuşva Simanduyev 2007-08-ci tədris ilində
məktəbi bitirmiş məzunlardan bir qrupu ilə

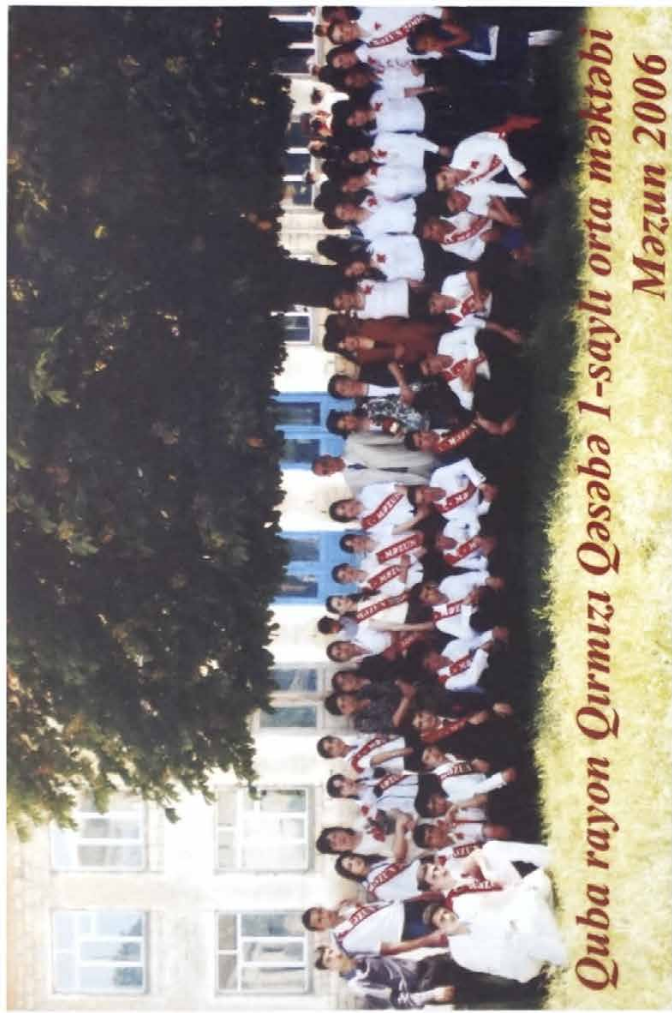
Явушва Симандуев с группой выпускников,
окончивших школу в 2007-08 учебном году

İ.Xanukov adına Qırmızı Qəsəbə 1 nömrəli orta məktəbin
kitabxanası və kompüter kabineti

Библиотека и компьютерный класс средней школы
№1 им. И.Ханукова в Красной Слободе

Quba rayon Qırmızı Qəsəbə 1-saylı orta məktəbi
Məzun 2006

Məzun – 2006

Выпускник – 2006

2007-08-ci tədris ilinin "Son zəng" mərasimində şair-jurnalist Anton Aqarunov (soldan 5-ci) məzunların qonağıdır

Поэт-журналист Антон Агарунов (слева 5-ый) гость выпускников во время
церемонии окончания 2007-08 учебного года

Мәктәбдә növbəti bilik günü. Prezidenti İlham Əliyevin birincilərə hədiyyəsi

Очередной день знаний в школе. Дар Президента Ильхама Алиева первоклассникам

Трудом покоряющие горы

Явушва Симандуев посвятил свою жизнь профессии учителя. Это принесло ему славу, любовь окружающих, величие.

Появившийся на свет в семье скромного преподавателя Дона Симандуева в небольшом поселке на берегу Гудьялчая Явушва с детства проявлял интерес к математике, что и определило его жизненный путь. Окончив математический факультет Азербайджанского государственного педагогического института Я.Симандуев вначале работал преподавателем в родной школе, а впоследствии продолжал трудовую деятельность директором учебного заведения.

Долгие годы он дарит воспитанникам любовь к знаниям, путевку в жизнь, играет важную роль в их становлении. Его ученики в подавляющем большинстве поступают в вузы, проявляют свои способности в различных сферах. Выпускники школы Я.Симандуева работают нынче не только в Азербайджане, но и в России, США, Канаде, Израиле, Германии и т.д.

С детских лет Явушва муаллим привык к труду, всегда отличался старательностью. Именно благодаря этому качеству сумел привить своим ученикам тайны разных наук.

Явушва Симандуев активно участвует не только в общественных делах Красной Слободы, но и Губинского района. Неслучайно, руководимая им школа является передовой не только в Губе, но и в республике. Велика его заслуга в ремонте, благоустройстве школы, обеспечении ее учебными принадлежностями, наглядными пособиями. В претворении в жизнь этих дел он использует личный авторитет, возможности проживающих в России предпринимателей и благотворителей.

В такой радостный день поздравляю дорогого брата Явушву с 50-летием, желаю ему здоровья, счастья, успехов в педагогической деятельности и общественных делах!

*Тот, кто пробивает твердь земную,
Похож на Фархада наших дней.
Он – садовник, и урожая знамя
Чтит, как совесть, выше и сильнее.*

*Счастлив он в небесной дали,
Орлом парящий в вышине.
Этот день мы долго ждали
И к юбилейной шли весне.*

*Ягуб Юмту Шамаев,
советник юстиции запаса
республиканского значения*

Дорогой и уважаемый Явушва муаллим!

В годы твоей учебы я преподавал точные науки, в том числе физику. В то время уже знал, что у тебя будет блестящее будущее. И такой день наступил. Ты получил высшее образование, с присущей тебе волей прошел по дороге жизни.

Я очень обрадовался, когда ты вернулся в школу молодым преподавателем. Затем ты работал директором школы, я – учителем. Знал бы ты, как я радовался? Ведь нет большего счастья для педагога, чем видеть своего ученика на вершине жизни.

Ты всегда советовался со мной. Мы были счастливы, наблюдая в тебе большое человеколюбие, высокий интеллект.

Летят годы. Я уже нахожусь на пенсии. Но всегда радуюсь каждому твоему успеху.

И вот остались позади 50 лет твоей жизни. Поздравляю и говорю:

– Будь всегда таким чистым, порядочным, гори вместе с солнцем на небе...

Зияд Бабаев,

*педагог-пенсионер, село Мирзамаммедкенд,
Губинский район.*

Уважаемый Явушва муаллим!

Долгие годы плечом к плечу я работаю с вами в средней школе №1 Красной Слободы. Сегодня исполняю возложенные на меня обязанности заместителя директора. Всегда дают отдачу ваши советы по правильному построению учебно-воспитательной работы, повышению качества обучения, эффективности работы. Поэтому наша школа считается одной из основных ячеек системы образования Губы и тут немалая ваша заслуга.

Вы чувствительно, дружелюбно, в то же время требовательно относитесь к каждому члену педагогического коллектива. Поэтому и преподаватели старшего поколения, и их молодые коллеги неизменно получают от вас советы, в трудную минуту опираются на вас.

30 лет из 50 вы отдали педагогической деятельности, в том числе 22 года работаете директором школы. Прошедшие годы оставили седину на вашей голове. А это – мудрость, вершина, которую вы покорили.

Дорогой и уважаемый Явушва Донович! От имени всех членов коллектива поздравляю вас с 50-летием и говорю:

– Пусть не годы испытают вас, а вы испытывайте годы! Да будет содержательной ваша дальнейшая жизнь!

Садагат Агаева,

*заместитель директора средней школы №1
имени И. Ханукова Красной Слободы*

Дорогой сердцу человек

Явушва Симандуев оставил неизгладимый след в моей памяти, потому что наши детство, школьные годы прошли рядом. Мы вместе учились в подготовительном классе, ибо Явушва рано, в 5-6 лет, поступил в школу. Он родился в семье Дон муаллима, известного не только в районе, но и во всей республике интеллигента, и с самых ранних лет слышал голос учителя, получил от него первые уроки.

Явушва Донович проявлял большой интерес к математике. Хорошо помню: на уроках математики иной раз преподаватель испытывал трудности при решении какого-либо вопроса, задачи, уравнения и тогда Явушва приходил на «подмогу».

Явушва Донович отличался воспитанием, дисциплинированностью, опрятностью, хорошим поведением. После окончания школы в 1975 году прямо со школьной скамьи приступил к трудовой деятельности. Дон муаллим был болен. Пришлось Явушве, как старшему сыну, зарабатывать хлеб насущный. Затем работал киномехаником. Мы часто встречались. Я всегда оказывал ему уважение и почтение, несмотря на то, что он младше меня по возрасту.

Наконец, Явушва получил высшее образование, стал известен как преподаватель. Причем, преподаватель с глубокими и прочными знаниями.

Педагогическое мастерство, организаторские способности выдвинули его на должность директора школы. Вот уже 22 года возглавляемая им школа имени Исаака Ханукова хорошо известна в республике. Ее выпускники, выросшие на наших глазах, сегодня живут и работают в России, США, Канаде, Израиле, своими знаниями, благотворительными делами прославляют родную школу и Явушву Симандуева.

Я дружу с Явушвой муаллимом. Часто видимся, вспоминаем безмятежные школьные годы. Явушва Донович всегда глубоко вздыхает:

– Эх, Илюша, как быстро бежит время.

Да, годы летят незаметно. И я, и Явушва Донович давно уже покинули детство. Посеребрилась голова Явушвы Доновича, переживающего 50-ю весну своей жизни. Это – не старость, это – мудрость жизни.

Я желаю Явушве Доновичу, занимающему особое место в моем сердце, здоровья, новых успехов на жизненной дороге.

Живи еще долго, мой дорогой друг!

*Ильягу Шалмиевич Сидгияев,
житель Красной слободы*

Радуюсь от души

Мы хорошо знакомы с Явушвой Доновичем. Мы обладатели различных профессий. Вы воспитываете достойных граждан для общества, а я борюсь с нарушителями общественного порядка. По опыту знаю, что выпускник, получивший хорошее воспитание за школьной партой, всегда относится с уважением к верховенству закона и общественному порядку. Ученик, который совершает недостойные действия, пропускает занятия, слабо учится впоследствии становится правонарушителем. Поэтому школу называют базой общества.

Убедился в этом за 15 лет работы старшим оперуполномоченным и старшим участковым уполномоченным в Губинском районном отделе полиции. С вами познакомился в 1996 году. Это знакомство переросло в крепкую дружбу. Основной принцип моей работы – охрана общественного порядка, борьба с преступностью, а твоя главная задача – обучение и воспитание молодого поколения, привитие в их сознание идеалов государственности, человеколюбия.

Полиция строит свою работу в тесном контакте с народом, общественными активистами. Явушва муаллим, вы один из таких активистов. В важные для Родины времена идете в авангарде, не жалеете своих усилий. Если я испытывал затруднение в донесении какой-то мысли до народа, то на помощь приходили вы – интеллигент, учитель, и люди прислушивались к вашим словам. Потому что вы способны раскрыть тонкости вопроса.

В связи с работой я часто бываю в школе №1 имени И.Ханукова. Встречаюсь с учащимися, выступаю с беседами об охране общественного порядка и законности. И вы вносите свой вклад, разъясняя суть обсуждаемого вопроса. Вы постоянно держите в центре внимания вопросы посещаемости занятий, сохранения национального менталитета, даже культуры ношения одежды.

Явушва муаллим, мы – ровесники. День вашего 50-летия воспринимаю как собственный юбилей, личную радость. В этот счастливый день, желаю тебе, дорогой друг, величественности горы Шахдаг, уверенной поступи к 100-летию!

Мухтар Алиев,

старший участковый уполномоченный

Губинского районного отдела полиции,

майор полиции

Необычайно преданный школе

Явушву Симандуева хорошо знает интеллигенция нашего района и республики. Прекрасно знаю его и я. Свыше двух третей своей жизни посвятил строительным, созидательными работам. Прокладывал дороги, строил мосты. Оставил след в жизни как инженер-строитель. Работал на различных постах, начальником управлений по эксплуатации дорог, мостостроительного управления, инженером. Был представителем ГИВ Губинского района в городе Губе.

Становился свидетелем как на различных районных мероприятиях Явушва муаллим не таясь высказывал свои мысли, оставался преданным идеям государственности. В период подготовки к новому учебному году мне поручали обычно шефствовать над возглавляемой им средней школой №1. Наблюдал, какой порядок, дисциплина царят в этой интернациональной школе.

Двор школы покрывали асфальтом, и я лично контролировал проведение работ. В короткие сроки работа была выполнена. Явушва муаллим сказал:

– Большое спасибо, Фархад муаллим. Очень аккуратно, качественно сделали дело...

Его человеколюбие, отношение к людям проявляется везде. Явушва муаллим, в полном смысле слова, необычайно преданный школе человек!

Явушве Симандуеву исполняется 50 лет. И я поздравляю представителя горскоеврейского народа, носящего в своей груди пламя любви к Азербайджану – нашей общей Родине и говорю:

– Будь всегда таким же самоотверженным в деле обучения и воспитания достойных граждан страны, Явушва муаллим!

Фархад Османов,

*заместитель начальника газодобытческого
управления Губинского района*

Многоуважаемый Явушва муаллим!

От души радуюсь вашему 50-летию. Ведь вы были моим преподавателем, приобщали меня к наукам.

Я тоже родилась в семье преподавателя. До сих пор помню как, не считаясь со временем, работал мой отец Гарабек муаллим, вкладывая жар души в обучение и воспитание детей. Тогда я поняла, каким должен быть настоящий учитель.

Мы, выпускники средней школы №1 Красной Слободы, всегда считаем ее храмом знаний. Ведь здесь начиналась наша дорога к наукам. Школа неизменно была для меня очень желанна, так остается и поныне. Всегда вспоминаю любимых преподавателей, отношусь к ним с уважением. Сегодня являюсь главврачом «Центра здоровья» в Красной Слободе, стою на страже здоровья граждан. После окончания средней школы, получила образование в АМИ и вернулась в Губу. Наш коллектив неустанно трудится, чтобы оказывать современную медицинскую помощь населению, в первую очередь, горским евреям. Мы проводим в школах, в том числе и школе №1, профилактические мероприятия, внимательно следим за здоровьем детей. И каждый раз, встречаясь с вами, с гордостью говорю:

– Это – мой учитель!

Вы перешагиваете уже через 50-летний рубеж. Врач может пожелать только одно: здорового образа жизни. Потому адресую вам эти слова:

– Будьте всегда здоровы, оставайтесь молодым, мой дорогой учитель!

Мехрибан Пашаева,

главврач «Центра здоровья» в Красной Слободе

Школьные годы – самые приятные воспоминания

Окончила среднюю школу №1 Красной Слободы. Среди педагогов, преподававших мне, Явушва Симандуев занимает особое место. Он – настоящий интеллигент, заботливый учитель, настойчиво передающий молодым свои богатейшие знания. Уравновешенный, вечно задумчивый Явушва муаллим творчески использует каждую секунду из отведенных 45 минут, даже если прозвенит звонок, не покидает класс, не завершив урок. Иногда на переменах мы подходили к нему, делились проблемами. Он внимательно слушал, давал дельные советы.

Явушва муаллим был директором школы. Дисциплина для него – база обучения и воспитания. У этого человека очень высокая требовательность. Контроль за преподавателями и учащимися позволяет школе добиться успехов. В таком очаге образования, конечно же, будут и богатейшие знания и нормальные отношения между преподавателями и учащимися.

Я вобрала все знания, предоставленные Явушвой муаллимом. Окончила школу с серебряной медалью, поступила в АМУ. И здесь помогли знания, полученные в средней школе.

В настоящее время являюсь врачом, терапевтом. Стою на страже здоровья граждан нашей независимой республики. На практике применяю полученные навыки, свято следуя клятве Гиппократов. Хорошо помню, как Явушва муаллим в первый день нового учебного года говорил:

– Дорогие дети, каждый из вас завтрашний обладатель какой-то профессии, специальности. Поэтому уже сейчас настойчиво учитесь, чтобы в будущем добиться успеха...

Уважаемый Явушва муаллим! Жизнь подтверждает ваши слова. Ваши 50 лет – это жизнь настоящего человека. В эту прекрасную пору искренне поздравляю вас, желаю достичь 100-летней вершины!

Рявана Адыгезелова,

врач Губинской районной поликлиники

Жизнь проходит – годы не устают

Я выпускник средней школы №1 Имени И.Ханукова Красной Слободы. Прошло много лет, делаю самостоятельные шаги по дороге жизни. Немалая заслуга преподавателей средней школы в том, что стали мы специалистами с высшим образованием. Один из них – Явушва Симандуев.

Он для меня самый дорогой учитель. Почему? Потому что Явушва муаллим скромный, приветливый, умелый и грамотный преподаватель математики, а также серьезный, требовательный директор школы. Никогда не уставал, разъясняя нам тайны формул, уравнений, «заставляя» и нас полюбить математику.

Остались позади годы. Оставили они свои следы в жизни, судьбе каждого. Как сказал поэт:

*Устанут ноги на дороге жизни,
Жизнь проходит – годы не устают...*

50 лет – полвека прожил Явушва муаллим! Это – немало. Для мудрого, современного, разумного человека эта жизнь очень содержательны.

В этот знаменательный день хочу сказать:

Явушва Донович, от души поздравляю вас! Да придет время, когда мы поздравим вас со 100-летием!

Гуммет Алиев,

*начальник отдела приема, реализации и
учета природного газа газозексплуатационного
управления Губинского района*

Уважаемый Явушва Донович!

В нашей школы своеобразные традиции и Вы, как директор, способствуете их поддержанию. Проходят годы, сменяются поколения. Вести от выпускников приходят не только из нашей страны, но и ближнего и дальнего зарубежья, научных, образовательных очагов, предприятий промышленности и сельского хозяйства, творческих центров и т.д.

Благодаря Вам регулярно проводятся встречи с выпускниками и это заставляет нас хорошо учиться, идти по стопам старших товарищей.

Именно Вы создали условия для качественного проведения уроков, систематизировали на основе современных требований деятельность кабинетов по предметам, лабораторий, библиотеки, спортивного зала. Интерес к современной информатике и технологиям нашел отражение и в нашей школе. На основе Интернета учащиеся получили возможность выйти в мир.

Уважаемый Явушва Донович! Мы, учащиеся, гордимся, что Вы являетесь нашим директором. Вы заботливы, умеренны, можете индивидуально подойти к каждому ученику. Возможно, это незаметно со стороны, но мы этого не можем не видеть, и чувствуем при этом гордость.

Ваши 50 лет – это вершина зрелости, мудрости.

Поздравляем Вас, наш дорогой учитель, духовный отец!

Леонард Исаков,

*учащийся 10 класса (русский сектор) средней
школы №1 имени И.Ханукова Красной Слободы*

Глава XIII

Эксклюзивное интервью с юбиляром

— Явушва Донович, в этой книге я кратко рассказал о Вас. Как ваш друг с 30-летним стажем еще раз поздравляю с 50-летием...

— Благодарю Вас, спасибо.

— Что для Вас означает жизнь?

— Жизнь – философия, наши годы – его разделы. Чтобы заполнить всю философию, одной жизни недостаточно.

— 50 лет – это немало. Кого Вы благодарите в этой жизни?

— Отца и мать, брата и сестер.

— Кто способствовал Вашему становлению как педагога?

— Только отец.

— Вы, горские евреи – дети азербайджанского народа. Ваше отношение к этому?

— Я родился в общине горских евреев Азербайджана. Родился в Азербайджане, значит я – азербайджанец, а по национальности – еврей. Учился на азербайджанском языке. В паспорте написано: гражданин Азербайджанской Республики. Я горжусь этим.

— Горские евреи и азербайджанцы веками жили и сегодня живут в дружбе...

– Да. Это мост с крепкими опорами. Мы, интеллигенция, должны беречь этот мост.

– *Что Вы можете сказать об отношениях Израиля и Азербайджана?*

– Это внутренняя политика обоих государств. Однако деятели культуры, искусства, творческая интеллигенция могут сыграть большую роль в их совершенствовании.

– *Красная Слобода постоянное место проживания общины горских евреев...*

Да упокоит Аллах души Гусейнали хана, его сына губинского Фатали хана, великой личности Гейдара Алиева! Наш народ никогда не забудет их заботу. Сегодня эту заботу мы ощущаем и со стороны уважаемого Президента Ильхама Алиева.

– *По-вашему, как формировался независимый Азербайджан?*

– Прежде всего толерантность. Права и свободы предоставлялись всем его гражданам, национальным меньшинствам, этническим группам. В том числе и горским евреям. Поэтому мы должны тесно спланиваться вокруг нашей государственности и его гаранта уважаемого Президента Ильхама Алиева.

– *Ваше хобби?*

– В свободное время люблю повозиться на приусадебном участке. Люблю заниматься садоводством. Успехи учащихся в школе, дары моих собственных деревьев – плоды обильно политого пота.

– *Каким Вам видится настоящий человек?*

– Дружелюбным и великодушным.

– *Но ведь не все же такие?*

– В мире полно противоречий. Таковы и люди. Есть среди них и хорошие, есть и плохие. Хорошие живут вечно, память о них нетленна. А плохие остались таковыми и при жизни, и после ухода в иной мир.

– Что такое наука для школы, образования?

– Школы – храм, наука – свет, поражающий невежество.

– Самая добрая пора вашей жизни?

– Когда оказываю помощь ближнему.

– По-моему, у Вас есть хорошее художественное мышление, литературные способности. Что-нибудь пишете?

– Творческое начало, художественное мышление есть у каждого. Однако не все становятся хорошими поэтами, писателями. Все, что пишу – для себя, не для других.

– Как проводите свободное время?

– За чтением. Не читающий учитель сродни плохому учащемуся.

– Самые запоминающиеся мгновения Вашей педагогической деятельности?

– Дни первого и последнего звонка. Во время первого звонка приветствую первоклассников, во время второго провожаю своих воспитанников в самостоятельную жизнь.

– Вы всегда кажетесь озабоченным. Зачем?

– Иду куда-то со своими мыслями.

– Вы счастливы в семейной жизни?

– Не могу здесь пожаловаться. Растут 3 сына, 2 дочери. Каждый из детей – подарок судьбы, жизни.

– Явушва Донович, Вы нравственно богатый человек...

– Таким обязан быть каждый преподаватель, интеллигент. У кого отсутствует духовность, тот не сумеет воспитать молодое поколение.

– Ваше отношение к педагогическому коллективу и отношение педагогического коллектива к Вам?

– Я прекрасно отношусь к коллегам, а они скажут о своем отношении. Я всегда, можно сказать, дышу педагогическим коллективом, в трудные моменты опираюсь на них.

– *Как звучит выражение «самый лучший ученик»?*

– Нет хороших и нет плохих учащихся. Есть хорошие и безответственные преподаватели. Ведь учащегося воспитывает учитель, он дает ему знания. Если преподаватель не может этого постичь, тогда в чем же виноват учащийся. Хорошо, что у нас нет таких педагогов.

– *Следите ли за современной печатью?*

– В стране свобода слова, выходит много газет. К сожалению, некоторые средства информации оставляют в стороне законы, не уважают культуру читателей. Зачем нужно такое чтение?

– В Красной Слободе издаются и распространяются по всему миру газета «Бирлик–Единство» и журнал «Гудъял» Международного благотворительного фонда горских евреев «СТМЭГИ»...

– Верно. Все читатели любят эти издания. Потому что есть реальное, объективное отношение к фактам, они пропагандируют дружбу народов.

– *Не могу не задать этот вопрос: кто Вы, Явушва Симандуев?*

– Я – сын своего народа, Родины. Очень горжусь этим. Всегда гордился и буду гордиться Азербайджаном!..

– *Ваше отношение к современной системе образования?*

– Она входит в соответствие с мировой системой образования. Мы, педагоги, обязаны изучать и применять в своей работе ее концепции.

– *Ваше отношение к современной молодежи?*

– Пускай не забывают о национальном менталитете, сохраняют наши добрые традиции.

– Считаете ли Вы удовлетворительным процесс воспитания молодежи в военно-патриотическом духе?

– Этот вопрос всегда актуален. Считаю, что в республике, а также в нашем районе и школе, эта работа находится на хорошем уровне. Надо прививать допризывной молодежи начальную военную подготовку, любовь к Родине со школьной скамьи. Наша школьная команда в подобных состязаниях неизменно добивается успехов.

– Ваша деятельность во время 20 января, Ходжалинской трагедии происходила из любви к Родине, не так ли?

– В тот период исполнял свой нравственным долг. И сегодня остаюсь верным солдатом Родины.

– Вы – активный общественник. Член Совета муниципалитета Красной Слободы, совета районного отдела образования, постоянной комиссии по науке, образованию и культуре Всемирного конгресса горских евреев, профсоюзной организации. Не мешает это Вам?

– Конечно, нет. Думаю, посредством этих организаций появляется возможность оказать кому-то содействие, решить возникшую проблему.

– Кто-нибудь завидовал Вам?

– Хотя и чувствовал, но не подавал виду, что замечаю подобное отношение. Ведь у каждого свой духовный мир.

– Что значит для Вас Красная Слобода?

– Здесь я познал мир. В Красной Слободе родились мои отец и мать, бабушка и дед. Этот небольшой поселок – моя колыбель, чудесный уголок Родины по имени Азербайджан.

– Ваше отношение к дружбе народов?

– Можно ли жить в стране, где отсутствует дружба между народами? Дружба народов – стержень, скрепляющий Родину.

– Может ли человек прожить без любви?

– Любовь многогранна. Ее нельзя отнести лишь к мужчине и женщине. Существует любовь к родной земле, природе, другу, профессии, семье, детям, родителям, обычному производству искусства... Без любви жизнь человека ничемна...

– Если недостаточно верно оценивается Ваша работа?..

– Свою оценку дает Всевышний, больше никто.

– Самый тяжелый груз в жизни?

– Совесть. Если совесть чиста, можно и перенести через жизнь этот груз, в противном случае... Все зависит от человека.

– Самые тяжелые моменты за 50 лет жизни?

– Это дни, когда потерял родителей, молодую сестру Мирвари и племянника Юрика. Это – черные страницы в моей жизни сегодня и навсегда.

– Последышу Науму нет еще и года. Каким хотите его видеть в будущем?

– Таким как дед Дон муаллим, и отец Явушва муаллим...

– Спасибо за очень интересное интервью.

– Благодарю Вас.

Глава XIV

Явушва Симандуев в поэзии

Я знаком с Явушвой Доновичем более 30 лет. Впоследствии знакомство это переросло в дружбу, продолжающуюся и поныне. В различные годы в различных республиканских изданиях, литературных альманахах, республиканской газете «Дербент», выходящей в соседнем Дагестане, а также в выходящей для евреев газете «Вэтэн» публиковал свои стихи, посвященные Явушве муаллиму и его школе.

В ноябре 1999 года в газете «Вэтэн», издающейся на горско-еврейском языке, вышла статья о средней школе №1, возглавляемой Явушвой Симандуевым. Ее авторы – мой дорогой и уважаемый друг, «эми оглу» («племянник»), член Союза журналистов России и Объединения писателей Азербайджана, президент Союза писателей Дагестана («Гюлистан»), руководитель дагестанского представительства «Азеррос» Тахир Салех и сотрудник газеты Изабелла Илизарова.

Привожу отрывок из этой статьи: «...Симандуев Явушва Донович родился в 1959 году в Красной Слободе Губинского района. В 1984 году окончил математический факультет АПИ имени Ленина, с 1988 года работает директором интернациональной школы №1 Красной Слободы. Воспитанники Явушвы муаллима сегодня не только в Азербайджане, но и в Москве, других городах РФ, а также в США, Канаде, Израиле завоевали известность. Приветливый, заботливый человек, прекрасный товарищ Явушва Донович не жалеет сил для разви-

тия сферы образования. Он – член районного совета учителей, поселкового совета...»

Далее авторы пишут, что живущий и работающий в Губинском районе поэт-журналист Закир Элюглу посвятил Явушве Симандуеву стихи. Интересно, что эти стихи Явушва муаллим перевел на язык горских евреев. По своим художественным особенностям, техническим и поэтическим достоинствам они ничем не отличаются от перевода профессионального поэта. А это свидетельство хорошего знания Я.Симандуевым азербайджанской поэзии и его переводческого таланта.

Дорогие читатели, предоставляю вашему вниманию оригинал этого стихотворения на азербайджанском языке, а также другие стихи, посвященные Явушве муаллиму.

Явушва

(Это стихотворение было опубликовано на языке горских евреев в газете «Вэ-тэн» в ноябре 1999 года в Дербенте, Дагестанская Республика)

Целый мир – в глазах твоих лучистых,
Ты – опора мира, Явушва.
По помыслам это видно чистым,
Ты – людей опора, Явушва.

Ты носишь бремя в сердце золотом,
В нем даже горе превращаешь в рай.
Есть Родина на свете, а потом
Есть мы – Отечества кусочек, край.

Твои питомцы – школьники-цветы,
И каждый – твоя гордость и краса.
Их выпестовываешь только ты,
Мы зелени основа, Явушва.

Ты – сильнее всех и справедливей,
Высота, которой горды люди.
Мы – хлеб-соль, который два народа
Целые по-братски делят годы.

Ты – сердце наше, ты – его покой,
Стоишь за нами, а мы – за тобой.
Ты – наш пароль, знамение судьбы,
Факел наш, светило наших будней.

Пусть сияют все твои надежды,
Как звезды на небосклоне синем.
Пусть победы реют, как и прежде,
На фронте противоречий дымном.

Я – Закир, и стих – тебе, мой братик,
За тебя всегда в борьбе, мой братик.
Тюрок или еврей, мой братик,
Мы – сыновья Отчизны, Явушва.

Беседа на могиле отца

*(Многоуважаемый Явушва часто
бывает на кладбище, предается вос-
поминаниям...)*

Не верится: нет тебя на свете,
Без тебя бессмыслен я, как ветер,
Только здесь, с тобою, утешенье.
Нет тебя. А я... А я... лишь тень я.
Так тягостна разлука, папа мне
В тиши ночной, в суматохе дней.

Я помню день прощания с тобой,
Простился словно с собственной судьбой.
Но след отцовский, памяти печать,
Позволь могилу мне твою назвать.

Нет, не ушел. Ты продолжаешь жить
В заветных строчках, внуках и во мне.
Нет конца у жизни этой нити,
Есть память о родителях навек.

Нету утешенья в днях без тебя,
Стою у могилы, слезы я лью.
Только дух твой немой смотрит опять
Из-под тюля прозрачного льна.

И этого мне хватит. Мой отец,
Был строг при жизни и малословен,
Достойный, степенный и спокойный,
Как папы в мире грешном, наконец.

Гудъялчай и он*(Явушве Симандуеву)*

И оба идут.

И оба спешат.

Дойти хотят до истины.

А солнце, что над нами в высоте,

Не торопится совсем в заход.

Гудъялчай всю спешит к лугам,

Пастбищам, людям, чтобы дать

Им жизнь своими водами.

А Явушва спешит в родную школу,

Чтобы достигнуть конечной цели:

Дать Родине завтра сыновей

Достойных

Есть жизнь*(Другу Явушве)*

Есть жизнь,
Прожить которую совсем не стоит.
Кому это надо – жить без смысла?
Но есть и такая, величие которой
Никому не срубить под корень.
Именно такая нужна Родине,
Жизнь твоя стремится к той вершине,
Которую никому не покорить.
Она рукоплещет целомудрию,
Святому и непорочному.
Она парит в просторах, жизнь твоя,
Как орлица гордая...

Так наставлял дядя Дон

*(Из завещания отца
Явушвы Симандуева)*

«Сынок, жизнь человеку
Дается всего один раз.
Так фрукты плодятся однажды
И рвутся немедля в тот час.
Сумей прожить и ты
По-человечески эту жизнь
А оступишься, не дай Аллах,
Тогда держись, держись».
Так наставлял дядя Дон.

«Ты знамя учительское
Подыми высоко.
Посвяти свою жизнь ты
Детям школы одной.
Даже тогда, когда проседью
Наградят тебя годы.
Трудом, интеллектом
Освещай свои дни».
Так наставлял дядя Дон.

«Сынок, живи ты так,
Чтобы не ронять достоинства,
Пусть везде и всюду
Гордо говорят о тебе.
Будь выше всех высот,
Сверкающих в нашем крае
В словах, делах и жизни, в целом

Будь выше всех высот». 10
Так наставлял дядя Дон.

«Почетно жить,
А жизнь отдать – еще почетнее.
Тот, кто способен жертвовать,
Самою жизнью охраняем.
Пусть не запечалится край,
Когда посудачат о тебе.
Будь стройным, как чинара, и не гнись,
Будь негнущимся всегда».
Так наставлял дядя Дон.

Он внял советам своего отца
И славой громкой обессмертил имя.
Такой – достоин своего отца,
Такой достоин Родины своей,
Такой достоин и Азербайджана.

Жизнь принадлежит лучшим

(Уважаемый Явушва Симандуев)

Если даже темень нарядится
Лучами солнца золотого...
А если жизнь засветит, как и солнце,
То распустятся желанья, как цветы:
Жизнь принадлежит лучшим.

Пути далекому туманы не страшны,
Есть дороги нескончаемые.
Нет конца дорогам, а коли есть,
То она зовется просто – вечность.
А мы, люди, путники в пути,
Все стараемся себя найти:
Жизнь принадлежит лучшим.

Мутная, та тоже отстоится,
Мрак крошечный только ночью снится.
Порою яд, порою благодать
Всевышний может грешным преподать.
И жизнь превратится в испытанье,
В родник, журчащий в скалах тайно.
А тот, кто сильный от рожденья,
Промолвит личное сужденье:
Жизнь принадлежит лучшим.

Ты уже испытан был не раз
И лучшим считаешься средь нас.
Жизнь твоя, учитель, это лампа,
Свеча и факел, в театре – рампа.
Ими озарил заблудших:
Ведь жизнь принадлежит лучшим.

Школа Явушвы

Так называют в Красной Слободе
школу №1 имени Исаака Ханукова

Здесь – храм науки,
Здесь – людей оплот.
Здесь – цель жизни всей,
Здесь – объятья матери -
«Школа Явушвы».

Так и зовется школа.
Так и звучит она.
Здесь люди зреют,
Здесь жизнь кипит вовсю.
«Школа Явушвы».

Какой призыв здесь, погляди.
В этом будущего счастье.
Этим именем узнается,
Определяется будущий интеллигент,
Который освещает жизни путь
«Школы Явушвы».

Так годы держат путь,
Сменяя поколенья.
Мало сказано? Пусть,
Пусть не ждут затмения.
Вписано в историю
Имя славное свое.
Ты в сердце будешь жить
Еще не одно поколение,
Потому что родом
«Из школы Явушвы».

Явушва Дон оглу

*(К сорокадвухлетию дорогого
друга Явушвы Симандуева)*

Весь смысл жизни
Отражен в твоих глазах.
И сердце бьется в унисон
С миром человечности.
Явушва Дон оглу.

Ты в жизни нашей –
Самый чистый, непорочный
Ты – кладезь мысли, бытия,
И в бытие не вмещающийся,
Явушва Дон оглу.

Интеллектуал и доблесть ты,
И для каждого своего питомца
Командир и воин ты,
Генерал и рядовой,
Явушва Дон оглу.

Стерильный и чистый, как слеза.
Живи и дальше так, мой брат.
Ты дорог мне, Закиру, как глаза,
Которыми гордится Слобода.
Явушва Дон оглу.

Как чинары стройность,
Судьбою наделен ты.

И прозрачность небосвода
К лицу, тебе пристала.
Явушва Дон оглу.

Пусть стойкость будет вечна,
И весны сорока двух лет
Найдут свое отражение в сотой, Явушва Дон
оглу.
Брат-еврей, сын Страны Огней.

18 марта 2001 г.

Губа, Красная слобода

Пусть слышится голос твой

(Первокласснику Марку
Явушваевичу Симандуеву)

Ступай по жизни прямо,
Запечатлевая шаг,
Пусть радуется тебе
Каждый и всяк.

Будь и ты достойным
Родины своей,
Пусть гордятся именем
Люд Слободы всей.

Пусть счастьем озарится
Жизни всей маяк.
Стань ученым видным
На радость близким всем.

15.09.2008

Школа №1 имени Исаака Ханукова
в Красной Слободе

Дети Явушвы

Каждый словно цветок,
Каждый словно росток.
Небесные ангелы -
Дети Явушвы.

Смотрите, как красив
Эдика милый лик.
А Ирада, старшая,
Вся в отца пошла.

Нарындж – вся в маму,
Наум – дитя весны.
А самый голосистый – Марк.
Все – крылья своего отца.

Дети – весны жизни,
Дети – древо жизни.
Костры и угли,
Память поколений.

А отец, орлу подобный,
Счастлив безгранично.
И нежностью полнится
Вся его грудь.

Как говорят, свет его очей,
Детишки – все его богатство.
Весна сменяет зиму, а сама
Готовится к уступке лету.

Сестры, ах сестры...

(со слов Явушвы Симандуева)

Вы – цветы, и вами устлан путь мой,
Без вас я ноль, а с вами я богаче.
Любил всегда вас, как никто другой,
Не ждал ответа, не ждал отдачи.

В этом сложном мире для меня
Без вас не бывает дня.
Сестры вы мои, сестры,
Вы мамы нашей весны.

Мне кажется, утро раннее
Начинается с вас, мои давние
Сестры вы мои, сестры,
Вы мамы нашей весны.

Вы в помыслах своих чисты,
Как поля ровного цветы.
Вы – сердце, что в моей груди,
Без которого нет пути.

Есть такая жизнь

50 лет – целая летопись,
Это строчки, ведущие к высотам.
Каждая строчка – это смысл,
Каждая строчка – красота.
Это любовь к человеку, краю, Родине.
50 весен и 50 зим причудливо
Вплелись друг в друга и живут
В одном сердце вместо целого мира.
50 лет – это полвека, это граница
Перевала.
Это точка жизни, истина без запятой
Такая жизнь почетна и достойна.
Идет по жизни прямо в завтра он
Двух народов и государств
Просвещенный сын.
Его имя дорого всем,
Его повсюду знают как знатока
Наук, как источник знаний.
Это – Явушва Симандуев
...Пылает огонь в сердце,
Которым греется сегодня, завтра и будущее.

В ожидании

Явушва Симандуев живет в прямом смысле как садовник. Каждый ученик в школе для него – это росток, это плод. Кроме всего прочего все свободное время он проводит в своем огороде, заботится о нем и собственными мозолями выращивает молодой сад

Промчались годы наперегонки,
Отметины достигнув «пятьдесят»,
Мы позабыли школьные звонки
И пятимся невесело назад.

Учитель это тот садовник,
Что лелеет детище свое,
Учитель все обязан помнить
И терпеливо ждать.

Он в школе ждет и в огороде,
Он урожая ждет от сева.
Первый – по классам ходит вроде,
Второй – чуть накренился влево.

Послушай, Явушва. Удел один.
Ты в школе и в саду незаменим.

Эпилог

... Человек появился на свет.
... Веял легкий весенний ветерок. Солнце отсвечивало бликами на короне Шахдага. Помутились воды Гудъяла. Началась «буйная» пора для Гудъяла. Ревут его волны, не может река сдержать свое возмущение.

По 11-арочному мосту расхаживает Дон муаллим, вбирает в себя свежесть Гудъяла, но этот воздух какой-то особенный; в нем перемешались весеннее тепло и радостные чувства. Ведь у него родился сын. На свет появился Явушва муаллим.

... Человек мужает в жизни.

Время мчится, оседлав своего выхоленного жеребца. Вырос Явушва, пошел в первый класс, окончил среднюю школу. Впервые получил зарплату, он уже испытывал гордость. Занял подходящее место в обществе, делал уверенные шаги в жизни. Все его знали как гражданина, с уважением называли «Явушва Донович». Отличали от других.

... В жизни формировалась личность.

Не забывал наставлений, советов отца. Каждое дело выполнял по его «программе» с собственными «дополнениями». Стал хорошим учителем, признанным педагогом. Ему доверили руководить школой. Потому что он уже состоялся как известная, грамотная, опытная, умелая личность.

... В мире не обходится без скорбных дней.

Тяжелые, очень тяжелые были дни. Потеря отца, матери, сестры. Смерть Юрика – первого внука семьи. Ушли в землю трупы, а над землей остались имена на надгробных

камнях Дон муаллима – Отца, его духовного мира, надежной опоры; Нарындж ханум – самой прекрасной из матерей на свете; сестры Мирвари – самого желанного, самого любимого человека в мире; Юрика – племянника, сына сестры, чьим существованием он гордился, которому доверял свои тайны, и который не скрывал от него своих тайн! Те траурные дни заполнили горестными нотами жизнь Явушвы муаллима, и сегодня эти дорогие сердцу люди навечно запечатлелись в его сознании...

...Жизнь становится мудрой.

50 лет минуло с создания книги под названием «Жизнь». Каждая страница наполнена содержанием, оставила свой след. Поседела голова, на бровях и ресницах остался след белым налетом. Жизнь идет своей дорогой – до неизбежного конца, определенного Аллахом. Эта дорога Чести, дорога Нравственности, дорога Разума, дорога Науки. Это – дорога Мужества.

...Мир становится прекраснее.

Над Гудьялом проложили Новый мост. Когда-то Дон муаллим стоял в задумчивости над историческим памятником, охраняемым сегодня – 11-арочным мостом через Гудьял, «беседовал» с рекой. Сегодня Дон муаллим слился с вечностью (да упокоит Аллах его душу!). Дух этого вечно живого человека выглядывает из потустороннего мира, наблюдая за жизнью.

Нынче Явушва Донович стоит на Новом мосту и предается размышлениям, «делится» с Гудьялом самым сокровенным. Вновь весна, шагающая с ним вровень 50-я весна! Этой весной Мир становится еще прекраснее, неся с собой удивительную свежесть. Будто зарницы светила, выглядывающего с Неба, смеются ему в глаза, поздравляют Явушву Доновича:

– Здравствуй, сын Весны! С 50-летьем тебя!

Mündəricat

<i>Oxuculara redaktordan</i>	6
<i>Proloq</i>	7
<i>I fəsil. Yəhudilər. Qırmızı Qəsəbə icması.....</i>	9
<i>II fəsil. Don müəllim belə insan idi... ..</i>	17
<i>III fəsil. Bahar oğlu.....</i>	23
<i>IV fəsil. Mətbuat səhifələri və «Yavuşva müəllimin məktəbi»</i>	33
<i>V fəsil. Yavuşva müəllim və Azərbaycan ədəbiyyatı</i>	53
<i>VI fəsil. Ziyalı və ədəbi qələm</i>	59
<i>VII fəsil. Yavuşva müəllimin İsrail təəssüratı.....</i>	77
<i>VIII fəsil. Deyilənlər həqiqətdir... ..</i>	82
<i>IX fəsil. Daxili aləmin ritmləri</i>	88
<i>X fəsil. Ürəklərdən gəlir sözlər.....</i>	100
<i>XI fəsil. İki hekayət</i>	122
<i>XII fəsil. Təbriklər... Təbriklər... Təbriklər... ..</i>	131
<i>XIII fəsil. Yubilyarlarla eksklüziv müsahibə</i>	162
<i>XIV fəsil. Yavuşva Simanduyev poeziyada.....</i>	167
<i>Epiloq.....</i>	188

Оглавление

Читателям от редактора	196
Пролог	197
Глава 1. Евреи. Община Красной Слободы.....	199
Глава 2. Таким он был, Дон муаллим... ..	207
Глава 3. Сын весны	213
Глава 4. Страницы печати и «школа Явушвы муаллима»	224
Глава 5. Явушва муаллим и азербайджанская литература	245
Глава 6. Интеллигент и его перо	251
Глава 7. Израильские впечатления Явушвы муаллима	269
Глава 8. Сказанное – правда... ..	273
Глава 9. Ритмы внутреннего мира	279
Глава 10. Слова от сердца	291
Глава 11. Две новеллы	311
Глава 12. Поздравления... Поздравления... Поздравления... ..	320
Глава 13. Эксклюзивное интервью с юбиляром	350
Глава 14. Явушва Симандуев в поэзии	356
Эпилог	373

Zakir Eloğlu (Zakir Məmmədrza oğlu Mürsəlov) Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini 1976-cı ildə bitirmişdir. Quba Rayon Komsomol Komitəsinin azad katibi işləmişdir. «Uralskiy raboçiy», «Şəfəq», «Azad Azərbaycan», «Güzgü», «And» qəzetlərində, «Molla Nəsrəddin» satirik jurnalında müxbir işləmişdir. RAFMMM («Azərros») Azərbaycanda nümayəndəsi, «Azərros» qəzetinin təmsilçisidir.

Hərbi qulluğunu Sverdlovsk şəhərində SSRİ-nin DTK-nin xüsusi təyinatlı qoşun bölməsində (XTQB) keçirmişdir. Ehtiyatda olan zabitdir.

Zakir Eloğlunun imzası oxuculara yaxşı tanışdır. Şair-jurnalist, publisistdir. 40-dan çox şeir və nəsr kitabının redaktorudur. Ədəbi almanaxlarda çap olunub. «Günəşə boylanın ömür» kitabı bu yaxınlarda çapdan çıxıb. Keçmiş SSRİ, hazırda Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin və Dağıstan Yazarlar İttifaqının üzvüdür.

Дизайн: **Александра Самуйлова**

Корректор: **Эльшад Шамаев**

Набор: **Леонид Исаков**
Рамин Худаев

N/R mətbəəsi

Çapa imzalanmışdır: 10.03.2009

Nəşrin ölçüsü: 70x100 1/16

Fiziki çap vərəqi: 28,5

Sifariş: 68. Sayı: 500 ədəd

